

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

148367

**KEMANKEŞ MUSTAFA KAVİSNÂME
(GİRİŞ – İNCELEME – METİN - SÖZLÜK)**

148367

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Burhan Çağrı YILDIRIM

**Enstitü Anabilim Dalı : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Enstitü Bilim Dalı : YENİ TÜRK DİLİ**

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Paki KÜÇÜKER

EYLÜL 2004

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KEMANKEŞ MUSTAFA KAVİSNÂME
(GİRİŞ – İNCELEME – METİN - SÖZLÜK)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Burhan Çağrı YILDIRIM

Enstitü Anabilim Dalı : TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Enstitü Bilim Dalı : YENİ TÜRK DİLİ

Bu tez 10.09.2004 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

.....
Jüri Başkanı

Prof. Dr.
Alâeddin MEHMEDOĞLU
Türk Dili ve Edeb. Böl. Bşk.

.....
Jüri Üyesi

Trd. Doç. Dr. Peki Küçük

.....
Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr.
Neşide Yıldırım

ÖN SÖZ

Gelişen teknoloji küreselleşen dünyamızda hayata ve insanlığa dair her şeyi kendi döngüsü içerisine çekmekte ve değiştirmektedir. Bu değişimden savaşmak ve savaş stratejileri de nasibini almaktadır. Osmanlı İmparatorluğunun tıpkı kendinden önceki uygarlıklar gibi savaş metotlarında önemli yeri olan okçuluğun bugünkü askeri yapılanmada artık var olamaması ve sadece bir spor olarak mevcudiyetini koruması bu kaçınılmazlığın bir göstergesidir.

Kavisnâme, giriş, inceleme, metin ve sözlükten oluşan bu yüksek lisans tezi artık günümüz askeri teşkilatlanmasında olmayan fakat yazıldığı yüzyılın (on sekizinci) önemli bir savaş tekniği kabul edilebilecek okçuluğun bir ilim gibi eğitiminin nasıl olması gerektiğini anlatmaktadır.

İncelememizin ilk bölümünde Kavisnâmeler ve Türk Okçuluk Tarihi hakkında bilgiler ile okçuluk terminolojisi açısından önemli sayılabilecek okçuluk terimleri sözlüğü bulunmaktadır. Bu bölümü eserin gramatikal hususiyetleri takip etmektedir. Dil incelemesini eserin transkripsiyonlu metni ve son bölümünde dizini ile beraber sözlüğü yer almaktadır.

Keyifli bir spor dalı olduğunu zannettiğim ama ilk defa bu eser dolayısıyla ciddi anlamda tanıdığım okçuluk ile ilgili bu eseri tez şeklinde hazırlarken burada tek tek ismini zikredemeyeceğim bir çok insana ve sayın Hocam Yrd.Doç.Dr. Paki KÜÇÜKER'e teşekkürlerimi sunarım.

Hakkıyla Türk ilim alemine yakışacak bir çalışma yapabildiysek ve neticesinde ilmin sınırları içerisinde (ki sınırları tanımlanamaz) bir yerlere küçücük de olsa bir iz bırakabildiysek bunun onurunu ve gururunu tatmaktan büyük bir keyif duyacağım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
SUMMARY	iii
GİRİŞ	1
1. KAVİSNAME.....	4
1.1. Tanım	4
1.2. Türk Okçuluk Tarihi	5
1.3. Kemankeş Mustafa.....	9
1.4. Okçuluk Terimleri ve Deyimleri.....	9
2. METİN-İNCELEME	17
2.1. İmla Özellikleri	17
2.1.1. Ünlü Harflerin Yazımı	17
2.2. Ses Bilgisi	21
2.2.1. Ünlü Değişmeleri	21
2.2.2. Ünlü Düşmesi.....	21
2.2.3. Ünsüz Değişmeleri.....	21
2.3. Şekil Bilgisi.....	24
2.3.1. İsimler	24
2.3.2. Filler	27
2.4. Sıfatlar ve Zamirler	30
2.5. Fiilimsiler	32
3. TRANSKRİPSİYONLU METİN	34
4. DİZİN VE SÖZLÜK.....	85
KAYNAKLAR	176
ÖZGEÇMİŞ.....	177

ÖZET

Anahtar Kelimeler: Kavisname, Kemankeş Mustafa, Okçuluk, Yay, Nişan

Kemankeş Mustafa isimli müellifin Kavisnâme isimli bu el yazması eseri Osmanlı İmparatorluğunun 18. yüzyılda askeri teşkilatlandırmasında ocağa yeni katılan askerlere okçuluğun inceliklerini ve dini yönünü anlatır.

Okçu olacak askerlerin nasıl eğitilmeleri, nelere dikkat etmeleri gibi konular üzerinde ağırlıklı durulur. Hz peygamberin ok atıcılığı ile ilgili hadisleri ve ünlü ok atıcı üstatların marifetleri eserde geniş bir şekilde kaleme alınmıştır.

25 varaklı yani 50 sayfalık bu metnin transkripsiyonu, gramer incelemeleri, dizini ve sözlüğü oluşturularak hazırlanmıştır.

SUMMARY

KAVISNAME

Keywords: Kavisname, Kemankes Mustafa, Archery, Bow, Sign

Kavisname is a hand writing book which was written by Kemankes Mustafa. This book guides soldiers, who were recently recruited, in comprehension of the religious and delicacy art of archery during the 18 th century military structuring of Ottoman Empire.

In the book, the training and the delicacy of the training for the soldiers who will be archer was emphasized such as, how to be a good archer or the points they should be careful. Anecdotes of prophet Hz. Muhammed and other famous archers skills were broadly explained.

The transcription of this fifty-page text was prepared by constituting the grammar, index and dictionary.

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

Yüzyıllar boyu üç kıtada egemenliğini sürdüren Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde, özellikle savaş yıllarında önemi belirginleşen, barış zamanında spor olarak geniş kitlelerce yapılan okçuluğa büyük önem vermiştir. Günden güne gelişen tekniklerle donatılmış okçuların bir birlik veya dernek çatısı altında toplanarak düzenli antrenman yaptıkları, sık sık yarışmalar düzenledikleri, rekor kıran atışların belirlendiği “nişan taşı” diktikleri bilinmektedir. İstanbul’daki Nişantaşı semti, Ok meydanı gibi mekanları o dönemin yaşatılan canlı bir hatırası olup, birçok yerde dikilmiş, üzerine gerekli bilgilerin kazındığı yazılı, sütun biçiminde mermer taşları bugün bile görmek mümkündür.

Okçuluğun 18. yy’da bir spor olarak değil de, savaş unsuru olarak ele alınmış bu eserimizde biz çalışmamızın esas amacını dil bölümü oluşumuzun sebebiyle de metin inceleme (gramer), metnin transkripsiyonu ve dizini ile sözlüğünü oluşturma şeklinde planladık. Bu amaç çerçevesinde Kavisnâme isimli eser yazıldığı dönem Türkçe’si hakkında dil incelemesi yapan ve yapacak dilbilimcilerine kaynaklık edebilmesi düşünülmüştür.

Çalışmanın Önemi

Bu çalışmada daha önce dil incelemesi yapılmamış bu eserin Türk dil araştırmalarında yazıldığı dönem Türkçe’si hakkında gramer özelliklerini çıkarmak ve aynı dönem Türkçe dil incelemeleri sonucunda varılmış hükümlerle karşılaştırmak ve farklılıklar varsa onları belirtmekti. Eserin dizini ve sözlüğü oluşturulurken de o dönem Türkçe’si kelime kullanımları ve anlamlarını bir bütün halinde ortaya koymaktı.

Tezin İçeriği ve Kapsamı

Kavisnâme isimli dil incelemelerini yaptığımız Kemankeş Mustafa isimli müeelif tarafından 18. yüzyıl da kaleme alınmış, üzerine “Askeriye’ye aittir” ibaresinin düşürüldüğü bu tezimizin içeriği ve kapsamında; ocağa yeni katılan askerlere ok atmanın adabı, ok ve yayın özellikleri, atış menzilleri ve kimlerin hangi şartlarda hangi mesafelere ok atabildikleri gibi konular üzerinde durulur.

Eserde özellikle Hz. Peygamberin okçulukla ilgili hadislerine yer verilir. Bu hadislerle ocakta ok atıcı olarak yetiştirilen gençlere okçuluğun dini yönü anlatılmaya çalışılır.

“Şüphesiz kuvvet atmaktır, kuvvet atmaktır, kuvvet atmaktır.” yine “ Her kim ki, evinde bir yay edinir Allah ondan yoksulluğu giderip ızdırarı görmez.” Ve yine “Her kim ki, ok atmayı öğrenip, sonra terk ederse o kişi Allah’a asi olur.” Meallerindeki Hz peygamberin hadisleri ok atmanın İslam dinindeki önemini ve yerini göstermek için esere müdahil olmuş hadis-i şeriflerdir.

Yine Peygamberimizin “Bir ok sebebiyle üç kimse cennete dahil olur : biri ok yapıcı, biri ok atıcı ve biri demrenci.” hadisi ok ve yayın dini açıdan başka bir özelliğini vurgulamaktadır.

Kavisnâme’nin ilk sayfalarında Hz. Peygamberin Ashab’dan kimilerine ok atmayı söylemesi ile ilgili hikaye formatında diyaloglara yer vermesi ,eserin baş bölümlerin sanki bilgi amaçlı bir eser olmasının ötesine çıkarıp, günümüz roman anlayışının, akıcı ve kurgusal olay örgüleri şekline bürünmesi edebi bir bakışı açısıyla değerlendirildiğinde oldukça dikkat çekicidir.

Eserin orta bölümlerinde yayın nasıl kullanılacağı, okun hedefe nasıl atılacağı en ince ayrıntısına kadar nakl edilmektedir. “ Hiçbir nesne üstadsız idrak olunamaz.” düsturu üzerinde özellikle durularak genç atıcılara üstadlarının ok ve yayı nasıl kullandıkları anlatılmaktadır.

Kavisnâme'nin son bölümünde ise İstanbul, Gelibolu ve Mısır'daki atılan menzillere yer verilir. Kimlerin hangi hava şartlarında kaç metre menzil attıklarına değinilir.

İncelemesini yaptığımız Kemankeş Mustafa'ya ait bu eserin dil incelemeleri, dizini ve sözlüğü yapılmıştır. Kavisnameler hakkında bilgi ve özellikle eserde çokça geçen ve ancak okçuluk sanatına ilgi duyanların veya bu alana vakıf kişilerin zorlanmadan anlayabilecekleri okçuluğa mahsus terimler yer almaktadır. Gerek sözlük kısmında gerek "Okçuluk Terimleri" adı ile özel bir başlık altında bu terminolojiye de yer verilmiştir.

1. KAVISNÂME

1.1. Tanım

Kavisnâme ok atmanın adabı, menziller ve okçulara dair bilgi veren eserlerin ortak adıdır. Arapça'da kavs (yay) kelimesine Farsça nâmenin eklenmesiyle oluşmuş bir birleşik kelimedir. İran ve Türk yazılı kültüründe okçulukla ilgili eserlere genellikle “Kavisnâme” denilmektedir. Arap edebiyatında ise bu tür eserler daha çok “kavs”, “remy” (ok atmak) ve “siham” oklar kelimeleri kullanılarak adlandırılmıştır [DİA, C25: 70]. Hz. Peygamberin, “ok atıcılığını ve biniciliğini öğreniniz” gibi hadisleri İslam coğrafyasında ok atıcılığının önemini arttırmış, bu konuda kitap ve risaleler yazılmasına yol açmıştır.

Türkçe Kavisnâmeleri iki grupta ele almak mümkündür. Birinci gruptaki eserler, ok atmanın önemi ve sevabı, ok atmak ile ilgili ayet ve hadisler, Hz. Adem'den başlayarak peygamberler ve ashabdan meşhur ok atıcıları, ok atmanın ve yay tutmanın adabı ve usulleri ok atmanın şekilleri ve çeşitleri, ok atıcılarının kullandığı aletler ve ok menzillerinden bahsetmektedir.

İkinci grupta yer alan eserler de okçuluk müsabakalarına katılan kişilerin isimleri, atış mesafeleri, menziller, menzil taşları ve sahipleri, atıcıların hünerleri, ok atış yerleri (Edirne, İstanbul, Bursa, Gelibolu ve Üsküp gibi) hakkında bilgiler ihtiva eder [a.g.e, C25: 70].

Bizim incelemesini yapıp hazırladığımız Kemankeş Mustafa Paşa'nın bu Kavisnâmesi de yukarıda bahsettiğimiz birinci grup Kavisnâmeler içinde yer alır.

Okçuluk literatürüne genel bir bakış açısı ile yaklaşıldığında en eski kaynakların binicilik ve silahşörlük konusundaki “furûsiyye risâle”leri olduğu belirlenmiştir. Bu eser türünde en eski kaynağın 12. yüzyılda Salahaddin Eyyubi kitaplığı için hazırlanan risale olduğu bilinmektedir. Bu risalelerde kılıç, mızrak, kalkan gibi silahların yanında ok ve yaydan bahsetmektedir. Bu açıdan bakıldığında yalnız okçuluğu ele alan en eski

risalenin ise Tayboga el-Eşrefi el-Beklemişi el- Yunani'nin "Bugyetü'l-Meram Gayetü'l-Garam"dır [Yücel, 1999: 30].

Okçuluk konusunda elimizde bulunan tespit edilmiş en eski Türkçe telif eserin Bahtiyarzade Hasan Çelebi'nin "Bahtiyarzade Risalesi"dir.

18. yüzyıl sonlarında Prezrinli Kemankeş Mustafa'nın öğüt kitabı niteliğinde alan Kavisnâmesi ve 19. yüzyılda Seyyid Mehmed Vahid Paşa'nın telifi "Minhacü'r-Rumat" ı yukarıda bahsedilen ve iki grupta toplanan menzil okçuluğu üzerinde yazılmış Kavisnâmelerdir [a.g.e., s, 33].

Kemankeş Mustafa Paşa'nın incelemesini yaptığımız "Kavisnâme" isimli bu eserin yer aldığı İstanbul Fatih Millet Kütüphanesi'nde okçuluktan söz eden diğer kaynaklar; 914 numara ile kayıtlı Abdullah Katib'in 17. yüzyılda kaleme aldığı "Kavaid-i Remy Risalesi, 915 numara ile kayıtlı müelifi bilinmeyen "Risale-i Kavsiye Derbeyan-ı Tirendezen" bulunmaktadır. Ağazade Ahmed Nami'nin 917 numara ile kayıtlı "Okname" si ve 918 numaralı Geyveli Hüseyin ibn-i Mehmed'in "Kevserü'l- Hayrat Mecli's-Sürrümat" adlı eserler bulunmaktadır.

1.2. Türk Okçuluk Tarihi

Osmanlı Türklerinde okçuluk, eski Türklerdeki okçuluk anlayış ve uygulayışının bir uzantısıdır. Ancak Osmanlı Türklerinde okçuluk daha büyük önem kazanmış, amaç ve uygulayışa yenilik ve genişlik kazandırmıştır.

Eski Türklerde olduğu gibi Osmanlılarda da okçuluk, ordunun etkinliğini ortaya koyan bir araçtı. Bu nedenle bu aracı en iyi biçimde kullanabilmek için eğitim ön planda tutulmuştur. Eğitim, doğal olarak yarışmayı da bünyesinde barındırıyordu. Okçuların birbirlerinden üstün olduklarını gösterme amaçları onları günümüzün insanını şaşkınlık içerisinde bırakan başarılarla itmiştir [Kunter, 1938: 11].

İncelenen Türk oklarının ortaları kalın, baş ve sonlara doğru incelen, çok düz, esnek ve kozalaklı ağaçlardan yapıldığı saptanmıştır. Batılı araştırmacıların yaptıkları saptamalara göre "Türklerde okun uzunluğu, öncelikle oku atacak kişinin boyuna ve yayın niteliklerine bağlı" idi.

Evliya Çelebi Seyahatnamesine göre yaycılarının piri, ilk halife Ebubekir'in oğlu, Mehmet kabul edilir.

Ok yapımcıları İstanbul'daki 200 dükkanda 300 kişi idiler. Ok yapımcılarının piri olarak Kavvasoğlu, Ömer'in oğlu Ebumuhammed gösterilir. Okçuların piri olarak bazı kaynaklarda II. Halife Hz. Ömer'in adı da geçmektedir [Yıldız, 1979: 45].

Osmanoğulları, ok ve okçuluğa çok büyük önem ve değer verdiler. Orhan Bey Bursa'da yaptırdığı "Atıcılar Alanı" ile bu konuda ilk girişimi yapan hükümdar oldu. Yıldırım Beyazıt da Gelibolu'daki Okmeydanını yaptırdı. Daha sonraki dönemlerde ülkedeki önemli ok meydanlarının sayısı 34'ü buldu. Bu arada şunu da belirtmek gerekir; Geçici hatta devamlı ok atılan her yere "Okmeydanı" denilmemiştir. Düzenlenen alanların bu adı alabilmesi için, sınırları taşlarla çevrili, gerekli tesisleri olan, usta kemankeşlerin menzil taşlarının yer aldığı yönetici ve eğitici kadroları bulunması zorunluydu [a.g.e., s 47].

Bölgelerdeki okçuluk çalışmasının topluca yapılması amacıyla okçuluk tekkeleri kurulmuştur. Bu kuruluşlara "Kemankeş Tekkesi, Tirendazlar Zaviyesi ve Atıcılar Dergahı" gibi adlar verilmiştir. Okçular tekkesi, günümüzün değerlendirilişi ile bir kulüp idi. Bu tekkenin başında bulunan kişiye, "Şeyh" denirdi. Bu kişi devlet tarafından görevlendirilmiş bir kulüp başkanı durumundaydı. Şeyh'e aynı zamanda "Binyüzcü Şeyh" adı da verilirdi. Şeyhler usta kemankeşlerin en olgun ve en akıllılarından seçilirdi.

Kemankeşler usta atıcılar tarafından hazırlanan program doğrultusunda çalışmalarını sürdürürlerdi. Usta atıcılar arasında "İdmanı bir gün bırakmanı, kemankeşlik on gün bırakır" denilirdi.

Okçular tekkelerinin her birinde bir sicil defteri tutulur, kemankeşler ve sağladıkları dereceler günü gününe bu deftere yazılırdı. Bu defterde yer alabilmek için en az 900 gez (594 m.) uzaklığa ok atabilmek şarttı. Bu barajı aşan okçu günümüzde lisans olarak kabul edilen, " Kabza" alma onuruna erişirdi. Okçular kanunnamesinde en çok özen gösterilen konulardan biri bu kanunname ile biçimlendirilmişti.

Okçulara, "Tirendaz, Tirzen, Kemankeş, Kavvas, Tirkeş" denilirdi [a.g.e., s 48]. Kemankeşler hergün "Alalade idman" yaparlardı. Önemli yarışmalardan önce "Muhkem İdman" ağır ve zorlu çalışma dönemine girerlerdi. Okçuluk yapmak isteyen kişiler önce tekke şeyhinden izin alırlar ve namaz kılarak çalışmalara başlarlardı. "Şakird" denilen acemi okçular önce tekkede yapılan ilk bölüm çalışmalarına katılırlardı. Bu acemi okçulara önce yayla idman yaptırılırdı. Bu idmanda ustasından "Kepaze kabzası" nın nasıl tutulacağını öğrenen okçu adayı, bu çalışmada vücudun kepaze [Kepaze ya da kepaze okçuluğa yeni başlayanların idmanda kullandıkları bol ve gevşek yay] ile uyum kazanmasını sağlardı. İlk dönemlerde 66 kez kepaze çekilirdi. Bu çalışma ustaların yönetiminde günde bine kadar çıkarılabılırdi. Bu arada " Şakird"ler her sabah on kezden başlayarak her defasında arttırmak üzere avuçlarını bir mermere vurulardı. Okçuluk hem kuvvet hem de yetenek gerektiren bir beden sporu olduğu için uzun bir hazırlık dönemini zorunlu kılardı. Bu çalışmalar toplam dört ya da beş ay sürerdi.

Okçulukta meydan çalışmaları, uzun süreli olurdu. Ustasının yönetiminde gerekli düzeye erişen okçu, "Kemankeş" sıfatını kazanabilmek için en az 900 geze ok atabilmesi zorunluydu.

Ok atışlarında başlıca iki tür atış vardı: Menzil (mesafe) ve puta (hedef) atışları. Bu iki atış türüne de katılabilmek için okçunun kabza almış olması gerekirdi.

Evliya Çelebi Seyahatnamesinde, Fatih Sultan Mehmet'in fetihten sonra putların, Ayasofya Camii içinde ve İstanbul'un diğer yerlerinden toplattırarak Okmeydanı'nda "Nişangah" (hedef) olarak kullanılmasını emrettiği anlatılır. Bu nedenle bu atışlara "Put a atış" denmiştir. Hedefe atış yerlerinde nişangah olarak kullanılan put ya da

sepetler 300 gez uzaklığa konurdu. Ayrıca nişangahların üzerinde bir de çingirak vardı. Bu çingirak, atışlarda hedefe isabeti haber veriyordu.

Hedefe atış yarışlarının değişik türleri vardı: İp altından yapılan atışlarda kemankeşin boyunun altında ip gerilirdi. Zarp atışlarında kalın demir ya da tunç levhaları okla delmek gerekirdi. Makbul İbrahim Paşa, Atmeydanı'ndaki sarayını yaptırması nedeniyle Kanuni Sultan Süleyman'a bir ziyafet vermiştir. Bu ziyafet eğlenceleri sırasında, Türk Okçuluk Tarihinin önemli kişilerinden biri olan Tozkoparan İskender, at üstünden attığı okla birbirinin içine yerleşmiş 5 kalkanı delmiştir. Bu usta kemankeşin başarıları efsanelere konu olacak kadar büyüktür. Osmanlı İmparatorluğu sınırlarında Tozkoparan İskender'in Gündoğusundaki 1281,5 gez menziline daha uzağa ok atışı hiçbir dönemde gerçekleşmemiştir. Tozkoparan başarılı okçuluk yaşamında sadece Lodos menziline Bursalı Şüca'yı geçememiş ve "Ah! Lodos menzili..." diyerek ölmüştür.

Ok'a "Tir" ya da "Sehem" de denilirdi. En iyi ok çam ağacından yapılırdı. Bir metre uzunluğunda, üç parmak kalınlığında ve budaksız olan dallar bir takım işlemlerden geçirildikten sonra 3 yıl dinlenmeye bırakılırdı. En iyi ok yapımı için 20 yıl, "Timarlı" denilen daha dayanıklı oklar için 50 yıl beklenirdi. Okların maden ya da kemikten sivri ucun geçirildiği yere "Temren", "Demren", ya da "Soya" denirdi. Oku hedefe dik götüren tüye "Yele" adı verilirdi. Bu yeşeller kuğu, kerkenez, kartal, tavşancıl gibi kuşların kanat tüylerinden yapılırdı.

Güçlü kolların çektiği yaylardan fırlayan oklar mermi gibi giderek hedefi adeta sabun kalıbı gibi delerlerdi. Yarım metre kalınlığındaki kütükleri delip geçen oklar bulunduğu gibi, deve çanları, su bardakları ve demir kahve havanlarını delen oklar da görülmüştür.

Yaya "Kavs" ya da "Keman" denirdi. En iyi yaylar akağaçtan yapılırdı. Yay yapımında kullanılan sinirler öküzlerin bileklerinin üst tarafından diz kapaklarına kadar olan bölümden sağlanırdı. Yaydan çıkan okun düzgün gitmesini sağlayan tüy üzerindeki yere "Siper" ya da "Ok yatağı" denirdi. Yayların sürekli olarak rüzgara karşı gölgede asılması gerekirdi.

Türk yayları geniş ve ortası içeriye doğru basık, İran yayları bir daire biçiminde, Tatar yayları ise, her iki yaydan daha geniş görünümündedir. Bunların içinde etkili olanı Türk yaylarıdır.

1.3. Kemankeş Mustafa

Fatih Millet Kütüphanesinde 913 numara ile kayıtlı bulunan “Kavisnâme” isimli eserin müelifi olarak eserin ilk sayfasında eser adının hemen altında “Müelifi Kemankeş Mustafa” yazılıdır. Fakat müelifin hayatı hakkında hiçbir bilgiye ulaşamamıştır.

1053/1644 tarihlerinde yaşamış olan Avlonya doğumlu küçük yaşta İstanbul’a gelip yeniçeri ocağına girerek Kara Hasan Ağa’ını yanında yetişip, ok atmadaki maharetlerinden dolayı “Kemakeş” ve “Kara” lakaplarıyla da anılan Osmanlı sadrazamı Kemankeş Mustafa Paşa [DİA, C25: 248] ismi ile birlikte bazı kaynaklarda incelemesini yaptığımız “Kavisnâme” isminin birlikte zikredildiği görülmüştür. Fakat Paşa olan Kemankeş Mustafa’nın okuma yazma bilmediği (ki bu sebepten kendini sadrazamlığa layık görmediği hakkında yazılan kaynaklarda belirtilmektedir) dolayısıyla da Mustafa Paşa’nın incelemesini yaptığımız eserimizin müelifi olamayacağı kanatini bizde hasıl etmiştir.

1.4. Okçuluk Terimleri ve Deyimleri

Abriş Oku: İbriş oku.

Adım: Okçulukta 16. Yüzyıl sonuna kadar kullanılan uzunluk ölçüsü. Tahminen 70 cm. kadardı.Küsürlü hesaplarda ok boyu, bazen da yay boyu kullanılırdı. ok boyu, yay boyu gez.

Ağaç Ok: Çam ağacından yapılan bir çeşit idman, meşk, hedef ve menzil oku. 16. yüzyıla kadar her çeşit ok kamıştan yapılırdı. Kamış ok yeterince kamışlık ok bulunamaması, çok pahalıya mal olması yüzünden sonraları sadece ağaç ok kullanılmıştır.

Ağaç Ok Menzili: Ağaç ok kullanılmaya başlanınca, atılan menziller kamış ok menzili, ağaç ok menzili diye ikiye ayrılmıştır.

Ağaç Pişrev Oku: Ağaç ok kullanılmaya başlandığı dönemde, menzilin ne çeşit okla atıldığını belirtmek amacıyla, menzil okları kamış pişrev ve ağaç pişrev diye ikiye ayrılmıştı.

Ağaç Tirkeş Oku: Ağaç oku kullanılmaya başladığı dönemde, harb okunun ağaçtan yapılanları böyle anılırdı.

Alçak Menzil: 1. Atış mesafesi kısa olan menzil. 2. Hava yeri alçakta olan, ayak yerinden görünmeyen menzil.

Ana Taşı: Bir menzilde dikilen ilk taş. 900 gezden aşırı olması şarttı. Atış yönünü belirtmesi ve daha sonra kırılan rekorların aykırı (salkı) olup olmadığını tayin etmesi bakımından önemli bir taşıdır.

Ayak Taşı: Bir menzilde kemankeşlerin atış yapacakları noktayı gösteren taş.

Azmayış Menzili: Aşağı koşu menzili.

Azmayış Oku: İki çeşittir. 1-Ok koşularında ve azmayış menzillerinde kullanılan, zeytuni demir temrenli atış oku. 2-Aşağı koşuda kullanılan kısa ve hafif, zeytuni temrenli atış oku. aşağı koşu azmayışı, sala azmayışı.

Az Ok: Uzağa gitmeyen kusurlu veya kalitesiz ok.

Basit Yay: Tek parça ağaçtan yapılan yay.

Baş: 1-Okun gez kertiği bulunan arka ucu. 2-Yayın yukarı gelen ucu.

Baş Taşı: Bir menzilin en ilerde bulunan taşı. Rekor kırılıp dikilen her taşı yeni rekor kırılıncaya kadar o menzilin baş taşı sayılır.

Berk Yay: Sert ve sağlam yay.

Bol Çile: Gereken boydan biraz uzun tutulan çile. [Bkz. Çile] Bazı kemankeşler mülayim atış sağladığı için bol çileyi tercih ederlerdi.

Bol Yay: Yumuşak çekişli, bol çileli yay.

Boynuz: Yay yapımında kullanılan su sığırı veya öküz boynuzu. Her boynuzdan “kapak” ve “karın” denilen iki parça alınır. kapak, karın. Boynuzun, sathından pul pul veya sivri sivri parçalar kalkan cinsleri makbul değildi. kayganlı boynuz, kuş dili boynuz. Yayda kullanılan boynuz “yay kemiği” de denilir.

Çile: Çok katlı ham ibrişden yapılan yay kirişi. Hatayı(hıyatı) cinsi ibrişden yapılanı makbuldü.

Çile Atmak: Bir hata yüzünden çilenin yaydan kurtulup çıkması.

Çok Ok: Uzağa giden ok.

Dar Çile: Gereken boydan biraz kısa tutulan çile.

Dar Yay: Sert çekişli, dar çileli, kısa yay.

Gez : 1-Okçulukta kullanılan (666cm.lik) uzunluk ölçüsü. 2-Havaya veya torbaya atılan yeleksiz ok. 3-Okun çileye takılan kertikli yeri. 4- Yayın iki başındaki çile toncu takılan kertikler.

Gez Yeri: Çilede ok gezinin takıldığı yer.

Gezlemek: Okun gezini çiledeki yerine takarak, baş, işaret ve orta parmakla sıkıca tutmak çileye ok bağlamak.

Harb Oku: Tirkeş oku.

Harb Yayı: Tirkeş yayı.

Hava Altı: Hava yeri, ok altı.

Hedef: Nişan atmak için kullanılan nesne. Deriden yapıp bir sırığa takılanına puta, içi kum dolu sepet biçiminde olanına puta sepeti, elde taşınanına el putası denirdi. Uzun bir direk tepesine yerleştirilip at sırtından atılan madeni kaplara kabak, yere konup at üzerinden atılan hedeflere ise kıgaç adı verilirdi. Zarb atışları için ayna denilen küçük çelik levhalar kullanılırdı. Elimizdeki örneklerden, pirinç çana, kütüğe, su bardağına, saban demirine de hedef atışları yapıldığını görüyoruz. Nişan, amaç, puta, ayna, kabak, kıgaç diye de söylenilir.

Hedef Atışı: Her çeşit nişana yapılan ok atışı.

Hedef Oku: Puta oku.

Hedef Yayı: Puta yayı, talimhane yayı.

Heki Atışı: Heki okuyla menzil atılmazdı. İstisna olarak İstanbul Okmeydanı'nda bir heki menzili vardı.

Heki (haki) Oku: Meşk ve koşuda kullanılan bir ok çeşidi.

Heki Yayı: Heki oku atılan meşk veya koşu yayı. Kayıtlarda rastladığımız bu çeşit yayın pişrev yayından ne farkı olduğunu bilemiyoruz. Heki okunun pişrev okundan daha kısa bir çeşidi bulunduğu dikkate alınırsa, bunları atmak için birinci boy atış yayı kullanıldığı, bu boy yaylara heki yayı da denildiği söylenebilir.

İbriş Oku: Yeleği helezoni kılavuz oku. Yavaş uçtuğu için, Hava durumunu kontrol amacıyla kullanılırdı. Abriş veya Ebruveş de denirdi.

İç Kabza: Yay kabzasının iç tarafa bakan yüzü.

İdman Oku: Hava ve puta atışı idmanında kullanılan ok. hava gezi, torba gezi.

İdman Yayı: İdman için kullanılan yumuşak yay.

Kabza: 1-Yayın sol elle kavranan orta kısmı.2-Ok boyunu ölçmekte kullanılan, yaklaşık 9cm.lik uzunluk ölçüsü.3-Atıcıya göre sol taraf. kabza canibi.

Kabza Almak: 800 gez azmayış, 900 gez pişrev oku atıp üstaddan kemankeşlik icazeti almak; kabza sahibi kişi olmak.

Kabza Aşığı: Okçuluğa düşkün kimse, kemankeş.

Kabza Canibi: Atıcıya göre, menzilin solunda kalan taraf.

Kabza Duası: Kabza merasimi sırasında edilen dua veya niyaz.

Kabza Ehli: Kabza sahipleri; kemankeşler.

Kabza Sahibi: Kabza almış, icazetli kemankeş.

Kabzadaş: Aynı günde kabza almış kemankeşler.

Kabzaya Salkı Atmak: Oku gereken ölçüden fazla kabza tarafına kaçırmak. Bu durumda, kırılan rekor sayılmazdı.

Kamış Ok: Kamıştan yapılan ok. Kullanılan kamışın cinsine göre gövdesi boğumlu veya boğumsuz olurdu. Boğumlu kamış ok, boğumsuz kamış ok. İnce kamış şeritten yan yana yapıştırılarak yapılan kamış oka mücevvef ok denilirdi. Okluk kamış Hindistan'dan getirildi ve pahalıya mal olduğu için daha sonraları her çeşit ok çam ağacından yapılmaya başlanmıştır.

Kamış Ok Menzili: Kamış ok ile atılan menzil.

Kamış Pişrev Oku: Kamıştan yapılan menzil oku.

Kamış Tirkeş Oku: Kamıştan yapılan harb oku.

Kaş: Zihgirin baş parmak üzerine oturan uzunca kısmı. Bu kısma “damak” da denir.

Kavs: Yay, keman.

Kavsname: Okçuluk risalesi. Risale-i rumat, okname.

Keman: Yay, kavs.

Kepade: Okçuluğa yeni başlayanların idmanda kullandıkları bol ve gevşek yay.Bu yaylarla ok atılmaz, sadece kol alıştırmak üzere çekilip bırakılırdı.Kemankeşler fazla gevşek buldukları yaylara, bu kelimedden bozarak “kepaze” derlerdi.

Kepade Talimi: Kepade yayı ile yapılan idman.

Kılavuz: Çile ipliklerinin dolaşmasını önlemek için, aralarına katılan birkaç kat renkli ibrişim.

Kılavuz Atmak: Menzil ve koşu atışlarından önce hava durumunu anlamak için kılavuz oku atmak.

Kiriş: Yay çilesi. Genellikle sırım veya sinirden yapılanına kiriş denirdi.

Kiriş Atmak: Çilenin herhangi bir sebeple yayın başından kurtulup fırlaması. Yay doldurulmuş iken kiriş atarsa tehlikeli olurdu.

Küşad Vermek: Ok atmak.

Küşad-ı Meydan: Okmeydanının Hıdırellez'de atışa açılması. Küşad-ı dergah. Ruz-ı hızır gibi adlandırmaları da vardır.

Menzil: Okmeydanın da, belli bir rüzgarla 900 gezden aşırı ok atılıp açılan ve rekor kırıldıkça taş dikilen sabit atış yeri.

Menzil Atmak: Menzilde rekor kırarak taş diktirmek.

Menzil Atışı: Menzilde rekor kırmak üzere yapılan ok atışı.

Menzil Dikmek: Menzil taşı diktirmek.

Menzil Nişanı: Rekor kırılan yere, taş dikilene kadar kaybolmaması için dökülen çakıl yığını.

Menzil Okçuluğu: Menzil atışlarıyla ilgili okçuluk.

Menzil Oku: Menzil atışında kullanılan ok, pişrev oku. Bazı özel menzillerde heki ve azmayış oku da atılırdı.

Menzil Taşı: Bir menzilde kırılan rekoru belirtmek için diktirilen işaret taşı. Çoğunun üzerinde rekor sahibinin adı, mesleği, rekor ölçüsü ve tarihi yazılı bir kitabe bulunurdu.

Menzil Taşı Diktirmek: Hazırlattığı menzil taşını, daha önce nişan konulan yere diktirmek.

Menzil Yayısı: Menzil atışlarında kullanılan pişrev yayı.

Meydan: Okmeydanı.

Navek: Ok. Bu kelimeye okçuluk literatüründen çok, tarih ve edebiyat metinlerinde rastlanmaktadır.

Navekendas: Okçu, tirendaz.

Nişan: 1-Ok atılan her çeşit sabit hedef, puta, amaç. 2-Rekor kıran okun düştüğü yeri gösteren işaret.

Nişan Dikmek: Rekor kırdığı yere bir işaret taşı dikmek.

Nişan Oku: Hedef atışlarında kullanılan her çeşit ok. puta oku, talimhane oku, zarb oku.

Nişan Taşı: Ok koşularında kırılan önemli bir rekorun unutulmaması için dikilen taş. Bunu menzil taşı ile karıştırmamak gerekir. Sadece padişahların kırdığı tüfek veya ok rekorları için nişan taşı dikildiğini görüyoruz.

Nişan Taşı Diktirmek: Koşuda kırılan bir rekor için taş diktirmek.

Nişan (a) Atmak: Hedef atışı yapmak.

Ok: Tir, sehm, navek, pertav.

Ok Gezlemek: 1-Oka gez kertığı açmak. 2-Okun gezini çiledeki yerine takmak. Gezlemek, çileye ok bağlamak.

Okmeydanı: Ok atışlarına özellikle menzil okçuluğuna ayrılmış geniş alan. Üzeri menzil taşlarıyla kaplı olduğundan sadece ok atışları yapılır ve bu bakımdan çevgan meydanı, cirit meydanı, cümdi meydanı gibi boş spor alanlarından ayrılırdı. İmparatorluk sınırları içindeki birçok ilde ok meydanı vardı. Bunlardan en büyüğü ve bir vakfa bağlı olanı İstanbul Okmeydanı idi.

Pertav(Pertev, pertab) Yayı: Harb yayı, tirkeş yayı. Bazan menzil yayı içinde bu kavram kullanılır.

Peykan: Ok temreni. başak, sinan, temren.

Pişrev Gezi: Az kullanılan bir uzunluk ölçüsü. Ortalama pişrev oku boyu 62cm. olduğuna göre, gez ölçüsünden(66cm.) daha kısadır.

Pişrev Menzili: Pişrev okuyla atılan menzil. Aslında menziller pişrev oku ile atılır, sadece kamış pişrev menzili ve ağaç pişrev menzili diye bir ayırım yapılırdı. Sonradan, heki ve azmayiş okuyla da menziller açılınca aradaki fark böylece belirtilmiştir. Heki menzili, azmayiş menzili, aşağı koşu menzili.

Pişrev Oku: Menzil atışlarında ve koşularda kullanılan ok. Yapılışlarına göre, kamış pişrev, ağaç pişrev, bakkam ayaklı pişrev gibi çeşitleri vardı.

Pişrev Yayı: Pişrev oku atılan tımarlı ve tozlu menzil yayı. Menzil yayı, tozlu yay, tımarlı yay.

Put: Deriden yapılmış, içi pamuk çekirdeği ve talaş dolu, armut biçimindeki ok hedefi. Bir direğe yerleştirilir, vuruşlarda ses vermesi için etrafına küçük çanlar asılırdı.

Put: Putaya yapılan ok atışı. Hedef atışı.

Put Oku: Ucu zeytuni demir temrenli nişan oku.

Putay Yay: Her çeşit hedef atışlarında kullanılan sağrılı yay. (Bkz. Sağrılı yay)

Putay Zihgiri: Hedef atışlarında kullanılan zihgir. Menzil koşu ve meşk atışlarında kullanılanına “atış zihgiri” denilirdi. Kayıtlarda çok kere sadece zihgir denilmekte, aralarındaki fark anlaşılmamaktadır.

Remi(remy): Ok atmak.

Remyü-1 Kabak: Kabak atışı.

Rumat: Okçular, kemankeşan, tirendazan.

Sağrılı Yay: Kolları ve kabzası, atın sağrı derisi ile kaplanmış hedef ve harb yayı.

Salkı(ya) Atmak: Menzil atışında okunu ana taşından fazlaca sağa veya sola atmak.

Siper: Bilek siperi.

şakird: 1-Yaycı ve okçu ustasının yardımcısı, çırağı. 2-Okçuluğa yeni başlayan hevesli.

şast: 1-Zihgir. 2-Atıcıya göre menzilin sağ tarafı. Okçuluk literatüründe sağ ve sol sözleri kullanılmaz, yay kabzası sol elle tutulduğu için sol tarafa kabza, şast sağ el baş parmağına takıldığı için sağ tarafa şast denirdi.

Talib-i Kabza: Kabza talibi.

Talib-i Menzil: Menzil talibi.

Talim Oku: Menzil ve hedef idmanında kullanılan yeleksiz ok.

Talimhane: Hedef atışları yapılan resmi veya ücretli özel poligon.

Talimhane Oku: Talimhane yayları ile atılan hedef oku.

Talimhane Yayı: Büyük boyda sert çekişli hedef yayı.

Taş Dikmek: Menzil taşı diktirmek, menzil dikmek, nişan taşı diktirmek.

Temren: Harb oklarına takılan, çeşitli biçimlerde keskin ve sivri çelik uç. Hedef atışında kullanılan okların temrenine, ”zeytuni demir temren” denilirdi. Başak, sinan, peykan gibi isimleri de bulunur.

Timar: 1-Yayın ve okun bakımı. Ok tımarı, yayay tımar vermek. 2-Atıştan önce yayın nemini almak, bu amaçla yayı yay sandığına veya güneşe bırakmak. Yay sandığı, güneş tımarı de denir.

Timarlı Yay: Sinir döşeli dış yüzü ve kabzası kayın ağacı kabuğu kaplanmış, kullanılmadan önce timar verilmesi gereken menzil ve koşu yayı, pişrev yayı. toz , tozlu yay’a denir.

Tir: Ok, sehm, navek, pertav.

Tirendaz: Okçu , kemankeş, Atlı veya yaya savaş okçusu.

Tirendaz Pehlivan: İyi ok atan, güçlü, kuvvetli okçu. Kemankeş pehlivan de denilir.

Tirkeş: Ok veya yay çantası. sadak, gedeleç.

Tirkeş Oku: Tirkeş yayı ile atılan, demir temrenli harb oku. Harb oku.

Tirkeş Yayı: Uzun, katı ve kuvvetli harb yayı. Harb yayı, sağrılı yay da denir.

Üstaddan İcazet Almak: Kabza alıp sicilli kemankeş olmak. Kabza alan kişiye ayrıca icazetname verilmez. Okçular Sicilli'ne kaydolunması icazetli olduğunu göstermeye yeterdi.

Yassı Kabza: Yanları basık, dış yüzü balık sırtı biçiminde yay kabzası.

Yay: Kavs, keman.

Yay Ağacı: Yayın yapımında kullanılan Akça ağaç. Makbul cinsi Gerede Havalisinde yetişir, bu cinsine “kurtyemez”denilirdi.

Yay Başı: Yayın yukarı gelen ucu.

Yay Boyu: 1-Göz kararı, yay boyu kadar uzunluk. 2-Yaylar uzunluklarına göre ve tutam ölçüsü ile birinci boy, orta boy ve ikinci boy tasnif edilirdi.

Yügrük Ok: Düzgün uçan, uzağa giden ok. Çok ok, uçkun ok, kayar ok gibi isimleride vardır.

Zihgir: Sağ el baş parmağına takılan atış yüzüğü. Yayın kirişine takılarak, kirişin kolay çekilmesi ve parmak dibini yaralamaması sağlanırdı. Parmak üzerine binen uzunca yerine damak veya kaş, iç tarafına yapıştırılan deri parçasına kulak, kiriş takılan iç kenarına ise eşik denilirdi. Bazı okçular uğur sayıp hiç çıkarmazlardı. şast, küştiban, engüştvane, puta zihgiri de denir.

2.İNCELEME

2.1. İmla Özellikleri

2.1.1. Ünlü Harflerin Yazımı:

(a) Vokali

1) Ön seslerde: (a) vokali ön seslerde elif (ا) ve üstünlü elif (آ) ile kullanılmıştır.

agaç	13a/21	اقاج
at-ıcı	10b/10	آتیجی
al- inub	10a/8	آلنوب
ağşam	14a/7	اخشتم
akarsu+lar	23b/11	اقارصولر
akdeniz+e	7b/20	آقدنکز
alçak	14a/2	آلچق
amasya+da	8a/5	امانادة
ard +ı	17b/1	آردی
arka+sı	14b/5	ارقاصی

2) İç seslerde: İç seslerde (a) vokali üstünsüz ve harfsiz kullanılırken bazen elif (ا) ile de kullanılmıştır.

aşığı	11a/9	اشاغی
at-acak	9a/14	آتجاج
ayak	18a/5	ایاق
at-mag	2b/24	آتجاج

3) Son seslerde: (a) vokali son ses halinde elif (ا) ile kullanılmıştır.

bağla-dı	23b/18	باغلادی
huma	10b/5	خوما
ama	19b/7	اما
ara-mak	11a/8	آرامق

(e) Vokali

1)Ön seslerde: Ön ses durumunda (e) vokali daima elif(ا) ile yazılır

ekmek-ci	12a/1	اکمکچی
ekşi	24b/10	اکشی
edirneli	25a/8	ادرنلی
el	10a/4	ال
elbet	21a/16	البت

2) İç seslerde: İç seslerde (e) vokali harfsiz ve harekesiz kullanılmıştır.

sev-ecek	2b/8	سوجک
birşey	13a/19	برشی
bileg+i	9a/1	بیلکی
giderken	22a/17	کیدرکن

3) Son seslerde: (e) vokali bazen he (ه) bazen de elif (ا) ile yazılmıştır.

gice	12a/2	کیجه
ile	21b/8	ایله
ince	11a/2	اینجه

(ı) (i) vokalleri

1) Ön seslerde : (ı), (i) vokalleri metnimizde daima elif (ا) ye (ی) olarak birlikte kullanılmıştır.

iç	20a/6	ایچ
içerü	22b/7	ایچرو
iki	11a/17	ایکی
ikinci	20a/13	ایکنجی
iskemle	12a/13	اسکمله
incir	10b/23	اینجیر
it-mek	21b/8	ایتمک
iste-di	5b/16	ایستری
istanbul	24b/12	استانبولا

2) İç seslerde: Bu vokaller iç seslerde ye (ی) ile kullanılmıştır.

İt-tigi	5a/16	ایتتیگی
devirli	17b/16	دورلی
demir+ini	13a/12	دمرینی
miskin	21b/7	مصکین

3) Son seslerde: İç seslerde olduğu gibi ye (ی) ile kullanılmıştır.

iyi	4a/15	لیی
deli	24b/11	دلی
ekşi	24b/10	اکشی
eğri	15b/10	اکری

(u) (ü) vokalleri

1) Ön seslerde : Bu vokaller metinde daima elif vav (او) ile birlikte yazılmışlardır.

uç	12b/14	اوج
ugra-dı	4b/6	اوغرادى
usta	14b/17	اوستة
ur-mak	10a/13	اورمق
üfle-yub	7a/18	اوقلیوب
üzer+inde	11b/23	اوزرنده
üst	5a/4	اوست
oyun	5b/17	اویون
otuz	10b/11	اوتوز

2) İç seslerde : İç seslerde bu vokaller vav (و) ile kullanılmıştır. Bazı örneklerinde harf gösterilmemiştir.

uzun	11b/7	اوزون
gümüşden	8b/14	کومئندن
üçüncü	20a/4	اوجنجو
gün	10a/11	کون
gül	24a/3	کول

1) Son seslerde: Son seslerde bu vokaller vav (و) ile yazılmışlardır.

su	14b/6	صو
ölçü	15b/10	اولجو
boylu	17a/18	بوילו
üçüncü	20a/4	اوجنجو

(o) (ö) vokalleri

1)Ön- iç-son seslerde: Bu vokaller metinde ön ses durumunda daima elif vav (او) ile birlikte yazılırken, iç ve son seslerde vav (و) kullanılmıştır

Ol-sun	24a/6	اولسن
omuz	13b/22	اوموز
ok	10b/17	اوق
oglançık	23b/4	اوغلانچق
ocag+ım	7b/18	اوجاغم
oda	8a/3	اودا
oku-mak	16b/10	اقومق
ol	10a/13	اول
ok-ur	21a/9	اوقور
otur	9a/10	اوتور
otuz	10b/11	اوتوز
öksüz	17b/6	اوقسز
öğle+den	12b/21	اويلدن
ölç-düler	18b/1	اولج
öt-mek	22a/22	اوتمك
hazlu	4b/25	حاضلو
girü	12b/19	كيرو
demrenlü	22a/17	دمرنلو
bu	15b/21	بو

2.2. Ses Bilgisi

2.2.1. Ünlü Değişmeleri:

İç ve son ses “ı” ve “i” lerin metinde zaman zaman “u” ve “ü” ile yazıldığı görülür.

- a) -ı- > -u- : ayruca 16a/17
altun 5b/ 18
bıyug 19a/14
- ı- > u- : karşı 19b/3
yukaru 11a/12
- b) -i- > -ü- : demür 14a/18, 6b/3
gelür 7b/1
- i- > ü- : dizü 14b/16
bellü 8b/12
yerlü 5b/1
kendü 21b/12

Metnimizde e/i değişimi diğer eski metinlerde olduğu gibi karışık bir vaziyettedir. Aynı kelimenin hem i’li hem de e’li şekillerinin bulunması bir kapalı e fikrini düşündürmüştü de, biz el yazmalı bu metnin imlasına sadık kalarak (ع) ile beraber kullanılmasından dolayı bu okunuşu “i” şeklinde yazma gereği duyduk.

gice > géce 12a/2
dimek > démek 23b/16, 8b/ 11

ider > éder 8b/16
itmek > étmek 2b/2

2.2.2. Ünlü Düşmesi:

zeytyag 10a/12

2.2.3. Ünsüz Değişmeleri:

Metinde dikkat çekici en sık ünsüz değişimi kelime başı “d-” lerin gene kelime başında “t-” ye dönüşümü ile kelime başı “t-” lerin kelime başında “d-” ye dönüşümleridir.

-d > -t	:	tokuz	11b/2, 13a/3
		tolu	17b/6
		togru	11b/8, 13b/13
		tudak	3a/21
		tamak	18a/10
-t > -d	:	domruk	13a/21
		dutmak	12a/1
		dürlü	20a/3
t- > d-	:	ahmed	20b/19
		işid-	16b/21

“t” ve “d” değişimlerinin ki kadar olmamakla beraber kelime başı “k-” ve kelime sonu “-k” nın “g” ye dönüşümü aşağıda birkaç örnekte gösterilmiştir.

-k > -g	:	guruş	8a/9
k- > g-	:	parmag	2b/3, 8b/20, 22b/11
		kulag	3a/23
		bıyug	19a/14

Aşağıda yer alan belli başlı birkaç değişim 25 varaklı metnimizde çok sık görülmeyip, sınırlı sayıda örnekleri bulunan değişimlerdir.

ç- > c-	:	güc	10a/10, 11a/1
		sorguc	13a/8
		uc	13b/1
-k- > -h-	:	ahşam	14a/7
		yohsulluk	3b/22
k- > h-	:	yaruh	12a/6
p- > b-	:	ahbab	21a/2

		tutub	11a/14
		edeb	21a/8
-h > -k	:	kangı	5b/6, 16a/6

2.3. Şekil Bilgisi

2.3.1. İsimler

A) İsim Çekim Ekleri:

- Hal Ekleri:

AKKUZATİF EKİ (Yükleme Hal Eki)

Kabza aşık +ı	12b/16
Çile + yi	8b/24
Kabza + yı	16b/1

GENETİF EKİ (İlgi Hal Eki)

İctihad + ın	19b/16
İnsan + ın	19b/18
Taş +ın	6b/8
Ok +un	18a/9

DATİF EKİ (Yönelme Hal Eki)

İçeru + ye	23a/1, 9a/18
karga + ya	3a/9
İbadet + e	5a/13, 5a/16
Divan +a	22a/3
Mısır + a	22a/11
Halka+ ya	6b/5

LOKATİF EKİ (Bulunma Hal Eki)

İçeru +de	23a/1
Mısır+ da	9b/18
İç + inde	12b/23, 15a/17
Kaya+ da	4b/19

ABLATİF EKİ (Uzaklaşma Hal Eki)

Hükm + ünden	10b/11
Ağaç+ ından	3a/2
Meydan+ dan	4b/19
Kalb+ den	18a/10

EKVATİF EKİ (Eşitlik Eki)

Mertebe + since	12a/6, 20b/12
Mucib + ince	3b/15
Mülayim + ce	16a/9
Böyke+ ce	20b/8
Şöyle+ ce	9a/8

INSTRUMENTAL EKİ
(Vasıta Eki)

Poyraz hava + sıyle 24b/15
Karındaş+ mla 5a/2

- Çokluk Ekleri:

zihgirci + lerin	3b/8
gözetici + ler	23b/1
adem + ler	14a/12
ayine + leri	12a/11
hüner +ler	6b/1
cami + ler	18b/18
çile + ler	15a/19
kase + ler	12a/16
kemankeş + ler	23b/1
köprü + ler	18b/18
hayrat + lar	18b/19
peygamber +lerden	3a/5
demirci + ler	3b/7
aga +lar	21b/6
gazi + ler	16b/17
kılıç + lar	12a/13

- İyelik Ekleri:

Teklik 1. şahıs iyelik eki:

murad-ım	15b/15
kız-ım	5b/2
hünkar-ım	13b/2

Teklik 2. şahıs iyelik eki:

el-in	13a/16
idman-ın	15a/6
kollar-ın	9a/11

Teklik 3. şahıs iyelik eki:

kız-ı	5a/23
sine-si	19b/7
el-i	23b/5

Çokluk 1.şahıs iyelik eki:

el-ımız	17b/11
pelivan-ımız	7a/3
üstad-ımız	2a/12

Çokluk 2.şahıs iyelik eki:

yan-ınız	18a/6
evladlar-ınız	4a/19

Çokluk 3.şahıs iyelik eki:

menzil-leri	24a/12
-------------	--------

B) İsim Yapım Ekleri:

-İsimden İsim Yapan Ekler

a) -lık, -lik, -lük, -lük :

atıcılık	8a/7
aylık	13a/8
harçlık	8a/11
kemankeşlik	16b/5
meşdanlık	15b/1
okkalık	7a/23
arnavudluk	23b/2
çokluk	14a/5
yohsulluk	3b/22

b) -cık, -cik :

oglanlık	23b/4
dilcik	9b/10

c) -lu, -lü :

borçlu	5a/7
boylu	17a/16
bulutlu	16a/8
bursalu	10b/15
çullu	24b/5
hızlı	7b/10
neşterli	12b/22

d) -suz, -süz :

yolsuz	7b/23
oksuz	17b/6
endamsız	14a/14

e) -cı, -ci, -cu, -cü :

yaycı	3b/6
okçu	3b/7
ekmekci	12a/1
havacı	18a/7
baltacı	25b/3
demrenci	4a/12
çıkırıkcı	13a/7

f) - daş

kabzadaş	6a/17
yoldaş	23a/21

2.3.2. Fiiller

A) Fiil Çekim Ekleri:

- Zaman Ekleri:

a) Görülen Geçmiş Zaman:

agart-	madı	14a/13
al-	dı	4b/20
at-	dım	15b/9
iste-	di	5b/16
it-	di	4a/14

b) Anlatılan Geçmiş Zaman:

kıl-	mış	1a/5
ur-	mamış	5a/6
yap-	mış	14b/16

yaz-	mış	6a/1
di-	mişler	14a/9
c) Gelecek Zaman:		
düş-	ecek	18a/6
gezle-	yecek	15b/3
id-	eceksin	13b/18
ver-	ecek	9b/9
at-	acak	9a/14
ol-	acak	12a/6

d) Geniş Zaman:		
sar-	arsın	13a/8
tur-	urlar	17a/10
var-	ırlar	8a/13
ver-	ir	23a/7

e) Şimdiki Zaman:		
çalış-	ıyorlar	6b/7
ed-	iyor	19b/19
yağ-	ıyor	8a/18

- Kip Ekleri

a) Şart :		
bil-	mese	4a/23
büyü-	se	6a/11
çek-	sen	10a/5
de-	se	23a/12
dile-	rsen	11a/21
iste-	rsen	9a/7

b) İstek :		
di-	ye	12b/8
dik-	esin	18b/11
dokun-	a	11a/20
düş-	meye	11a/20
id-	esin	18b/21
ol-	ayım	5b/7

c) Gereklik:		
ol-	malı	14b/16

- Birleşik Zamanlı Çekimler

a) Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikayesi

kaldır- mışdı	8a/6
anla- mışdı	7b/18

b) Geniş Zamanın Hikayesi

devşir- irdi	5a/18
geç- irdi	16b/9
tolaş- ırdı	16b/22
tut- ardım	23b/18
at- ardı	3a/13

c) Geniş Zamanın Şartı

çek- erse	23a/15
düş- erse	18b/5
geç- ersen	11b/10
gid- erse	11a/9
id- erse	10b/13

d) Geniş Zamanın Rivayeti:

olun- urmuş	21b/6
ur- urmuş	22a/9

- Şahıs Ekleri:

Teklik 1. şahıs eki:

dedi-m	17a/3
bildir-em	3b/6
geldi-m	19a/5
atardı-m	23b/15
bağladı-m	15b/9

Teklik 2. şahıs eki:

atardı-n	23a/14
baka-sın	22b/19
bildirmez-sin	11b/12
buyura-sın	12a/8

Teklik 3. şahıs eki:

buyur-du	3b/20
de-di	10b/23
at-dı	10b/11
bağla-dı	23b/18

Çokluk 1. şahıs eki:

dedi-k	14b/4
atardı-k	15b/5

Çokluk 2. şahıs eki:

olursa-nız	4b/2
------------	------

Çokluk 3. şahıs eki:

buyurdu-lar	9b/22
arar-lar	7a/9
bildirdi-ler	10b/22

B) Fiil Yapım Ekleri:

- Fiilden İsim Yapan Ekler:

a) -ıcı,-ici	:	yapıcı	4a/11
		atıcı	
		tutucu	9a/14
		gözetici	23b/1
b) - u,-ü	:	koru	23b/8
c) – uk, -ük,- ik,-ik	:	yaruh	12a/5
		açık	16a/9

2.4. Sıfatlar ve Zamirler

Niteleme Sıfatları

...bizim zamânımızda <u>perk yâ</u> çeken âdemler...	14a/12
...añâ <u>cenkbâz kabza</u> dirler...	13b/12
... <u>yârim gırûşa cümleâtıcılar çâmdan ok</u> âtmağa...	8a/9
...kâseler ile günâ gün <u>âk şerbetler</u> ulâşdırub...	12a/16
... <u>demrenlû ok</u> âtub <u>giden okuñ</u> ...	22a/17
...oçqular ve <u>ihdiyâr âtıclar</u> vârub ö'zür dilediler...	21a/5
... <u>yumuşâk yâydan</u> eğer darb urmak murâdı ise...	10a/14
...dedi ol daği pâdişâhın <u>nazlı incir</u> gibi...	10b/23
... <u>uzun boylu kimesne</u> nişâna tırub bıyık üzerinden...	19b/4
...zahmet vâ <u>bol yâyiñ</u> menzili daği bol olur...	17b/13

Belirtme Sıfatları

...oğ atasın ve <u>bazı darbler</u> daği urasın...	12a/14
... <u>tokuz tutām bir pārmak bir tar yāy</u> yapıdı <u>bir atıcı</u> ...	14b/18
...böyle böyle <u>her gün her gece</u> ...	9a/5
...oğ küşād virüb <u>ol oğ</u> allāhu tea‘ lamıñ...	3a/24
...eylemişler ki hatta <u>dört mezheb</u> üzere bağläyub...	19a/7
...eline <u>bir tasvir</u> girdi yani <u>bir pehlivān</u> at üzerine...	8b/11

Zamirler

Kişi Zamirleri

...yāydan oğ atılır lākin <u>sen</u> yāya ğālib olmasın...	14b/10
...üstādlar şaklamışlardır <u>ben</u> āşikāre eyledim...	22b/20
...ve teā‘ lā <u>bizi</u> ve cümle ehl-i islāmı...	3b/4
... <u>benim</u> bir kabzadāşım var idi...	10b/3
...hātır gördük <u>bizim</u> aramızda eñ yumuşāk yāy...	14a/17
... <u>siz</u> ne dirseniz <u>ben size</u> tābi olurum...	15b/18

İşaret Zamirleri

... <u>buñā</u> tomruk dirler imiş...	21a/15
...çıkarub ayrı yere şokārlar ve <u>burāya</u> ...	7a/19
... <u>o</u> kadar ve silsilenāmede...	3b/6
...köprüler ve <u>buna</u> benzer...	18b/18

Belgisizlik Zamirleri

...olān <u>kimselerin</u> meydān ortasında...	12a/19
...iki yanında тұrub <u>birisi</u> baş taşdan...	21a/17
...iqtizā eyledi ki <u>herkes</u> kendi oğunu...	14a/20
... <u>kimi</u> eyüdür değılsün der <u>kimi</u> ...	18a/14

Soru Zamirleri

...verāk-ı mihr-i vefayı <u>kim</u> oğur <u>kim</u> diñler...	21a/9
...filān menzilde <u>ne</u> dirsiniz icāzetiniz vār mı...	15b/15

Dönüşlülük Zamiri

...üstād-ı şāgirdi değıl <u>kendinden</u> pehlivān bu a‘şırda...	6a/9
...hayli mücādeleleri geçer <u>kendüsi</u> ...	21a/3

...herkes kendi okunu eliyle çıkāra...

14a/20

2.5. Fiilimsiler

- Zarf-Fiiler:

-ub, -üb : Metnimizde en sık kullanılan zarf fiil ekidir. -up, -üp 'lü şekilleri hiç kullanılmamıştır.

yāyı *alub* kepāze misāli *çeküb* oku *atub* cümleyi *geçüb* anda olān pehlivanlar hayrān 21/ kaldılar 10b/20-21

mevdānda muvāfiq yoldāşlar *bulub* eğer uç yerde iseñ *varub* 22/ koluñ *uzādub* cengi şol omuz başına muhkem *dayādub* bālāda zikrolunduğı üzere 1/ bir kāi' de dört beş dāne oq atasın 13b/21-22, 14a/1

pArmaāñ orta pArmaāñ üzerine *dAyanub* muókem bend idesin 9b/8

mermerden *çikārub* yerine ğayri demren konmuşdur 22a/5

ol hinde elin kubūruna şalub al tudaqlu 22/ kayıñ ağaçlu göçkün bileklü elmās peykanlu bir oq *çikarub...* 3a/21

gün āq şerbetler *ulāşdırub* başşişler ālsalar gerekdir 12a/16

yani kepāze *çeküb* idmān idersen bir üstād lāzımdır 10a/16

-ınca, -ince : Metnimizde sık kullanılan bir başka zarf fiil ekidir.

havācı *olmayınca* mümkün değildir 21a/21

tutāmdan on bir tutāma *varınca* oqları uydurub meydana vara 11a/4

oq *atılınca* zahmet çekilür 17b/22

haber *gelince* ā'ri hāl oldu 17a/6

üstāddan *görmeyince* mümkün değildir 12b/23

-dukça, -dükçe : Metnimizde sadece bir örnekte görülmüş zarf-fiil ekidir.

üstâdlarla konuşub maḥal *düşdükçe* hem şöḥbet olañ maḥalle dirler 16b/3

- Sıfat- Fiiller:

Zarf fiillere göre metinde sıkça yer alan sıfat fiil ekleri aşağıda birkaç örneği ile gösterilmiştir.

-acak, -ecek :

oḡ *atacaḡ* yer 9a/14

cemiyyet *olacaḡ* maḥal 12a/6

içün *oturacaḡ* yerler 12a/15

-miş, -miş :

ol *yarılmış* boş tüfenk 13a/5

-an, -en :

şöhret *bulân* güzideler 20b/10-11

yâydan *çıkan* oḡu 14a/19

taşra *ḡalân* cânibin 9a/14

3. METİN

1/a

1/ hamd u şipās ol kavī qahire ki nev-i ben-i ādem-i cem-i maḥlūqāt-dan mümtāz idüb ta'limi 2/ şānāyi ve taḥşil-i kemālāt-ı bi-nihāyeye kāabiliyet virdi ve şenā-i bi-ḳıyās ol bāṭn 3/ u zāhire ki cins-i beşerden her fendi bir hūner ile şerefrāz ḳılub ol yüzden rızḳlar 4/ virüb anuñla mütesellī ḳıldı beyt ḥallāḳ-ı cihān ā'leme ḳıldıḳda teselli herşeyi bu ḥalle 5/ ḳılmış müteselli ve şalevāt-ı zākiyāt ve taḥiyyāt-ı ṭayyibāt ol seyyidūs sādāt ve 6/ menba'ūs sādāt ve şefz'ül usāt fi yevmil arasāt ḳāle resul-i ekrem sallallāhü a'leyhi 7/ vessellem rūḥ-i pākine vāşıl olmaḳ için vücūdu şerifleriyle dīn-i islām zuhūra gelüb 8/ ḳuvvet buldu ve teslīmāt-ı vāfiyāt āli kirāmīñ ve güzīde-i devrān-ı cihān cihāriyāri güzīn ḥāzret-i 9/ ebubekir ve ömer ve oşmān ve ā'liyyü'l mürteza ve imām ḥasan ve imām ḥüseyn rıdvānullāhi te'ālā a'leyhim ecma'in 10/ zevāt-ı ı'tır nākine mütevāşıl olsun ki herbiri din beytine birer sūtūn olub dīn uğrunda canların 11/ fedā itdiler ma'lūm ola ki bu faḳır u ḥāḳır ve efkende-i pūr taḳşır ḳalilü'l amel ve kesirüz zelev 12/ çākerān-ı āşıḳān-ı ḳabzadan olañ kesirü'l ḥaṭyā kemānkeş muşṭafa gaferallāh lehū ve lice mī'il müslimīn eydür ki 13/ ḥāzret-i ali keremallāhü vecchēhū buyurmuşdur men allemeni harfen fekad sayyereni abden imdi ol taḳdidce biz daḫi 14/ üstādımızı ḥayır ve du'ā ile yād eylemek lāzım gelmişdir şāḫib-i ezān-ı güzīde-i tūr endezān meyanında tozḳoparān 15/ üstādım ḥācī süleymān rahmetullāhi a'leyh nice müddet mülāzemetih-i hizmet olub ve āndān mā'adā nice ehl-i ḳabza olañ 16/ üstādlar ile mülāḳāt idüb her birinden birer nūkte ve bu i'limde fazīlet taḥşil iderdim ve a'rabī ḳavisnāmeleri 17/ türkī risāleleri mütālā'a eylerdim müşāhede eyledim ki ehl-i ḳabzanıñ ekseri er ve ümm olub a'rabī ḳavisnāmelerden

1/ birşey taḥşil itmeyüb müntefi olmadıkları ecilden a'rabî ḳavisnāmelerde yazılān eşyānıñ 2/ daḫi ekzeri fi zamanınā isti'māl olunmayub ve a'rabî ḳavisnāmelerde mu'aṭṭal olmağın 3/ birgün ḫāṭır-ı fātırına bu yüzden ḫalecān vak'ı olub a'rabî ḳavisnāmelerden lāzım olan 4/ umūru intiḫāb idüb türkiye tercüme idem ki ḳabza āşıqları ne ḳolay yüzden bir ḫisse 5/ ā'id olub eğer pūte atmaḳ ve eğer darb urmaḳ ve eğer menzil atmaḳ bābında ve aña 6/ benzer nice hūnerlerde herkes himmetine göre behremend olmaḳ bābında bu daḫi bir muḫtaşar ve müfid 7/ risāle ola ḫaḳ subḫānehū ve te'ālādan i'ānet ṭaleb olunub tevīdine şūr'u olundu 8/ imdi ümīd-i vāşıḳ ve recāy-ı şādıḳdır ki bu risāleye vāḳıf ve evrāḳ-ı perīşana müteā'rif 9/ olan erbāb-ı kemāl nazār-ı kimyā eşerleri vak'ı olduḡu maḫal ḫaṭā ve sehvi dāmeni a'fv ile 10/ mestūr ḳilub ma'zur buyuralar ve bu risāleye müt'āla idüb müntefi olan iḫvandan daḫi 11/ ricā oluñur ki bu faḳir-i fātiḫa-i şerīfeden ferāmūş buyurmayub du'ā-i ḫayr ile yād ideler 12/ zirā ḫudāy-ı teā'lā celle şānühū baḫā tanrısı deḡildir baḫāne tanrısıdır ḳullarına ma'fired 13/ eylemeye bir baḫāne ister şāyed ki bir pāk nefşin ḫayır du'a'sı sebeb-i ma'fired olub bu faḳire 14/ ḫātimetü'l ḫayr müyesser ola āmin bi hürmet-i seyyidi'l mürselin ve bu risāle bir muḫaddime ve on altı bāb 15/ ve bir ḫātıme-i müştemildir bāb-ı evvel yāy ḳından peydā olub ve isnāddan lābüdd olduḡu 16/ beyanındadır bābü's şānī oḳ atmağın şevābı beyanındadır bābü's şālis oḳ 17/ atmaḡa müte'allıḳ ba'zı nesāyiḫ beyanındadır bābü'r rābi yāy oḳ bir zamān baṭṭāl 18/ olub yine peydā olduḡu beyanındadır bābü'l ḫāmis idmān idüb ve kā'ide ile 19/ oḳ atmaḳ beyanındadır bābü's sādīs nişana oḳ atmaḳ aḫvālin 20/ beyān ider bābü's sābi darb urmaḳ beyān ider bābü's şānin menzil atmaḳ beyanındadır 21/ bābü't tāsi menzil yāyların ve darb yāyların beyān ider bābü'l āşir menzil atıldıḡda 22/ şayfi düşen oḳuñ ḫükmünü beyān ider el bāb aşḫāb-ı güzın rıdvānullāhi a'leyhim

ecma'ın 23/ zamanında olan üstâdları beyân ider el bâb kabza kaç dürlüdür anı beyân ider

2/b

1/ bâb 12 atıcıya lâzım olan bazı ahvâli beyanındadır bâb 13 ok atıldıkda 2/ halel nereden hâşıl olur anıñ beyanındadır bâb 14 kiriş itmek beyanındadır 3/ bâb 15 siperiñ ve zihkiriñ beyanındadır bâb 16 kiriş şehâdet pârmağına neden 4/ tokunur anıñ beyanındadır bâb 17 islâmbolda ve geliboluda ve mışırda atılan menziller 5/ beyanındadır vallâhi a'lemü bi's şavâb bâb ibtidâ yâ y kından peydâ olub ve isnâddan lâbüd 6/ olduğı beyanındadır demişler ki

من ضطه ورم بالح فنعم الغلام ve bu beyti türkiye 7/ tercüme idüb didiler ki gerekdir kişiyeye üç nesne düzmek ok atmak yazu yazmak 8/ şuda yüzmek didiler ki sevecek teber ve kemâñ ve kitâb ile kalemdir kalbini gussa ve gam 9/ derd ve belâ ile elemdir benim karındaşım kabza aşığı haq subhânehü ve teâ'lâ bizi ve seni tarîk-i 10/ müstakîme irşâd eyleye eger ok atmak heves iderseñ gerekdir ki evvelâ bir üstâd bulub 11/ ol üstâda râm olasın ve kâdir olduğı kadar hizmet ve riâyet idesin eğer 12/ riâyete kâdir değil iseñ hizmetiñ eyleye onâ ok ad dursun ve kabza şenâ ve du'a ile alasın 13/ andan sonra günden güne idmana şürü eyliyesin zirâ üstâdsız bir nesne kemâliyle idrâk olunmaq 14/ muhâldir ve bu kâ'ide dünyâ halk olalıdan beru cârî olagelmişdir ki birşey üstâdsız idrâk olunmaz 15/ tâ kim hazret-i resûlekrem hâce-i âlemyân olub on sekiz biñ a'lem anıñ 16/ deryâsında bir kaçre iken bize ta'lîm için levlâ el mürebbî mâ'areftü rabbî buyurub kendü 17/ a'lem iken leyle-i isrâ da hazret-i cebrâil a'leyhisselâmdan nice nesnelere suâ'l iderlerdi nitekim 18/ ehâdis-i şerîfede vârid ve şâbitdir ol taqdirce üstâd-i üstâddan görmiyesin atduğı 19/ ok şevâb yazılmaz ve pîr perver olmayub hudâ perver olursan hudâ perver olanı ise 20/ aşlâ üstâdlar âralarına karışdırmazlar ve âdem yerine şâyamazlar imdi

fütüvvetnâmede nakl 21/ olunur ibtidâ yâ y oğ cennetden hâzret-i âdem a'leyhisselâma geldi ve sebebi bu idi kim gergis 22/ kuşu ol zamânda gâyet ulu kuş idi hâzret-i âdem a'leyhisselâm cennetden dünyâyâ nâzil 23/ olıcağ gergis kuşu görüb üzerine hücum etdi hağ subhânehü ve teâ'lâ cebrâ'il a'leyhisselâma 24/ emr eyledi cennetden bir yâ y altı dâne oğ getürdi ve hâzret-i âdeme oğ atmağı ta'lîm eyledi 25/ hâzret-i âdem dağı gergisi oğ ile urub üzerinden men eyledi amâ oğ şındı

3/a

1/ hâzret-i âdem a'leyhisselâmda gâyet elem ve guşsa hâşıl oldu zîrâ tanrı teâ'lâdan tuhfe idi 2/ ve yâ y cennet ağacıñdan idi şükrü yok idi oğlar dağı cennet ağacıñdan idi her biri 3/ hâzret-i âdem a'leyhisselâmıñ kabzasıyla tokuz tutam idi evvel ki oğıñ üzerinde 4/ tanrı teâ'lanıñ âdı yazılı idim âbâkilerin üzerinde ulül azm olan 5/ peygamberlerden biriniñ âdı yazılı idi ve peygamberlerden ulü'l azm beşdir ki anlardan biri 6/ nuh a'leyhisselâmdır ve biri ibrahim ve biri hâzret-i musâ a. m ve biri dağı 7/ isa a'leyhisselâm ve biri hâzret-i muhammedeni'l muştafa şallallâhü a'leyhi vessellem ol zamandan beru 8/ gergis kuşu âvlânmez oldu gedası cifeden ta'yin olundı ve dağı 9/ şöyle vak'i oldu ki hâzret-i âdem a'leyhisselâm oğı ibtidâ kargayâ atdi demişler lakin câmi-i sağırde 10/ hâzret-i âdem a'leyhisselâm kuşlara atdi demişlerdir rivâyet muhtelifdir ve dağı 11/ silsilenâmede mestür olan budur ki sa'd bin mâlikden radiyallâhü anhü rivâyet 12/ olunur ki resül-i ekrem şallallâhu a'leyhi vessellem geçerdı sa'dı vağğaş radiyallâhü anhü 13/ meydânda oğ atardı resül sallallâhü a'leyhi vessellem buyurduki yâ sa'd benim için 14/ bir oğ at sa'd bismillah ve a'lâ bereket-i resüllullâh diyüb bir oğ atub sevabım 15/ resüllullâha bâğışladı andan imâm hasan ve imâm hüseyin radiyallâhü anhümâ eyitdiler 16/ yâ sa'd bizim için dağı birer oğ atub şevâbım anlara bâğışladı

andan cebrā'il 17/ a'leyhisselām geldi eyitdi yā muḥammed sa'd bin vaḳḳaşa söyle benim için daxi bir oḳ 18/ ātsun cebrā'il için daḫi bir oḳ ātdı cebrā'il a'leyhisselām eyitdi yā muḥammed 19/ ḫaḳ teā'lā sana selām kıılır ve buyurduki sa'd bizim için daḫi bir oḳ atsun ḫazret-i 20/ habīb-i ekrem sallallāhu a'leyhi vessellem sa'da bildürüb yā sa'd allāh için bir oḳ at 21/ didi sa'd radiyallāhū anḫū daḫi ol ḫinde elin ḫubūruna şalub al ṫudaḫlu 22/ ḫayn ağāçlu göçkün bileklü elmās peykanlu bir oḳ çıkarub rāst ṫurub 23/ ḫabzay-ı muḫkem bend idüb şeşt ḫulāğa demren ṫurnāğa gelüb ihlāş ile bülend 24/ āvāz ile yā allāh çağırub oḳa ḫüşād virüb ol oḳu allāhu tea'lanın celle celalühü

3/b

1/ ve a'mme nevalühü a'sḫiña atdı ba'dehū oḳlar üzerine varub oḳları devşirdiler cümle oḳlar 2/ bulunub lākin allāh u tea'la a'sḫiña atılan oḳ bulunmadı cebrā'il a'leyhisselām eyitdi yā muḥammed 3/ ol oḳ yer ile gök arasında tā kıyāmete dek gezer yā resūlallāh seniñ düşmanların 4/ helāki için yā resūlallāh ḫaḳ subḫānehū ve teā'lā bizi ve cümle ehl-i islāmı ol oḳ 5/ şerrinden a'na evvel gelen ve sonra gelen atıcıların piri olmuşdur ve u'lemā-i kibār dediler ki 6/ bildirem ol o ḫadar ve silsilenāmede meşṫur olan budur ki yāycıların piri muḥammed bin ebūbekirdir 7/ radiyallāhū a'nhū ve oḳçuların piri ömer bin ḫaṫṫābdır ve demircilerin piri a'vn bin şābirdir 8/ ve ta'limḫanede oḳ ta'lim iden üstādların piri abdūlgaffārdır ve zihgircilerin 9/ piri ali bin ṫālib radiyallāhū a'nhū zirā imām ḫasan ve imām ḫüseyn radiyallāhū a'nhū 10/ oḳ atarlar iken mübārek pārmaklarını kiriş incidüb ḫazret-i ismail a'leyhisselāma 11/ ḫurban inen ḫoçuñ boynuzunu teberrūken āḫlāmışlar idi ḫazret-i resūl ekrem sallallāhu 12/ a'leyhi vessellem izn-i şerifleriyle imām a'li kerremallāhū vechehū ol boynuzu iki dane zihgir 13/ yāpdı imām a'li radiyallāhū a'nhū daḫi kendi re'yi ile itmedi imdi her şana't üstāddan 14/ görüle gelmişdir imdi ey ḫabza ā'sıḫı ḫarındāş sen

daği üstâddan görüb iş bu risâle 15/ mücibince a‘mel iderseñ az zamanda tahşil idersin inşâ‘allâhü tea‘la faşıl ok âtmagıñ 16/ şevâbı beyanıñdadır hağ subhanehu ve tea‘la kelam ı kadîminde buyurur بِسْمِ الْإِلهِ الرَّصْمِ الرَّصِيمِ 17/ واعدولهم ماسطقم من غوة ومن رباطة الصیل ترهبونة بة عرواه وعروكم

minber üzerinde iken sua‘l eylediler ki yâ resûlallâh kuvvetden 18/ murâd nedir habib-i ekrem şallalâhü a‘leyhi vessellem üç def‘a 19/ buyurdu yâ‘ni bu âyet-i kerimede murâd heman ok atmağdır enes bin mâlik radiyallâhü a‘nhü 20/ habib-i ekrem şav rivâyet eder ki buyurdular hadîş من اتضز قوحا 21/ her kim ki evinde bir yây edinir hağ tea‘la andan 22/ yoğsulluğu giderüb iztirârı görmez ve fağr-i iztirârı dedik zirâ fuğarâ iki nevidir 23/ biri ihtiyâridir ki hağret-i server-i kâi‘nât وفقر اضطرارى 24/ anıñla fağr olunurdi hadîş الفقرفقرى وبة افضر buyurdu ve zühd dedikleri andan

4/a

1/ kinâyetdir ve biri iztirâridir ki nice def‘a andan isti‘aze idüb allâhümme kınâ 2/ اللهم قنا عزاب العقر وعزاب القير buyurmuşlardır bir gün sa‘d bin ebi vağğâş radiyallâhü a‘nhü 3/ guşşa vak‘i oldu hağret-i resûl ekrem şav buyurduki ne a‘ceb saña guşşa â‘rız 4/ ola ki anıñ i‘lâcı seniñ elindedir imdi yây ile oku eline al ve meydana 5/ varub birkaç ok at guşşa def‘ola yerine şâd ve sürür hağıl olur bunda 6/ ma‘lum oldu ki guşşa vak‘i olsa meydana varub ok atmağ ile guşşası ferağa tebdil 7/ olur u‘ğbe bin a‘mir radiyallâhü a‘nhü hağret-i resûl ekrem a. m rivâyet buyurmuşlar 8/ من تعلم الرمي وتركم فقد عصى اة yâ‘ni her kim ki ok atmağı öğrenüb sonra 9/ terk eylerse ol tanrı teâ‘lâyâ â‘si olur demekdir ve daği ukbe radiyallâhü a‘nhü hağreti 10/ resûlallâh a. m rivâyet ider ki buyurmuşlardır 11/ يذلل اللقم الواصد الجنة سلمة نفر yâ‘ni bir ok sebebiyle üç kimesne cennete dâhil olur biri ok yapıcı biri atıcı 12/ ve biri demrenci uğbe radiyallâhü a‘nhü rivâyet olunur ki uğud gazâsıñda hağret-i sa‘d bin 13/ ebî vağğâş radiyallâhü a‘nhü hağret-i resûlallâh a. m vesselâmıñ huzur-i

şeriflerinde birer 14/ birer ok ile on iki kâfir kâtl itdi ol zamânda hâzret-i resûlallâh a. m irmi 15/ فرال عبص ولى buyurdu ali keremallâhü vechehu sual itdiler ki kılıç mı iyidir yâhud 16/ yây ile ok mu eyüdüür ali radiyallâhü a'nhü buyurdu ki resûlallâh a. m bir kimesneye 17/ fedake ebî ve ümmî demedi illâ sa'd bin ebî vaqqâsa dedi bunda ma'lûm oldu ki ok 18/ ile yây kılıçdan efdaldır ve daği resûlallâh a. m buyurduki 19/ تعلموا الرمي و علموا اولكم yâ'ni ok atmağı öğreniniz ve evlâdlarıñıza daği öğrediniz zirâ ok yây ve atmağ 20/ dînimiz kuvvetindedir ve daği resullâh buyurdu ki 21/ يجب على الرجل ان يكون سابصا فارسا يجب على الرجل ان يكون سابصا فارسا yâ'ni her âdeme şuda yüzmek öğrenmeyi ve âtlü olmağ ve ok atmağı öğrenmek 22/ vâcibdür ve resûlallâh vâcibdir dediğı bu bâbda kıldırmağdır yâ'ni tahşiş yüzündendir 23/ yoğsa bir âdem ömründe yüzmek ve ata binmek ve ok atmak bilmese âşim olur ve yevm-i kıyâmetde 24/ meş'ül olur demek değıldir belki daği ekmel olur demekdir ve daği hâzret-i resûlullah a. m

4/b

1/ buyurmuşdur ki عليكم بالرمي فانه ضير لعيمكم yâ'ni ok atmağı öğreniñiz zira ol 2/ oyunumuzun hayırlısıdır ve ne miğdar uzâğ atmağa kâdir olursanız gerekdir ki 3/ anda nişân dike pes hağ teâ' lâ ol nişân aralığı kadar cennetde yer virir ve hâzret-i resûl 4/ الله انة بير الوضعية روضة من ريان الجنة allah a. m yâ'ni iki nişân arasında 5/ cennet gülzârlarıñdan bir gülzâr vardır birgün hâzret-i resûlallah a. m merv idir ki 6/ bir kavme uğradı ki anlar at seğiri döşerlerdi selâm viridi ve geçdi ve bir kavme daği 7/ uğradı ki mâttrak oynârlardı kılıç oyunun ta'lim iderlerdi anlara daği selâm viridi 8/ ve geçdi ve bir kavme daği uğradı anlar ok atarlardı anlara selâm virmedi çünkim atmağdan 9/ fâriğ oldular ve oklarıñ almağa vârdılar hâzret-i resûlüllâh şallallâhü a'leyhi vesselem buyurdu ki 10/ رفيقوا اضطاكم فانضا معدودة yâ'ni adımlarıñızı azar azar âtuñ zira âdımlarıñız şayıtur 11/ ve her adıma bu kadar şevâb yazılır adım dayyik olıcak çok olur şevâb daği çok olur 12/ ve nişân aralarıñda hâzret-i resul a,m aşhâb-ı güzün ile rıdvanullahi

tea'la a'leyhim ecma'in gezerlerdi 13/ resulullah a. m sual eylediler ki ya
resulullah a. m at seğırdirlere ve kılıç oyununun oynāyanlara 14/ selām
verdiğin vak'it oğ atanlara niçün vermediñiz resulullah a. m sual eylediler ki
كيف 15/ تسلم على قوم هم غي العلت ya'ni nice selām virelim bir kavme ki anlar
namāzdadırlar 16/ imdi oğ atmađıñ şevābı namāz şevābı kadar dimek olur ya'ni
birgün hażret-i a'li radiyallāhü a'nhü 17/ yāy kolunda iken resulullah a. m
hużür-i şeriflerine vārdı hażret-i resul buyurdu ki 18/ ya a'li uđud gāzāsıñda
cebra'il a'leyhisselām yāy getürmüş bir gün hażret-i resulullah a. m 19/ kayada
oğ atarken mübārek elinde yāy kırıldı kātāde bin a'sım radiyallāhü a'nhü yāy
pārelerin 20/ aldı ve şağladı imdi hażret-i resül ođ atmağı sordı ve ođ atanları
dađi ziyāde 21/ severdi birgün hażret-i resülallah a. m meydandan geđerdi bir
kavmin anda oğ atarlardı 22/ buyurdu ki atıñ ey isma'i loğulları şimden geru
vilāyet size fetđ ola ve kādır olasun 23/ bir kimesne ođ atsa dūnyeī ve uđrevī
murādātı hāşıl olur fetđ ve nusrāt elverir ve hażreti 24/ resulullah a. m
buyurdu ki لا تصفراللكم من هواك الالرمى والرهاء ya'ni 25/ feriştehler sizün
oyununuzdan bir nesne hażlu olmazlar illa ođ atmađla ve at seğışdirmeđe 26/
hażlu olurlar birgün resulullah a. m imām hüseyiñe sua'l buyurdu ki kañıñız
ziyāde oğ atar

5/a

1/ imām hüseyiñ radiyallāhü a'nhü buyurdu ki kařındāşım ziyāde atar hażret-i
resulallah buyurdu ki 2/ yā hüseyiñ na'liyne bin meydana varub kařıñdāşıñla
oğ at imām hüseyiñ radiyallāhü a'nhü daği 3/ na'line binüb imām hasan
radiyallāhü a'nhü ođ ātdılar evvel hażret-i hüseyiñ onı geđerdi cüz'ice 4/ yüksek
olmağlu gālib oldu imdi sen daği bir kimesne ile oğ atsañ üst başıña 5/ turmāğa
cehd idesin birgün birkaç kimesne nişana oğ atarken içlerinden biri eydür
vāllāhi 6/ urdum ol ĥod urmāmış idi ol kimesneye eyitdiler yāñlış and içdiñ

yeminine keffâret 7/ borçlu oldun Һazret-i resulallah a. m buyurdu ki الاثر ايماء
 الرماية لا كفارة 8/ ولا عقوبة ya'ni oğ atarken olañ yānlıř atulduğudur ana keffâret
 lâzım gelür 9/ ve ne u'ğubet bir kimesne oğ atmağā ta'lib olsa bir kimesne
 gelüb māni olsa günāhkār olur zira 10/ العياز بلاء ya'ni bir
 kimesne pir olub yāhūd oğ atmağ bilnese bir yāy 11/ alub řāklāsa ve gāhıce
 silüb süpürse dimişlerdir ki tesbıh yerine geçer řāhābe zamānında 12/
 ridvānullāhi a'leyhim ecma'in bir tır endāz pehlivān vār idi oğ atmağdan fāriğ
 olub 13/ ibādete meşğul oldi amā gayet za'if oldi Һazret-i resul a. m buyurduki
 ne a'ceb 14/ öyle za'if oldun ol pir cevap virmedi yanında bir kişi vār idi eyitdi
 15/ ya resulullah cānım yoluna fedā olsun bu kişi oğ atıcı pehlivan idi atıcılığdan
 16/ fāriğ olub ibādete meşğul oldi Һazret-i resulullah a. m buyurdu ki ol ittiği
 17/ ibādet tanrı hağğı iğün andan efdal değıldir uğbe radiyallāhū a'nhū gāyet pir
 idi oğ 18/ atardı ve oğları vārub kendi devşirirdi ya'ğub ve a'bdurrāhman
 radiyallāhū a'nhūma 19/ dediler ki yā uğbe sen pir kiřisin meydān arasinda
 yürürsün saña meřağğatdır oğları biz 20/ getürelim uğbe radiyallāhū a'nhū
 eyitdi iřitmediñiz mi Һazret-i resulullah من علم الرمي ثم تركه 21/ قلى منا ya'ni her
 kim oğ atmağ öğrenüb sonra terk eylese ol bizden değıldir dedi 22/ yā ben
 nice yürümeeyim uğbe radiyallāhū a'nhū merğum öldü yetmiř yāy kaldı birğün
 sa'd 23/ radiyallāhū a'nhū kıızı kendüye eyitdi ey āta oğı nice atarsıñ bize
 daği göster sa'd 24/ daği yāyın alub āvıñın üç köşesine atub oğlarıñ getürüñ ve
 yerleriñ gözediñ

5/b

1/ didi ve tekrār atdı üçü bile yerlü yerine vardı sa'd kıızı gelüb ta'accüb eyledi
 sa'd 2/ radiyallāhū a'nhū eyitdi ey kızım a'cebler mi sen řol kimseyi kim
 Һazret-i resul a. m anıñçün 3/ الاصم صرد رميء واجب رعتاء demişdir ya'ni
 radiyallāhū a'nhū rāst kıl atmağı ve müstecāb eyle 4/ du'asıñı rivayet olunur
 ki evvel zamānda bir kāfir gayet eyü oğ atardı Һazret-i 5/ sa'd bin ebi

vağkas radiyallāhü a'nhü didi kim seninle oğ atalum qarānu gicede bir yerde
6/ nişān koyalım ve üçer oğ atalum her kangımızñ gālib gelürse söz anuñ
olsun eğer sen 7/ gālib gelürsen ben müslümān olāyım ve eğer ben gālib
gelürem seni kātli iderim dedi sa'd 8/ radiyallāhü a'nhü razı olub bir qarānu
yere bir tavul koydular evvel ol kafir üç oğ 9/ atdı üçünden dağı tabldan
avāz geldi ba'dehu sa'd ebin vağkas radiyallāhü a'nhü bir oğ 10/ atdı
tavuldan avāz geldi bir oğ dağı atdı avāz gelmedi yine bir oğ atdı yine 11/
avāz gelmedi anda hāzır olan kāfir şād olub müminler elem üzre mum yağub
12/ oğlarıñ üzerine vardılar gördüler ki kāfirin üç oğı tavuldan üç yer delmiş
13/ ve amā sa'dın evvel ki oğı tavuldan bir yer delüb ikinci oğ üçüncü
geziñ üzerine 14/ varub üçü bir delikten geçmiş ve oğlar pāre pāre oldu ol
dem ol kafire hātemü'l hayr 15/ müyesser olub şehādeti

ان لاله الاالة واشصدان مصمد عبدة ورسولء deyüb bātınen 16/ ve zāhiren müslümān
oldu birgün hāzret-i resül ekrem a. m aşğāb-ı kirāmdan birin istedi 17/
oyñamāğa gitdi dediler aşıl ne oyun oynāmāğa gitdi deyu su'al etdi oğ
ātmağa gitdi 18/ didiler resul-i ekrem a. m siz dağı dā'imā ol oyñu oynāmāğa
pişe idin zirā ol 19/ oyun diñimiziñ kuvvetidir deyu buyurdular imdi oğ
atmağa mütea'allik ba'zı nesayih beyānıñdadır 20/ imdi ey kabza aşığı
qarındāş hağ subhānehu ve tea'la bizi ve seni rızay-ı şerifine muvafığ 21/ olān
a'māla müyesser eyleyüb rızay-ı şerifine muhālif olan a'māldan hıfz eyleye
amin benim ruhum 22/ eğerçi oğ atmaq bir ma'nada āsāndır ve amā bir
ma'nada ğayet güçdür zirā bir küçük 23/ oğlarıñ eline virsen atar ve amā anıñ
üzerine nişān atmaq ve darb urmāğ ve menzil

6/a

1/ atmaq ğayet müşgildir üstāddan görmeyince olmaz zirā silsilenāmede yāzmış
ki herşey 2/ üstāddan görölüb pirperver olub atmaq gerekdir zirā bu bir azım

ilimdir gayri şeye benzemez 3/ şöyle ma'lum ola ki kadim-i şahâbe-i güzin aşırılarında olân oğ atıcı üstâdlar bunlardır 4/ kavisnâme telif iden muhammed bin yusuf râzi dimekle ma'rufdur rahmetullâhi a'leyh andan 5/ sonra üstâdlar biri birinden bi'at idüb nâmdâr pehlivân olub nice hüneler ve nice şana'tlar 6/ ile yâ y oğ a şöret virmişlerdir ki üstâdlar ma'lum ola ve dağhi şeyğ ola üstâdımın 7/ üstâdı zâhimâr dimekle ma'rufdur ki şâgirdi üstâdım merhum hacı süleymân radiyallâhü a'leyhim 8/ ecma'in imdi bundan murâd budur ki sen dağhi bir üstâd-ı kâmil bulub kabza-i hayr du'â ile 9/ alub idmâne şur'u idesen üstâd-ı şâgirdi değil kendinden pehlivân bu a'sırda çoğdur lâkin 10/ nâmdâr pehlivanlar bundan murâd budur ki eğer kitab ve eğer ma'rifet ki ol bir eyü üstâddan 11/ görülmeye nitelim şahid-i merhum demişdir ki beyt kavsiñ eğrile bir taze nihali büyüse 12/ toğrulur mu anla mişâli imdi olsa mâdam ki ol bir eyüce üstâddan görmiyesin sonra 13/ çoğ zahmet çekersin menzil atamazsın ve eyüce darbler urmazsın imdi bir eyüce 14/ kâmil üstâddan kabza hayr du'â ile alub idmana şur'u eyliyesin ki saña her vechile oğ 15/ atmağ asân ola ve dağhi saña pendim budur ki bu aşırda darb urub menzil atmağ heves 16/ itmeyesin hemân bir eyüce yâ y üstâd işi eyüce oğlar âlub gaza niyyetine meydana vârub 17/ nişana oğ atasın zirâ oğçuların ve yâycuların ve sâ'ir kabzadâşların kâhirlelerini çekmeyüb 18/ oğ atmakdan fâriğ olub günahkâr olursun gayet masraflı şeydir oğ atan âltun 19/ atar demişlerdir anın için muqayyed olma derim zirâ ol zamânda hünere gösterenlere 20/ rağbet var idi pâdişâhlar ve vezirler ekâbir-i a'yân oğ atıcıları severlerdi ve 21/ rağbet iderlerdi menakıb-ı pehlivan tozğoparân rivayet iderler ol aşırda a'cemden usta 22/ bahtiyâr dimekle ma'ruf bir pehlivân gelüb pâdişâh-ı a'lemyana huzurunda nice muntehâ yâylar çeküb

1/ ve nice münteha ayineler urub azim hüneler gösterdi pādīshāh hāzretleri bizde
buña gālib olur 2/ kimse yokmudur bir nice gün emān viriñ tedārik olunub
atıcı ve yāycı ve oqçu güzideleri 3/ bir yere cem olub bu tedāriki görürler
ki birkaç kantar bir top taşına bir de mürhalka 4/ yāpdırub bāb-ı hümāyundan
içerude meydān koyub her kim bu taşu kaldırursa 5/ a'zim ihsan vardur
deyu herkes ol demür halkaya yapışub anı ziyāde kaldurān 6/ ancak bir kārış
kaldırur merhūm tozqoparān a'cem oğlanlarından bakraç oğlābi imiş 7/ ol
mağalden geçerken görür bir āhar kimse taşuñ yanında durub taşu kaldurmağa
çalışıyorlar 8/ hemān bakrāçları yere koyub külāhide beline şokub taşuñ
halkasına yapışub üç def'a 9/ sinesi üzerine çıkārub yere urmuşdur anda
olanlar tahsinler idüb dururken meğer 10/ anda niğebanlar var imiş mezburi
tutub fi'l hal pādīshāh-ı a'lem penah hāzretlerine iledüb 11/ pādīshāhim bizde
dermān yokdur eger bir tozqoparān ise bu kulum koparır didiler 12/ seā'detlü
pādīshāh dañi iltifāt yüzünde göreyim seni tozqoparānım diyüb biñ āltun 13/
ihsan idüb vilāyetin sua'l ider pādīshāhim aşı arnavud aşıdır ve adı
iskenderdir 14/ didiler andan sonra oqçulara ve yāycılara mir-i cānibinden
u'lufeler tayin idüb ve oq 15/ meydānu tekyesine getirüb anda ta'lim iden
üstādlar için pehlivanlara günde iki koyun sa'ir 16/ zahiresinden gayri ve iki
ādem oqlarıñ getürmek için ve pehlivanlar şol kolu üzerine 17/ yātmasun
deyu şabāha dek iki ādem beklerdi cümle bunlarıñ mirinden vazifeleri olub
18/ bu minvāl üzre üstādlar altı ay idmān itdirüb tozqoparān pehlivān-ı cihan
oldi 19/ pes pādīshāh-ı zullullah hāzretlerinin huzur-i i'zzetlerinde getirüb andan
a'cemden gelen pehlivān usta 20/ bahtiyari dañi getirüb çekdüği ol müntehā
yayları üzerine bir kavī yāy dañi zanm idüb 21/ divān-ı ā'lide huzur-ı
şehriyāride çekmişdir deyu rivāyet iderler ve kezalik usta bahtiyarın darb 22/
urduğu ayineler üzerine bir āyine dañi zanm idüb darb urmuşdur ve oq
meydanında 23/ menzil şol denlü aşırı ātub bunuñ nişānesi üzerine taş

degmek mümkün değildir gâyet 24/ ziyâde bundan sonra seâ' detlü pâdişâh-ı
â'lem penâh hazzetleri usta bahtiyara a'zim ihsanlar

7/a

1/ var idüb imdi eyü gördüğün söyle deyüb yollamışdır merhum tozkoçarân
pâdişâh-ı â'lem penah 2/ hâzretlerinin maqbul pehlivânı olub iştihar virüb
pehlivân-ı cihan bir tozkoçarân olmuşdur 3/ ve vüzerânın her biriniñ birer
atıcı pehlivânı var idi divân-ı hümâyunda bizim pehlivânımız şeriki dünki 4/
gün oğ meydanında çullamış deyu vüzerâ birbirine kinayeler iderlermiş her
ne diyârda bir 5/ eyüce pehlivân duyarlar ise emr-i şerif ile kapucular varub
âsitâne-i sa'âdete getürürler imiş 6/ türki risâlelerde mesturdur şimdi bunların biri
yoğdur gerçi pehlivân da yoğdur amâ olmadı 7/ rağbet olmadıgındandır bir
a'rabî risalede biri yazmış ki mışırda bir cündi kendünden 8/ bir oyun icâd
eylemiş ve pâdişâh-ı aşr huzurunda icrâ eylemiş bir oyun hatrıçünâ pâdişâh
hâzretleri 9/ altı biñ âltun ihsân eylemiş ekâbir-i a'yan hasân eylemeye bahane
ararlar imiş bu du'a-ı gıy kulları 10/ diyâr-ı mışırda gurbe altı dimekle ma'ruf
yirde on sekiz âdem boyu yüksek anda bir tavân vak'î 11/ olmuşdur bir kândile
ruğam-ı zeyt taldurub â' det üzere fitilin yâkub ba'dehu kândili okunizi 12/
yânuna bağlayub yây ile ol tavana atub iki gün üç gece yânmışdır ve bundan
ğayri pâdişâh 13/ â'lem penâh merhum sultan murâd hana leyhi'r rahmetuhu
ve'l gufrân huzurunda sırça kândili urub 14/ İki cânibinden geçüb kırılmamışdır
ve daği anın içinde kendi icâdımız vârdır ne fa'ide aferinden 15/ gayri
nesne yoğdur yoğsa daği ziyâde iltifât oldi dünyâ hâli değildir ne pehlivanlar
şuhur iderdi 16/ belki selefden geçenlere galebe eylemek mümkün idi lâkin ol
a'srın himmetleri lillah idi şimdi bu fakir menzil 17/ atmak murâd eylese aşı
kimse muqayyed olmayub onı bir nice menzil taşlarından ileru giderse yine
geridedur 18/ deyu şehadet iderler ekâbir ise mümkün olsa okunu üfleyub ilerü

gitsin deyu neyliyeceğin bilmezler 19/ ve bu arada nicesin aşlama iderler el ile açmâzdan çıkarub ayrı yere şokârlar ve burâya 20/ düşdi deyu şehadet iderler ve daği bir hüner göstersen idmân ide idim ben daği iderdim 21/ ve bu menzillere atârdım deyu cevâb idüb hased iderler idmân kolay mıdır beyt eğer dilden 22/ gelen elden geleydi gedâlar kâlmayub sultân olaydı gâyet müşkildir idmân hakkında u'lemâ vuqalâ 23/ çok sözler söylemişlerdir bu ne sırdır ki bir âdem bir okkalık şeyi götürmeye a'cz çekerken idmân ile az 24/ zamânda bir câmusi götürmek mümkün ola imdi herşeyde bir ruhâniyet olub idmân ile zuhûra

7/b

1/ zuhûra gelür bir cevherdir lâkin miqdârınca dâ'imâ cehd idüb ikdâm itmekle murâd ele girür 2/ tedbir taqdire muvâfik gelürse zirâ u'lemâ ve u'kalâ kuvvet-i ilm ve a'kl ile bu sırâ vâkıf olur 3/ demişdir beyt ne denlü cehd idersen bu murâde ele girmez muqadderden ziyâde 4/ lâkin حق سبصانة و تعالي جل شانة بن ادم 5/ lâkin akl vermişdir resulullah a. m buyurmuşdur ki 5/ الصرکتاء من البرکتاء öyle olsa elbette kula hareket lâzımdır diyâr-ı mışırda ekseri çerkes 6/ ve abaza ve gürci aşıdır at üzerinde cirid atmak ve tüfenk atmak ve mülâyim yâylardañ 7/ ok bunlara mahşuşdur ve lâkin menzil atmak ve darb urmak aniñ gibileriñ kârı değıldir 8/ sebab-i sua'1 buyurulur ise bunlarıñ cinsi a'cıldur canları âzdır üç günde menzil atmak ilmine 9/ nâ'il olmak isterler ol bir vecbile mümkün değıldir nitekim demişlerdir âcele ile yürüyen yolda kalur 10/ hızlınıñ eğil eğil menzil alur imdi meseldir segirdim ile giden at yolda kalur amâ 11/ eşek âheşte âheşte yürümek ile konâğa vâdur zirâ menzil atmak yâ kerâmet yâ idmân 12/ demişlerdir merħum tozqoparân gibi pehlivân bursalu şucca'dan bir yây uzunlu kadar ziyâde 13/ atınca on yıl çalışdım demiş anâ göre menzil atmak nicedir kıyas buyurula eğerci taqvili 14/ kelâmdır ve bu risâleye yazılmak

münâsebeti yokdur nihâyet birkaç atıcılara murâd olan du'a ettirmekdir 15/
rivâyet iderler ki pehlivân-ı cihân tozkoçarân pâdişâh hazretleriniñ gâyet
mağbuli iken yine a'cem oğlânı 16/ idi muğarreblerinden bir musâhib birgün der
ki pâdişâhim tozkoçarân kulunuzu kapuya çıkârsuñ 17/ deyu ricâ ider
sa'âdetlü pâdişâh gâzaba gelüb cellâd der velhâsıl müsâhibi güçle şefâ'at 18/
ider sen benim ocâğım bozmağ mı istersin deyü helâk itmek murâd eyledi zirâ
buni anlâmışdı 19/ bunca hüner ile muğarreb olduğı fâ'ide virmedi ba'dehu bir
zamân tozkoçarân donanmâ-yı hümâyun 20/ ile ağdenize sefere gidüb iki atıcı
gitdi üçüncü oğ ile bu kâfir kadirğasın feth 21/ iderler sâlimin gânimin
âsitâne-i sa'âdete geldiklerinde kapudân pâşa hazretleri tozkoçarânın erliğin
22/ arz idüb kapuya çıkmâğ ricâ iderler pâdişâh-ı a'lem penâh hazretleri yeniçeri
ocâğından itmek 23/ ihsân ider odâlarına vârdıqda biri birine baqub yoldaş
yolumuz bozuldu odâmıza yolsuz 24/ âdem geldi deyu bunca güft ü gu
olmuşdur sulţân osmân merhum zâmanında bir dostumuz odabâşı

8/a

1/ var idi dün odamızda ağıdâcı vâridi yeniçeri olub odâmıza geldi bir ağıdâcı 2/
çağırdım on sekiz geldi ben birin çağırdım hep ağıdâcılar hemân bizim odaya
düşmüşler dedim 3/ anlar gayri odâlarda bizden ziyâdedir dediler devşirme gelüb
sarâyda kırk yıl hizmet ider idi 4/ dirlik şâhibi olunca ol ecilden on iki biñ
kılıç ile dünyâyı feth eylediler bundan murâd üstâd 5/ elinde perverde olub
ve idmân idüb cenk nice olur üstâddan görürlerdi amasyada 6/ mir-i â'lem
âhmed ağa odun yükiyle birden kaltına girüb kaldırmışdı ve sa'âdtlü hünkâr
önünde 7/ iki koyun iki elinde tutub postun yüzdürmüşdür böylece kuvvete
mâlik imiş yedi yıl atıcılık 8/ itmişdir kâmiş oğ çâm oğuna kâmiş oğunu mir-i
â'lem âhmed ağa baţtal itmişdir kâmiş 9/ oğ bir dânesi bir âltuna çâm oğ
yârim gûruşa cümle atıcılar çâmdan oğ âtmağ mübâseret 10/ idüb kâmiş baţtal
oldi ve dağı eydür ki edirne de usta sinân dirler bir yâycı var 11/ imiş ana beş

yüz ltun arlık gönderdiler ol daği sitne-i sa'dete gelüb yedi menzil yy
12/ yaptı ltısı kırıldı yedinci ki el begenmedgi yy idi a'zim menzil atub a
değmişdir ve yine 13/ eydürler ki yanmaz ağaç oğlu dimekle meşhur bir atıcı
diyr-ı serhadde çete ile kuffr vilyetine varırlar 14/ geru dönmek lzım
geldikde bir boğzdan geçmek iktiz ider kuffr-ı bed kardr haber lub ol
boğza 15/ gelüb yolların alurlar mel'ın-i bedyin çok müslümanlar z olmağla
a'zim mzya kaya dşerler ol alde 16/ iken mezkur atıcınıñ yanında birkaç
menzil oğu bulunub irk yerden kuffr üzerine bir nice 17/ oğ atar bi emrillah
kimisiniñ başına ve kimisiniñ sinesine dokunub mela'ın ta'accüb idüb dirler ki
18/ türk irk yirdedir ol radan bu araya oğ gelmez bu değil ill gökden
Üzerimize yğıyor 19/ deyüb arnı firra tebdil idüb boğz li alub gzat-ı
mchidin als olmuşlardır işte 20/ seleden geçen atıcılarıñ nice nice böyle
hünerleri zahir olmuşdur şimdiki zamnda ba'zı beyhude guylar 21/ vrdır menzil
oğu ile  yere kfire abur değişdirdi air kendüyi daği şehid 22/ eylediler
böyle yazmış ve tecrübe olunmuşdur bir eyüce mızrağa ya'ni kemliyle anı
kullnmak 23/ bilen kimse a'skeriñ bir cnibinden girüb bir cnibinden çıkar
mızrak daği stddan göre eyüce

8/b

1/ maşrak oyunun bilen kişi on iki kılıç ile cevb virüb ve iki eyüce oğ atıcı
kimse 2/ ber derundan bir askeri gertmez deyu yazmışdır imdi malum ola ki
azret-i demden şonra 3/ a'leyhisselm oğ ve yy birkaç def'a baştal oldi
ftvvetnmede ve arabi avisnmelerde 4/ daği yzılmışdır brsi yy kena'n
oğlu nemrudila'ın peyd idüb semya oğ atmışdır 5/ a subneh ve te'l
celle şanh cebra'ıl a. m idüb la'ının atığı oğu kana btırub 6/ kendüye
birkdı mel'un ebed-i zu'm-i fsidi ile hř ben ibrhim a. m iñ tanrısını 7/
ldrdm didi andan şonra sm el yemni tdı andan şonra rstem'l muhres

atdı andan sonra 8/ istikbâl bin arâş atdı andan sonra a'rabî bây a. m üç yâ-y
yapdı birin kendüye 9/ ve birin ismâi'l a. m ve birin ishâk a. m virđi andan
sonra şabun atdı andan sonra 10/ şeddâd bin â'd âtti andan sonra oğ yâ-y bir
zamân na bedid olub nice zamandan sonra 11/ pâdişâh heke behrâm bin
bâbük dirlerdi eline bir taşvir girdi yani bir pehlivân at üzerine 12/ binüb
bir âhuyu kıovârken oğ urmuş ve birin dağı çeküb doldurmuş hemân urmak
üzere 13/ ile taşvir olunmuş lâkin neden yapılır bilmedi âhır bâkırdan yapdı
olmadı demürden yapdı 14/ el virmedi gümüşden yapdı münâsib gelmedi
âltundan yapdı muvâfik düşmedi âhır âciz kalub 15/ kâğıdlara taşvir itdirüb
vilâyete âdemler gönderüb bir diyârda bir pir-i nâtuvân yâycı bulundu 16/ gelüb
yâ-y yapdı buraya gelince bağtal olmadı rivâyet idmân fâ'idesin beyân ider
ma'lum 17/ ola ki benim karındâşım kabza a'sıkı olâ bir üstâd bulub
kabzay-i hayır du'a ile alâsın 18/ ol saña yolun gösterir eğer bir uç
vilâyette isen üstâd bulunmaz dirseñ evvelâ bir şu 19/ kepâzesin alâsın ve
kâ'ide ile çek kâ'idesi budur ki kepâzeniñ kabzasın şol 20/ elin ile ile tut
orta pârmađıñ üzerine koyub şehâdet pârmađıñ kabza ârdına 21/ şaklayasın andan
kolunu uzât çeñeñi şol omuzuñ üzerine dâ-yât ve şâğ elin ile 22/ kirişin orta
yerinden üç pârmađıñ ile tut küçük pârmağın ile tutma ve kirişi 23/ şâğ elin
pârmağları şâğ kulâk yumuşâğına gelince aşlâ birbirin hareket itmeyüb mermer
direk gibi 24/ şol kolunu düzüb hemân şâğ elin çileyi tâ birine dek götürüb yine
kulâğına getir

9/a

1/ bu minvâl üzre kepâzeyi çeküb idmân idesin kolun bileği ârdına eklemeye
kabzayı toğrı 2/ tutasın ve şol elin yukârusi kabzaye dokunub aşâğısı ne denlü
boş kıalsa gam degildir zirâ 3/ pek yâya geldikde düz gelüb yumruđuñ aşâğı
cânibin doldurur yumruđuñ yukârusi 4/ çeneniñ başı gibi aşâğı baksa gâyet

eyidür pek yāya anı bakār ve kaldırur bu minvāl üzre 5/ kai'de ile çeküb āzar āzar evvelā kırk def'a çeküb sonra atmış böyle böyle her gün her gice 6/ çekesin tā ki şu kepāzesin bir şolukda ya'ni dinlenmeyüb bir def'a da beş yüz çekesin sonra bin çekesin 7/ daħi elem dahi virmez idmān yerin bulur kendiñ isterseñ elin yorulmuş şöylece ma'lūm-u şerif 8/ ola nihāyyet mertebe hemān ibtidā yumuşākdan idmān idüb pek yāy çekmiesün ve kirişin tutucu yāyın 9/ başına tokuna yarı yola dek koyvirüb nimkeş olmyasın dā'imā şāğ elini kepāzeniñ ortāsına 10/ getürüb geh kirişin tutucu yerine inüb otura ve yine çeküb yukāruda ya'ni kāşin üzerinden 11/ çeküb āvucuñ pāрмаklarını kulāk yumuşāğına gelüb yüzüne tokuna tamām ki kolların bekişdikden sonra 12/ bir mülāyim yöne yāy alub meydana varasın amā oklar yāya münāsib ola yandan bellū olur 13/ dirseñ oqu kirişe gezleyüb yāyın kabzasınıñ ortasında oqu tutub aşāğıda yāydan 14/ taşra kalān cānibin pek kabzasının oq atacağ yerinden kirişin tutucu bağlandığı yere dek 15/ oquñucu berāber gelürse oq yāy tamāmdir eğer uzun yāhūd kışa gelür ise tamām değıldir 16/ hemān zikrolunduğı üzere oqları yāya münāsib düşürüb uydurasız ki muvāfiğ ola 17/ benim ruhum oq yāya mādām ki muvāfiğ olmāya kābil değıldir zahmet çekersin zirā oq iç kabzadan 18/ çekilmiyince olmāz puta oqu dā'imā kabza içerüye çeküb atmağ gerekdir ve daħi dā'imā 19/ oqu iç kabza çekmeyince ātmayasın çünki oqu yāya münāsib eyledüñ oqu nişana atmağ lāzım 20/ geldi imdi şol elin nişana doğrudub niçe ki kepāzede kā'ide üzere idmān

9/b

1/ eylediñ ise çünki şol omuz başına nişān kabza ārdından alāsın eğer potuñ 2/ kışa ise kabza ortāsından nişānı gözedesin ve şāğ elin ile kirişi çeküb kulak 3/ yumuşuğundan kuşād viresin lākin şāğ elin ile çile ortāsında oquñ gezini bir hoşca 4/ bağlyasın şana't bundadır ne fesād zāhir olursa oq atıldığda burādan hāsıl olur 5/ evvelā baş pāрмаğın üzerine muhkem şarub baş pāрмаğın düzüğü üzerinde tırnak 6/ toruğundan değıldir hemān ne kadar kādır olursañ şehādet pāрмаğın

ile baş pârmağı 7/ koruyasın üstâdlar bunu şâklâmışdır biz âşikârı eyledik ve
âvucuñ muhkem şıkub bâş 8/ pârmağıñ orta pârmağıñ üzerine dâyanub muhkem
bend idesin şöyle ki yây çekdüğüñ 9/ zamânda dağı açılıb tırnak görünmeye
burada yâyıñ çilesi kulâk yumuşâğına geldikde kuşâd verecek 10/ maħalde baş
pârmak dağı görünmeye burâda da pehlivanlar biribirine kinâyeler idüb dilcik
11/ gösterdik pehlivân derler dilcik göstermekden gâyet hâzer üzre olasın buñâ
değme kimse muqayyed 12/ değildir amâ bunda çok hâl vardır evvelâ böylece
bend olub yây çekmeye kuvvet hâşıl olur 13/ ve şâğ ve şola yorulmağdan
emin olur ve kuşâd virdikde oğ keskin çıkâr ve zorlu çıkâr 14/ ve kuşâd
aşâğı eğilmesine sebep olur kuşâd ne denlü aşâğı bākşa gâyet eyüdü bunlar 15/
şâklıdır pehlivanlar arasında gizli sırdır bu fağir bunları âşikâre eylemezdim
pehlivanların beddu'asından 16/ kôrkdum zirâ anlarıñ sair atıcılara gâlib
oldukları nedendir zirâ kuşâd virmede mâhirlerdir 17/ bir yandan uzâğa atsañ
seni geçerler darb ursañ girü sañâ galebe iderler nihayet faziletlü 18/ müfti
a'bdurrahman efendi hâzretleri زراه تعالى عمره وفضاء mışırda bulunub atıcılık
ilminde 19/ binâzu olub tüfenk endâzlıkda kezalik ve sâir ilminde had misili
cihana âz gelmişdir 20/ bu tağdirce bu dâi'lerine pend ü naşihat bu yüzden
sipâriş eylediği tir ü kemân i'liminde bildiğüñ 21/ şeyleri şâklâma beyâz gider
oğ atanlara âsân olşun du'a'y-ı hayrda bulun sañâ dünyâda 22/ ve âhiretde
menfa'ati vârdır deyu buyurdular bu du'a guy dağı emr-i şerifine fermân ber
olub herbirine 23/ mâlik ve kâdir oldumsa bu i'limde âşikâre eyledim ve nice
risâleler yazmışlar birinde yazılân

10/a

1/ gibi işrâb ile yazmamışlardır hep sâklâmışlar ki talibler kendülere mürâcaa't
eylesünler deyu bu fağir sâklamadı 2/ cümle âşikâre eyledim hemân hayır
du'a'dan ferâmuş eylememek der beyân-ı idmân bu 3/ idmân beyanındadır
malum ola ki murâdıñ eğer darb urub menzil atmak ise bunlar puğa 4/

idmāniyle olmaz bunlara muhkem idmān gerekdir gerçi dil ile söylemek amā el ile idmān 5/ eylemek gāyet müşkildir zirā cāni'-i a'zañ ile zahmet çekseñ gerekdir ve dañi idmān şartı 6/ budur ki birkaç kimse bir yere gelüb hiç olmaz ise beş altı yāy bir yere getürüb biribirinden 7/ pekçe ola önlerine koyub aralarında bir üstād ola evvel be evvel üstād du'a idüb yumuşak 8/ kepāze ele alınub yüz kerre çeke andan şol yanında oturān kimseye vire ol dañi yüz def'a 9/ çeke bu minvāl üzre cümle yāylardan pek olan yāy ancak on kerre çekile lākin sonra çekilen 10/ yeni gez ile çekilir günden güne idmān çıkub güç ile çekilirken sonra yirmi def'a çekilmek 11/ kâbil olur kırk gün bu minvāl üzre idmān ideler sabāh nāmazın kıldıkdan sonra çekmeden 12/ fāriğ olduğa eşvāb giyüb kendülerin soğuktan saklāya ve çilek bāl ile zeytyāğı 13/ karışdırub ol maħalde yiyeler gāyet kuvvet virir kırk günden sonra on gün urmak murādı ise 14/ yumuşak yāydan eğer darb urmak murādı ise sanduğa āta ve eğer menzil atmak ise meydana 15/ varub gez āsārlar bu idmandan sonra çekiş çıkār çekiş atıcınıñ sermāyesidir lākin 16/ kâ'ide ile ideler yani kepāze çeküb idmān idersen bir üstād lāzımdır ki idmān 17/ ārasında ka'ide düzeler bir yeri cüz'i hilāf olsa üstād görür ve düzeldir anıncün 18/ dirler kâbil-i şāgird olān üstād olur gāyet eyü üstāddan meşk almak lāzımdır ve şāgird 19/ dañi kabiliyet gerekdir ba'zı kimesnelere rāst geldik ki mal çok amā kabiliyet yok 20/ pelid ağācın eğmek kâbilidir anı uşule koyāmāzsıñ bir tariķ ile mümkün olmaz /20 imdi malum oldu ki herşey dād-ı hāķdır beyt ne denlü cehd iderseñ 22/ bir murāde nasib olmaz muķadderden ziyāde hemān muķadder ne ise 23/ odur lākin talebenā vecedena cehd eylemek lāzımdır idmāniler birgün terk

10/b

1/ ideseñ ol seni yirmi gün birāğur imdi idmān elden bırakmak istemez ba'zıları der ki idmān 2/ idmek cānıma minnet bilirüm amā fakirim kepāze almağa kādır değilim ve dañi mışır diyārında 3/ benim bir kâbzadāşım var idi hāce gāzi

dirlerdi budun serhaddinde idi anda nice gazâlar 4/ idüb mışıra gelüb cām'î-i ezherde i'lim öğrenürdi hikâyet ider ki oğ atmak heves 5/ eyledim lâkin bir kepâze almağa kâdir değıl idim âhır ħurmâ dalından bir kepâze peydâ idüb dâ'imâ 6/ idmân idüb çekmeden ħâli değıl idim merĥum hâcî süleymân oğluna i'lim ta'lim eylemek için 7/ da'vet eyledi cân-ı a'zizime minnet her gün evine varub ħalebi okudub ve kabzâ-i ħayır du'a ile 8/ hâcî süleymân ağa râzı olub anda şandukı var idi her gün sandukaya âtub kai'deyi andan 9/ örendim ve her gece ol ħurmâ dâlı kepâzeyi cām'î-i ezherde çekerdim gâyet idmân çıkârub 10/ birķaç seneden sonra bir muntehâ atıcı oldum ki kalem-i ruzbân ile taħriri mümkün değıldir âz yâydan 11/ çok atdı seksen sekiz dirhem yâydan biñ otuz kez atdı yâ çekmeden hükmünden ne denlü ziyâdedir 12/ böyle bir tir endâz âz gelmişdir geldi ise yumuşak yâydan ibtidâ idmân idüb kâi'de ile 13/ ħâsıl iden böylece bir üstâd-ı kâmil olur her kim berk yâydan ibtidâ idmân iderse nâm u nişanı 14/ bile olmaz hemân yumuşâğdan çok çekesin meselâ pekden on çeküb yumuşâğdan yüz çekersin dağı 15/ a'lâdır yani yumuşâğı ziyâde çekesin bursalu şücâ' bursada bir üstâddan görüb 16/ hemân üstâdına gelüb oğ meydanına varub merhum tozkoparân ve ana göre nice pehlivanlar meydânda 17/ kuşî idüb oğ atarken bursalu şücâ' bañâda veriñ bir oğ atayum pehlivanlar gezüb 18/ gelüb şeb pire vârihi şücâ' dirler mağlası şücâ'dır âdı a'bdidir ol mahalde şüc'â deyu 19/ mağlası kaldı dirler mezkura istihza yüzünden tozkoparân yâynı ve bir de ok virirler mezkur 20/ şücâ' yâyı alub kepâze misâli çeküb oku atub cümleyi geçüb anda olân pehlivanlar hayrân 21/ kaldılar ki kıyâfet yok bir kebe giymiş ħaricden gelüb meydânda bunlara böyle biriş eyledi 22/ deyu pâdişâh ħazretlerine bildirdiler pâdişâh ħazretlerinin ħuzûr-i şeriflerine getürdüler seâ'detlü ħünkâr 23/ neylediñ şücâ' dedi ol dağı pâdişâhın nazlı incir gibi edepdir seküme dizdim der seâ'detlü

1/ pādīshāh hāzretleri elem çeküb cellād buyurdi güç ile kurtarmışlar bir def'a dahi zikrolunmuşdur 2/ yani tozķoparān merhum on iki yıl çalışdım bursalu şücā' bir yāy uzuni ķadar ince 3/ bir pehlivān-ı cihān iken bābū's sadis nişana ok atmak şartını beyān ider puta bābı boyları 4/ on buçuk tūtāmdan on bir tūtāma varınca okları uydurub meydana vara niyyetū'1 ğazā deyüb 5/ kāi'de üzere putaya ok atub şevāb tahsil idesin puṭayı ķabzā ārdında gözedesin 6/ ve ok kiriş ortasında karār yerinde koyasın ānda ğāyet çok fesād hāşıl olur okuñ 7/ geziñ maḥal yerinde gerekdir ol yāyñ sāzına göredir her yāyñ sāzı bir değildir ok gezini 8/ yāyda bulmak gerekdir ana göre uydurmak gerekdir eđer darbde ve eđer menzilde gez yerini ğāyet aramak 9/ gerekdir isnād bulunmaz ise kendūñ oku yukāru gezleyesin muḥalif giderse aşāğı gezleyesin 10/ arayarak maḥal yerini bulasın anda puṭaya ķarşu oturasın büyüğe göre oturasın 11/ uzun boylu iseñ nişānı şol omuzuna ķarşu gele ve diz üstüne oturasın eđer yāyñ 12/ yumuşak ise nişānñ yukāru yāyın getüresin ve eđer yāyñ berk ise berāber getüresin 13/ puṭa hemān āsitāne-i sa'adetde ok meydanında olān putadır ķınār altı bir mekin yerdır ki dūnyāda 14/ mişli yokdur ve puṭa yūkseğe düşmüşdür ki bu yumruk yukāru tūtub dāimā menzil iṭmānı 15/ üzeredirler ve üç yüz adımdır yani üç yüz gezdır anıñçün herkes vārub anda üstādlar 16/ arasında ok atmazlar zirā puṭaya yetiştiremezler mışırñ puṭa yeri bozuk gezdır dirler 17/ herkes atmağa kādirdir ve yāyları dahi ekşeri on iki tūtāmdır darb urmağa münāsibdir 18/ yani yüzleri berāberdir darba müṭea'llikdir malum ola ki puṭaya ok atdıkdā kuşadı ķulāk 19/ yumuşāğı berāberinde viresin ve şāğ dirsek ok ātıldıķda ārdına yukārudan da 20/ aşāğıya düşmeye ne denlü yukāru gidersem ğam değildir ve el yüze doķuna açık olmaya ve puṭayı 21/ her bār urmak dilersen yüz dirhem yāy çekersin seksen dirhem yāydan puṭa atasıñ ya'ni 22/ bundan murād ķolun mülāyim yāydan atasıñ herbār meydandan eksik olmyasın on def'a biri biri 23/ ārdınca urmak ķābildir bābū's sabi darb urmaķ beyanındadır ey ķarındāş ķabzā ā'sıķı

1/ eğer darb urmak murād iderseñ evvelā bir şanduka peydā idüb içini pāmuk çekirdeği 2/ ile doldurub yüzüñ berāberi yere koyub ve on dört tutām bir bol yāydan toköz 3/ tutām şanduka oqu ile yüzüñ berāberi yerde oq ātub idmān idesin amā yāy 4/ mülāyim ola hiç olmazsa günde üç yüz ol şanduka ateş ide bir yāy değışdiresin 5/ üç def a ki her yāy biri birinden pekçe ola üç yāy bu minvāl üzre idmān idesin 6/ amā birgün ihmāl idüb terk itmeyesin kuşadı kulāk yumuşāğından viresin 7/ eğer kol kısa oq uzun ise kulāk yumuşāğına gelüb oq yāy kabzasiniñ 8/ taşra cānibi berāberine gelmezse oqu daği kışa eyliyesin ki şol koluñ toğru durub 9/ ve oq kabza berāberine gelüb kuşadı kulāk yumuşāğına aşārsa oqu kışāldub kuşadı 10/ kulāk yumuşāğından kıla eğer kuşād da kulāk yumuşāğıñ geçerseñ dirsek āşāđı düşer 11/ bozulur ol tağdirce seniñ darb urduđuñ zamānda demren āyine üzerine konmaz pāre 12/ pāre olur neden pārelendüđün bilmezsiñ potlukdan pārelenür demiriñ şavti sert olduğundan 13/ pārelenür lākin ekseri bozulur demren āyine üzerine konmaz pāre pāre olur imdi oqu koluna 14/ berāber idesiñ bozulmayub darb bir hoşca urasın ve idmān kararın buldu mi neden ma'lumdur dirseñ 15/ şanduka āđzından kırđ dāne finduğı urub oq ile kırārsiñ belki idmān yerini bulmuşdur eğer bir kaçın 16/ hāta idüb urmāzsañ daği idmān idesiñ mağallinde unutmayub orācık āyineniñ murād 17/ eyledüğün mağalli ursun ol mağalde demren āyine üzerine konub hāta eylemez ve darb yāyları on 18/ iki buçuk tutāmdır on dört tutāma dek karar bulmuşdur yani idmān çıkārub murādıñ 19/ cemi'yyet idüb müntehā darbler urmak ise gerekdir ki eyüce üstād işi seğıirseñ darb 20/ yāyları üç dāne herbiri evvelā biri on iki buçuk tutām ola biri on üç pāрмаk 21/ ola biri on dört tutām ola andan üstād işi darb oqları ki boyları yāya münāsib 22/ ola andan sonra bir şumār şanduğı dört kārış uzuni ve üç kārış yüksek ve iki buçuk 23/ kārış eni ola ve şanduk içini keçe ile kaplayub ve yāylar üzerinde durmak için ince

1/ iki ağaç yâyları ol ağaçlar üzerine koyub andan ekmekci firunı üzerine dutub eğer 2/ diyâr-ı mısırdı iseñ bir gün bir gice dura eğer rumda iseñ iki gün iki gice dursunlar 3/ bu ne zamandır ki yâylarınıñ oklarınıñ üstâd işi demrenlerini ve tunçdan ve demirden âyineler 4/ her ne lâzım ise cümle âlât hâzır olub üstâdlar ile müşâvere idüb ve birkaç 5/ yâruğlar tedârik idüb zirâ bu kâr yalnız olmaz بعد التدبر والتدارك vilâyet hâkiminden 6/ izin buyruldusun alub cemi'yyet olacak maħal ta'yin olunub mertebesince üstâdlara ber vechihediyye 7/ kimine yâ kimine ok kimine sükker kimine bâlmumu ve hilâl ve şarâk gibi herkese hâline münâsib 8/ hediyeler ihdâ olunduğdan sonra filân gün filân maħalde cemi'yyetim vardır lütf idüb teşrif buyurasın 9/ deyu da'vet eylemek gerekdir ve halkı â'leme zevk u surur hâsıl olmak için mehterhâne getürüb 10/ ve bir şofra yemek şabâhda ve aħşâmda ânda yemek gerekdir üç gün bu minvâl üzre 11/ ziyâfet tertibin idüb andan sonra meydân ortasında bir direk diküb orâcık âyineleri 12/ cendereye şıkub ve cendereyi ol direğe muħkem bend idesin ki aślâ hareket itmiye ve bir şanduka 13/ veyâ bir iskemle üzerine dört dâne keskin kılıçlar tertib idüb pâ berhene ol kılıçlar üzerine çıkub 14/ şanduka ok atasın ve bazı darbler daħi urasın nice a'yan-ı vilâyet ol maħalde gelüb seyr 15/ u temâşâ itseler gerekdir anlar için oturâcak yerler tertib olunub maħbîrbân-ı ħub ruyân zerrin 16/ kâseler ile günâ gün âk şerbetler ulâşdırub baħşışler âlsalar gerekdir bunları cemi'yyetine bıkuşur 17/ ve lâ kûsür hâzır ve müheyya eyledikten sonra meydân ortasına gelüb kepâzeniñ başını yanına birkez 18/ kışdırub kepâzeyi yere koyub gez âşâğıda kabza yukâruda şura andan sonra du'a 19/ guyi olan kimselerin meydân ortasında el kâldırub yâruğlar ile pehlivanlar âmin dimek 20/ için du'a'cınıñ karşıusunda şuralar anda olân du'a' guyi budu'a'yı okuya بسم الله 21/ لرصم الرصيم şad hezâr hezâr hamd u senâ biz ħalîk-i â'lem ve cân âferinde-i ben-i âdem ve dürudi 22/ bi had ber ervâh-ı evliyâ-i ħağ ve işân râ âdım safiyyullah ve nuħ neciyyullah ve ibrâhim ħalilullah 23/ ve ismâil

zebihullah ve işhak ve yaqub isrâ'ilullah ve musa kelimullah ve dâvud
halifetullah

12/ b

1/ ve i'sa rûhullâh râ ve âhir işân hazret-i server-i kâ'inât ve mefhar-i mevcudât
habîbi hudâ ve resuli 2/ müeteli muhammedeni'l muştafâ şallalâhü a'leyhi
vessellem ve a'la alihi ve sahibihi ve ezvâcihi ve zürriyâtihi ve tehiyyat 3/ bi
a'ded ber hûlefâ'i'r raşidin ol hazret-i ebubekri's şiddik yârigârî râ ve ömer
ibnil hattâb 4/ ve osmân bin affân ve a' liyyü' l- mürteza râ ve imâmeyni'l
hümâmeyn sa'id bin eşşehid bin imâm hasan 5/ ve imâm hüseyin seyyidü's
şühedâ râ resul girdkâr ve sad bin ebi vaqqâş râ ve baqiyyei aşhhabi 6/
kirâm râ ridvânullâhi teâ'lâ a'leyhim ecma'in ve aqtab ü evtâd râ ve evliyâi
nâzirin ve bâki ulemâ-i 7/ hâzirin ve bâki râ ve berâyî devâm-ı devleti
pâdişâh-ı islâm râ selâmeti hâzirin râ ve cümle 8/ ehl-i imân râ şalavâtullahi
tea'la a'li seyyidi'l evveline ve'l ahîrin ve'l hamdü lillahi rabbi'l alemin diye 9/
turân kepâzeyi çevire turân üstâdlardan icâzet virilüb kepâzeyi yerden kâldura
10/ anda çevre turân üstâdlar ile ta'zim ve tekrim birle sultân-ı enbiyânî a. m
ruh-i mu'tahharına 11/ salavât vire ve bir kerre ervâh-ı şühedâya tekbir getüre ve
ol kepâzeyi çeke gez ve bir kerre 12/ kulâgına demren ırmâğa gele küşâd
getüre ok çıkub gitmeye şol elinde kala andan sonra 13/ orâciğ âyineyi
cendereye şıkub direkde şarılmış tururken karşısunu geçüb mehterhâne 14/
çalınub ol pehlivân âyineyi ura ona cânibden uç göstere andan cendereden 15/
çıkârub halk seyr edeler ve tahhin ideler bu erkânı göstermeyen pir ü perver
kemânkeş değildir 16/ ey kabza â'sıki eğer yaz günü ise demreniñ şuyı sert
olur eğer kış ise 17/ sert olmaya ve demür âyine urduğün zamânda demreni ok
üzerine gâyet peğ idesin 18/ tunç âyine olduğda pek olmazsada zarar virmez
ve demürde pek olmak birkaç sebep 19/ vardır gâyet girü depr demürden
ayrıldıkda gâyet zorlı gelmez ve demreni üzerine kordukda 20/ darb okundan

gäyet şâkınasın nice kimselerin gözünü atmışdır ve daği üç ayine şabâh ve 21/ üç äyine öğleden sonra ve üç äyine ikündüden sonra urasın ve dürlü şeyler lâzımdır 22/ usturalı oğlar ve neşterli oğlar ve aña benzer envâi şeyler kemânkeşde mevcuddur 23/ ve nâvik içinde dürlü şeyler vâdır lâkin üstâddan görmeyince mümkün değildir ve kemân säyesinde

13/a

1/ üstâdlar arasında şaklıdır ben kuluñ bañil değilim lâkin ne yüzden yazacağım bulmadım meşelâ 2/ bir tüfenk şeklinde boş ağaçdan yapdurursun bolluğu yirmidir hem kurşun atar 3/ tüfenk bolluğundan boyu tokuz tuğam bir kâriş miğdârı olan andan yukârisin 4/ yârub yâyiñ çilesin ol yarığ içine geçürüb yâyiñ kabzasi nâvek başına 5/ gelür ol yarılmış boş tüfenk gibi ağaçdan nâvek dirler yukârusi yarığ aşağısı 6/ bütün yâyiñ kabzasın dayâdub bir gaytân ile yâya şarasın ba' dehü bir kâriş 7/ denlü bir kalem çıkırıçıda yapdurasın ki ol nâvek içine gire ve çıka dayânmaya 8/ harbi dirler andan bir aylık şorguç ol ucuna bir demren muhkem şararsın eğer 9/ ağaç urursan ağaç demren ola ve eğer tunç urursan demren ola şorgucu demrene 10/ muhkem şârub ol nâvek içine girer küçük kalem içine kurşun demreniñ topi incedirler 11/ kalem içine girer bakırdan bir çatâl bir zivana idersin iki pâredir yâyiñ ucunda 12/ şorgucun demirini bir zivana içine koyuvir bu zivanayı küçük kalem içine koyub 13/ bir hoşça idesin ne pek ve ne de yumuşâk ola pek olursa sonra açılmaz yumuşâk 14/ olursa daği nâvek içine açulur hünere bunuñ sâzındadır sâz atıldığda ol kalem 15/ nâvek ağzından içeru koyâr yoldur harbi içeru gider ve yâyi çek çileyi ve şol 16/ eliñ yukârı başıñ üzerine qaldır ol küçük kalem çile üzerine gelür çekmiş iken 17/ şol elin aşağıya uzâcık äyine üzerine uydurub nâvek başını uzâcık äyine üzerine 18/ gelüb demren äyineyi urub öbür cânibe geçer bu tarzdadır lâkin üstâddan görmeyince olmaz 19/ meğer gäyet a'kil ve ferâsetli olmak gerekdir ki kitâbdan birşey taşsil

ide gâyet çokdur bunlar 20/ kitâba yazılmak mümkün değildir tâ üstâddan görülmeyince olmaz nâvek içine şırça kandili urub 21/ demren iki cânibden geçüb kırılmaya ve helâl ağaç domruğuna ve yazı kalem ve kalemtrâş 22/ ve bir zinet kadehi merhûm sultân murâd hân hazretleriniñ huzûr-i şerîfinde üç ağaç

13/ b

1/ kalınlığı âyine urub ön cânibe uç gösterüb çıktı merhûm sultân murâd bize kerâmet 2/ gösterir yohsa hoşkabâzlığı ider silahdâr pâşâ cevâb eyledi ki hayır hünkârım şana'tdır urduğum 3/ demde silahdâr pâşâya virüb ol dañi pâdişâha gösterdi âferinler ve tañsinler idüb on beş 4/ âltun ihsân eyledi evvel ki pâdişâhların ihsânı biñ âltun imiş cânım kemânkeş karındâş 5/ var imdi bu a'şırda sen dañi kemânkeş ol nihâyet eğer zarf urmağa mubâşeret olunursa 6/ bu minvâl üzre urula ki herkes pesend ide yol böyledir bâbü's sânin menzîl atmak 7/ beyanındadır benim karındâşım kabza â'sıki menzîl atmak gâyet müşkildir imdi menzîl atmak murâdın 8/ ise bâlâda zikrolunduğu üzere üstâddan görüb kâi'de ile darb urmak 9/ nice ki idmân oldiyse bu dañi böylecedir lâkin darb şandukadır menzîl için bir torba 10/ alub içine pâmuk çekirdeği doldurub başdan yukâru yerde muhkem koyasın şâlinmaya ve 11/ on tütâm bir pârmağ bir mülâyim yâydan yedi gez ile ol torbayı döküb şol elin 12/ kabzayı muhkem tutub yumruk aşâğıya bağa aña cenkbâz kabza dirler şol kol 13/ ve yumruk aşâğıya turunca hemân a'yni ile çaldıkları cenge döner şöyle toğru turmak gerekdir 14/ ve sağ elin küşadı yukârudan çekilüb kâş üzerinden kulâk yumuşâğından küşad 15/ virile amâ sağ elin dirseği aşâğı bakılmaya ok atıldıkdâ cehd idüb dirsek yukâru 16/ hareket eyleye gâyet iyidür ve ârdına ve önüne bakılmaya mermer direk gibi toğru turub hemân 17/ sağ elinden gayri bir berk hareket eylemeye bu minvâl üzere âyda bir yây değışdirüb 18/ dañi pekçe ola üç def a yây değışdirüb kırk gün ol hâl ile idmân ideceksiñ 19/ torbâda idmân idüb kâi'de yerin buldukdan sonra ol yây boyı birâz habes 20/ yâyına andan pekçe ola ve yâya münâsib

azmâyız oqları âlub meydana varub eğer istanbulda 21/ señ yâhud mışırda iseñ
meydânda muvâfiķ yoldâşlar bulub eğer uç yerde iseñ varub 22/ koluñ uzâdub
cengi şol omuz başına muhkem dayâdub bâlâda zikrolunduğu üzere

14/a

1/ bir kâi' de dört beş dâne oķ atasın ve oķlar üzerine varub bir hoşça muķayyed
olub 2/ görsen ki yumruk yerinde midir yüksek midir âlçaķ mıdır bundan
bellidir ki atduğunu oķuñ 3/ gezine dizini berâber idesin eğer dizini kûrtüne oķuñ
gezi berâber tûrursa yerindedir 4/ eğer alçaķ ise açıķdan atılmışdır eğer yüksek
ise yine yüksekten atılmışdır kararı oķuñ 5/ gezi diz kûrtüne berâber gele
ba' dehû duyduķ ki kol yerindedir hayırlı menzîl atarsan çokluk 6/ hafı
itmiyelim imdi çekişin yerinde hemân ateş kaldı hergün meydânda üç yüz kez
şabâh 7/ ve üç yüz kez ikindiden sonra aķşâma karîb atasın bir ay böylece
idesin birgün fevt 8/ itmiyesini gezin oķuñ gibi çıkub giderse gez yâı perk
olmaya beyt her kimiñ gez 9/ yâı bekdir bil ki anıñ işi terkdir dimişler imdi
koluna münâsib ola seni bozmaya 10/ endâmdan âyırmaya bir hoşça kâi' de ile
oķ âtub menzîl atasın bu minvâl üzere hareket 11/ idersen atarsın eğer rûstem zâl
olsañ kâbil deĝildir zirâ menzîl zor ile âtılmaz 12/ şana't ile atılır hemân
bizim zamânımızda perk yâı çeken âdemler geldi meydana gelüb hini 13/
imtiyhânda yüz âĝartmadı hikâyet olunur ki cüdi biri birkaç kantar taş çekmekle
14/ endâmsız çekiş çıkârmış yüz yirmi dirhem yâı yapırdı ki meydana vârub oķ
15/ atıcılara atmak nice olur göstereyim deyü mışırda meydana geldi vâkıâ çok
yâı gördük 16/ mizâc-ı şerîfi bulandı kaçân ki oķ atmaĝa başladı endâm ve
üslûbun dervîş gördük 17/ teselli hâtır gördük bizim âramızda eñ yumuşâķ yâı
çeken bir kimseyi buñâ yoldâş 18/ eyledik seksen dirhem yâıdan buñâ ĝâlib oldu
böyle olunca benim cânım demür gibi yâıdan 19/ çıkan oķu bu kepâzeden çıkan
oķ nice geçer deyü kahrından kendüyi yerden yere 20/ çaldı hele oqları

devşirdiğinde virdi iktizâ eyledi ki herkes kendi okunu eliyle çıkara 21/ âhır meydânda çok oklar üzerine vâridi kendi ismiyle oklar bulub hile olmadığını 22/ müşâhede eyledi bu kerre haqka kâ' il oldu gerçi lûţuf ve mürüvvet idüb beni bu sırra vâkıf

14/b

1/ eyleyiñ bu hâl ne hâldir deyu derun-i dilden ricâ ve temenniye başladı hâlin bilüb serfûru 2/ idince bu sırrı dağık puşide olunca olmak şartı değildir ve şâbkeş birkaç kantâr taş 3/ değil taşları devireñi idmân olmaz kâi'desi yokdur idmân ibtidâ kâi'de ile 4/ ve yumuşaklık ile zuhura gelir dedik çün gördü anıñ anlayub şakladığı gibi 5/ değildir beyt küştikesri a'şkla düşdügüm gördi felek didi el arkası bizde 6/ dest-i bâlâh-i dest diyüb tekrâr bu fakirden beya't idüb su kepâzesinden bir zamân 7/ idmân idüb meydânda eserim olsun deyu ana taşu etegidir divân kâtibi meşmed efendi 8/ rahmetullahi tea'la a'leyh menzilde anâ taşdır bundan murâd yani pek yây çekmek ile olmaz 9/ eğerçi çekiş atıcıya sermayesidir lâkin kâi'de ile gerek imdi ey kabza aşığı 10/ karındaş malum ola ki pek yâydan ok atılır lâkin sen yâya gâlib olmasan bunuñ 11/ dağı çâresi çok idmân işter ve şabırla olur meseldir beyt sabrı elden komâmağdır 12/ ola ki olur şabr ile çoruğ helvâ merhum meşmed efendi üzerine la'lizâde bâki 13/ çelebi toğsân dirhem yây ile atub taş diküb ve toğsân iki dirhem yây ile her kim 14/ atarsa icâzetdir dağı ziyâde ile icâzet yokdur deyu mâbeynlerinde atıcılar kavlı 15/ ü karar eylediler lâkin zikrolunân yây usta hüseyin dirler mışırda şöhret virmişdir bu 16/ üstâd ebedi olmalı birkaç sene dizü yapmış ve komuş idi dirhemde âz çekiş de çok 17/ gayri yüz dirhem gelür yayların oku ol yere varmâz gördüler ki olmaz usta rıdvân 18/ rahmetullahi aleyh tokuz tutâm bir parmak bir tar yây yapıdı bir atıcı muştafa çavuş 19/ dirler idi ol tar yây yaydan takayyüd idüb kâi'de ile idmân idüb yüz on 20/ dirhem yây çekmeğe kâdir oldu ba'dehu ol tar yâya münâsib oklar yaptırdı kışa 21/ yây açıktır dirhemde

seksen sekiz oldu ama kahtarada yüz on dirhem tımarlı yay 22/ peklığında oldu ol takdirce turub menzil üzerine atdığı çok mücadeleler oldu

15/a

1/ taş dikdi lakin tar yayını oku şıçramaz hep beyhude degüldür tar yayını a'lemi
2/ yokdur on tutam karardır bol yayını daği menzilde a'lemi yokdur gerçi
dirhemde 3/ çokdur amā buruması yokdur azdır imdi ba'dehu günde altı yüz
kez atub otuz 4/ gün ki bir ay olur gez yāydan çıkdığı hemān ok gibi gider
belki idmān tamāmlāşmışdır 5/ meydānda bu gerek kim ise anuñla bir yāydan
beş dāne ok atub ve okları değışüb 6/ birkaç def'a atub eger iki cānibinde başlar
sende kılursa bil ki atışıñ tamām idmānıñ 7/ bulmuşdur eger bu baş kabza
taşında bir cānib sende kılursa daği idmān eyle ki 8/ iki cānib sende kılala amā
bu yazdığın kol üzere ikdām idüb gayri eşgalde 9/ olmıyasın yani birgün elden
komıyasın ok meydānı tekyesinde yatub kılğasın ve 10/ kuşāğın berk idüb
cimā' dan perhiz idesin bir nice müddet bu vechile idmān idesin 11/ az zamānda
kimse önüne geçmek muhāldir meğer gāyet nāakl olasın yāhud yayını ve 12/
oklarıñ eyü olmaya zirā meseldir ālet işler el övünür dimişler imdi tamām oldu
13/ bundan sonra darb yaylarını şanduka içine koyub ekmekçi firuni üzerine nice
timār 14/ olunur anı zıkr idelim malum ola ki eğer diyār-ı mışırda iseñ bir gün
bir gice eğer 15/ diyār-ı rumda iseñ üç gün üç gice turmak gerekdir yaylar timār
ola meselā yüz 16/ dirhem yay timārını biperva çekerken eyüce timār aldıkdā
toğsan ancağ çekersin yay şanduk 17/ içinde şıcākdan yılān gibi ārdına kıvrılıub
şandukdan çıkārub meydānda bir gölgeye 18/ āşā koyub havā toğunduğu gibi
hemān demüre döner mukeddemā yayları timāra koymāzdan evvel 19/ çileler
gerekdir lakin menzil yay çilesin yaycı şaramaz ve atıcılar daği herkes şaramaz
20/ gāyet müşkildir iki dirhem ibruşim yüz dirhem yāya kifāyet ider şārılırken
gāyet 21/ çekmek ister düz şārıla ne uzun ve ne kışa ola uzun mā'il ola tunc

dökümü 22/ gâyet şıki ve değirmi ola tunc uzun ve kısa olmaya tamâm kararca ola ve meydânlığı

15/b

1/ karar yerinde ola ve meydânlık üzerine gönül yerinde şarıla yayın sazında bellidir ana 2/ göre üstâd mahal yerinde şara eyü çile alınmış gez oğu ilerü atmak mukarrerdir okuñ 3/ çileden gezleyecek yerin bulmak gerekdir yukâru gezleyüb atışıñ biz gez aşâğı gezleyüb 4/ işiñ göresin ki yâydandan ok çıktığı gibi bellidir mahal yerinde güzel çıkar a'bes itmez hemân 5/ ok gibi çıkub gider hikâyet bir gün ok meydanında gez atardık gezler ašlâ bizi 6/ murâd üzre atılmaz ve fesâd ne yerden olduğun bulamayub bir atıcı hizmetkârı bu küçük 7/ oğlan eydür bir kez dağı yukâruda gezliye meydânlığı alçağ şarmışım kökle şaracak yukâruda 8/ yer yok hemân bu oğlanın sözü yerin bulsun deyu meydânlıktan yukâru boş çile 9/ üzerine gökül şarub bir kez atdım ok gibi çıkub gitdi meydânlığı filhâl yerine bağladım 10/ amâ yay üzerinde eğri kılmagla ve eđer eyle ölçüsü evvel ki yerinde güzel gösterdi eyü 11/ gez açıktır maħalli bastın gâyet yüksek gösterdi lâkin yayın sazi orâya hükm eyledi 12/ aña göre aratmak gerekdir üstâddan gören tiz bulur nâehil olanlar çok arâr imdi 13/ ateşin tamâm oldu ve çileleri bağlayub yayları timâra koduk bundan sonra gerekdir ki 14/ yaycılara ve oğçulara varub diyesin ki ey kabza dânişları ve üstâdlar yayları timâra kodum 15/ murâdım himmetiniz ile ok atmakdır filân menzilde ne dîrsiniz icâzetiniz var mı anlar dağı 16/ dirler ki sen yüz dirhem yay çekersin ol menzilde toksân dirhem yâydandan atılmışdır dağı 17/ büyük menziller vardır anda tur at bu menzil sañâ azdır deyu cevap iderlerse ašlâ 18/ muħâlefet itmeyub siz ne dîrseniz ben size tâbi olurum diyesin ferid-i a'sr olasin iş 19/ baş aramazsin ba'dehu kâil olurlar meydana gelürler ba'dehu begendikten sonra menzil yayların 20/ kurub beşlerden düzeldüb atmağa mubâşeret iderler lâkin gayri umurda iki şahid olur 21/ bunda dört şahid lâzımdır ikisi ok atduğun yerde tura bu maħalde

ayaktaşı 22/ ardından turdu bir şahidimiz ve ikisi ok düştüğü yerde kim bu ok gelüb bunda

16/a

1/ biz şahidiz dirler lakin gayri umurda iki şahid olur bunda dört şahid lazımdır
2/ eğer atıcılardan ve yâycılardan olmayub ecnebiden yani sair halkdan olursa
ve'lhâsıl /3 bizzat kâdı a'sker hazretleri ânda mevcut olub ok bunda düdü ve
bu şehâdet 4/ iderse üstâdlar sâña taş değdirmezler ol bizden değildir hâriçden
deyu şehâdetin 5/ tutmâzlar usta kâideleri ve yolları budur hemân üstâd gerek
hatırınca olasin işte 6/ bunlar daği tamâm olub meydana geldiler hesâb havâda
kaldı her kanğı hâva ile atarsañ 7/ havâyı gâyet gözedesin eyü havâ ile yüz elli
kez iki yüz kez tefâvüt eylediği 8/ vârdır gâyet şedid ise ve bulutlu ise ve ferşi
olmaya olsa ol gün atmıyasın 9/ oklara yazıktır ok yürümez amâ havâ açık
olsâ rüzgâr düz ise yani mülâyimce 10/ olub şâgânâk olmaya bād-ı şabâ
mânendi mülâyim ola ol havâda pâre pâre âk 11/ bulutlar ola huşuşâm yağmur
yağb havâ açılmış olsa gâyet eyüdü bunlarıñ cümlesi 12/ eyüdü bunlarıñ
gözedüb ol maħalde ok atmak a'lâdır bâbü't tâsi üstâdlar 13/ şâgird minvâl
üzre kabza virmek gerek anı beyân ider malum-i şerif ola ki 14/ evvelâ şâgird
üstâdıñ önünde diz çöküb otura andan sonra üstâd yâylarıñ kabzasi 15/ altında
şol eliyle yâyı tuta ve ide kim bismillah ve a'la bereket-i resulillah deyüb 16/
Bu kabza cebrâ'il aleyhisselâm hağ subhânehu ve tea'la hazretleriniñ emr-i
şerifiyle cennetden 17/ çıkarub ibtidâ âyruca teberrük peygamber a'leyhisselâma
getürdi ba'dehu hazret-i sultân-ı enbiyâ 18/ şav izn-i şerifiyle sa'd bin ebi vağğâş
radiyallâhü a'nhü pirimiz olub 19/ kabzayı aşâb-ı güzine rıdvânullahi tea'la
a'leyhim ecma'in virüb emânet birbirinden gelerek 20/ üstâdım baña virdi ben
daği emâneti saña teslim eyledim fisebilillah niyyet idüb ok 21/ at gâzâ ile ve
daği tâlib olân kabza â'sıkına sen daği bu minvâl üzere hayır du'a 22/ ile
teslim idüb kabza şol eliyle şâgirdin şol eline teslim ide elinde bir okçu

1/ yâhud gezci var şâgirdiñ eline virüb kabzayı kâide ile çeki vere bu 2/ minvâl üzere kabzayı teslim itmiyen üstâddan erkâniyle ve hayır du'a ile kabzayı 3/ almamışdır üstâdlarla konuşub maħal düşdükçe hem şöhet olañ maħalle dirler kemâl tahşil 4/ itmişdir lâkin kabzayı bu minvâl üzere ber vech-i emânet almâyınca murâd üzere olmayub 5/ kemânkeşlik tariķinde işbât-ı vücud itmemişdir ve buni üstâdlar bir risâleye yazmadılar 6/ tâ ki bunda kimse vâkîf olmasun herkes usta şâgirdim deyu da'vâ eylesesün hüdâperver 7/ olmayub üstâddan görsün deyu şakladılar ve daħi anda biş giymek hâzret-i imam hüseyninden 8/ kalmışdır radiyallâhü a'nhü eyitdi yâ hüseyn bir yâyiñ olsun olsa a'lâ olurdi deyu 9/ ol daħi yapırub koluna geçirdi usta ekseri andan kalmışdır deyu fütüvvetnâmede 10/ meşurdur üstâdı gerdeyiñ giderdikde bu du'a'yı okuya eğer okumak bilmezse bir 11/ okur kimseye okudub bek geydüre bismillahirrahmanirrahim allahümme şalli a'la seyyidinâ 12/ ve nebiyyinâ muhammedin ve a'la nurimuhammedeni'l muşafa allahümme şalli a'la şeyyidina muhammedin ve a'la hadiceti'l kübra 13/ ve fâtimetiz zehrâ ve imâm hasanir rîza ve imâm hüseynil mazlumi şehid-i deşt-i kerbelâ ve 14/ imâm zeynel â'bidin muhammed el bâķır ve imâm ca'feriş şâdık ve imâm musa el kâzım 15/ ve imâm muhammed en naki ve imâm hasanil a'skeri ve imâm muhammedenil meħdi şâħibi zamân ve kutbü'd devrân 16/ el kâ'im rıdvanullahi tea'la a'leyhim ecma'in ve cümle bu tariķde gelmiş ve geçmiş ehl-i kabza 17/ pîrleri ihtiyâr-ı ruhiçün ve mevcüd olanlarıñ selameti için ve cümle seyyidler ve gâziler 18/ ruhi çün ve ricâlü'l ğayb için ve düşmanlar ķahrı çün fâtiha ruħ-i pāk-i resul şalavât 19/ deyiüb koluna geydüre ve erkâniyle kabza eline vire bu kâide üzere şâgirde bek giydire 20/ her üstâd bu ka'ideyi bilmez kendinden üstâd daħi bu aşırda çokdur kimiñ şâgirdisiñ 21/ desem hâcı süleymâniñ adını işüdüb merħumun kıyâfeti ne şekil idi suâl olunsa 22/ uzun boylu bir köse âdam idi merħumun şakalı hōd kuşâğına tōlâşırdı

1/ nice def'a yāy çekerken çilesine tolāşmışdır rahmetullahi a'leyh ašlā bilmez süleyman şagirdizin deyu 2/ da'vā ider bu fakir edirmede bu hāl vak'î oldu bir gün bir yeni açılmış menzil üzerine 3/ turub yakın atmağa başladım senin üstādın kimdir dediler hacı süleymandır dedim 4/ neden malum aşlı yokdür hemān birimizden beya't eyle didiler ben daħi i'nād eyledim 5/ üstādım mışıra gitmiş idi āħir islāmbola yāycılara ve pehlivanlara kâğıd gönderüb 6/ haber gelince ā'ri hāl oldu darbĥānede kâtib idim üstāddan işitdiler uydurub 7/ taş değmek müyesser olmadı bir yerde yani bir diyārda menzil üzerine oğ atmak 8/ lābüd üstādın kimdi deyu suāl iderler öylece bir namdār üstāddan görüb yāycı 9/ oğcu üstādları yanında kabzayı ĥayır du'a ile alasm zirā pehlivanlar bir yerde karar 10/ itmezler ta'ki yāycılar ve oğçular dükkanında tururlar ve şehādet iderler babü'l āşir 11/ menzil yāylarını ve darb yāylarını boyları on iki buçuk tutāmdır on dört tutāma 12/ vārınca ve tıbķıları menzil yāyları gibidir ve menzil yāylarının tokuz tutāmdan bir pāрмаğdır 13/ ekseri on tutāmdır ve yāyları daħi ādeme misāldir dört terki bdir biri ağāç ve biri 14/ kemik ve biri söğüddür biri tutķāldır imdi malum ola ki uzun çeksen darb ziyāde 15/ urur meşelā on tutām yāy tokuz tutām oğdan gāyet müntehā āyineler urulmuşdur 16/ yāy boyludur ziyāde şabanca urur lākin ātān kimse daħi boylu gerekdir kolāy olub 17/ ātārken bozulmaya derseñ āşāğıya düşürmiyesin kuşadı kulāk yumuşāğından verilmeye 18/ amā orta boylu daħi muķayyed idüb dāi'mā on tutām mülāyim yāydan tokuz tutām 19/ oğ ile şanduka atsa bozulmayub atmağa kadir olur on üç tutām yāy ne denlü 20/ pek olsa yāya gālib olamāz amā cepe toluga urmağ bol yāya galebe ider 21/ niçün dirseñ tirkeş oğcu bol yāya tayānur kalın olduğı için geldik imdi 22/ menzil yāylarını yükrüğü neden olur menzil yāy üç boydur tokuz tutāmdan on bir

1/ pârmağa dek karar vermişlerdir eğer kabza uzun olsa ârdı gelmez tayânur ola eğer 2/ kabza kısa olursa ârdı gelür menzil yayı oklu ola amâ atan kimse atıcı ola 3/ kabzayı bir hoş pek tutub zapt eyleye ve kuşadı mülâyimlik ile virüb yayı 4/ şıkmaya düz kırtarub menzil ata' bizcileyin a'cemi atıcı ârdı tayânur yaydan 5/ atmak gerekdir eğer yayıñ kaşları ayırtlanmış boş olsa oklu ola baş düzmez 6/ ola eğer yayıñ kaşları tolu olsa başı turub oksuz ola kaşları boş 7/ olub uzun olsa gâyet oklu ola amâ başı turmaya atıcı gâyet hazır üzere 8/ olmak gerekdir ve yayıñ başına muqayyed olmak gerekdir eğer yayıñ ağacı az olsa gâyet 9/ oklu ola eğer yayıñ seğri çok olsa gâyet oğli ola amâ başı turmaya üstâd 10/ yaya menzil yayıñ sâz eylediği zamânda ağacı kemiği berâber koya nice berk menzil 11/ yâyları elimizde kırıldı ağaç hemân bâdem gibi orta yerinde görünür cümlesi berâber 12/ bulundu ârdı gelür yay dirhemde çok gele mülâyim olub çekile ârdı tayânur 13/ yay dirhemde az gelür amâ çekilmekte zahmet var bol yayıñ menzili daği bol olur 14/ lâkin dirheme gelmez ağır gelür ve çekilür kısa yay dirhemde az gelür çekilmez eğerçi on 15/ tutâm yaydan atılır menzil yayların ol tertib eylediği zamânda nâziñ tutulmak gerekdir 16/ sonra devirli ile sâz olunub i'lâcı kabildir temelinden başları yâ beynini yani fişek 17/ yukârusuni ince eylemek mümkün değildir yay sâz olduğda hilâl gibi aşağı cânibi yaşsıca 18/ yukârı cânibi ince gerekdir bu kez yaycı yukârusun kâlm ider yayıñ başı 19/ kaçmasun deyu bu kerre yay sâz olmak mümkün değildir aşağısı yukârusi berâber 20/ olur seğri cüz'i törpi ile alınursa ince şeklin gösterir oklu olmaz amâ temelden 21/ ince olsa başı kaçar ama yâ âlur yâ virir yâ menzil atarken kırılır nihâyet başların 22/ alışdırub ok atılınca zahmet çekilür yayıñ çilesi menzil yayına gâyet münâsib gerek

1/ bir eyüce çile fenâ çileden iki yüz kez ziyâde atmış altmış kez tefâvüt eylemiş
2/ üstâdlar zahmet çeküb bir yer ârâyub bulmuşlar şimdi hâzır helvâ eylemişler
gerü kullanmağa 3/ kâdir degilüz bâb-ı ihdâ a'şere menzilin şalkı düşen oquñ
beyanındadır ey kabza 4/ â'sıki qarındâş ma'lûm ola ki bunda çok hesâb vâdır
bir hoşca kulâk 5/ tut ki murâda vâşıl olasin meydana varub menzil atmak
murâd eyledikde evvelâ âyâk 6/ taşınla berâber turub yanınızda bir üstâd du'a
ide andan sonra ok düşecek 7/ yerde olân havâcılar arasında üstâdlardan gâyet
bir havâcı dostuñ gerekdir ki 8/ sen ok atub yâ allâh çağırduñ zamânda ok
nereye düşer muqayyed olub 9/ ve atduğñ oquñ havâsın bulub havâ eyliye
anda nice kimseler vardır ki kendi atmak kâdir 10/ degildir görür ki seniñ oquñ
taşdan atdı bu kerre kalbden tamarları tebreşüb muqayyed 11/ olmayub gerü
düşdi deyü havâ iderler seniñ anda muhibb-i şadıkiñ olunca tâ oqu 12/
bulmayınca havâ atdırmaz haq yerin bulur sañâ gadr olmaz bu a'şırda
meydânda neler gördük 13/ imdi bir dostuñ havâcı gerekdir ba'dehü okları atan
menzil atilub lâkin bâş 14/ taş toğrusuna degildir şalkı düşmüşdür gelürler
kimi eyüdür degilsün der kimi 15/ hilâf yerededir degilsün deyu a'zim
mücâdeleler olmuşdur bursalu şücâ pehlivân-ı cihân 16/ iken tozqoparânıñ menzil
taşından aşırı atub ben bunda taş dikerim didi 17/ tozqoparân taşın üzerine
toğru ativeriñ didi iki cânibiñ ehibbâsı birbirine 18/ düşüb bir nicesi dañi mecrüh
oldi ve'lhâşıl bu ahvâli sa'adeti pâdişâh-ı a'lem /19 hazretlerine a'rz eylediler
a'zametlü pâdişâhı zıllullâh kâdi'a'sker efendi meydana varub 20/ da'vâlarını faşl
eylesün deyü fermân olundi pehlivanlar eyitdiler pâdişâhım kadı a'sker 21/
bizim da'vâmızı faşl idemez nihâyet hazreti eyyüb sultân şeyh hattâ efendi
mâbeynimizi 22/ faşl ve müşkilimizi hal ider denildikde şeyh efendi hazretlerine
hitâben hatt-ı hümâyün vârid

1/ vârid olub şeyh efendi emr-i şerife imtişâl idüb meydana varub ölçdüler gördüler ki 2/ tozkoşpâran merhumdan ziyâde lâkin otuz kez şalkı düşmüş ve hem hilâf yerde vak'î olmuş 3/ bursalu şücâ' taş değıdirmeyüb ol zamân anda mevcut bulunân atıcılar ve yâycılar 4/ ve okçular söz bağlâdılar ki şimden sonra her kağı atıcının oku baş taşdan yirmi 5/ kez şalkı düşerse taş dike yirmiden bir kez ziyâde düşerse değılmiye deyu hüccetler yazdılar 6/ ve risâlelerde yazılıb kâfün oldi ba'dehu bir üstâd gelüb menzil ata lâkin otuz 7/ üç kez şalkı düşdi taş dikerim didi dikemezsin deyu hüccetler ibraz eylediler ol 8/ eyitdi ok yirmi bahşdır her bahşñ bir kez şalkı düşmesine hükmi vardır ol takdırce 9/ kırk kez şalkı düşse yine taş dikerim didi aslâ kimse cefiye kâdir olmayub 10/ taş değımişdir imdi ey kabza â'sıki malum ola ki eğer yarım kez okuñ baş 11/ taşdan ziyâde düşdi ise cehd idüb hemân taş dikesin nice kimselere râst 12/ geldik ki bir zamân bu âraya dek ok atuñ taş dikmeğı ihmâl eylemiş idim 13/ dağı ziyâde atayım anda dikeyim derken bir bahâne zuhur ider yâ sefer yâ emrâz gibi 14/ bu ârada bir nice müddet mürur ider idmânım elden gider tekrâr ol idmân yerine gele ki 15/ ömr-i nuğ şabr-i eyyub ister âh nolaydı ol zamân taş dikmiş olaydım şimdi akrânım 16/ arasında nâmım ânıur eşerim kâlurdi rahmetullahi a'leyh filân kimesneniñ nişanıdır deyu 17/ du'a-i hayr ile yâd olunmağı sebeb olurdi deyu âh idüb nedâmet çeker zirâ devri 18/ âdemden ila yevmi'l kıyâm kılıç urub memleket açanlar ve câmi'ler ve köprüler ve buna benzer 19/ nice hayrâtlar idenler nâmları ânılub du'a-i hayr ile yâd olunmak içündür imdi murâd 20/ odur ki erenler meydanında bir eşeri kâla ey kabza â'sıki olub ok atan güzidelerin 21/ eşeri meydân-i â'lide naşbetdikleri nişanlardır hemân bir a'lâmet eylemeye cehd idesin 22/ beyt a'lâmetden murâd olân du'a'dır ki ikbâli cihanın bibekâdır diğér

1/ beyt her kimiñ ki cihānda eſeri bākidir ölmez o hıızır ſıfat zindedir mahſer 2/
bab-1 ſāniye a'ſere ſaḫābe-i güzin rıdvnullahi teā'la a'leyhim ecma'in zamanında
olan üſtādlar ki 3/ oḫu kānun üzere atarlardı zirā ol zamānda tüfenk yoḫ idi
dāimā oḫ 4/ atmaḡa idmān iderlerdi ſıbyān taḫſili i'lim iḫün mektebe verildiḡi
gibi ok ilmini ta'lim 5/ iḫün bir üſtād atıcı ta'yin idüb virirlerdi bir ḫadim
ḫavisnāmede rāst geldim ki 6/ zikr eylemiſ aſḫāb-ı güziniñ ve eḡer tābi' iñ ilm-i
tir endāzide ſol mertebe iḫtiḫād 7/ eylemiſler ki ḫatta dōrt mezheb üzere
baḡlāyub iḫtizāsına göre her biri bir mezhebe 8/ tāb'i olmuſ ki iſ bu mezāhib-i
erba'a ſāhibleri bunlardır behrām bin bābek ḫādı 9/ maḫlası tāhir belḫi yunus bin
muhammed ki müellifi ḫavisnāmedir bunlar ol a'ſırda imāmlar 10/ hümāmlar
idiler oḫ i'liminde herbiri ferid-i a'ſr idiler idmanları ſol mertebe idi ki 11/
huma niſānı yirmi def'a biri biri ārdınca ururlar ḫaḫa itmezlerdi bir oḫ yabanā
12/ gitmezdi ol taḫdirce her biriniñ ſāgirdleri ḫok olub firḫa firḫa olarak 13/ oḫ
atarlardı bunları ki mi ḫāſ üzerine atmuſ ve kimi ḫulāk yumuſāḡından 14/ atmuſ
kimi bıyug üzerinde darb ve kimi daḫi sine üzerinden atmuſ her biri kendi 15/
ſāgirdi ile bir ḫavır üzere olub dōrt mezheb oldular meselā imām-ı a'ḫam ve 16/
imām ſāfi'i ve imām mālik ve imām hanbeli rahmetullahi a'leyhim ecma'in gibi
nitekim bunlar 17/ her biri kendi a'ſrında u'lemā-i kibārdan olub ḫalk her birine
tāb'i olarak mezheb mezheb 18/ oldular bunlar daḫi ol zamānda anlara
mānend u'lemā-i i'zāmdan idiler imdi 19/ malum ola ki ol ki mürhef ve
a'bdulkerim ḫādı muḫliſe tāb'i olub bıyık üzerinden 20/ atmuſlardır radiyallāhü
a'nhü ve daḫi ebu'l ḫasen ve sacāku'rr-i fāḫir belḫiye tāb'i olub 21/ ḫāſ
üzerinden ḫeküb ḫulāk yumuſāḡından atmuſlardır radiyulluahü a'nhüm ve daḫi
ebu ḫāſim 22/ ſi'atü'l mücāhidin behrām bin bābeke tāb'i olub bıyık
üzerinden ḫeküb ḫulāk

1/ yumuşağından atmışdır bunlarıñ her biri bir güne kâide ile atmuşlardır böyle atmağdan murād 2/ ne ola deyu ba'de't te'emmül bu haķir-i pür taķşir böyle müşâhede itdim ki bundan murād kadd ü kâmet 3/ ola zirâ ki kışa boylu âdam uzun boylu gibi nişana karşı turub oķ atmak mümkün 4/ uzun boylu kimesne nişana turub bıyık üzerinden ana âsândır kışa boylu kimesne nişana 5/ toğru cüzi'ce mâ'il ola tura andan atmak gerekdir orta yerde iki boy kaldı biri 6/ murabba orta ve biri murabba kışa ma'il anlar daği nişana karşı oturular ve biri daği orta 7/ boyludur amâ sinesi yaşsıdır yani göklidir ol daği nişana vire ve otura muvâfıkdir 8/ ve orta boylu ac azık kimesne nişana toğru otura muvâfıkdir işte bu i'limde mezheb 9/ didikleri zann-i gâlibim üzere bunlar yani kadd ü kâmetleri olmak üzere imdi üstâd 10/ şâgirdi kaddine göre ta'lim atmak gerekdir her kañı mezheb yakın ise ol mezheb üzere 11/ ta'lim virmek gerekdir tâ ki murād hâşıl ola selef yazdıkları kavisnâmelerde kâidenin 12/ binde birini yazmak olmadı amâ şöyle zannolunur ki bu a'srıñ kâidesi selefte gâlibdir 13/ zirâ anlarıñ zamanında mekke-i mükerremede olâñ menzil dört yüz yirmi âdemden şimdi iki yüz 14/ kırkıdır tozķoparâniñ anıñ için gâlibdir denilse vechi vâdır lâkiñ anlarıñ yâyları gâyet 15/ bol idi ve oķları daği kâlım ve uzun idi yoħsa bu a'srıñ yâyları anlarıñ eline gezmiş 16/ olundi iki biñ âdım yere oķ yetişdirirlerdi zirâ anlarıñ etdikleri sa'y ü ictihâdıñ 17/ bozmâniñ tâliblerinden eşeri yoħdur a'fv ile dir dimişler bu a'kd için â'zim mubâheşeler 18/ eylemişler insâniñ her oynâk yerlerin hesâb idüb toķsân üç a'ķid üç yüz altmış 19/ a'ķid ediyor yâzmışlar a'ķidden murād bâğın yani çile bağlana demek ister birbirin 20/ gevşek kalmaya yani namâzda turduķda a'ķliñ nice mevcut ise oķ atdıđıñ zamânda 21/ a'ķliñ fikriñ gayri yerde olmaya dimekdir selefde geçen üstâdlar böyle bulmuşlardır rahmetullahi 22/ a'leyhim ecma'in babü's salise a'şere malum ola ki kabza dördür cenkbâz ki menziliñdir

1/ behrâmi ki darbındır ve biri rüstemi ki putanıdır ve biri kerfet ki ât üzerinden ârdına ve şâğına 2/ ve şoluna atılır işte ol dört kabza bunlardır ki zikr olundu ve altı dürlüdür ki 3/ ikisi eldedir ve dördü ayâkdadır ve bir ok atmânîñ yedi dürlü erkânı vardır 4/ evvelâ râst tut ikinci yâ naşıl bağliya üçüncü düz çeke dördüncü nazari 5/ yâynîñ ârdında ide yedinci küşâdı râst vire bu yedi erkân gâyet üstâdında 6/ bulunur degme kimsede bulunmaz bir kimse demreni iç kabzaye getürse ana nimkeş dirler ve 7/ eğer teber atsa ana sinekeş dirler atıcılar bu şekil kimseleri ašlâ âralarına karışdırmâzlar 8/ imdi sen dağı cehd idüb kabza yukâruda çekesin ne denlü şol aşâğısı boş 9/ kâlursa gam degildir bâbü'r râbi'a a'sere malum ola ki ok yirmi dört bağışdır dördü 10/ kabza ile kiriş arasında sâkıtdır taldan demrene gelince yirmi bağış kâlur anıñçün demrenin 11/ ucuna dek çekmek gerekdir her ne fesâd olursa orâdan olur dağı okuñ giderken 12/ yuvârlanığına on beş nesne sebep olur dördü kirişdedir birisi yâydadır dördü 13/ okdadır altısı atıcıdadır evvelki kirişdedir kiriş yâ uzun yâ kışadır ikinci 14/ yâydadır yâ başları eğridir yâhud feşanları ârdına bâkar ol ki okdadır 15/ yâ âğacı yenidir demreni âğırdır yâhud yükleri çokdur hemesne kararınca gerekdir 16/ ol ki atıcıdadır yâ y koluna berkdir halâşı viremez yâhud kiriş koluna doğunur 17/ yâhud pârmağını şâğa şola yürüdür anıñçün ok çalkañub şâlnı gider ok 18/ bağışinde çok hesâblar idilmişdir a'le'l huşuş menzil oklarında ziyâde bağışler olmuşdur 19/ yüz dirhem yâya altı dirhem ok ancak tayânur dimişler şimdiki atıcılar beş dirhem ok 20/ atarlar a'cebâ sebep nedir ki anlarıñ yâylarına beş dirhem ok tayânmaya şimdiki atıcılarıñ 21/ tayana yani şimdikiler evvelkilerden tir endâz mıdır bu fakiriñ zann-ı gâlibi budur ki yâylara 22/ timâr virmezler kırılmasun deyu qorqârlar timârı virirler yüz dirhem yâydan ok atar

1/ desünler amâ yüz dirhem yâ y timârlı olduğu zamân beş dirhem oğ eğer tayânur ise biñ kez 2/ atmak muqarrerdir meğer atıcı gâyet fena oğ atar aşlâ oğ atmak i'liminde bihaber ola ve bu 3/ huşuşda daği nice bahişler geçüb bu i'limde ferid-i a'sr olân üstâdlar ârâyub bulmuşlar ve bu qarârda 4/ qomuşlar ki on ta'limhâne oqu atmaqdan bir şanduka oqu atmak yeğdir darb için ve puğa 5/ darb ile menzil ârasındadır ve on havâyı gez âtmâqdan bir azmâyış oqu atmaq yeğdir 6/ ve on heki atmaqdan bir peşrev atmaq yeğdir deyu selefde geçen üstâdlar ve güzideler tir endâzlar 7/ bu minvâl üzere idmân idüb nâm virmişler imdi ey kabza â'sık-ı qarındâş 8/ sen daği böylece ictihâd idüb idmân eyle tâ ki beyne'l akrân nâmdâr olub bu i'limde 9/ kâmyân ve kâmyâb olasın ve daği kavisnâmelerde eğer a'rabi ve eğer türki oquyub gördüğümüz 10/ ve ruzigâr dide nice ihtiyâr kişilerden işitdiğiniz budur ki i'lm-i kemânkeşlikden şöhret bulân 11/ güzideler mâbeyninde kanun-i kâdim böyle idi ki bir cemi'yetde bir üstâd-ı tirendâz hâzırlansa 12/ fakirü'l hâl olsa daği lâbüd mertebesince ta'zim ve tekrim idüb yer göstereler menzil şâhibleri 13/ ol cemi'yetde hâzırlardır her kangısınıñ menzili ziyâde ise ol ilerüde başda oturub 14/ andan aşâğı â'sıklar biri biriniñ altında tâ ana taşına gelince lâkin içlerinde ekâbir vardır 15/ her bâr ni'meti ve ihsânı meydân ehline mebzul olmağın añâ vâcibü'r riâ'ye dirler anı üst 16/ yanlarına alsalar vâcibdir ve lâkin ganidir deyu i'limde cüz'i bilür ve taşlar arasında taş 17/ vardır velâkin hasisdir kimseye ihsânı yoğdur bir fakirü'l hâl kimesneniñ üst yanında taş 18/ vardır ol ma'kul kimseleriñ hâtırın yıkmayub yol ile oturtmaq gerekdir bermücebi 19/ kaide-i kâdim bu huşuş için a'zim mücâdele olmuşdur hikâyet olunur ki miri â'lem ahmed âğâ 20/ meydana vardıkça cud u sehä şâhibi olmağla her kişiye riâ'yet eylemeden hâli değıl imiş ve daği 21/ kemâliyle menzil atmayub ancak taşlar ârasında anıñ daği bir nişanı var imiş ve lâkin mürüvvet 22/ şâhibi olmağla üstâdlar yanlarına yer iderler imiş ve kemâl mertebe ta'zim iderler imiş

1/ bir gün āsitāne Şu baŐısı ve Őolāk bālī ki menzil Őāhibidir dirler ki hālā bu menzil Őāhibi 2/ deĝildir ũst yanmaz olan lāzımdır kendi hāzır deĝil iken anda hāzır bulunan aĥbāblarından 3/ kerem işi mũrũvvet Őāhibi bir ādamdır otursun ne lāzım gelũr dirler ĥayli mũcādeleleri geĥer kendũsi 4/ ĥaber alub birĥāĥ gũn meydana varmāz tenhā yerlerde yine idmānı elden ĥomāz bir gũn yāycılar 5/ ve oĥular ve iĥtiyār atıcılar varub ō'zũr dilediler ve meydana getũrũb barıŐdılar ĥikmet-i ĥudā 6/ ĥoĥ zamān geĥmez ũzerlerine ĝālib olub bilcũmle ũstād yanlarına oturmuŐdur buñā mānend 7/ bir nice def'a bŕyle vak' i olmuşdur deyu tũrki risālelerinde meşurdur zamān-ı evvelde beyne' l hālā ile 8/ edeb ve erkān ve birbirine mihr ũ maĥabbetler kemāl mertebe iken ve ma'rifet ehline raĝbet var iken 9/ yine iĥtizā iderdi bŕylece mũcādeleler olurdu Şimdi verāk-ı mihr-i vefayı kim oĥur kim diñler 10/ meŐābesinde lākin yine lāyık ve mũnāsib belki vācib olān budur ki atıcılar arasında rũzĝār dide 11/ bir iĥtiyār a'lel ĥuŐuŐ tir endāzlıĥ i' lminde ĥaberdār ola ĥũsn-i iĥtiyārleriyle anı Őeyĥ idinũb 12/ ta'zim ve tekrim eyliyeler tā ki ol daĥi ĥabzayı sā'ir tāliplere erkān ile ve ĥayır du'a ile ellerine 13/ virũb kāide ũzere oĥ atmak ve yāy tũtmaq tārıĥın gŕstere ve tālib ve rāĝib olān 14/ atıcıya pend ũ naŐıĥat idũb bu i'limde lāzım olān yerleriñ gŕstere sābıĥda pehlivanlar 15/ buñā tŕmruk dirler imiş sā'ir ĥalĥ sırlarına vākıf deĝil imiş bu yũzden birbirlerine muā'mele 16/ iderler imiş elbet de lāzımdır ve daĥi meydānda menzil oĥu havācıları iĥtiyārlardan kimse 17/ havāya gidũb ikisi baş tāŐıñ iki yanında tũrub birisi baş taşdan ileru 18/ tũrub havā iderler āsitāne-i seā'detde ve ĝayri vasi olān yerlerde ĥābildir lākin mışırda 19/ bir cānib-i tārıĥi a'n vak' i olub dā'im andan geĥmeden olmayub ve bir cānib-i nil-i mũbārek olub 20/ cũz' i ĥilāf ātārsa baĥrine dũŐer tār yer olmaĝla ũĥ havācı el virmeyũb beş altı 21/ havācı olmayınca mũmkin deĝildir ve daĥi atıcı pehlivanlar havācılara iĥsan eylemek lāzımdır zirā 22/ anlarıñ nicesine ok urub helāk eylemişdir ok ecilden ā'detleri ĥālmıŐdır ĥikāyet

1/ olunur ki merhûm fâtiḥ-i baġdâd sultân murâd ḥân rahmetullahi a'leyhi ve'l gufrân muşâhiblerinden olub 2/ ba'dehu sultân ibrahim cevâhir kandil ile medine-i münevvereye gönderüb harem-i ḥaş âġâlarından 3/ mesu'd âġâ demekle ma' ruf ki mışır pâşasına ḥaṭṭ-ı şerifde mesu'duñ sözi benim sözümdür her ne 4/ murâd idinürse bir hoşça taḳayyüd idüb muşâlahat göresin diye bu nazar-ı iltifât kimseye olmâmışdır 5/ cümle ḥalk ta'accüb ider idi ḥikmeti rabbâni çok zamân geçmeden gelüb diyâr-ı mışırda firâr eyledi 6/ âġalar ve beyler arasında ḥatem-i şâni diye zıkr olunmuş ḥaddizâtında ḥâlim ve selim ve salih 7/ ve mütediyyin keremkâr ve mürüvvet ma'deni bir miskine iḥsân itmeġe bahâne isterlerdi ve'l ḥaşılı kelâm 8/ ġani ve fakire şâġire ve kebire ni'met-i mebzul dil ile ta'bir ve ḳalem-i düzbân ile tahrir itmek 9/ mümkün deġildir bu eyyâmde menzil ve ġayri bi'l külliye baṭtâl olmuş idi oġ atmaġa heves idüb 10/ meydana varub her bâr atıcılara ni'met iḥsanlar idüb ba'dehu herkes menzil atmaġa heves 11/ idüb yeniden menziller açılıb atıcılara yâydan ve oġdan ve ġayri nice iḥsanlar olmaġla 12/ meydân şeref bulub ve kendü ana taşu olmasını iḥtiyâr idüb menzil ile poyrâz 13/ havâsiyle atub a'zim ziyâfetler ve iḥsanlar idüb taş dikmişdir şol mertebede ḥüsni 14/ ḥulḳ şâhibi kimesne imiş a'lâ ve ednâ ile laṭifeler idüb ġâyet ehl-i zevḳ idi 15/ ḥaḳ subḥânehu ve teâ'la ḥazretlerinden iltimâs budur ki dünyevi ve uḫrevi murâdâtını ḥayır ile müyesser 16/ ide âmin biḥaḳḳiṭâhâ ve yasin seâ'detlü mürüvvetlü âġâ ḥazretlerine mânend sâbıḳâ asitâne-i 17/ seâ'detde mir-i â'lem ahmed âġâ ismi ḥâlâ nâm-ı şerifi dillerde ḥayr ile meşhur ve risâlelerde 18/ meşurdur ba'dehu divân-ı mışırda kâtib-i divân meḥmed efendidir ki iki senede yâ y ve oġ 19/ ve atıcılara benim elimle on iki kise aḳçe iḥsan olundi rahmetullahi a'leyh ve andan sonra seâ'detlü 20/ mes'ud âġâ meydânı ihyâ eyledi diyâr-ı rumda her atıcı meydana varub oġ atmaḳ mümkündür 21/ ve menzil yâ y üç guruşdur amâ mışırda bir menzil yâ y on guruşdur sâ'ir masârif çokdur 22/ tâ ki bir ehl-i

kerem devletlü meydânda şeref virmeyince meydan revnaķ bulmâz kaç def'a
baṭṭâl

22/a

1/ olub yine hareket olunmuşdur i'zzetlü meş'ud âgâ darbler urmuşdur ki ta'biri
mümkün değıldir dört 2/ kât tunç âyine ve iki pârmaķdan ziyâde iki buçuk pârmaķ
mermere bir def'a urub 3/ o bir cânibe geçüb mermer divana tayânmış idi
demren ucu divâra gidüb mermeri divâra 4/ mihlayub divâr ile mermer arasında
hañcer şoķub zor eyledikde demreniñ ucu divârda 5/ alub ol demreni divâr
mermerden çıkârub yerine ğayri demren kónmuşdur yani malum ola ki 6/ bir
demren urmağla kadimden bu ana gelince mermeri kimse delmemişdir ve yazı
kalem ile bir kârış 7/ tómrux delmişdir ve yüksek tavana yanarken oķ ile kandili
aşmışdır ve sâ'ir kemânkeşlik i'lminde 8/ ne ki var ise revişanların cümle
urmuşdur hâlâ darbleri ğün gibi a'yândır hikâyet özbek 9/ vilâyetinde bir atıcı
gelür a'zîm idmân idüb oķu her murâd itdiği yere ururmuş 10/ ma'rifetine
mağrur olub vârayım dünyâm gezeyim benim gibi atıcı var mı göreyim deyüb
devr 11/ iderek mışıra gelür çerakise zamanında imiş mışırda meydana varub
yüz altmış adım yere 12/ yumurtayı koyub yirmiden ziyade biri biri ardınca oķ
ile urub cümle a'lem taḥsinler 13/ iderler ba'dehu mışır atıcılarından bir atıcı
on iki oķ yapırub demlerin çatal idüb 14/ mezkur pehlivânı meydana da'vet idüb
cümle mışır hâlkı seyre gelüb meydânda oğlunu nişân 15/ yerine koyub ve kendi
yârı yolda tırub yâ özbek pehlivânı yumurtayı urdum imdi 16/ oğlumu dağı ur
deyüb a'zîm mücâdeleden sonra oķu atmağa başlar oķ oğlana toğru 17/ giderken
ârķırından bir çatâl demrenlü oķ âtub giden oķuñ ortâsına urub ok 18/ yarı yolda
yere iki pâre düşer on iki oķ giderken iki pâre idüb yere düşer 19/ oğluna toğru
bir oķ varmâmışdır andan sonra iki pehlivân birbirine şarılıub kârındâş 20/ oldular
pâdişâh-ı â'lem a'zîm riâ'yetler idüb mışırda bir câm'î yapmışlardır câm'î
içinde ikisi 21/ bir yerde medfunlardır özbek câm'î demekle ma'rufdur

rahmetullahi a'leyh bāb-ı hāmire a'sere 22/ kiriş ötmek neden hāşıl olur
ba'zıları dirler ki āvāz ol vak'it hāşıl olur ki

22/b

1/ kiriş ince ola ve dökme değirmi ola ve nice üstâdlar kiriş āvāz virdikde hoş
gördüler 2/ ve yāyın sāzı eyü olduğu zamānda kiriş t̄anbure teli gibi āvāz virir
ve amā kiriş 3/ kıola t̄okunması bir kaç sebep vardır bir sebebi kabza ince
olmaqdır muşamm'a t̄olāsun bir sebebi 4/ kiriş t̄utmaqdır imām şāfi'i
rahmetullahi a'leyh buyurmuşdur ki اقبغوالغوسى يكن كالصجرو 5/ مدقراسحاضير و توكل اول
اطلاقن من فوقل وترعزر فاوسكونا ونظرا birisi 6/ kiriş uzun olmaqdır ve birisi pek bol
olmaqdır yāhud yāy kıatı olub atıcıya 7/ gālib olmaqdır ve birisi pek bol
olmaqdır ekseri yāyı kıasmaqdır kıola t̄okunur yani içeru 8/ t̄urmaqdan olur ve
muşamm'a kabza üzerinden alıqomaqdan olur oq atmaqdan ferāgat 9/
eyledikten sonra kabzaden çözmek gerekdir zirā t̄utqalı mülāyim idüb kabza
ayrılır yine 10/ yāycıya gitmek muhtāç olur hemān çıkārmak gerekdir
kiriş şehādet pārmāğına t̄okunmak şoğukdan 11/ olur ve zihginin kıaşı uzun
olmaqdan olur ve şāğ elin baş pārmāğı āğrımak ve t̄ırnak 12/ üstü t̄ār zihgirden
olur birgün diyār-ı mışırda meydānda oq atarken h̄ünkār āğālarından i'zzetlü 13/
mes'ud āğā menzil atub t̄aş dikdi ol maħalde t̄ırnāğı gāyet āğırır nedendir deyüb
14/ suāl eyledi ānda hāzır olān atıcılar kimi düzdendir didi ve kimi zihgir
fenādır didi māħaşal 15/ bulduq ki zihgir t̄ār olduğundan ve üstād işi değıl idi
törpi ile fi'l hāl bollandıq 16/ ol maħalde hemān oq atub şafā eyledi āllah sizden
rāzı olsun deyu du'a eyledi imdi 17/ zihgir ne denlü bol olsa ğam değıldir
atıcı zihgir çıkāruur atmağa kādir değılim der amā yāhud 18/ üstādı nāehildir
yāhud şāgird nāqābildir şāħda bir pārmāğın çile üzerine gāyet 19/ muħkem
şarub çeküb ātārken āşāğı bakasın ne denlü kādir iseñ āşāğı meyletdiresin 20/
gāyet eyüdüür buni üstādlar şaklāmışlardır ben āşikāre eyledim nice def'a tecrübe
olunmuşdur 21/ yumuşākdan idmān ile hāşıl olur ve şehādet pārmāğın ile şöyle

sarasın ki çekdiğini 22/ zamânda ašlâ açılmaya tırnâk görünmeye sâklı tura çile şakâla tükunub cebini bağlamaz

23/a

1/ yâyiñi âşâğısı eğilüb çile şakala tükunur bazı kimesneniñ kolu içeriye bakâr imdi 2/ tâ ki yâyiñ yukârı başı yani yumruğu yây kabzasi ile bilece ârdına düşüre ki 3/ yâyiñ âşâğı başı taşra bağa iki hâşiyet vardır biri koluma tükunmaya biri şakala 4/ tükunmaya ve çeke ki şolomuz başında pek bağlaya imdi bâbü sâdise â'sere siper 5/ iri deriden ise namâz kılmak câizdir ve eğer zihgir bâlık dişi yâhud gergedân boynuzu 6/ olursa bunlar ile namâz câizdir tirkeş ile namâz kılmak câiz değildir oklar birbirine tükunub 7/ teşviş verir ve kılıç ile hançer ile bıçak ile namâz câizdir eğer bahş ile ok atarsan şart 8/ budur ki evvelâ ödül ne şeydir ma'lum ola ve yâylar hâzır olmak gerekdir eğer nişana atarlarsa 9/ daği ma'lum ola yani nişan daği ma'lum ola eğer uzâk atarlarsa ikisi bir yâydan atmak 10/ gerekdir biribirine hile itmeme için yanlarında üstâdlardan bir muhâllil hâzır olmak gerekdir 11/ mâbeynlerini faşl ide ve ödül ortanın değildir gâlib olanındır ortâya alub yerler 12/ ise harâmdır ve daği bir kimesne meydânda ödül koysa herkim gâlib olursa ânıdır dese herkes 13/ kâdir olmadığı yâydan atub hemân oku ilerüde bulunsun zirâ gâlibe şilâdır mân'î yokdur 14/ sen berk yây ile atdıñ dinilmez nihâyet mağâlline ödülde bir hişşe virmek lâzımdır gâlib olanın 15/ murâdı olduğu kadar ve daği bir kimse bir kimseniñ yâyiñi icâzetsiz çekerse yây ok atarken 16/ yâyiñi elinde kırarsa tazmün olunur ve eğer iki kimesne nişana atarken ok yere tükunub nişana 17/ ursa câiz değildir ve iki kimse nişan atarken ikisi daği nişanı ursalar yukârı yâyiñ 18/ urân gâlibdir nişan atarken eğer bir kimesne şol filân beş ok at eğer urursañ sañâ 19/ on akçe vereyim dise ve eğer urmâzsañ sen bañâ vir dise ol daği vireyim dise atsa 20/ urmasa on akçeyi viremez zirâ ok atmak şevâbdır şevâb olduğu için virmez haşâsında 21/ günâh yokdur eğer iki kimse bahişle nişana ok atarken biri

birine meşğul olub yoldāşı 22/ andan ziyade bir oğ atub nişānı ursa cāiz değıldir berāber atmak gerekdir hikāyet lākin

23/b

1/ bunda birşey vardır cümleye gālibdir evvel zamānda kemānkeşler ve gözeticiler vilāyet vilāyet 2/ gezüb hūnerler gösterüb pehlivānlıklar iderlerdi hikāyet bu haķir ārnāvudluk diyārında 3/ kabza dimekle ma' rufdur kabzamıza bir iħtiyār kemānkeş gelüb üç gün cemi'yyet 4/ eyledi bendeniz gāyet küçük oğlāncık idim yāya oğ sol kadar mahabbet eyledim ki hergün 5/ peder merħumdan birer āltun alub pehlivana götürdüm beni eli üzerine alub du'a iderdi 6/ haķ subhānehu ve tea'la ol üstādıñ du'a'sın müstecāb kılub liyākatıma göre iħsān eyledi 7/ belki haddimden ziyāde iħsān olunmuşdur صب الوطن من الايمان dimişlerdir beyt kimse 8/ dad ālmāz cihānda zalim şāhdan pādīşāhuñ korkusu olmak gerek allāhdan 9/ her kişiyeye kendü şehri yek gelür bağıdāddan şehri-zerrin dimekle ma' rufdur ādem ma'denidir 10/ yirmi bir vezir merħum maķşud pāşā ile anda hāşıl olmuşdur on bir şāi'r divān sāhibleri 11/ anda zuhur eylemişdir gelen seyyāh içinde çıkub gitmek istemez her evde aķarsular ve havāsı 12/ mu'tedil eksik değıl bād ol derece murād budur ki haķir küçükden oğ atmağa heves idüb 13/ dāimā atmadan hāli değıl idim şöyle idmān eyledim ki serçeyi baħişle başına urdum on sekiz 14/ üstādlar oturub nişāna oğ atarlar ben dahi aşāğıda oturub beş altı oğ da 15/ bir nişānı urub atardım merħum hācı sūleymān āğā yukārudan çağırub yanıma gel didi 16/ ben dahi varub dest-i şerifin būs idüb yanında diz çöküb oturdum bañā didi ki 17/ gerçi sen nişānı urursun amā ki kāidesi atarsın şart budur ki elbette lāzımdır ki dört 18/ parmāğım ile tutārdım cümle parmāklarun devşirüb yerli yerine kāide ile bağıladı ve at 19/ didi nişāna atdım oğum yarı yolda kaldı gāyet hicāb çekdim ol yāyı çeküb 20/ ve toldurub atardım şimdi bañā ne oldu deyu hicāb çekdim birkaç günden sonra kāsım 21/ pāşāda bir kuzu firuna virüb

hacı süleymânı ve üstâdlardan birkaçı ile bir bāğçe köşesine 22/ varub ol kızu
piryanını öñlerine getirüb ba' de' t tenävül eline bir yâ y virdiler çek

24/a

1/ didiler şaşt ile çekdim yukâruda yazdığım murad budur haber kolây eyle çek
didiler 2/ kolâyı nedir didiler şâğ elin üç pârmâğı ile çileyi tut ve çek didiler
âvucun ile 3/ çileyi tutub çekdim şaşt eyledim gibi küllab ile çekmeğe kâdir
olmadım andan bañâ gülüşdüler 4/ kücücükden beru şâşt ile idmân idüb elim
anda idmân bulmuş didim açmâzdan hâcı 5/ süleymân banâ der ki sana
muştuluğum yani müjdeliğim vardır a'ceb ne ola deyu efkâra vardım eyitdi 6/
müjde olsun sañâ ki seniñ kuşadıñ kadar kuşâd olmaya berhurdâr olasın bunlarıñ
gülüşmesine 7/ bākma anlar bilmezler lâkin kimseye söyleme hemân şaşt ile çek
didi ben dañi öylece eyledim şöyle ki 8/ serçe kandili urub demren iki cânibden
geçüb kırılmadı ve az yâylardan darbler urdum gâyet 9/ müntehâ yâylar ile
olmadı ve az yâydan çok menzil atmak müyesser oldu yani yâ y çekmeden ziyâde
10/ eyledi imdi ma'lum ola ki şaşt ile mülâyim yâydan çok idmân idesin gâyet
eyü 11/ üstâdlar buni şaklâmışlardır der beyân-ı menâzil istâbulda ve geliboluda
olân ve mışırda 12/ atılân menzilleri beyân ider asitâne-i seâ' detde atılân menzil
bunlardır uşta bahtiyâr demekle 13/ ma' ruf bir pehlivân gelüb lodos havâsiyle
atub taş dikmişdir anıñ ardınca yani 14/ kâya nâm üstâd atmışdır anıñ üzerine
şirmerd atmışdır anıñ üzerine beñlü qaragöz 15/ atmışdır anıñ üzerine deve
kemâl atmışdır anıñ üzerine kapudân bey atmışdır anıñ 16/ üzerine mir-i â' lem
ahmed âğâ biñ iki yüz yirmi buçuk kez atmışdır lodos havâsiyle 1222,5 17/
ba' dehu poyraz havâsiyle evvelâ gazâz âhmed atmışdır anıñ üzerine oççu sinân
atmışdır anıñ 18/ üzerine beñlü qaragöz atmışdır anıñ üzerine şayis maħmud
atmışdır anıñ üzerine sinân 19/ şubâşı atmışdır anıñ üzerine şolâk bâli atmışdır
anıñ üzerine bursalu şüc' â 20/ atmışdır anıñ üzerine pehlivân-ı cihân tozqoparân
atmışdır biñ iki yüz otuz altı kez 21/ poyrâz havâsiyle 1236 ve amâ yıldız

havâsiyle evvelâ küçük mermer dimekle ma' ruf pehlivân 22/ atmışdır anıñ üzerine şirmerd atmışdır anıñ üzerine hâttât şeyh efendi âtmışdır

24/b

1/ anıñ üzerine kör şinân atmışdır anıñ üzerine beñlü qaragöz atmışdır anıñ üzerine şinân 2/ şubâşı atmışdır deve kemâl atmışdır anıñ üzerine şolağ bâli atmışdır anıñ üzerine 3/ bursalı şüc'â atmışdır anıñ üzerine pehlivân-ı cihân tozqoparân biñ iki yüz kırk kez 4/ atmışdır yıldız havâsiyle mesâfe 1240 istâbulda olân menziller on sekiz menzilden herbiri ismiyle 5/ zıkr olunmak olmaz baş taşlar bunlardır poyrâz havâsiyle çullu fesağ mesâfe 1190 lodos 6/ havâsiyle lezhâ Ca'fer mesâfe 1190 poyrâz havâsiyle bârbol mesâfe 1190 haydar bey 7/ mesâfe 1190 lodos havâsiyle şüc'â mesâfe 1139 bağı havâsiyle pehlivân çavuş mesâfe 1086 8/ kıble havâsiyle üstâdım hâcî süleymân mesâfe 1102 yıldız havâsiyle cerrâh mesâfe 1156 kıble havâsiyle 9/ oğumcu mesâfe 1053 poyrâz havâsiyle şinân çuli mesâfe 1506 bâştâş hâcî şüleymân âğâ anıñdır 10/ mesâfe 1069 lodos havâsiyle ekşi mesâfe 980 yıldız havâsiyle hâcî şüleymân mesâfe 1112 11/ lodos havâsiyle deli hasan mesâfe 980 yıldız havâsiyle doncu mesâfe 980 üstâdım hâcî 12/ şüleymân âğâ 62 kez atmışdır taş istâbul menzilleri tamâm oldu geliboluda olân menziller 13/ bunlardır ki zıkr olunur poyrâz havâsiyle pehlivân-ı cihan tozqoparân mesâfe 1210 lodos havâsiyle 14/ çelebi şüleymân mesâfe 1080 poyrâz havâsiyle yine mezbur mesâfe 1103 bâğı havâsiyle hâcî şüleymân âğâ 15/ mesâfe 1180 poyrâz havâsiyle buğbey zâde mesâfe 1114 bâğı havâsiyle mehmed mesâfe 800 16/ mışır mezâkasında olân menziller beyân olunur poyrâz havâsiyle hâcî şüleymân çâm-ı peşrev atmışdır 17/ mesâfe 1061 yıldız havâsiyle lezuhâ Ca'fer mesâfe 1059 karayel havâsiyle mahmud âğâ biñ hâcî 18/ şüleymân âğâ mesâfe 1024 bâğı havâsiyle piyâle âğâ atmışdır mesâfe 937 gün toğrusu 19/ esnâ pervâne atmışdır mesâfe 937 lodos havâsiyle hekimoğlu piri dimekle ma' rufdur 20/ üstâdım hâcî şüleymân âğâ atmışdır

mesâfe 1046 o dağı bu faķır ü efkende-i pür takşır mesâfe 993 21/ kez atub
üzerine gâzi muştafa efendi atub anıñ üzerine la'lizâde bâķi çelebi 22/ lodos
havâsiyle atmışdır mesâfe 1013 istâbulda sâbıķa üstâd yâycılarıñ yâyları
menziller

25/a

1/ bozulmuşdur cebeci usta mehmed şâgirdi piyâle usta çiroz hasan usta öte 2/
yakâdan gelme ârnâvud yâycı kara hasan şâgirdi usta receb usta piyâle 3/ usta
piyâlin şâgirdi hasan usta hacı mehmed şâgirdi hüseyin ve dağı 4/ kâlaţda olân
eyüce üstâdlar beyân olunur usta kara mehmed usta âmed 5/ usta bekri rıdvân
bunlarıñ yâyları ile menziller atılmışdır ve dağı oķçu ustalar 6/ beyân olunur
usta şofioğlu usta kara hâcı usta şarı memi 7/ usta behrâm usta musa usta ciroz
usta kadri usta mahmud 8/ usta osmân usta halil mışırılı hasan usta hacı muştafa
usta edirneli 9/ muştafa eski usta yâycılar beyân olunur usta pervâne usta bekdâş
10/ usta yahyâ usta hüseyin usta rıdvân usta yusuf usta mehmed usta 11/ usta rıdvân
kölesidir eski üstâdlar oķçular beyân olunur usta hüseyin usta 12/ muştafa usta
âhmed usta siyâvuş çâvuş mışırda nil-i mübârek kurbunda olân 13/ menziller
beyân olunur evvelâ kum üzerinde olân ayaktaş ki poyrâz havâsiyle 14/ peşrev
atılmışdır a'dedi beyân olunur ibrâhim efendi suhta hasan çelebi muştafa 15/
çâvuş şa'bân efendi yusuf kemâni 1035 ba'dehu sâķbiye kurbunda olân 16/
ayaktâşında poyrâz havâsiyle peşrev atılmışdır i'zzetlü mes'ud âgâ deli mahmud
âgâ 17/ cebeci başı muştafa âgâ ibrâhim çelebi muştafa ketudâ sene 1099 zü'l
ka'denin 18/ on beşinci günü hâţţâţ ismâi'l efendiniñ üzerine turub mü'ezzin 19/
yusuf efendi atmışdır 1005 ismâi'l efendi hâţţâţ 995 kez 20/ ba'dehu merhum
muştafa pâşâ mastabasında karib yerden poyrâz havâsiyle peşrev 21/ atılmışdır
cündi hâcı pervez oķçu âhmed çâvuş divân kâtibi mehmed efendi 22/ gâzi
muştafa efendi la'lizâde bâķi çelebi muştafa çâvuş şa'bân efendi

1/ 955 kez lodos havâsiyle hepki atılmışdır beyân olunur ğazi muşafa efendi 2/
i'zeetlü mes'ud āġā yāycı yusuf cündi veli hurrem cebeci başı muşafa 3/ āġā
ibrāhim çelevi ā'bdulbāki bāltacı muşafa ketḥudā cündi ramazān 4/ bu
zikrolunan menzil ḥelvā yedirir ki her kim oḡ atarsa ol bir ḡazān 5/ ḥelvā
meydana getirüb yerler andan şonra taş dikerler şartı budur tahte'l kitab 6/
benim cānım bu ḡavisnāmeyi yazanı ve taşnif ideniñ ruḡ-i şeriflerine 7/ allah
rıżāsiçün fātiha oḡuyub hibe ideniñ āḡır āḡıbetleri ḡayrola 8/ ve ketebtü hazihi'l
kitabe elḡavse ḡacı oşmān şāḡibü'l menzili peşrev ve çām āġacı 9/ atmışdır
ḡılāvuz 925 sene elf ve mi'e ve ḡamsin taḡhiren fi cemāziyel evvel sene 1150

4. DİZİN ve SÖZLÜK

A

- abden : Kul olarak
a. 1a/13
- abdulbaki : Sonsuz olanın kulu
a. 25b/3
- abdulkerim : Kerim olanın kulu
a. 19a/19
- abdurrahman : Rahmanın kulu
a. 5a/18, 9b/18
- abdühu : Onun kulu
a. 5b/15
- abdülgaflar : Gaffar olanın kulu
a.+dır 3b/8
- abes : Faydasız olan, boş
a. 15b/4
- abidin : İbadet edenler
a. 16b/14
- aceb : Tuhaf, garip, şaşılacak şey
a. 24a/5, 4a/3, 5a/13
a.+ler 5b/2
- acaba : Şüphe ve tereddüt bildiren edat
a. 20a/20
- acele : Hızlı, çabucak
a. 7b/9
- acem : İranlılara verilen ad
a. 7b/15
a.+den 6a/21, 6b/19
- acemi : Deneyimsiz, tecrübesiz
a. 17b/4
- acemi atıcı
a. 17b/4
- aciz : Gücü yetmeyen, güçsüz
a. 8b/14, 7a/23
- acul : Aceleci
a.+dur 7b/8
- aç- : Açmak
a.-anlar 18b/18
a.-ılmaya 22b/22
- a.-ılmaz 13a/13
a.-ılmış 16a/11, 17a/2
a.-ilub 9b/9, 21b/11
a.-mazdan 24a/4, 7a/19
a.-ulur 13a/14
- açık : Kapalı olmayan
a. 11a/20, 16a/9
a.+dan 14a/4
a.+dır 14b/21, 15b/11
- ad : İsim
a. 2b/12, 8b/10
a.+ı 3a/4, 3a/5, 6b/13
a.+ını 16b/21
- adam : İnsan, kişi
a. 16b/22, 19b/3
a.+dır 21a/3
- adem : İnsan, şahıs
a. 1a/1, 12a/21, 18b/17, 23b/9, 2b/20, 4a/23, 6b/16, 6b/17, 7a/10, 7a/23, 7b/24
a.+den 8b/2, 19b/13
a.+e 17a/13
a.+ler 14a/12, 8b/15
- adet : Alışkanlık
a. 7a/11
a.+leri 21a/21
- adım : Yürüyerek alınan mesafe
a. 12a/22, 19b/16, 22a/11, 4b/11
a.+dır 11a/15
a.+larınız 4b/10
a.+larınızı 4b/10
- adüvveküm : Düşmanlarınız
a. 3b/17
- aferin : Beğenme, alkış
a.+ler 13b/3
a.+ inde 12a/21
- aferininde-i ben-i adem
a. 12a/21
- affan : Affederek
a. 12b/4
- afv : Bağışlama, affetme
a. 19b/17, 2a/9
- aga : Ağa
a. 20b/19, 21b/16, 21b/17, 21b/20, 21b/3, 24a/16, 24b/12, 24b/14, 24b/17,

25a/16, 25a/17, 25b/2,
25b/3, 8a/6, 10b/8, 22b/12,
23b/15, 8a/8
a.+lar 21b/6
a.+larından 21b/2
agac : Ağaç
a. 10a/20, 3a/2, 12a/1
a.+ı 17b/10, 17b/8, 20a/15
agaç : Ağaç
a. 13a/21, 13a/22, 13a/9,
13a/9, 17a/13, 17b/11,
3a/22
a.+dan 13a/2, 13a/5
a.+lar 12a/1
agaç domrug : Ağaç tomruğu
a.+una 13a/21
agart- : Beyazlatmak
a.-madı 14a/13
agir : Ağır
a. 17b/14
a.+dır 20a/15
agri- : Sızılmak
a.-mak 22b/11
agz : Ağız
a.+ından 11b/15, 13a/15
ah : İnleyip, sızlama
a. 18b/15, 18b/17
ahar : Başka, diğer
a. 6b/7
ahbab : Dost,
a.+larından 21a/2
aheste : Yavaş
a. 7b/11, 7b/11
ahır : Son
a. 10b/5, 14a/21, 8b/13,
8b/14
a.+in 12b/8
ahır akıbet : Son, en sonunda
başa gelen
a.+leri 25b/7
ahir : Son
a. 12b/1, 17a/5, 8a/21
ahiret : Öte dünya
a.+de 9b/22
ahmed : Ahmet ismi
a. 20b/19, 21b/17, 24a/16,
24a/17, 25a/21, 8a/6, 8a/8
ahşam : Akşam

a.+a 14a/7
a.+da 12a/10
ahval : Durum, hal
a. 2b/1
a.+i 18a/18
a.+in 2a/19
ahval-i beyan : Durumların ilanı, anlatılması
a.+ındadır 2b/1
aid : ait
a. 2a/5
ak : Beyaz
a. 16a/10
akarsu : Küçük nehir
a.+lar 23b/11
akçe : Para birimi
a. 21b/19, 23a/19
a.+yi 23a/20
akdeniz : Akdeniz
a.+e 7b/20
akid : Sözleşme
a. 19b/17, 19b/18, 19b/19
a.+den 19b/19
akil : Akıllı kimse
a. 13a/19
akl : Akıl, fikir, düşünce
a. 7b/2, 7b/4
a.+ın 19b/20, 19b/21
akla- : Suçsuz çıkarmak
a.-mışlar 3b/11
akran : Yaşıt, arkadaş
a. 20b/8
a.+ım 18b/15
ak şerbet : Bir içecek türü
a.+ler 12a/16
aktab : Kutuplar
a. 12b/6
al : Kırmızı renk
a. 3a/21, 4a/4
al- : Almak
a.-asın 17a/9, 8b/19, 8b/17, 9b/1,
2b/12
a.-dı 4b/20
a.-dıkda 15a/16
a.-ınmış 15b/2
a.-inub 10a/8
a.-inursa 17b/20
a.-maga 10b/2, 4b/9
a.-mağa 10b/5

a.-mak 10a/18
a.-mamışdır 16b/3
a.-mayınca 16b/4
a.-maz 23b/8
a.-salar 12a/16, 20b/16
a.-ub 10b/20, 12a/6,
13b/10, 13b/20, 21a/4,
23a/11, 23b/5, 23b/5,
5a/11, 5a/24, 6a/14, 6a/16,
6a/9, 8a/14, 9a/12
a.-ur 17b/21, 7b/10
a.-urlar 8a/15
ala : Daha yüksek, en yüksek
a. 12b/2, 16a/15, 16b/11,
16b/12, 16b/12, 16b/12,
16b/8, 21b/14, 3a/14,
4b/15
a.+dır 10b/15, 16a/12
alamet : Belirti, iz
a. 18b/21
a.+den 18b/22
alat : Aletler
a. 12a/4
alçak : Aşağı, soysuz
a. 14a/2, 14a/4, 15b/7
ale'l-husus : Hususen
a. 20a/18
alem : kainat, dünya
a. 12a/21, 20b/19, 22a/11,
22a/20, 24a/16, 2b/15,
2b/17, 6b/24, 6b/9,
7a/13, 8a/6
a.+i 15a/1, 15a/2
alet : Makine
a. 15a/12
aleyh : "O" anlamında
a. 14b/18, 14b/8, 17a/1,
18b/16, 1a/15, 21b/19,
22a/21, 22b/4, 6a/4
aleyhi : "Ona" anlamında
a. 12b/2, 1a/6, 21b/1,
3a/12, 3a/13, 3a/20, 3a/7,
3b/12, 3b/18, 3b/19,
3b/24, 4b/9
aleyhim : "Onlara"
anlamında
a. 12b/6, 16a/19, 16b/16,
19a/16, 19a/2, 19b/22,

1a/9, 2a/22, 4b/12, 5a/12, 6a/7
aleyhi's selam : Selam onun üzerine olsun
a. 16a/16, 2b/17, 2b/22, 3a/10, 3a/17,
3a/18, 3a/7, 3a/9, 3b/2, 4b/18, 8b/3
a.+a 16a/17, 2b/21, 2b/23, 3b/10
a.+da 3a/1
a.+dır 3a/6
a.+ın 3a/3
aleyküm : "Size, sizin üzerinize"
anlamında
a. 4b/1
aliko- : Alıkoymak, ele geçirmek
a.-makdan 22b/8
alışdır- : Alıştırmak
a.-ub 17b/22
ali : Yüksek, en yüksek
a. 12b/8, 1a/8, 3b/9, 4a/15, 4a/16,
4b/18
Allah : Yaratan, Tanrı
a. 18a/8, 22b/16, 25b/7, 3a/20, 3a/24,
3b/2, 4b/4
a.+dan 23b/8
allahumme : "Ey Allahım" manasında söz
a. 16b/11, 16b/12, 4a/1, 5b/3
allemeni : "Bana öğretti" manasında söz
a. 1a/13
allimu : "Öğretiniz" manasında söz
a. 4a/18
alt : Alt taraf
a.+ında 16a/15, 20b/14
altı : Bir sayı
a. 10a/6, 15a/3, 20a/19, 20a/2, 21a/20,
23b/14, 24a/20, 2b/24, 6b/18
a.+sı 8a/12, 20a/13
altın : Değerli bir maden
a.+a 8a/6
altmış : Bir sayı
a. 18a/1, 19b/18, 22a/11
altun : Değerli bir maden
a. 13b/4, 13b/4, 23b/5, 6a/18, 6b/12,
8a/11
a.+a 8a/9
a.+dan 8b/14
am : "aleyhisselam" (Hz.
Muhammed) selam onun
üzerine olsun
a. 4b/12

ama	: Fakat, lakin a. 10a/19, 10a/4, 10b/2, 11b/3, 11b/6, 13b/15, 14b/21, 15a/3, 15a/8, 15b/10, 16a/9, 17a/18, 17a/20, 17b/13, 17b/2, 17b/20, 17b/21, 17b/7, 17b/9, 19b/12, 19b/7, 20b/1, 21b/21, 22b/17, 22b/2, 23b/17, 24a/21, 2b/25, 5a/13, 5b/13, 5b/22, 5b/23, 7a/6, 7b/10, 9a/12, 9b/12	a.+ların 20a/20 a.+un 5b/6
amal	: Ameller, yapılan işler a.+a 5b/21 a.+dan 5b/21	an- : Hatırlamak a.-arsan 16a/6 a.-ilub 18b/19 a.-ilur 18b/16
Amasya	: Amasya şehri a.+da 8a/5	ana : Ona a. 10b/16, 11a/8, 12b/22, 13b/12, 14b/7, 14b/8, 15b/1, 15b/12, 19b/4, 20a/6, 20a/7, 20b/14, 20b/15, 21b/12, 22a/6, 2a/5, 3b/5, 5a/8, 7b/13, 8a/11
amel	: İyi hareket, davranış a. 1a/11, 3b/15	ancak : Ama, fakat a. 10a/9, 15a/16, 20a/19, 20b/21, 6b/6
amin	: Gönlü emin a. 12a/19, 21b/16, 2a/14, 5b/21	and : Yemin a. 5a/6
amir	: Bayındır 2) Emreden,	anda : Onda a. 10b/20, 10b/3, 10b/8, 11a/10, 11a/15, 11a/6, 12a/10, 12a/20, 12b/10, 15b/17, 16a/3, 16b/7, 18b/13, 18b/3, 22b/14, 23b/10, 23b/11, 24a/4, 4b/21, 5b/11, 6b/15, 6b/9, 6b/9, 7a/10
buyuran	a. 4a/7	andan : Ondan a. 10b/8, 11b/21, 11b/22, 12a/1, 12a/11, 12a/18, 12b/12, 12b/14, 1a/15, 20b/14, 21b/19, 22a/19, 23a/22, 24a/3, 25b/5, 6a/4, 6b/19, 8b/10, 8b/21, 8b/7, 8b/7, 8b/7, 8b/8, 8b/9, 8b/9
an	: Zaman birimi a. 21a/19 a.+da 18a/11, 18a/9, 21a/2, 4b/3 a.+dan 10a/8, 13a/3, 13a/8, 13b/20, 16a/14, 16b/9, 18a/6, 19b/5, 21a/19, 2b/13, 3a/15, 3a/16, 3b/22, 3b/25, 4a/1, 5a/17, 6b/14 a.+ı 6b/5 a.+ın 20b/21, 24a/15, 24a/22, 24b/2, 24b/21, 2b/15, 2b/2, 2b/4, 4a/4, 5b/23, 6a/19, 7a/14, 7b/7 a.+ınla 3b/25 a.+lar 15b/15, 4b/15, 4b/6, 4b/8, 8a/3 a.+lara 19a/18, 3a/16, 4b/7, 4b/8 a.+lardan 3a/5	anhü : "ondan" manasında a. 16a/18, 16b/8, 19a/20, 3a/11, 3a/12, 3a/21, 3b/13, 3b/20, 3b/7, 3b/9, 3b/9, 4a/12, 4a/13, 4a/16, 4a/2, 4a/7, 4a/9, 4b/16, 4b/19, 5a/1, 5a/17, 5a/2, 5a/20, 5a/22, 5a/23, 5a/3, 5b/2, 5b/3, 5b/5, 5b/8, 5b/9
		anhülfakre : "ondan fakirliği" (kaldırır) manasında a. 3b/22
		anı : Onu (ol zamirinin akuzatif hali) a. 10a/20, 15a/14, 16a/13, 20b/15, 21a/11, 2a/23, 8a/22, 9a/4
		anın : Onun a. 14a/9, 14b/4, 19b/14, 24a/13, 24a/14, 24a/14, 24a/15, 24a/15, 24a/17, 24a/17, 24a/18, 24a/18, 24a/19, 24a/19, 24a/20, 24a/22, 24b/1, 24b/1, 24b/1, 24b/2, 24b/3 a.+dır 23a/12, 24b/9
		anınçün : Onun için

a. 10a/17, 11a/15, 20a/10,
20a/17, 5b/2

anla- : Anlamak
a.-mışdı 7b/18
a.-yub 14b/4

anlar : Onlar
a. 12a/15, 19b/6, 24a/7
a.+ın 9b/16

anların : Onların
a. 19b/13, 19b/14, 19b/15,
19b/16, 21a/21

anun : Onun (ol zamirinin
genetif hali)
a.+la 15a/5, 1a/4

ara : Ara
a. 4b/12, 7a/7
a.+da 18b/14, 7a/19
a.+dan 8a/18
a.+larına 20a/7, 2b/20
a.+larında 10a/7
a.+mızda 14a/17
a.+sında 10a/17, 11a/16,
13a/1, 18a/7, 18b/16,
20a/10, 20b/16, 20b/21,
21a/10, 21b/6, 22a/4, 3b/3,
4b/4, 9b/15
a.+sındadır 20b/5
a.+ya 18b/12, 8a/18

ara- : Aramak
a.-mak 11a/8
a.-mazsın 15b/19
a.-r 15b/12
a.-rlar 7a/9
a.-tmak 15b/12
a.-yarak 11a/10
a.-yub 18a/2, 20b/3

arabi : Araba ait
a. 1a/16, 1a/17, 2a/1, 2a/2,
2a/3 20b/9, 8b/3

aralıg : Ara yer
a.+ı 4b/3

arasat : Cennet cehennem
arası
a. 1a/6

ard : Arka, arka taraf
a.+ı 17b/1, 17b/12, 17b/12,
17b/2, 17b/4

a.+ına 11a/19, 13b/16, 15a/17, 20a/1,
20a/14, 23a/2, 8b/20, 9a/1
a.+ınca 11a/23, 19a/11, 22a/11, 24a/13
a.+ında 11a/5, 15b/22, 20a/5
a.+ından 9b/1

arız : Sonradan olan bir şeyin
zatına ve hakikatine vaki ve
kaim olan
a. 4a/3

ari : Pak
a. 17a/6

arka : Arka
a.+sı 14b/5

arnavud : Arnavut
a. 25a/2, 6b/13

arnavudluk : Arnavutluk
a. 23b/2

arnavud yaycı : Arnavud yaycı
a. 25a/2

arz : Sunma
a. 18a/19, 7b/22

as- : Asmak
a.-arlar 10a/15
a.-mışdır 22a/7

asa : Sopa
a. 15a/18

asab : Sahabi
a. 16a/19

asab-ı güzin : Güzeli sahabiler
a.+e 16a/19

asan : Kolay
a. 6a/15, 9b/21
a.+dır 19b/4, 5b/22

ashab : Arkadaŝlar, dostlar
a. 2a/22, 5b/16

ashab-ı güzin : Özel dostlar
a. 2a/22, 4b/12
a.+in 19a/6

ashab-ı kiram : Güzeli sahabiler
a.+dan 5b/16

asıl : Esas olan
a. 5b/17

Asım : Koruyan, men eden
a. 4b/19

asır : Yüzyıl
a.+da 13b/5, 16b/20, 18a/12, 19a/9,
6a/15, 6a/21, 6a/9
a.+larında 6a/3

asi	: İsyankar	a. 11a/23, 16a/21, 3b/14, 5b/20
a. 4a/9		a.+ı 14b/9, 18a/4, 2b/9
asim	: Günahkar	a.+lar 20b/14
a. 4a/23		a.+ları 2a/4
asitane	: Eşik	aşırı
a. 11a/13, 21a/1, 21a/18,		: Fazlaca
7a/5,8a/11		a. 18a/16, 6b/23
asitane-i saadet	: Mutluluk eşiği	aşikare
a.+de 11a/13, 21a/18,		: Açık, görünen
21b/16, 24a/12		a. 10a/2, 22b/20, 9b/15, 9b/23
a.+e 7a/5, 7b/21, 8a/11		aşikar
asker	: Asker	: Belli, açık
a.+in 8a/23		a.+ı 9b/7
askeri	: Askeriyeye ait	aşır
olan		: Onda bir
a. 16b/15		a. 2a/21
asla	: Katiyen, kesinlikle	aşk
a. 12a/12, 15b/17, 15b/5,		: Aşk
17a/1, 18b/9, 20a/7, 20b/2,		a.+ına 3b/1, 3b/2
22b/22, 2b/20, 7a/17,		a.+la 14b/5
8b/23		aşlama
asli	: Asli olan	: Pişirme
a. 17a/4, 6b/13		a. 7a/19
a.+dır 6b/13		at
asr	: Zaman, çağ	: At
a. 15b/18, 19a/10, 20b/3,		a. 15b/17, 16a/21, 20a/1, 23a/18,
7a/8		23b/18, 3a/14, 3a/20, 4a/5, 4b/13,
a.+ın 7a/16, 19b/12,		4b/25,
19b/15		4b/6, 5a/2, 7b/10, 7b/6, 8b/11
a.+ında 19a/17		a.+a 4a/23
aş-	: Aşmak	at-
a.-arsa 11b/9		: Atmak
aşığı	: Aşağı	a.-a 10a/14, 17b/4, 18b/6
a. 11a/9, 11b/10, 13b/15,		a.-acak 9a/14
15b/3, 17b/17, 20b/14,		a.-alum 5b/5, 5b/6
22b/19, 22b/19, 23a/3,		a.-amazsın 6a/13
9a/3, 9a/4, 9b/14, 9b/14		a.-an 17b/2, 18a/13, 18b/20, 6a/18
a.+da 12a/18, 9a/13,		a.-ankimse 17a/16
23b/14		a.-anlara 4b/14, 9b/21
a.+sı 13a/5, 17b/19, 20a/8,		a.-anları 4b/20
23a/1, 9a/1		a.-ar 13a/2, 20a/22, 20b/2, 4b/26, 5a/1,
a.+ya 11a/20, 13a/17,		5b/23, 6a/19, 8a/17
13b/12, 13b/13, 17a/17		a.-ardı 3a/13, 5a/18, 5b/4
aşere	: On (10)	a.-ardık 15b/5
a. 18a/3, 19a/2, 19b/22,		a.-ardım 23b/15, 23b/20, 7a/21
20a/9, 22a/21, 23a/4		a.-arken 10b/17, 17a/17, 17b/21,
aşık	: Seven, aşık	22b/12, 22b/19, 23a/15, 23a/16,
		23a/17, 23a/18, 23a/21, 4b/19, 5a/5,
		5a/8
		a.-arlar 20a/20, 23b/14, 3b/10
		a.-arlardı 19a/13, 19a/3, 4b/21, 4b/8
		a.-arlarsa 23a/8, 23a/9
		a.-arsa 14b/14, 21a/20, 25b/4
		a.-arsan 14a/5, 23a/7
		a.-arsın 14a/11, 23b/17, 5a/23

a.-asın 11a/21, 11a/22,
12a/14, 14a/1, 14a/10,
14a/7, 6a/17
a.-ayım 18b/13
a.-ayum 10b/17
a.-dı 10b/11, 10b/11,
18a/10, 3a/18, 3b/1, 5b/1,
5b/10, 5b/10, 5b/10, 5b/9,
8b/7, 8b/7, 8b/8, 8b/9
a.-diği 14b/22
a.-diğin 19b/20
a.-dikda 11a/18
a.-dilar 5a/3
a.-dım 15b/9, 23b/19
a.-dın 23a/14
a.-dirmaz 18a/12
a.-di 3a/10, 3a/9
a.-dugun 14a/2, 15b/21,
18a/9, 2b/18
a.-ılan 24a/12, 24a/12,
2b/4, 3b/2
a.-ıldıkda 11a/19, 13a/14,
13b/15, 2a/21, 2b/1
a.-ılınca 17b/22
a.-ılmaz 14a/11, 15b/6
a.-ılmışdır 14a/4, 14a/4,
15b/16, 25a/14, 25a/16,
25a/21, 25a/5, 25b/1
a.-ilub 18a/13
a.-ilur 14a/12, 14b/10,
17b/15, 20a/2
a.-in 4b/22
a.-inca 7b/13
a.-iverin 18a/17
a.-madan 23b/13
a.-maga 11a/17, 14a/16,
15b/20, 17a/19, 17a/3,
19a/4, 21b/10, 21b/9,
22a/16, 22b/17, 23b/12,
2a/17, 5a/9, 5b/17, 5b/19,
6a/15, 8a/9
a.-magı 4a/21, 4a/8, 4b/1,
4b/20, 5b/3
a.-magın 2a/16, 3b/15,
4b/16
a.-magla 4b/25
a.-mak 10a/14, 10a/3,
10b/4, 11a/3, 13b/6, 13b/7,

13b/7, 14a/15, 15b/2, 16a/12, 17a/7,
17b/5, 18a/5, 18a/9, 19b/10, 19b/3,
19b/5, 20b/2, 20b/2,
20b/4, 20b/5, 20b/6, 21a/13, 21b/20,
23a/20, 23a/22, 23a/9, 24a/9, 2a/19,
2a/19, 2a/20, 2a/5, 2a/5, 2b/10, 2b/7,
4a/19, 4a/23, 4a/6, 5a/10, 5b/22,
5b/23, 6a/1, 6a/15, 6a/2, 7a/17, 7b/11,
7b/13, 7b/6, 7b/6, 7b/7, 7b/8, 9a/18,
9a/21
a.-makdan 19b/1, 20b/4, 20b/5, 20b/6,
22b/8, 4b/8, 5a/12, 6a/18
a.-makdır 15b/15
a.-manın 20a/3
a.-mayasın 9a/21
a.-mayub 20b/21
a.-mazlar 11a/16
a.-miş 18a/1, 19a/13, 19a/14, 19a/14,
9a/5
a.-mişdir 12b/20, 19b/1, 24a/14,
24a/14, 24a/15, 24a/15, 24a/15,
24a/16, 24a/17, 24a/17, 24a/18,
24a/18, 24a/19, 24a/19, 24a/20,
24a/20, 24a/22, 24a/22, 24a/22, 24b/1,
24b/1, 24b/12, 24b/16, 24b/18, 24b/19,
24b/2, 24b/2,
24b/2, 24b/20, 24b/22, 24b/3, 24b/4,
25a/19, 25b/9, 8b/4
a.-muşlardır 19a/20, 19a/21
a.-myasın 16a/8
a.-muşlardır 19b/1
a.-sa 17a/19, 20a/7, 23a/19, 4b/23
a.-san 5a/4, 9b/17
a.-sun 3a/18, 3a/19
a.-tı 8b/10
a.-tıği 8b/5
a.-ub 10b/20, 10b/8, 11a/5, 11b/3,
14a/10, 14b/13, 15a/3, 15a/5, 15a/6,
18a/16, 18a/8, 21b/13, 22a/17, 22b/13,
22b/16, 23a/13, 23a/22, 24a/13,
24b/21, 24b/21, 3a/14, 3a/16, 5a/24,
6b/23, 7a/12, 8a/12
a.-uldugudur 5a/8
a.-un 18b/12, 4b/10

ateş

: Ateş

a. 11b/4, 14a/6
a.+in 15b/13

atıcı	: Atış yapan	a.+un 24a/2, 9a/11, 9b/7	
	a. 10b/10, 14b/18, 15b/6, 17b/2, 17b/4, 17b/7, 18b/4, 19a/5, 20b/2, 21a/21, 21b/20, 22a/10, 22a/13, 22a/9, 22b/17, 4a/11, 5a/15, 6a/20, 6b/2, 7a/3, 8a/13, 8a/16, 8b/1 a.+dadır 20a/13, 20a/16 a.+lar 14b/14, 15a/19, 18b/3, 20a/19, 20a/7, 21a/10, 22b/14, 8a/9 a.+lara 14a/15, 21b/10, 21b/11, 21b/19 a.+lardan 16a/2 a.+ların 20a/20, 3b/5, 8a/20 a.+larından 22a/13 a.+nın 10a/15 a.+ya 14b/9, 21a/14, 22b/6, 2b/1	ay	: Ay a. 14a/7, 15a/4, 6b/18 a.+da 13b/17
atıcılık	: Atıcılık	ayak	: Ayak a. 18a/5 a.+dadır 20a/3
	a. 8a/7, 9b/18 a.+dan 5a/15	ayaktaş	: Ayak taşı a. 25a/13 a.+ı 15b/21 a.+ında 25a/16
atıcılık ilmi	: Atıcılık ilmi	ayan	: Açık, Aşık 2) İleri gelenler a. 12a/14, 6a/20 a.+dır 22a/8
	a.+nde 9b/18	ayan-ı vilayet	: Şehrin ileri gelenleri a. 12a/14
atıcı pehlivan	: Atış yapan pehlivan	ayet-i kerime	: a.+de 3b/20
	a.+ı 7a/3	ayır-	: Ayırmak a.-maya 14a/10 a.-tlanmış 17b/5
atıl-	: Atılmak	ayın	: Dini tören a.+e 11b/11, 11b/13, 11b/17
	a.-dıkda 9b/4	ayine	: Ayna a. 12b/18, 12b/20, 12b/21, 12b/21, 22a/2, 6b/1, 6b/22, 13a/17, 13a/17, 13b/1 a.+ler 12a/3, 17a/15, 6b/22 a.+leri 12a/11 a.+nin 11b/16 a.+yi 12b/13, 12b/14, 13a/18
atış	: Hedefe atmak	aylık	: Aylık a. 13a/8
	a.+ın 15a/6, 15b/3	ayni	: Aynı a. 13b/13
atlu	: At sahibi	ayrıl-	: Ayrılmak, a.-dıkda 12b/19 a.-ur 22b/9
	a. 4a/21	ayruca	: Ayrıca a. 16a/17
av	: Avda vurulan yada tutulan hayvan	az	: Yeterli olmayan a. 10b/10, 10b/12, 14b/16, 15a/11, 17b/13, 17b/14, 17b/8, 24a/8, 24a/9, 3b/15, 7a/23, 8a/15, 9b/19 a.+dır 15a/3, 15b/17, 7b/8
avlan-	: Ava çıkma	az-	: Yoldan çıkmak, azmak
durumu			
	a.-maz 3a/8		
avaz	: Ses, seda		
	a. 22a/22, 22b/1, 22b/2, 3a/24, 5b/10, 5b/10, 5b/11, 5b/9		
avn	: Yardım, yardımcı		
	a. 3b/7		
avuc	: El içi		

a.-mayız 13b/20
 azam : Büyük
 a. 19a/15
 azametlü : Heybetli
 a. 18a/19
 azar : Bahane
 a. 4b/10, 4b/10, 9a/5, 9a/5
 azık : Yolculuk için
 hazırlanmış
 yiyecek
 a. 19b/8
 azim : Çok fazla
 a. 19b/17, 20b/19, 21b/13,
 22a/20, 22a/9, 6a/2, 6b/1,
 6b/24, 6b/5, 8a/12, 8a/15
 azim hüner : Çok fazla maharet
 a.+ler 6b/1
 azim ihsan : Fazla merhamet
 a.+lar 6b/24
 azim ilim : Fazla ilim
 a.+dir 6a/2
 azim mücadele : Fazla mücadele
 a.+den 22a/16
 a.+ler 18a/15
 aziz : Kıymetli, şerefli
 a. 10b/7
 azm : Gitme, gidiş
 a. 3a/4, 3a/5

B

bab : Kapı,
 2)bir kitabın
 bölümlerinden her
 biri
 b. 11a/3, 18a/3, 19a/2,
 22a/21, 2a/14, 2a/15,
 2a/22, 2a/23, 2b/1, 2b/1,
 2b/2, 2b/3, 2b/3, 2b/4,
 2b/5, 6b/4
 b.+ında 2a/5, 2a/6
 bab-1 boy : Boyların kapısı
 b.+ları 11a/3
 bab-1 evvel : Önceki kapı
 b. 2a/15

bab-1 hamire : Hamire kapısı
 b. 22a/21
 bab-1 hümayun : Hümayun kapısı
 b.+dan 6b/4
 bab-1 ihda : İhda olunulan kapı
 b. 18a/3
 bab-1 saniye : İkinci kapı
 b. 19a/2
 babü'k-aşir : Onuncu kapı
 b. 17a/10
 babü't-tasi : Dokuzuncu kapı
 b. 16a/12
 bad : Rüzgar, yel
 b. 16a/10, 23b/12
 badehu : Ondan sonra
 b. 13a/6, 14a/5, 14b/20, 15a/3, 15b/19,
 15b/19, 16a/17, 18a/13, 18b/6, 21b/10,
 21b/18, 21b/2, 22a/13, 24a/17, 25a/15,
 25a/20, 3b/1, 5b/9, 7a/11, 7b/19
 badem : Badem
 b. 17b/11
 bag : Bir şeyi başka bir şeye veya
 birçok şeyi topluca birbirine tutturmak
 için kullanılan ip, sicim, şerit, tel gibi
 düğümlenebilir nesne
 b.+ın 19b/19
 bagçe : Bahçe
 b. 23b/21
 bagdad : Irak'ın başkenti
 b. 21b/1
 b.+dan 23b/9
 bağış : İhsan
 b.+ladı 3a/15, 3a/16
 bagla- : Raptetmek, bağlamak
 b.-dı 23b/18
 b.-dılar 18b/4
 b.-dım 15b/9
 b.-maz 22b/22
 b.-na 19b/19
 b.-ya 23a/4
 b.-yub 15b/13, 19a/7, 7a/12
 baglan- : Takmak, kuşanmak
 b.-dugi 9a/14
 bağlı- : Bağlanmış olan
 b.-ya 20a/4
 b.-yasın 9b/4
 baha : Değer, paha
 b. 2a/12

bahane : Bahane
b. 18b/13, 21b/7, 2a/12,
2a/13, 7a/9
bahane tanrı : Bahane Tanrısı
b.+sıdır 2a/12
baha tanrı : Güzellik Tanrısı
b.+sı 2a/12
bahil : Cimri
b. 13a/1
bahis : İddia
b. 20a/10
b.+dir 20a/9
b.+le 23a/21, 23b/13
b.+ler 20a/18
bahri : Denize ait
b.+ne 21a/20
bahs : İddia
b. 23a/7
b.+inde 20a/18
bahş : Bağışlama, ihsan
b.+dır 18b/8
b.+ın 18b/8
bahşiş : İhsan, hediye
b.+ler 12a/16
bahtiyar : Mutlu
b. 24a/12, 6a/22, 6b/24
b.+ın 6b/21
b.+i 6b/20
bak- : Bakmak
b.-a 13b/12, 23a/3
b.-ar 20a/14, 23a/1, 9a/4
b.-asın 22b/19
b.-ılmaya 13b/15, 13b/16
b.-ma 24a/7
b.-sa 9a/4, 9b/14
b.-ub 7b/23
bakır : Bakır
b. 16b/14
b.+dan 13a/11, 8b/13
baki : Devamlı, sürekli
b. 12b/6, 12b/7, 14b/12,
19a/1
bakraç : Çoğunlukla
bakırdan yapılan küçük
kova.
b.+ları 6b/8
bal : Bal
b. 10a/12

bala : Yüksek, yukarı, üst
b.+da 13b/22, 13b/8
balık : Balık
b. 23a/5
balık diş : Balık dişi
b.+i 23a/5
bal mum : Balmumu, Arıların
peteklerini yapmak için karın halkaları
arasından salgıladıkları yumuşak ve
sarımsı madde
b.+u 12a/7
baltacı : Balta kullanan
b. 25b/3
bana : Bana, ben zamirinin datif hali
b. 16a/20, 23a/19, 23b/16, 23b/20,
24a/3, 24a/5
b.+da 10b/17
bar : Yük
b. 11a/21, 21b/10
barış- : Barışmak
b.-dılar 21a/5
barşi :
b. 8b/4
barşi yay : Fars yayı
b. 8b/4
baş : Kafa
b. 15a/7, 15b/19, 17b/5, 18a/13,
18b/10, 9b/1, 9b/5, 9b/5, 9b/5, 9b/7
b.+da 20b/13
b.+dan 13b/10
b.+ı 17b/18, 17b/21, 17b/6, 17b/7,
17b/9, 23a/2, 23a/3, 24a/19, 9a/4
b.+ın 13a/16
b.+ına 13a/4, 13b/22, 17b/8, 23b/13,
8a/17, 9a/9
b.+ında 23a/4
b.+ını 12a/17
b.+lar 15a/6, 22a/16
b.+ları 17b/16, 20a/14
b.+ların 17b/21
baş kabze :
b. 15a/7
başla- : Başlamak, bir işe girişmek
b.-dı 14a/16, 14b/1
b.-dım 17a/3
baş parmag : El ve ayakta bulunan en kalın
parmak
b.+ı 22b/11

b.+ın 9b/5
 baş parmak : b. 9b/10
 baş taş : Baş taş
 b. 24b/9
 b.+dan 18b/4, 21a/17
 b.+ın 21a/17
 b.+lar 24b/5
 bat- : Batmak
 b.-ırub 8b/5
 batı hava : Rüzgarın yönü
 b.+siyle 24b/14, 24b/15,
 24b/18, 24b/7
 batın : İç, karın
 b. 1a/2
 batınen : Gizlice
 b. 5b/15
 battal : Cesaretli, yiğit
 b. 21b/22, 21b/9, 2a/17,
 8a/10, 8a/8, 8b/16, 8b/3
 bay : Zengin
 b. 8b/8
 bazı : Bir kısım, birkaçı
 b. 10a/19, 12a/14, 23a/1,
 2a/17, 2b/1, 5b/19, 8a/20
 b.+ları 10b/1, 22a/22
 bed-ayın : Ayini kaötü olan
 b. 8a/15
 beddua : Beddua
 b.+sından 9b/15
 beg : Efendi
 b. 24a/15, 24b/6
 b.+ler 21b/6
 begen- : Beğenmek
 b.-dikden 15b/19
 b.-medüği 8a/12
 behram : Merih
 yıldızı
 b. 19a/22, 19a/8, 8b/11
 behremend : Hisseli
 b. 2a/6
 bek : Bekçi
 b. 16b/11, 16b/19
 bekle- : Beklemek
 b.-rdi 6b/17
 bel : Bel
 b.+ine 6b/8

bela : Bela, kötülük
 b. 2b/9
 belki : Fakat
 b. 11b/15, 15a/4, 21a/10, 23b/7, 4a/24,
 7a/16
 belli : Açık, aşikar
 b.+dir 14a/2, 15b/1, 15b/4
 bellü , : Açık, aşikar, belli
 b. 9a/12
 ben : Ben teklik birinci şahıs
 b. 12a/21, 13a/1, 15b/18, 16a/20,
 17a/4, 18a/16, 22b/20, 23b/14, 23b/16,
 24a/7, 5a/22, 5b/7, 5b/7, 7a/20, 8a/2,
 8b/6
 b.+im 10b/3, 13b/7, 14a/18, 21b/19,
 21b/3, 22a/10, 25b/6, 2b/9, 3a/17,
 3a/13, 7b/18, 8b/17, 9a/17
 bend : Bağlama, hileli oyun
 b. 12a/12, 3a/23, 9b/12, 9b/8
 bendeniz : Köleniz
 b. 23b/4
 ben : Oğul
 b. 14a/22, 1a/1, 23b/5
 ben-i adem : Adem oğlu
 b.+e 7b/4
 benlü : Üzerinde ben olan
 b. 24a/14
 benze- : Benzemek
 b.-mez 6a/2
 benzer : Aynı
 b. 12b/22, 18b/18, 2a/6
 ber : Üzere
 b. 12a/22, 12a/6, 12b/3, 16b/4,
 8b/2, 9b/22
 beraber : Birlikte
 b. 11a/12, 11b/14, 14a/3, 14a/3, 14a/5,
 17b/10, 17b/11, 17b/19, 18a/6, 23a/22,
 9a/15
 b.+dir 11a/18
 b.+i 11b/2, 11b/3
 b.+inde 11a/19
 b.+ine 11b/8, 11b/9
 bereket : Uğur, mübareklik
 b. 3a/14
 b.+i 7b/5
 bereket-i resulullah : Resullulah bereketi
 b. 16a/15, 3a/14
 berhurdar : Berhudar

berk b. 24a/6 : Sağlam,
sıkı b. 10b/13, 11a/12, 13b/17,
15a/10, 7b/10, 23a/14
b.+dir 14a/9, 20a/16

berk yay : Sağlam
yay
b.+dan 10b/13

bermücebi : İcabi olan
b. 20b/18

beru : (-den) hal
eki almış kelimelerden
sonra gelerek, bir isim
başlangıcını belirtir.
b. 24a/4, 2b/14, 3a/7

beş : Sayı
b. 10a/6, 13b/3, 14a/1,
15a/5, 20a/12, 20a/19,
20a/20, 20b/1, 21a/20,
23a/18, 23b/14, 8a/11,
9a/5
b.+dir 3a/5
b.+lerden 15b/20

beşinci : Sayı sıfatı,
beşinci
b. 25a/18

beyan : Açıklama
b. 11a/3, 16a/13, 24a/11,
24a/12, 24b/16, 25a/11,
25a/13, 25a/14, 25a/4,
25a/6, 25a/9, 25b/1, 2a/19,
2a/20, 2a/21, 2a/22, 2a/23,
2a/23, 2b/1, 8b/16
b.+ındadır 10a/3, 11a/23,
13b/7, 18a/3, 2a/16, 2a/16,
2a/17, 2a/18, 2a/19, 2a/20,
2b/2, 2b/2, 2b/3, 2b/4,
2b/5, 2b/6, 3b/16, 5b/19

beyan-ı menazil :
Menzillerin
açıklanması
b. 24a/11

beyat : Bağlılığını
bildirmek
b. 14b/6, 17a/4

beyaz : Ak, beyaz

b. 9b/21

beyhude : Boşa, boş
b. 15a/1, 8a/20

beyn - : Beyin
b.+ini 17b/16

beynel : Aralık
b. 20b/8, 21a/7, 4b/4

beyt : Ev
b. 10a/21, 14a/8, 14b/11, 14b/5,
18b/22, 19a/1, 1a/4, 23b/7, 6a/11,
7a/21, 7b/3
b.+i 2b/6
b.+hi 3b/22
b.+ne 1a/10

bıçak : Bıçak
b. 23a/7

bırag- : Bırakmak
b.-ur 10b/1

bırak- : Bırakmak
b.-dı 8b/6
b.-mak 10b/1

bıyık : Bıyık
b. 19a/19, 19a/22, 19b/4

bıyug : Bıyık
b. 19a/14

bi : Olumsuzluk ön eki
b. 12a/22, 12b/3, 2a/14, 8a/17

biat : Bağlanmak
b. 6a/5

bi-beka : Sonsuz
b.+dır 18b/22

bi-haber : Habersiz
b. 20b/2

bi-hakkitaha : Hakikatle
b. 21b/16

bihi : Onunla
b. 3b/17, 3b/25

bi-kusur : Kusursuz
b. 12a/16

biküm : Sizinle
b. 4b/1

bil : Bel
b. 14a/9, 15a/6

bil- : Bilmek
b.-digün 9b/20
b.-dirdiler 10b/22
b.-direm 3b/6
b.-dürüb 3a/20

b.-en 8a/23, 8b/1	10b/5, 11a/1, 11a/13, 11a/2, 11a/3,
b.-irüm 10b/2	11a/4, 11a/7, 11b/1, 11b/14, 11b/2,
b.-medi 8b/13	11b/22, 11b/4, 12a/10, 12a/11, 12a/12,
b.-mese 4a/23, 5a/10	12a/13, 12a/15, 12a/17, 12a/2, 12a/2,
b.-mez 16b/20, 17a/1	12a/4,
b.-mezler 24a/7, 7a/18	12b/11, 12b/11, 12b/18, 13a/11,
b.-mezse 16b/10	13a/11, 13a/12, 13a/13, 13a/2, 13a/22,
b.-mezsin 11b/12	13a/3, 13a/6, 13a/6, 13a/7, 13a/8,
b.-üb 14b/1	13a/8, 13b/11, 13b/11, 13b/17, 13b/17,
b.-ür 20b/16	13b/9, 14a/1, 14a/1, 14a/10, 14a/17,
bilcümle : Cümleten	14a/7, 14a/7, 14b/18, 14b/18, 14b/18,
b. 21a/6	14b/6, 15a/10, 15a/14, 15a/14, 15a/17,
bile : Birlikte, beraber	15a/4, 15a/7, 15b/22, 15b/5, 15b/6,
b. 10b/14, 5b/1	15b/7, 16a/22, 16b/10, 16b/22, 16b/5,
bilece : Beraberinde,	16b/8, 17a/2, 17a/22, 17a/8, 17b/3,
yanında	18a/1, 18a/13, 18a/18, 18a/4, 18a/6,
b. 23a/2	18b/12, 18b/13, 18b/14, 18b/20,
bilek : Bilek	18b/21, 18b/5, 18b/6, 18b/8, 19a/11,
b. 3a/22	19a/15, 19a/5, 19a/5, 19a/7, 19b/1,
b.+i 9a/1	1a/2, 20a/3, 20a/6, 20b/11, 20b/11,
bi-lkülliye : Tamamiyle	20b/17, 20b/21, 20b/4, 20b/5, 20b/6,
b. 21b/9	21a/1, 21a/11, 21a/19, 21a/19, 21a/3,
billah : Yemin sözü	21a/7, 1b/21, 21b/22, 21b/4, 21b/7,
b. 5a/10	22a/13, 22a/17, 22a/19, 22a/2, 22a/20,
bin : 1000 sayısı	22a/21, 22a/3, 22a/6, 22a/6, 22a/9,
b. 10b/11, 12b/4, 12b/4,	22b/3, 22b/3, 23a/10, 23a/12, 23a/14,
12b/4, 12b/5, 13b/4,	23a/15, 23a/15, 23a/18, 23a/22, 23a/9,
16a/18, 19a/22, 19a/8,	23b/10, 23b/10, 23b/15, 23b/21,
19a/9, 19b/16, 20b/1,	23b/21, 23b/22, 23b/3, 24a/13, 25b/4,
24a/16, 24a/20, 24b/17,	2a/13,
24b/3, 3a/11, 3a/17, 3b/20,	2a/13, 2a/14, 2a/15, 2a/17, 2a/4, 2a/6,
3b/6, 3b/7, 3b/7, 3b/9,	2b/10, 2b/24, 3a/14, 3a/14, 3a/17,
4a/12, 4a/17, 4a/2, 4a/7,	3a/18, 3a/19, 3a/20, 3a/22, 3b/22,
4b/19, 5a/2, 5b/5, 6a/4,	4a/11, 4a/2, 4a/23, 4b/1, 4b/15, 4b/18,
6b/12, 8a/4, 8b/10, 8b/11,	4b/5, 4b/5, 4b/6, 4b/6, 5b/8, 6a/10,
9a/5	6a/11, 6a/12, 6a/13, 6a/16, 6a/2, 6a/22,
bin- : Binmek	6a/8, 6b/11, 6b/2, 6b/20, 6b/22, 6b/3,
b.-mek 4a/23	6b/3, 6b/7, 7a/10, 7a/11,
b.-üb 5a/3, 8b/12	7a/17, 7a/2, 7a/20, 7a/23, 7a/23, 7a/24,
bi-perva : Pervasız	7a/24, 7a/4, 7a/7, 7a/7, 7a/7,
b. 15a/16	7a/8, 8a/1, 8a/10, 8a/13, 8a/14, 8a/16,
bir : Bir (sayı sıfatı)	8a/22, 8a/23, 8a/23, 8a/9, 8a/9, 8b/10,
b. 10a/16, 10a/17, 10a/20,	8b/11, 8b/11, 8b/15, 8b/15, 8b/18,
10a/22, 10a/23, 10a/6,	8b/18, 9a/12, 9a/5, 9a/5, 9b/17, 9b/3
10a/6, 10a/7, 10b/10,	b.+er 3a/16
10b/12, 10b/13, 10b/15,	b.+i : Belgisiz zamir, biri
10b/17, 10b/19, 10b/21,	11a/22, 11a/22, 11b/20, 11b/20,
10b/21, 10b/3, 10b/5,	11b/20, 11b/21, 11b/5, 14a/13, 17a/13,

- 17a/13, 17a/14, 17a/14,
19a/10, 19a/11, 19a/11,
19a/17, 19b/5, 19b/6,
19b/6,
20a/1, 20a/1, 20b/14,
23a/3, 3a/5, 3a/6, 3a/6,
3a/6, 3a/7, 4a/1, 4a/11,
4a/11, 5a/5, 6a/5, 7a/7,
7b/23
b.+imizden 17a/4
b.+in 5b/16
b.+inden 11b/5, 6a/5
b.+ine 7b/23
b.+ini 19b/12
b.+inin 20b/14, 3a/5
- biraz : Azıcık
b. 13b/19
- birden : aniden, çabucak
b. 8a/6
- birer : Teker teker
b. 1a/10, 1a/16, 23b/5,
4a/13, 4a/14, 7a/3
- birgün : Birgün
b. 11b/6, 15a/9, 17a/2,
21a/4, 22b/12, 2a/3, 4b/16,
4b/21, 4b/26, 5a/22, 5a/5,
5b/16, 7b/16
- biri : Herhangi biri
b. 1a/10, 22a/11, 22a/11,
23a/21, 23a/3, 24b/4,
3b/24, 4a/12
b.+in 8a/2, 8b/12, 8b/8,
8b/9, 8b/9
b.+nde 9b/23
b.+ne 9b/22, 23a/21, 8b/24
b.+si 21a/17
- biribiri : Birbiri
b.+ne 23a/10, 9b/10
b.+nden 10a/6
- birisi : Herhangi biri
b. 20a/12, 22b/5, 22b/6,
22b/7
- birkaç : Bazı, birkaç
b. 10a/6, 10b/10, 14a/13,
14b/16, 14b/2, 15a/6,
21a/4, 22b/3, 23b/20, 4a/5,
6b/3, 8a/16, 8b/3
b.+ı 23b/21
- b.+ın 11b/15
- birle : İle
b. 12b/10
- bir şey : Herhangi bir şey
b. 13a/19, 23b/1, 2a/1, 2b/14
- bismillah : Allah'ın ismi
b. 16a/15, 3a/14
- bismillahirrahmanirrahim: Rahman ve Rahim
olan Allahın adıyla
b. 12a/20, 16b/11, 3b/16
- biz : Biz (çokluk birinci zamiri)
b. 12a/21, 15b/3, 16a/1, 1a/13, 5a/19,
9b/7
b.+de 14b/5, 6b/1, 6b/11
b.+den 16a/4, 5a/21, 8a/3
b.+e 13b/1, 2b/16, 5a/23
b.+i 3b/4, 5b/20, 15b/5, 2b/9
b.+im 3a/16, 3a/19, 7a/3, 8a/2, 14a/12,
14a/17
- bizcileyin : Bizim gibi
b. 17b/4
- bizzat : Kendi, kendisi
b. 16a/3
- bogaz : Boğaz
b. 8a/19
b.+a 8a/14
b.+dan 8a/14
- bogaz hal : Boğazın durumu
b.+i 8a/19
- bol : Gevşek
b. 11b/2, 15a/2, 17b/13, 19b/15,
22b/17, 22b/6, 22b/7
- bollan- : Gevşemek
b.-dik 22b/15
- bollug : Bol olma hali
b.+u 13a/2
b.+undan 13a/3
- bol yay :
b.+a 17a/20, 17a/21
b.+dan 11b/2
b.+ın 17b/13
- borçlu : Borçlanmış kimse
b. 5a/7
- boş : Dolu olmayan
b. 13a/2, 13a/5, 15b/8, 17b/5, 17b/6,
20a/8, 9a/1
- boy : Bir şeyin tabanı ile en yüksek
noktası arasındaki uzaklık

- b. 11a/3, 19b/5
b.+dur 17a/22
b.+ı 13b/19
b.+ları 11b/21, 17a/11
b.+u 13a/3, 7a/10
- boylu : Boy pos sahibi
b. 17a/16, 19b/3, 19b/3,
19b/4, 19b/4, 19b/8
b.+dur 17a/16, 19b/7
- boynuz : Bazı hayvanların
başında bulunan, tırnaklı
bir maddeden, uzun, kıvrık
veya çatallı korunma
organı
b. 23a/5
b.+u 3b/12
b.+unu 3b/11
- boz- : Bozmak
b.-mak 7b/18
b.-manın 19b/17
b.-maya 14a/9
b.-ulmayub 11b/14
b.-ulmuşdur 25a/1
b.-ulur 11b/11, 11b/13
- bozuk : Bozuk
b. 11a/16
- bozul- : Bozulmak
b.-dı 7b/23
b.-maya 17a/17
b.-mayub 17a/19
- böyle : Bunun gibi, buna
benzer
b. 10b/12, 10b/21, 14a/18,
19b/1, 19b/2, 19b/21,
20b/11, 21a/7, 8a/20,
8a/22, 9a/5, 9a/5
b.+cedir 13b/9
b.+dir 13b/6
- böylece : Tam böyle, bu
biçimde
b. 10b/13, 14a/7, 20b/8,
21a/9, 8a/7, 9b/12
- bu : İşaret sıfatı
b. 10a/1, 10a/11, 10a/15,
10a/2, 10a/9, 11a/14,
11b/5, 12a/10, 12a/20,
12a/3, 12a/5, 12b/15,
13a/12, 13a/18, 13b/17,
13b/5, 13b/6, 13b/9, 14a/10,
14a/19, 14a/22, 14a/22, 14b/1, 14b/15,
14b/2, 14b/6, 15a/10, 15a/5, 15a/7,
15a/8, 15b/17, 15b/21, 15b/22, 15b/6,
16a/16, 16a/21, 16a/3, 16b/1, 16b/10,
16b/16, 16b/19, 16b/20, 16b/20, 16b/4,
17a/2, 17a/2, 17b/18, 17b/19, 18a/10,
18a/12, 18a/18, 18b/12, 18b/14, 19a/8,
19b/12, 19b/15, 19b/17, 19b/2, 19b/8,
1a/11, 1a/16, 1a/4, 20a/21, 20a/5,
20a/7, 20b/19, 20b/2, 20b/3, 20b/3,
20b/7, 20b/8, 21a/1, 21a/14, 21a/15,
21b/4, 21b/9, 22a/6, 23b/2, 24b/20,
25b/4, 25b/6, 2a/10, 2a/11, 2a/13,
2a/14, 2a/3, 2a/6, 2a/8, 2b/14, 2b/21,
2b/6, 3b/20, 5a/15, 6a/15, 6a/2, 6a/9,
6b/11, 6b/18, 6b/3, 6b/4, 7a/16,
7a/19, 7a/21, 7a/23, 7a/9, 7b/20, 7b/3,
8a/18, 8a/18, 9a/1, 9a/4, 9b/15, 9b/20,
9b/20, 9b/20, 9b/22, 9b/23
b.+ndan 11a/22, 14b/8, 15b/13
b.+nlar 19a/9, 19b/9, 23a/6
b.+nlara 10b/21
b.+nlardır 19a/8
b.+nların 19b/1
b.+nu 7b/18, 9b/7, 16b/5, 22b/20,
24a/11
b.+dur 10a/6, 16a/5, 20a/21, 20b/10,
21a/10, 21b/15, 23a/8, 23b/12, 23b/17,
24a/1, 25b/5, 3a/11, 3b/6, 6a/10,
6a/15, 6a/8, 8b/19
- buçuk : Yarım
b. 11a/4, 11b/18, 11b/20, 11b/22,
17a/11, 22a/2, 24a/16
- budun : Aralarında töre, dil ve kültür ortaklığı
bulunan, boy ve soy bakımından da
birbirine bağlı insan topluluğu, kavim.
b. 10b/3
- bugbeyzade : Bugbey oğlu
b. 24b/15
- bul- : Arayarak veya aramadan, bir
şeyle, bir kimse ile karşılaşmak; bir
şeyi elde etmek
b.-amayub 15b/6
b.-an 20b/10
b.-asın 11a/10
b.-du 11b/14, 1a/8

b.-duk 22b/15
b.-dukdan 13b/19
b.-madım 13a/1
b.-mak 11a/8, 15b/3
b.-mayınca 18a/12
b.-maz 21b/22
b.-muş 24a/4
b.-muşdur 11b/15, 11b/18, 15a/7
b.-muşlar 18a/2, 20b/3
b.-muşlardır 19b/21
b.-sun 15b/8
b.-ub 13b/21, 14a/21, 18a/9, 21b/12, 2b/10, 6a/8, 8b/17
b.-un 9b/21
b.-unan 18b/3, 21a/2
b.-undu 17b/12, 8b/15
b.-unmadı 3b/2
b.-unmaz 11a/9, 20a/6, 8b/18
b.-unsun 23a/13
b.-unub 3b/2
b.-unur 20a/6
b.-ur 15b/12, 18a/12, 9a/7
bulan- : Bulanmak
b.-dı 14a/16
bulun- : Bulunmak
b.-ub 8a/16, 9b/18
bulut : Bulut
b.+lar 16a/11
bulutlu : Bulutlu olma hali
b. 16a/8
bunca : Bu kadar bir çok
b. 7b/24
bunca hüner : Çokca marifet
b. 7b/19
bunda : Burada
b. 15b/21, 15b/22, 16a/1, 16a/3, 16b/6, 18a/16, 18a/4, 23b/1, 4a/17, 4a/5, 9b/12
b.+dır 9b/4
bundan : Buradan
b. 14a/2, 15a/13, 19b/2, 6a/10, 6a/8, 6b/24, 7a/12, 8a/4

bunlar : Bunlar
b. 10a/3, 13a/19, 16a/6, 19a/16, 19a/18, 9b/14
b.+a 10a/4, 7b/7
b.+dır 6a/3, 20a/2, 24a/12, 24b/13, 24b/5
b.+ı 12a/16, 16a/12, 9b/15
b.+ın 6b/17, 16a/11, 19a/13, 24a/6, 25a/5, 7b/8
bunun : Ona ait
b. 13a/14, 14b/10, 6b/23
bura : Burası
b.+da 9b/10, 9b/9
b.+dan 9b/4
b.+ya 7a/19, 8b/16
bursa : Bursa şehri
b.+da 10b/15
bursalı : Bursa şehrinden
b. 10b/15, 10b/17, 11a/2, 24a/19
bursalı şüca : Bursalı Şüca
b. 11a/2, 18a/15, 18b/3, 24a/19
buyur- : Buyurmak
b.-alar 2a/10
b.-asın 12a/8
b.-di 11a/1
b.-dü 3b/20, 3b/25, 4a/15, 4a/16, 4a/20, 4b/17, 4b/22, 4b/24, 4b/26, 4b/9, 5a/1, 5a/1, 5a/16, 5a/7
b.-duki 3a/13, 3a/19, 4a/18, 4a/3, 5a/13
b.-dular 3b/21, 5b/19, 9b/22
b.-mayub 2a/11
b.-muşdur 1a/13, 22b/4, 4b/1, 7b/4
b.-muşlar 4a/7
b.-muşlardır 4a/10
b.-ub 2b/16
bülend : Yüksek, yüce
b. 3a/23
bütün : Tüm olan
b. 13a/6
büyük : Büyük
b. 15b/17
b.+e 11a/10
büyü- : Büyüme
b.-se 6a/11

C

Cafer : En iyi
c. 24b/6
caiz : Dinen uygunluk
c. 23a/17, 23a/22, 23a/6
c.+dir 23a/5, 23a/6, 23a/7
cami : Cami
c. 10b/4, 22a/20, 22a/20,
22a/21
c.+ler 18b/18
cami-i ezher : Ezher camii
c.+de 10b/4, 10b/9
cami-i sağir : sağir camii
c.+de 3a/9
can : Ruh, can
c. 10b/7, 12a/21
c.+ım 13b/4, 14a/18,
25b/6, 5a/15
c.+ıma 10b/2
c.+ları 7b/8
c.+ların 1a/10
can-ı aziz : Kıymetli can
c.+ime 10b/7
cani : Katil
c. 10a/5
canib : Yön, taraf
c. 15a/7, 15a/8, 6b/14
c.+den 12b/14, 13a/21,
24a/8
c.+e 13a/18, 22a/3
c.+i 11b/8, 17b/18, 21a/19,
17b/17
c.+in 18a/17, 9a/14, 9a/3
c.+inde 15a/6
c.+inden 8a/23, 8a/23
cari : Akıcı
c. 2b/14
ceb : Cep
c.+ini 22b/22
cebeci : Yeniçeri ocağına
bağlı bir sınıf asker
c. 25a/1
cebeci baş : Cebeciler sınıfın
başı
c.+ı 25b/2
cebeci usta : Cebeciler sınıfının
ustası

c. 25a/1
cebrail : Cebrail meleği
c. 16a/16, 2b/23, 3a/16, 3a/18, 3a/18,
3b/2, 4b/18
cehd : Çalışma, gayret
c. 10a/21, 10a/23, 13b/15, 18b/11,
18b/21, 20a/8, 5a/5, 7b/1, 7b/3
celalühü : Onun büyüklüğü
c. 3a/24
cellad : İdam eden kimse
c. 11a/1, 7b/17
cem : Birleştirme
c. 6b/3, 6b/6
cemaziyel-evvel : Bir ay adı
c. 25b/9
cem-i mahlukat: Bütün yaratılmışlar
c.+dan 1a/1
cemiyet : Toplum
c. 11b/19, 12a/6, 23b/3
c.+de 20b/11, 20b/13
c.+im 12a/8
cendere : Cendere
c.+den 12b/14
c.+ye 12a/12, 12b/13
c.+yi 12a/12
cenk : Savaş
c. 8a/5
c.+e 13b/13
c.+i 13b/22
cenkbaz : Savaşcı
c. 13b/12, 19b/22
cenkbaz kabze: Savaşcı kabzesi
c. 13b/12
cennet : Cennet
c. 3a/2, 4b/5
c.+de 4b/3
c.+den 16a/16, 2b/21, 2b/22, 2b/24
c.+e 4a/10, 4a/11
c.+i 4b/4
cep : Cep
c.+e 17a/20
cerrah : Cerrah
c. 24b/8
cevab : Yanıt
c. 13b/2, 15b/17, 7a/21, 8b/1, 5a/14
cevahir : Çok kıymet verilen şeyler
c. 21b/2
Cife : şehir

c.+den 3a/8
 cihan : Dünya
 c. 11a/3, 18a/15, 1a/8,
 24a/20, 6b/18
 c.+a 9b/19
 c.+da 19a/1, 23b/8
 c.+ın 18b/22
 cima : Cinsi münasebet
 c.+dan 15a/10
 cins-i beşer : İnsan cinsi
 c.+den 1a/2
 cirid : Bir oyun
 c. 7b/6
 cümle : Bütün, hep
 c. 10a/2, 10a/9, 12a/4,
 12b/7, 16b/16, 16b/17,
 21b/5, 22a/11, 22a/14,
 22a/8, 23b/18, 3b/1, 3b/4,
 6b/17, 8a/9
 c.+si 16a/11, 17b/11
 c.+ye 23b/1
 c.+yi 10b/20
 cümdi : Asker
 c. 14a/13, 25a/21, 25b/2,
 7a/7
 cüzi : Yeterli
 c. 10a/17, 17b/20, 20b/16,
 21a/20
 cüzice : Yeteri kadar
 c. 5a/3, 19b/5

Ç

çağır- : Çağırmaq
 ç.-dığın 18a/8
 ç.-dım 8a/2, 8a/2
 ç.-ub 23b/15, 3a/24
 çal- : Çalmak
 ç.-dı 14a/20
 ç.-dikları 13b/13
 ç.-ınub 12b/14
 çalış- : Çalışmaq
 ç.-dım 11a/2, 7b/13
 ç.-ıyorlar 6b/7
 çam : Çam
 ç. 24b/16, 8a/8
 ç.+dan 8a/9

çam agac : Çam ağaç
 ç.+ı 25b/8
 çam-ı peşrev : Peşrev çamı
 ç. 24b/16
 çam ok : Çamdan yapılmış ok
 ç.+u 8a/9
 ç.+una 8a/8
 çare : Tedbir, çare
 ç.+si 14b/11
 çatal : Çatal
 ç. 13a/11, 22a/13, 22a/17
 çavuş : Çavuş
 ç. 14b/18, 24b/7, 25a/12, 25a/15,
 25a/21, 25a/22
 çek- : Çekmek
 ç. 13a/15, 23b/22, 24a/1, 24a/2, 24a/7,
 8b/19
 ç.-diğın 22b/21
 ç.-dim 23b/19, 23b/20, 24a/1, 24a/3
 ç.-düğın 9b/8
 ç.-düğı 6b/20
 ç.-e 10a/8, 10a/9, 12b/11, 20a/4, 23a/4
 ç.-en 14a/12, 14a/17
 ç.-er 18b/17
 ç.-erdim 10b/9
 ç.-erken 15a/16, 17a/1, 7a/23
 ç.-erse 23a/15
 ç.-ersin 10b/14, 11a/21, 15a/16,
 15b/16, 6a/13, 9a/17
 ç.-esin 10b/14, 10b/15, 20a/8, 9a/5,
 9a/5, 9a/5
 ç.-ilen 10a/9
 ç.-ilir 10a/10
 ç.-ilirken 10a/10
 ç.-ilmek 10a/10
 ç.-ilmez 17b/14
 ç.-ilmiyince 9a/18
 ç.-ilüb 13b/14
 ç.-ilür 17b/14
 ç.-meden 10a/11, 10b/11, 10b/6, 24a/9
 ç.-meğe 14b/20, 24a/3
 ç.-mek 14b/8, 15a/21, 20a/11
 ç.-mekle 14a/13
 ç.-meyince 9a/21
 ç.-meyüb 6a/17
 ç.-miş 13a/16
 ç.-mişdir 6b/21
 ç.-miyesün 9a/7

ç.-miyesün 9a/7
 ç.-sen 10a/5, 17a/14
 ç.-üb 10a/16, 10b/14,
 10b/20, 11a/1, 18a/2,
 19a/21, 19a/22, 22b/19,
 23b/19, 6a/22, 8b/12, 9a/1,
 9a/10, 9a/11, 9a/18, 9a/5,
 9a/5, 9b/2
 çekil- : Çekilmek
 ç.-mekde 17b/13
 ç.-ür 17b/22
 çekirdeg : Çekirdek
 ç.+i 11b/1, 13b/10
 çekiş : Çekme gücü
 ç. 10a/15, 10a/15, 14a/14,
 14b/16, 14b/9
 ç.+in 14a/6
 çekiver- : Çekivermek
 ç.-e 16b/1
 çelevi : Çelebi
 ç. 14b/13, 24b/14, 25a/14,
 25a/17, 25b/3
 çene : Çene
 ç.+ni 8b/21
 ç.+nin 9a/4
 çerkes : Çerkes
 ç. 7b/5
 çete : Çete
 ç. 8a/13
 çevir- : Çevirmek
 ç.-e 12b/9
 çevre : Etraf, alan, çevre
 ç. 12b/10
 çık- : Çıkmak
 ç.-a 13a/7
 ç.-an 14a/19, 14a/19
 ç.-ar 10a/15, 15b/4, 8a/23,
 9b/13, 9b/13
 ç.-ara 14a/20
 ç.-armak 22b/10
 ç.-armış 14a/14
 ç.-arsun 7b/16
 ç.-arub 10b/9, 11b/18,
 12b/15, 15a/17, 16a/17,
 22a/5, 3a/22, 6b/9
 ç.-arur 22b/17
 ç.-dı 13b/1

ç.-dığı 15a/4, 15b/4
 ç.-mak 7b/22
 ç.-ub 10a/10, 12a/13, 12b/12, 14a/8,
 15b/5, 15b/9, 23b/11
 çıkar- : Çıkarmak
 ç.-ub 7a/19
 çıkırıkçı : Kırık çıkıkla uğraşan
 ç.+da 13a/7
 çile : Yay kirişi
 ç. 13a/16, 15b/2, 15b/8, 18a/1, 19b/19,
 22b/18, 22b/22, 23a/1, 9b/3
 ç.+den 15b/3, 18a/1
 ç.+ler 15a/19
 ç.+leri 15b/13
 ç.+si 17b/22, 9b/9
 ç.+sin 13a/4, 15a/19
 ç.+sine 17a/1
 ç.+yi 13a/15, 24a/2, 24a/3, 8b/24
 çilek : Çilek
 ç. 10a/12
 çiroz : Çiroz
 ç. 25a/1
 çok : Fazlaca, epey
 ç. 10a/19, 10b/11, 10b/14, 11a/6,
 14a/15, 14a/21, 14b/11, 14b/16,
 14b/22, 15b/12, 17b/12, 17b/9, 18a/4,
 19a/12, 20a/18, 21a/6, 21b/5, 24a/10,
 24a/9, 4b/11, 4b/11, 6a/13, 7a/23,
 7a/23, 8a/15, 9b/12
 ç.+dur 13a/19, 15a/3, 16b/20, 20a/15,
 21b/21, 6a/9
 çokluk : Fazlalık
 ç. 14a/5
 çök- : Çökmek
 ç.-üb 16a/14, 23b/16
 çöz- : Çözmek
 ç.-mek 22b/9
 çullu : Çul taşıyan
 ç. 24b/5
 çullu fesah
 ç. 24b/5
 çün : Çünkü
 ç. 14b/4, 16b/18, 16b/18
 çünkü : Çünkü
 ç. 9a/21, 9b/1
 çünküm : Çünkü
 ç. 4b/8

D

Da :Bağlaç, dahi
d. 11a/19, 11b/10, 2b/17,
7a/6, 7b/1, 9a/5, 9b/10
dad : Adalet, doğruluk
d. 10a/21, 23b/8
dad-ı hak : Hakkın adaleti
d.+dır 10a/21
dahi :Bile, ile
d. 10a/19, 10a/5, 10a/8,
10b/14, 10b/2, 10b/23,
11a/1, 11a/17,
11b/16,11b/8, 12a/14,
12b/20, 13a/14, 13b/18,
13b/3, 13b/5, 13b/9,
14b/11, 14b/14, 15a/19,
15a/2, 15a/7, 15b/15,
15b/16, 15b/7, 16a/20,
16a/21, 16a/21, 16a/6,
16b/20, 16b/7, 16b/9,
17a/13, 17a/16, 17a/18,
17a/4, 17b/13, 18a/18,
18b/13, 19a/14, 19a/18,
19a/20, 19a/21, 19b/15,
19b/6, 19b/6, 19b/7, 1a/13,
20a/11,
20a/8, 20b/12, 20b/20,
20b/21, 20b/3, 20b/8,
20b/9, 21a/12, 21a/16,
21a/21, 22a/16, 23a/12,
23a/15, 23a/17, 23a/19,
23a/9, 23a/9, 23b/14,
23b/16, 24a/7, 24b/20,
25a/3, 25a/5, 2a/10, 2a/2,
2a/6, 2b/25, 3a/10, 3a/16,
3a/17, 3a/18, 3a/19, 3a/2,
3a/21, 3a/6, 3a/8, 3b/13,
3b/14, 4a/19, 4a/20, 4a/24,
4a/24, 4a/9, 4b/11, 4b/20,
4b/6, 4b/7, 4b/8, 5a/2,
5a/23, 5a/24, 5a/4, 5b/10,
5b/18, 5b/9, 6a/15, 6a/6,
6a/8, 6b/12, 6b/20, 6b/20,
6b/22, 7a/14, 7a/15, 7a/20,
7a/20, 8a/10, 8a/11, 8a/21,
8a/23, 8b/12, 8b/4, 9a/18,

9a/7, 9a/7, 9b/10, 9b/22, 9b/9
dahil : Ait
d. 4a/11
daim :Daima, devamlı
d. 21a/19
daima :Devamlı
d. 10b/5, 11a/14, 17a/18, 19a/3,
23b/13, 5b/18, 9a/18, 9a/18, 9a/9
dakik : İnce
d. 14b/2
dal : Dal
d. 10b/5
dan : Uzaklaşma hal eki
d. 2b/17
dane : Tane, çekirdek
d. 11b/15, 11b/20, 12a/13, 14a/1,
15a/5, 2b/24, 3b/12
d.+si 8a/9
danış : Bilgi, ilim
d.+ları 15b/14
darb : Vurma, dövme
d. 10a/14, 10a/3, 11a/17, 11a/23,
11b/1, 11b/11, 11b/14, 11b/17, 11b/19,
11b/21, 13b/8, 13b/9, 17a/14, 19a/14,
20b/4, 20b/5, 2a/20, 2a/21, 2a/5,
5b/23, 6a/13, 6a/15, 6b/21, 6b/22,
7b/7, 9b/17
d.+a 11a/18
d.+de 11a/8
d.+ındır 20a/1
d.+ler 11b/19, 12a/14, 22a/1, 24a/8
d.+leri 22a/8
darbhane : Para basım yeri
d.+de 17a/6
darb ok : Darb ok
d.+undan 12b/20
darb yay : Darb yay
d.+ların 2a/21
d.+larını 15a/13
d.+larının 17a/11
dava : Gaye, amaç
d. 16b/6, 17a/2
d.+larını 18a/20
davet : Çağırma, davet etme
d. 10b/7, 12a/9, 22a/14
davud : Güzel ses
d. 12a/23
dayad- :Dayatmak

d.-ub 13a/6, 13b/22
dayan- : Dayanmak
d.-maya 13a/7
d.-ub 9b/8
de : Bulunma hal eki
d. 10b/19, 13a/13, 14b/16,
21a/16
de- : Demek, söylemek

d.-di 10b/23, 4a/17, 5a/21,
5b/7
d.-diği 4a/22
d.-dik 14b/4, 3b/23
d.-dikleri 3b/25
d.-diler 17a/3, 3b/5, 5a/19,
5b/17, 8a/3
d.-dim 17a/3, 8a/2
d.-medi 4a/17
d.-miş 7b/13
d.-mişdir 5b/3, 6a/11, 7b/3
d.-mişler 2b/6, 3a/9
d.-mişlerdir 3a/10, 6a/19,
7b/9
d.-nildikde 18a/22
d.-nilse 19b/14
d. -r 10b/1, 10b/23,
18a/14, 22b/17, 24a/11,
24a/5, 7b/16, 7b/17
d. -rler 9b/11
d.-rsen 17a/17
d.-rken 18b/13
d.-se 23a/12
d.-sem 16b/21
d.-sünler 20b/1
d.-yu 10a/1, 10b/18,
10b/22, 12a/9, 14a/15,
14a/19, 14b/1, 14b/14,
14b/7, 15b/17, 15b/8,
16a/4, 16b/6, 16b/7, 16b/8,
16b/9, 17a/1, 17a/8,
17b/19, 18a/11, 18a/15,
18a/20, 18b/16, 18b/17,
18b/5, 18b/7, 19b/2,
20a/22, 20b/16, 20b/6,
21a/7, 22b/16, 23b/20,
24a/5, 5b/19, 6b/17, 6b/21,
6b/5, 7a/18,

7a/18, 7a/20, 7a/21, 7a/4, 7b/17,
7b/24, 8b/2, 9b/22
d.-yü 7b/18
d.-yüb 11a/4, 16a/15, 16b/19, 22a/10,
22a/16, 22b/13, 5b/15, 7a/1, 8a/19
def : Savma, bertaraf etme
d. 4a/5
defa : Defa, kez
d. 10a/10, 10a/8, 11a/1, 11a/22, 11b/5,
15a/6, 17a/1, 19a/11, 21b/22,
22a/2, 3b/19, 8b/3, 9a/5, 9a/5
deg- : Değmek, Yetişmek,
2)kıymetinde olmak
d.-dirmeyüb 18b/3
d.-dirmezler 16a/4
d.-mek 6b/23
d.-mişdir 18b/10, 8a/12
değil : Değil
d. 10b/5, 10b/6, 14b/3, 20b/20, 21a/15,
21a/2, 22b/15, 23b/12, 23b/13, 2b/12,
6a/9, 8a/18
d.+dir 10b/10, 4a/24, 5a/17, 5a/21,
9a/1, 9a/15, 9a/17, 9b/12, 9b/5
11a/20, 11a/7, 12b/15, 12b/23, 13a/20,
14a/11, 14b/2, 14b/5, 16a/4,
17b/17, 17b/19, 18a/10, 18a/14, 20a/9,
21a/2, 21a/21, 21b/9, 22a/1, 22b/17,
23a/11, 23a/17, 23a/22, 23a/6, 2a/12,
6b/23, 7a/15, 7b/7, 7b/9
d.+im 10b/2, 13a/1, 22b/17
d.+sün 18a/14, 18a/15
d.+üz 18a/3
değiş- : Değişmek
d.-diresin 11b/4
d.-dirüb 13b/17, 13b/18
d.-üb 15a/5
değişdir- : Değişdirmek
d.-di 8a/21
degme : Dokunma
d. 20a/6
degül : Değil
d.+dür 15a/1
dek : Kadar
d. 11b/18, 17b/1, 18b/12, 20a/11, 3b/3,
6b/17, 8b/24, 9a/14, 9a/9
del- : Delmek, yarmak
d.-memişdir 22a/6
d.-miş 5b/12

d.-mişdir 22a/7
d.-üb 5b/13
deli : Deli
d. 24b/11
dem : An
d. 5b/14
d.+de 13b/3
d.+lerin 22a/13
demek- : Söylemek
d.-dir 4a/9
demir : Demir
d.+den 12a/3
d.+in 11b/12
d.+ini 13a/12
demirci : Demircilik işleri
ile uğraşan
d.+lerinpiri 3b/7
demren : Okun ucundaki
sivri demir
d. 11b/11, 11b/13, 11b/17,
12b/12, 13a/10, 13a/18,
13a/21, 13a/8, 13a/9,
13a/9, 22a/3, 22a/5, 22a/6,
24a/8, 3a/23, 3a/23
d.+e 13a/9, 20a/10
d.+i 12b/17, 12b/19,
20a/15, 20a/6, 2a/5
d.+in 12b/16, 20a/10,
22a/4
d.+lerin 12a/3
demrenci : Demren yapan
d. 4a/12
demrenlü : Demren bulunan
d. 22a/17
demrenlü ok : Ucunda demren
olan ok
d. 22a/17
demren uc : Sivri demir uç
d.+u 22a/3
demür : Demir
d. 14a/18, 6b/3
d.+den 12b/19, 8b/13
d.+e 15a/18
d.+ide 12b/18
demür ayine : Demir ayna
d. 12b/17
demür halka : Demir halka
d. 6b/3

d.+ya 6b/5
denlü : Sebep
d. 10a/21, 10b/11, 11a/20, 13a/7,
17a/19, 20a/8, 22b/17, 22b/19, 6b/23,
7b/3, 9a/1, 9b/14
depr : Oynatmak
d. 12b/19
derbeyan : Açıklama
d. 10a/2
derbeyan-ı idman: İdman programı
d. 10a/2
derd : tasa, keder
d. 2b/9
derece : Mertebe
d. 23b/12
deri : Cilt, deri
d.+den 23a/5
derman : Çare
d. 6b/11
derun : İç
d. 14b/1
d.+dan 8b/2
derun-i dil : İçten söyleyiş
d.+den 14b/1
derviş : Allah rızası için fakirliği ve
mtevazılığı kabullenen kimse
d. 14a/16
derya : Deniz
d.+sında 2b/16
dest : El
d. 14b/6, 14b/6, 23b/16
dest-i balah-i dest: Eli üstün
d. 14b/6
dest-i şerif : Şerefli el
d.+in 23b/16
devam : Devam etmek
d. 12b/7
deve : Deve
d. 24a/15
devir- : Devirmek
d.-en 14b/3
devirli : Devirli
d. 17b/16
devlet : Bir hükümet idaresinde
teşkilatlandırılmış siyasi
topluluk
d. 12b/7
devletlü : Makam, mevki sahibi

d. 21b/22	d.-rsen 11b/14, 17a/21, 9a/13
devr : Devir	d.-rseniz 15b/18
d. 18b/17, 22a/10	d.-rsiniz 15b/15
devran : Zaman	d.-se 23a/19, 23a/19, 23a/19
d. 16b/15, 1a/8	d.-ye 12b/8, 21b/4, 21b/6
devr-i adem : Adem zamanı	d.-yesin 15b/14, 15b/18
d.+den 18b/17	d.-yüb 14b/6, 3a/14, 6b/12
devşir- : Devşirmek	dide : Göz
d.-diğinde 14a/20	d. 20b/10, 21a/10
d.-diler 3b/1	diger : Başka
d.-irdi 5a/18	d. 18b/22
d.-üb 23b/18	dik- : Dikmek
devşirme : Devşirme	d.-di 15a/1, 22b/13
d. 8a/3	d.-e 18b/5, 4b/3
deyu : Söylüyor, diye	d.-emezsin 18b/7
d. 5b/17	d.-erim 18a/16, 18b/7, 18b/9
di- :Söylemek	d.-erler 25b/5
d.-di 14b/5, 18a/16,	d.-esin 18b/11
18a/17, 18b/7, 18b/9,	d.-eyim 18b/13
22b/14, 22b/14, 23b/15,	d.-meği 18b/12
23b/16, 23b/19, 24a/7,	d.-miş 18b/15
3a/21, 5b/1, 5b/5, 8b/7	d.-mişdir 21b/13, 24a/13
d.-dikleri 19b/9	d.-üb 12a/11, 14b/13
d.-diler 17a/4, 24a/1,	dil : Lisan
24a/1, 24a/2, 24a/2, 2b/7,	2) Gönül
2b/8, 5b/18, 6b/11, 6b/14	3) Konuşmaya yarayan organ
d.-dim 24a/4	d. 10a/4, 14b/1, 21b/8
d.-mek 12a/19, 19b/19,	d.+den 7a/21
4a/24, 4b/16	d.+lerde 21b/17
d.-mekdir 19b/21, 4a/24	dilcik : Küçük dil
d.-mekle 21b/3, 22a/21,	d. 9b/10, 9b/11
23b/3, 23b/9, 24a/12,	dile- : İstemek
24a/21, 24b/19, 6a/22,	d.-diler 21a/5
6a/4, 6a/7, 7a/10, 8a/13	d.-rsen 11a/21
d.-mişler 14a/9, 15a/12,	din : Din
19b/17, 20a/19	d. 1a/10, 1a/10
d.-mişlerdir 23b/7, 5a/11,	d.+imiz 4a/20
7b/12	din-i islam : İslam dini
d.-rler 10a/18, 10b/18,	d. 1a/7
10b/19, 11a/16, 13a/5,	dinil- : söylenmek
13a/8, 13b/12, 14b/15,	d.-mez 23a/14
14b/19, 15b/16, 16a/1,	dinle- : Dinlemek
16b/3, 20a/6, 20a/7,	d.-r 21a/9
20b/15, 21a/1, 21a/15,	dinlen- : Dinlenmek
21a/3, 22a/22, 8a/10, 8a/17	d.-meyüb 9a/5
d.-rlerdi 10b/3, 8b/11	direg : Direk
d.-rseği 13b/15	d.+e 12a/12
	direk :Direk

d. 12a/11, 8b/23
d.+de 12b/13
dirhem : Gümüş para
d. 10b/11, 11a/21, 11a/21,
14a/14, 14a/18, 14b/13,
14b/13, 14b/17, 14b/20,
14b/21, 15a/16, 15a/20,
15a/20, 15b/16, 15b/16,
20a/19, 20a/19, 20a/19,
20a/20, 20a/22, 20b/1,
20b/1
d.+de 14b/16, 14b/21,
15a/2, 17b/12, 17b/13,
17b/14
d.+e 17b/14
dirlik : Toprak sahibi
d. 8a/4
dirsek : Dirsek
d. 11a/19, 11b/10, 13b/15
diş : Diş
d. 23a/5
divan : Devlet erkeğın toplandığı
yer
d. 14b/7, 21b/18, 21b/18,
23b/10, 6b/21
divan-ı ali : Yüce divan
d.+ de 6b/21
divan-ı mısır : Mısır meclisi
d.+da 21b/18
divar : Duvar
d. 22a/4, 22a/5
d.+a 22a/3, 22a/3
d.+da 22a/4
diyar : Yurt
d. 12a/2, 15a/15, 21b/20,
21b/5, 22b/12, 23b/2,
8a/13
d.+da 7a/4, 8b/15
d.+ı 7a/10
d.+ında 10b/2
diyar-ı mısır : Mısır ülkesi
d.+da 12a/2, 15a/14,
21b/5, 22b/12, 7b/5
diyar-ı rum : Rum ülkesi
d.+da 15a/15, 21b/20
diyar-ı serhad : Sınır memleketi
d.+de 8a/13

diz : Diz
d. 11a/10, 14a/5, 16a/14, 23b/16
d.+in 14a/3
d.+ini 14a/3
diz- : Sıralamak
d.-dim 10b/23
dogrud- : Doğrutmak
d.-ub 9a/22
dokuñ- : Dokunmak
d.-a 11a/20
d.-ub 8a/17, 9a/1
dol- : Dolmak
d.-durmuş 8b/12
d.-durub 11b/2, 13b/10
d.-durur 9a/3
domrug : Tomruk
d. 13a/21
donanmay-ı hümayun : Askeri donanma
d. 7b/19
dost : Ahabap, arkadaş
d.+un 18a/13
dök- : Düşürmek, boşaltmak
d.-üb 13b/11
dökme : Dökme
d. 22b/1
döküm : Döküm
d.+ü 15a/21
dön- : Yönelmek
d.-er 13b/13, 15a/18
d.-mek 8a/14
dört : Dört (4)
d. 11b/18, 11b/2, 11b/21, 11b/22,
12a/13, 14a/1, 15b/21, 16a/1, 17a/11,
17a/13, 19a/15, 19a/7, 19b/13, 20a/2,
20a/9, 22a/1, 23b/17
d.+dür 19b/22
d.+ü 20a/12, 20a/12, 20a/3, 20a/9
d+üncü 20a/4
döşe- : Yaymak, sermek
d.-rlerdi 4b/6
dua : Dua
d. 10a/7, 10b/7, 12a/18, 12a/20,
16a/21, 16b/2, 17a/9, 18a/6, 1a/14,
21a/12, 22b/16, 23b/5, 2a/11, 2b/12,
6a/14, 6a/8, 7a/9, 7b/14, 8b/17, 9b/21,
9b/22
d.+dan 10a/2
d.+dır 18b/22

d.+sı 2a/13
d.+sın 23b/6
d.+sım 5b/4
d.+yı 12a/20, 16b/10
duacı :Dua eden
d.+nın 12a/20
dua-ı guy : Hayırlı dua
d. 7a/9
dua-i hayr : Hayır duası
d. 18b/17, 18b/19
d.+da 9b/21
dur- : Durmak
d.-a 12a/2
d.-mak 11b/23
d.-sun 2b/12
d.-sunlar 12a/2
d.-ub 11b/8, 6b/7
d.-urken 6b/9
dut- : Tutmak
d.-ub 12a/1
duy- : İşitmek
d.-arlar 7a/5
d.-duk 14a/5
dükkan : Dükkan
d.+ında 17a/10
dün : Geçmiş gün
d. 8a/1
dünki :Düne ait olan
d. 7a/3
dünya : Dünya
d. 2b/14, 7a/15
d.+da 11a/13, 9b/21
d.+m 22a/10
d.+ya 2b/22
d.+yı 8a/4
dünyevi : Dünya yaşantısı
d. 21b/15, 4b/23
dürlü : Çeşitli
d. 12b/21, 20a/3
d.+dür 20a/2, 2a/23
dürlü şey : Çeşitli şeyler
d.+ler 12b/21, 12b/23
düş- : Düşmek
d.-di 18a/11, 18b/11,
18b/7, 7a/20
d.-dü 16a/3
d.-dügüm 14b/5
d.-dügü 15b/22

d.-dükçe 16b/3
d.-ecek 18a/6
d.-en 18a/3, 2a/22
d.-er 11b/10, 18a/8, 21a/20, 22a/18,
22a/18
d.-erler 8a/15
d.-erse 18b/5, 18b/5
d.-medi 8b/14
d.-mesine 18b/8
d.-meye 11a/20
d.-müş 18b/2
d.-müşdür 11a/14, 18a/14
d.-müşler 8a/2
d.-se 18b/9
d.-üb 18a/18
d.-ürmiyesin 17a/17
d.-ürüb 9a/16

düşman : Hasım, düşman

d.+lar 16b/18

d.+ların 3b/3

düşür- : Düşürmek

d.-e 23a/2

düz : Doğru

d. 15a/21, 16a/9, 17b/4, 20a/4, 9a/3

d.+dendir 22b/14

düz- : Tertip etmek

d.-eler 10a/17

d.-mek 2b/7

d.-mez 17b/5

d.-üb 8b/24

düzeld- : Düzeltmek, tertip etmek

d.-üb 15b/20

E

Ebedi : Sonsuz

e. 14b/16, 8b/6

ebi : Babam

e. 12b/5, 16a/18, 4a/13, 4a/15, 4a/17,
4a/17, 4a/2, 5b/5

ebin : Baban

e. 5b/9

ebubekir : Halife Ebubekir

e.+dir 3b/6

ebu haşim : Ebu Haşim

e. 19a/21

ecib : Cevap vermek

e. 5b/3

ecil	: Acele etmek	17b/1, 17b/1, 17b/5, 17b/6, 17b/8,
	e.+den 21a/21, 2a/1, 8a/4	17b/9, 18b/10, 19a/6, 20a/7, 20b/1,
ecmain	: Cümlesi, hepsi	20b/9, 20b/9, 23a/16, 23a/18, 23a/18,
	e. 5a/12, 12b/6, 16a/19,	23a/19, 23a/21, 23a/5, 23a/7, 23a/8,
	16b/16, 19a/16, 19a/2,	23a/9, 2a/5, 2a/5,
	19b/22, 1a/9, 2a/22, 4b/12,	2a/5, 2b/10, 2b/11, 6b/11, 7a/21, 8b/18
	6a/8	
ecnebi	: Yabancı	egil-
	e.+den 16a/2	: Eğilmek, bükülmek
edeb	: Terbiye	e. 7b/10, 7b/10
	e. 21a/8	e.-üb 23a/1
	e.+dir 10b/23	e.-mesine 9b/14
Edirne	: Edirne	egri
	e.+de 17a/2, 8a/10	: Bozuk, kötü
Edirneli	: Edirne halkından	e. 15b/10
	e. 25a/8	e.+dir 20a/14
edna	: Daha aşağı	ehibba
	e. 21b/14	: Dostlar, ahbablar
efdal	: Daha üstün	e.+sı 18a/17
	e. 5a/17	ehl
	e.+dır 4a/18	: Sahip, ehil
efendi	: Sahip, efendi	e. 12b/8, 16b/16, 1a/15, 20b/15,
	e. 14b/12, 14b/7, 18a/19,	21b/14, 21b/22, 3b/4
	18a/21, 18b/1, 24a/22,	e.+ine 21a/8
	24b/21, 25a/15, 25a/19,	ehl-i iman
	25a/19, 25a/21, 25a/22,	: İman sahibi
	25a/22, 25b/1, 9b/18	e. 12b/8
	e.+dir 21b/18	ehl-i islam
	e.+nin 25a/18	: İslam bilgini
efkar	: Fikirler	e. 3b/4
	e.+a 24a/5	ehl-i kabze
eg-	: Eğip bükmek	: Kabze sahibi
	e.-mek 10a/20	e. 16b/16, 1a/15
egerçi	: Her ne kadar	ehl-i kerem
	e. 5b/22, 14b/9, 17b/14	: Kerem sahibi, iyilik sever
eger	: Şayet, eğer	e. 21b/22
	e. 10a/14, 10a/14, 10a/3,	ehl-i zevk
	5b/6, 5b/7, 6a/10, 6a/10,	: Zevk sahibi
	9a/15, 9b/1 11a/10,	e. 21b/14
	11a/12, 11a/8, 11a/8,	ekabir
	11b/1, 11b/10, 11b/15,	: Büyükler
	11b/7, 12a/1, 12a/2,	e. 20b/14, 6a/20, 7a/18
	12b/16, 12b/16, 13a/8,	ekabir-i ayan
	13a/9, 13b/20, 13b/21,	: Meclisin büyükleri
	13b/5, 14a/11, 14a/3,	e. 6a/20, 7a/9
	14a/4, 14a/4, 15a/14,	ekle-
	15a/14, 15a/6, 15a/7,	: Ekleme
	15b/10, 16a/2, 16b/10,	e.-meye 9a/1
		ekmekci
		: Ekmek satan
		e. 12a/1
		ekmekci firun
		: Ekmek satılan yer
		e.+i 12a/1, 15a/13
		ekmel
		: Tamam, mükemmel
		e. 4a/24
		ekrem
		: Cömert
		e. 3b/11, 4a/3, 4a/7, 5b/16
		ekseri
		: Genellikle
		e. 11a/17, 11b/13, 16b/9, 17a/13,
		1a/17, 22b/7, 2a/2, 7b/5
		eksik
		: Tam olmayan

ekşi	e. 11a/22, 23b/12 : Ekşi e. 24b/10	e. 3a/22 elmas peykan : Elmas peykan e.+lu 3a/22
el	: El e. 10a/4, 11a/20, 12a/19, 14b/5, 15a/12, 16b/14, 16b/14, 16b/16, 21a/20, 22b/4, 2a/22, 2a/23, 2b/16, 3b/25, 4a/10, 5a/10, 7a/19, 7b/5, 8a/12, 8b/14, 8b/7 e.+dedir 20a/3 e.+den 10b/1, 14b/11, 15a/9, 8b/14, 21a/4, 7a/22 e.+e 10a/8, 7b/1, 7b/3 e.+i 23b/5 e.+im 24a/4 e.+imizde 17b/11 e.+imle 21b/19 e.+in 13a/16, 13a/17, 13b/11, 13b/14, 13b/15, 22b/11, 3a/21, 8b/20, 8b/24, 9a/1, 9a/7, 9b/3 e.+inde 12b/12, 16a/22, 23a/16, 8a/5, 8a/7 e.+indedir 4a/4 e.+inden 13b/17 e.+ine 16a/22, 16b/1, 16b/19, 19b/15, 23b/22, 4a/4, 5b/23, 8b/11 e.+ini 9a/9 e.+iyle 14a/20, 16a/15, 16a/22 e.+lerine 21a/12	elver- : el vermek, el uzatmak e.-ir 4b/23 eman : Korkusuzluk, eminlik e. 6b/2 emanet : Emanet e. 16a/19, 16b/4 e.+i 16a/20 emin : Güven duyulan e. 9b/13 emr : İş e. 18b/1, 2b/24, 7a/5, 9b/22 emraz : İletler, hastalıklar e. 18b/13 emrillah : Allah'ın emri e. 8a/17 emr-i şerif : Şerefli emir e. 7a/5 e.+e 18b/1 e.+ine 9b/22 e.+iyle 16a/16
ela	: Ela rengi e. 4b/4, 5a/7	en : En e. 14a/17, 16b/15, 4a/20, 5b/15
elbet	: Tabiki, elbet e. 21a/16	enbiya : Peygamberler e. 12b/10, 16a/17
elbette	: Şüphesiz, elbette e. 23b/17, 7b/5	endam : Boy, pos e. 14a/16 e.+dan 14a/10
elem	: Tasa, keder, üzüntü e. 11a/1, 3a/1, 5b/11, 9a/7 e.+dir 2b/9	endamsız : Kalıpsız e. 14a/14 endaz : Ölçü e. 10b/12 e.+lar 20b/6
elf	: Bin sayısı e. 25b/9	endazlık : Ölçülük e.+da 9b/19
elli	: Sayı (50) e. 16a/7	enes : Dost e. 3b/20
elmas	: Elmas	envai : Çeşit e. 12b/22
		er : Erkek kişi e. 1a/17, 4a/18, 4b/24, 5a/20
		erbaa : Kaynak e. 19a/8
		erbab : İşin ustası, sahibi e. 2a/9
		erbab-ı kemal : Olgun ustalar

e. 2a/9
 eren : Kimse, kişi
 e.+ler 18b/20
 erkan : Bir müessesenin
 ileri gelenleri
 e. 20a/5, 21a/12, 21a/8
 e.+ı 12b/15, 20a/3
 e.+iyle 16b/19, 16b/2
 erliğ : erkeklik
 e.+in 7b/21
 ervah : Ruhlar
 e. 12a/22, 12b/11
 ervah-ı evliya-i hak : Hakkın
 elilerinin
 ruhları
 e. 12a/22
 ervah-ı Şüheda: Őehitlerin ruhları
 e.+ya 12b/11
 eser : Alamet, iz
 e. 19a/1
 e.+i 18b/20, 18b/21,
 19b/17
 e.+im 14b/7, 18b/16
 e.+leri 2a/9
 eser-i baki : sonsuz iz
 e.+dir 19a/1
 esna : Ara, sıra
 e. 24b/19
 esvab : Elbiseler
 e. 10a/12
 eş- : Eşmek, kazmak
 e.-şhid 12b/4
 eşek : Eşek
 e. 7b/11
 eşgal : Kimlik
 e.+de 15a/8
 eşya : Eşya
 e.+nın 2a/1
 eteg : Etek
 e.+idir 14b/7
 ettir- : Yaptırmak
 e.-mekdir 7b/14
 ev : Hane, ev
 e.+de 23b/11
 e.+inde 3b/22
 e.+ine 10b/7
 evlad : Çocuklar
 e.+larımıza 4a/19

evliya : Ermiş
 e. 12a/22, 12b/6
 evliya-i nazirin : Bakan veliler
 e. 12b/6
 evrak : Sayfalar
 e. 2a/8
 evrak-ı perişan: Yıpranmış sayfalar
 e.+a 2a/8
 evvel' : İlk, birinci
 e. 10a/7, 10a/7, 13b/4, 15a/18, 15b/10,
 21a/7, 23b/1, 25b/9, 2a/15, 3a/3, 3b/5,
 5a/3, 5b/13, 5b/8
 e.+ine 12b/8
 evvela : Öncelikle
 e. 11b/1, 11b/20, 16a/14, 18a/5, 20a/4,
 22b/5, 23a/8, 24a/17, 24a/21,
 25a/13, 2b/10, 8b/18, 9a/5, 9b/12, 9b/5
 evvelki : Önceki, ilkin
 e. 20a/13
 e.+lerden 20a/21
 evvel zaman : İlk zamanlar
 e.+da 23b/1, 5b/4
 ey : Seslenme ünlemi
 e. 11a/23, 12b/16, 14b/9, 15b/14,
 18a/3, 18b/10, 18b/20, 20b/7, 3b/14,
 4b/22, 5a/23, 5b/2, 5b/20
 eydür : Söylemek
 e. 15b/7, 1a/12, 5a/5, 8a/10
 e.+ler 8a/13
 eyi : Güzel, hoş
 e.+dür 9a/4
 eyit- : Söylemek
 e.-di 16b/8, 18b/8, 24a/5, 3a/17, 3a/18,
 3b/2, 5a/14, 5a/20, 5a/23, 5b/2
 e.-diler 18a/20, 3a/15, 5a/6
 eyle : Öyle, o şekilde
 e. 15a/7, 15b/10, 17a/4, 20b/8, 24a/1,
 5b/3
 eyle- : Yapmak, işlemek
 e.-di 10b/21, 10b/7, 13b/2, 13b/4,
 14a/20, 14a/22, 15b/11, 21b/20, 21b/5,
 22b/14, 22b/16, 22b/16, 23b/4, 23b/6,
 24a/10, 2b/24, 2b/24, 2b/25, 5b/1,
 7b/18
 e.-diği 9b/20
 e.-diği 16a/7, 17b/10, 17b/15
 e.-dik 14a/18, 9b/7
 e.-dikde 18a/5, 22a/4

e.-dikden 12a/17, 22b/9
e.-diler 14b/15, 18a/19,
18b/7, 3b/18, 4b/13, 4b/14,
8a/22, 8a/4
e.-dim 10a/2, 10b/5,
16a/20, 17a/4, 1a/17,
22b/20, 23b/13, 23b/4,
24a/3, 24a/7, 9b/23
e.-din 9b/1
e.-dügün 11b/17
e.-dün 9a/21
e.-meden 20b/20
e.-mek 10a/23, 10a/5,
10b/6, 12a/9, 17b/17,
1a/14, 21a/21, 7a/16
e.-memek 10a/2
e.-mesün 16b/6
e.-meye 13b/17, 18b/21,
2a/13, 7a/9
e.-mez 11b/17
e.-mezdin 9b/15
e.-miş 18a/1, 19a/6, 7a/8,
7a/8, 7a/9
e.-mişdim 18b/12
e.-mişdir 21a/21, 23b/11
e.-mişler 18a/2, 19a/7,
19b/18
e.-rdim 1a/17
e.-rse 4a/9
e.-se 5a/21, 7a/17
e.-sun 18a/20
e.-sünler 10a/1
e.-ye 13b/16, 17b/3, 2b/10,
2b/12, 5b/21
e.-yin 14b/1
e.-yüb 5b/21
eyli- : Eylemek
e.-ye 18a/9
e.-yeler 21a/12
e.-yesin 11b/8, 2b/13,
6a/14
eyü : Güzel, hoş
e. 10a/18, 15a/12, 15b/10,
15b/2, 16a/7, 22b/2,
24a/10, 5b/4, 7a/1
e.+ce 15a/16
e.+dür 16a/11, 16a/12,
18a/14, 22b/20, 9b/14

eyüce : Güzelce, hoşca
e. 11b/19, 18a/1, 25a/4, 6a/13, 6a/13,
7a/5, 8a/22, 8a/23, 8b/1
eyyam : Günler
e.+da 21b/9
Eyyub : Peygamber
e. 18b/15
Eyyub Sultan : Peygamberimizin
sahabelerinden biri
e. 18a/21
ezan : Ezan
e. 1a/14
ezher : Pek beyaz, parlak
e. 10b/4
ezvacihi : Onun eşleri
e. 12b/2

F

fahri : Övünme
f. 3b/25
fahrol- : Övünmek
f.-unurdu 3b/25
faide : Fayda
f. 7a/14, 7b/19
f.+sin 8b/16
fakir : Yoksul
f. 1a/11, 10a/1, 17a/2, 24b/20, 7a/16,
9b/15
f.+den 14b/6
f.+e 2a/13, 21b/8
f.+i 2a/11
f.+im 10b/2
f.+in 20a/21
fakir menzil : Ok atılmayan menzil
f. 7a/16
fakiru'l-hal : Yoksulluk hali
f. 20b/12, 20b/17
fakr : Fakirlik, yoksulluk
f. 3b/23
f.+i 3b/25, 4a/2
fakr-i iztirar :
f.+ı 3b/23
farig : İşini bitirmiş
f. 10a/12, 4b/9, 5a/12, 5a/16, 6a/18
fasıl : Bölüm
f. 3b/15

fasidi : Kötü, fena
 f. 8b/6
 fasl : Bölüm
 f. 18a/20, 18a/21, 18a/22,
 23a/11
 fatih : Feth eden
 f. 21b/1
 fatiha : Kuran-ı Kerim'in
 ilk suresi
 f. 16b/18, 25b/7, 2a/11
 fatiha-i şerife : fatiha suresi
 f.+den 2a/11
 fatih-i bagdad : Bagdat fatihi
 f. 21b/1
 fazilet : Hüner, meziyet
 f. 1a/16
 faziletlü : Hünerli
 f. 9b/17
 feda : Feda
 f. 1a/11, 5a/15
 fekad : fakat
 f. 1a/13, 4a/8
 felek : Gökyüzü, sema
 f. 14b/5
 fena : Kötü
 f. 18a/1, 20b/2
 f.+dır 22b/14
 feragat : Rahatlık
 f. 22b/8
 ferah : Refah, rahat
 f.+a 4a/6
 feramuş : Unutma, hatırdan
 çıkma
 f. 10a/2, 2a/11
 feraset : Anlayışlılık
 f.+li 13a/19
 ferid : Eşsiz, tek
 f. 15b/18, 19a/10, 20b/3
 ferid-i asr : Zamanın bir
 tanesi
 f. 15b/18, 19a/10, 20b/3
 ferişteh : Melek
 f.+ler 4b/25
 ferman : Emir, buyruk
 f. 18a/20, 9b/22
 ferş : Sergi, döşek
 f.+ i 16a/8

fesad : Kötülük, fenalık
 f. 11a/6, 15b/6, 20a/11, 9b/4
 fesan : Asılsız
 f.+ları 20a/14
 feth : Fetih
 f. 4b/22, 4b/23, 7b/20, 8a/4
 fevt : Kaybolma
 f. 14a/7
 fınduk : Fındık
 f.+i 11b/15
 fırka : Parti, bölüm
 f. 19a/12, 19a/12
 fırın : Fırın
 f. 12a/1
 f.+a 23b/21
 fi : Arapça ön ek
 f. 1a/6, 25b/9, 2a/2, 3b/22
 fikir : Fikir, Düşünce
 f.+in 19b/21
 fil : Fil, iş
 f. 6b/9
 filan : Dolayısıyla
 f. 12a/8, 12a/8, 15b/15, 18b/16, 23a/18
 firar : Kaçış
 f. 21b/5
 f.+a 8a/19
 fişek : Fişek
 f. 17b/16
 fitil : Fitol
 f.+in 7a/11
 fukara : Fakir
 f. 3b/23
 fütüvvet name : Bir eser adı
 f.+de 16b/9, 2b/20, 8b/3

G

gadr : Hainlik, vefasızlık
 g. 18a/12
 gaferallah : Allah bağışlasın
 g. 1a/12
 galebe : Üstün gelmek
 g. 17a/20, 7a/16, 9b/17
 galib : Zafer kazanmış
 g. 14a/18, 14b/10, 17a/20, 19b/9,
 20a/21, 21a/6, 22b/7, 23a/11, 23a/12,
 23a/14, 5a/4, 5b/6, 5b/7, 5b/7, 6b/1,
 9b/16

g.+dir 19b/12, 19b/14,
23a/18, 23b/1
g.+e 23a/13
gam : Keder, tasa
g. 11a/20, 20a/9, 22b/17,
2b/8, 9a/1
gani : Zengin, varlıklı,
çok
g. 21b/8
g.+dir 20b/16
gayb : Gizli,
görünmeyen
g. 16b/18
gayet : En son had
g. 10a/13, 10a/18, 10a/5,
10b/9, 11a/6, 11a/8,
12b/17, 12b/19, 12b/19,
12b/20, 13a/19, 13a/19,
13b/16, 13b/7, 15a/11,
15a/20, 15a/20, 15a/22,
15b/11, 16a/11, 16a/7,
16a/8, 17a/15, 17b/22,
17b/7, 17b/7, 17b/8, 17b/9,
18a/7, 19b/14, 20a/5,
20b/2, 21b/14, 22b/13,
22b/18, 22b/20, 23b/19,
23b/4,
24a/10, 24a/8, 2b/22, 3a/1,
5a/13, 5a/17, 5b/22, 5b/4,
6a/1, 6a/18, 6b/23, 7a/22,
7b/15, 9a/4, 9b/11, 9b/14
gayri : Başka, başkası
g. 13b/17, 14b/17, 15a/8,
15b/20, 16a/1, 19b/21,
21a/18, 21b/11, 21b/9,
22a/5, 6a/2, 6b/16, 7a/12,
7a/15, 8a/3
gaza : Din uğruna
kafirlerle yapılan mücadele
g. 10b/3, 11a/4, 16a/21,
6a/16
g.+sında 4b/18
gazab : Öfke, gazap
g.+a 7b/17
gazaz : Gazaz
g. 24a/17
gazi : Savaştan
kurtulmuş olan

g. 10b/3
g.+ler 16b/17
geç- : Gelip geçmek
g.-di 4b/6, 4b/8, 5a/3
g.-en 19b/21, 20b/6, 8a/20
g.-enlere 7a/16
g.-er 13a/18, 14a/19, 21a/3, 5a/11
g.-erdi 3a/12, 4b/21
g.-erken 6b/7
g.-erler 9b/17
g.-ersen 11b/10
g.-irdi 16b/9
g.-meden 21a/19, 21b/5
g.-mek 15a/11, 8a/14
g.-mez 21a/6
g.-miş 16b/16, 5b/14
g.-üb 10b/20, 12b/13, 13a/21, 20b/3,
22a/3, 24a/8, 7a/14
g.-ürtmez 8b/2
g.-ürüb 13a/4
geda : Dilenci
g.+lar 7a/22
g.+sı 3a/8
gel- : Bir yere gelmek
g. 23b/15
g.-di 10b/12, 14a/12, 14a/15, 2b/21,
3a/17, 5b/10, 5b/9, 7b/24, 8a/1, 8a/2,
9a/22
g.-dik 10a/19, 17a/21, 18b/12
g.-dikde 8a/14, 9a/3, 9b/9
g.-diklerinde 7b/21
g.-diler 16a/6
g.-dim 19a/5
g.-e 11a/10, 12b/12, 14a/5, 17b/12,
18b/14
g.-en 23b/11, 3b/5, 3b/5, 6b/19, 7a/22
g.-erek 16a/19
g.-eydi 7a/22
g.-ince 17a/6, 20a/10, 20b/14, 22a/6,
8b/16, 8b/23
g.-ir 14b/4
g.-me 25a/2
g.-medi 5b/10, 5b/11, 8b/14
g.-mez 12b/19, 17b/1, 17b/14, 8a/18
g.-mezse 11b/8
g.-miş 16b/16
g.-mişdir 3b/14, 10b/12, 1a/14, 2b/14,
9b/19

g.-üb 10a/6, 10b/16,
10b/18, 10b/21, 10b/4,
11b/7, 11b/9, 12a/14,
12a/17, 13a/18, 14a/12,
15b/22, 18b/6, 1a/7, 21b/5,
22a/14, 23b/3, 24a/13,
3a/23, 5a/9, 5b/1, 6a/22,
7b/17, 8a/11, 8a/15, 8a/3,
8b/16, 9a/11, 9a/3
g.-ür 13a/16, 13a/5,
14b/17, 17b/12, 17b/13,
17b/14, 17b/14, 17b/2,
21a/3, 22a/11, 22a/9,
23b/9, 5a/8, 7b/1, 9a/15
g.-ürler 15b/19, 18a/14
g.-ürse 5b/6, 7b/2, 9a/15
g.-ürsem 5b/7
g.-ürsen 5b/7

Gelibolu : Gelibolu
g.+da 24a/11, 24b/12, 2b/4

gerçi : ...ise de, Her ne kadar...
g. 10a/4, 14a/22, 15a/2,
23b/17, 7a/6

gerek : Lazım, gerek
g. 14b/9, 15a/5, 16a/13,
16a/5, 17b/22, 23b/8
g.+dir 10a/5, 11a/7, 11a/8,
11a/8, 11a/9, 11b/19,
12a/10, 12a/15, 12a/16,
12a/9, 13a/19, 13b/13,
15a/15, 15a/19, 15b/12,
15b/13, 15b/3, 17a/16,
17b/15, 17b/18, 17b/5,
17b/8, 17b/8, 18a/13,
18a/7, 19b/10, 19b/11,
19b/5, 20a/11, 20a/15,
20b/18, 22b/9, 23a/10,
23a/10, 23a/22, 23a/8,
6a/2, 9a/18

gerek- : Yakışmak, uygun olmak,
lüzumlu
g.-dir 10a/19, 10a/4,
22b/10, 2b/10, 2b/7, 4b/2

gergedan : Gergedan
g. 23a/5

gergis : Bir kuş türü
g. 2b/21
g.+i 2b/25

geri : Arka
g.+dedur 7a/17

geru : Geri, arka
g. 18a/11, 18a/2, 8a/14

getür- : Alıp getirmek
g. 8b/24
g.-di 16a/17, 2b/24
g.-düler 10b/22
g.-e 12b/11, 12b/12
g.-elim 5a/20
g.-esin 11a/12, 11a/12
g.-mek 6b/16
g.-müş 4b/18
g.-se 20a/6
g.-üb 10a/6, 12a/9, 21a/5, 6b/19,
23b/22, 25b/5, 6b/156b/20, 9a/10
g.-ün 5a/24
g.-ürler 7a/5

gevşek : Gevşek
g. 19b/20

gey- : Giymek
g.-dire 16b/19
g.-mek 16b/7
g.-miş 10b/21
g.-üb 10a/12
g.-düre 16b/11, 16b/19

gez : Okçulukta kullanılan uzunluk ölçüsü
g. 10a/15, 11a/8, 12a/18, 12b/11,
13b/11, 14a/8, 14a/8, 15b/11, 15b/2,
15b/3, 15b/5, 20b/5, 5b/13
g.+dir 11a/15, 11a/16
g.+i 14a/3, 14a/5
g.+in 11a/7, 14a/8
g.+ine 14a/3
g.+ini 11a/7, 9b/3
g.+ler 15b/5
g.+liye 15b/7
g.+miş 19b/15

gez- : Dolaşmak
g.-er 3b/3
g.-erlerdi 4b/12
g.-eyim 22a/10
g.-üb 10b/17, 23b/2

gezle- : Gizlemek
g.-yecek 15b/3
g.-yesin 11a/9, 11a/9
g.-yüb 15b/3, 15b/3, 9a/13

gibi : Gibi

	g. 10a/1, 10b/23, 12a/7, 13a/5, 13b/16, 14a/18, 14a/8, 14b/4, 15a/17, 15a/18, 15a/4, 15b/4, 15b/5, 15b/9, 17b/11, 17b/17, 18b/13, 19a/16, 19a/4, 19b/3, 22a/10, 22a/8, 22b/2, 24a/3, 7b/12, 8b/23, 9a/4 g.+dir 17a/12		
gice	: Gece g. 12a/2, 12a/2, 15a/14, 15a/15, 7a/12, 9a/5		
gid-	: Gitmek g.-en 22a/17, 7b/10 g.-er 13a/15, 15a/4, 15b/5, 18b/14, 20a/17, 9b/21 g.-erdikde 16b/10 g.-erken 20a/11, 22a/17, 22a/18 g.-erse 11a/9, 14a/8, 7a/17 g.-ersem 11a/20 g.-erüb 3b/23 g.-üb 21a/17, 22a/3, 7b/20		
gir-	: Girmek g.-di 8b/11 g.-e 13a/7 g.-er 13a/10, 13a/11 g.-mez 7b/3 g.-üb 8a/23, 8a/6		
girdkar	: Yuvarlaklık g. 12b/5		
girü	: Tekrar, yeniden g. 12b/19, 9b/17		
git-	Gitmek, ayrılmak g.-di 15b/9, 5b/17, 5b/17, 5b/17, 7b/20 g.-mek 22b/10, 23b/11 g.-meye 12b/12 g.-mezdi 19a/12 g.-miş 17a/5 g.-sin 7a/18		
gizli	: Saklı olan g. 9b/15		
gök	: Sema, gök 2) Yeşil g. 3b/3		
		g.+den 8a/18	
gökli		: Yassı g.+dir 19b/7	
gölge		: Gölge g.+ye 15a/17	
gönder-		: Göndermek g.-diler 8a/11 g.-üb 17a/5, 21b/2, 8b/15	
gönül		: Kalp, gönül g. 15b/1	
gör-		: Görmek g.-di 14b/5 g.-dü 14b/4 g.-dügümüz 20b/9 g.-dügün 7a/1 g.-dük 14a/15, 14a/16, 14a/17, 18a/12 g.-düler 14b/17, 18b/1, 22b/1, 5b/12 g.-en 15b/12 g.-esin 15b/4, 21b/4 g.-eyim 22a/10, 6b/12 g.-meyince 12b/23, 13a/18, 6a/1 g.-mez 3b/23 g.-miyesin 2b/18, 6a/12 g.-sen 14a/2 g.-sün 16b/7 g.-üb 10b/15, 13b/8, 17a/8, 2b/23, 3b/14 g.-ülmeyince 13a/20 g.-ünmeye 22b/22 g.-ür 10a/17, 18a/10, g. 6b/7 g.-ürler 6b/3 g.-ürlerdi 8a/5	
göre		: Göre g. 10b/16, 11a/10, 11a/8, 15b/12, 15b/2, 19a/7, 19b/10, 23b/6, 2a/6, 7b/13, 8a/23 g.+dir 11a/7	
görül-		: Görülmek g.-e 3b/14 g.-meye 6a/11	
görün-		: Görünmek g.-meye 9b/10, 9b/9 g.-ür 17b/11	
göster-		: Göstermek g.5a/23 g.-di 13b/3, 15b/10, 15b/11, 6b/1 g.-dik 9b/11	

21a/14 g.-e 12b/14, 21a/13,
 g.-eler 20b/12
 g.-eyim 14a/15
 g.-ir 13b/2, 17b/20, 8b/18
 g.-mekden 9b/11
 g.+enlere 6a/19
 g.-meyen 12b/15
 g.-sen 7a/20
 g.-üb 13b/1, 23b/2
 götür- : Götürmek,
 taşımak
 g.-düm 23b/5
 g.-mek 7a/24
 g.-meye 7a/23
 g.-üb 8b/24
 göz : Göz
 g.+ünü 12b/20
 gözed- : Beklemek,
 ummak
 g.-esin 11a/5, 16a/7, 9b/2
 g.-in 5a/24
 g.-üb 16a/12
 gözetici : Gözetleyen
 g.+ler 23b/1
 gufran : Affetme,
 merhamet etme
 g. 21b/1, 7a/13
 gurbe :
 g. 7a/10
 guruş : Para birimi
 g. 8a/9
 g.+dur 21b/21, 21b/21
 gussa : Üzüntü, keder
 g. 2b/8, 3a/1, 4a/3, 4a/3,
 4a/5, 4a/6
 g.+sı 4a/6
 guy : Söz
 g. 7a/9, 9b/22
 g.+i 12a/19, 12a/20
 g.+lar 8a/20
 guzat : Gazi
 g. 8a/19
 guzat-ı mücahid: Cihat eden gazi
 g.+in 8a/19
 güc : Güç, kuvvet
 g. 10a/10, 11a/1
 g.+dür 5b/22

g.+le 7b/17
 güft : Söz, lakırdı
 g. 7b/24
 gül- : Gülmek
 g.-üşdüler 24a/3
 g.-üşmesine 24a/6
 gülzar : Gül bahçesi
 g. 4b/5, 4b/5
 gümüş : Gümüş
 g.+den 8b/14
 gün : Gün, zaman
 g. 10a/11, 10a/13, 10a/23, 10b/1,
 12a/10, 12a/2, 12a/2, 12a/8, 13b/18,
 14a/7, 15a/14, 15a/15, 15a/4, 15b/5,
 16a/8, 21a/1, 21a/4, 22a/8, 23b/3,
 23b/4, 24b/18, 4a/2, 4b/18, 4b/5, 6b/2,
 7a/12, 7a/4, 9a/5
 g.+de 11b/4, 15a/3, 6b/15
 g.+den 10a/13, 23b/20, 2b/13
 g.+dengün.e 10a/10
 g.+e 19b/1, 2b/13
 g.+ü 12b/16, 25a/18
 günah : suç, hata
 g. 23a/21
 günahkar : günah işleyen, suçlu
 g. 5a/9, 6a/18
 güzel : Hoş, sevimli
 g. 15b/10, 15b/4
 güzide : Özel, seçilmiş, beğenilmiş
 g. 1a/14, 1a/8
 g.+ler 20b/11, 20b/6
 g.+leri 6b/2
 g.+lerin 18b/20
 güzün : Seçen, seçilmiş, seçkin
 g.1a/8, 16a/19, 19a/2, 2a/22

H

haber : Haber, bilgi
 h. 17a/6, 21a/4, 24a/1, 8a/14
 haberdar : Bilgili
 h. 21a/11
 habeş : Habeş
 h. 13b/19
 habibi : Sevgili
 h. 12b/1
 habib-i ekrem : Kerim olan sevgili
 h. 3b/18, 3b/19, 3b/21

hace	: Öğretmen, hoca h. 10b/3	h. 21a/1, 21a/7, 21b/17, 22a/8 h.+sı 20a/16
hace-i aleyyan:	Kainatın hocası h. 2b/15	halas
hacı	: Haccetmiş, hacı h. 10b/8, 1a/15, 23b/15, 24a/4, 24b/11, 24b/17, 25a/21	halebi
had	: Sınır h. 12a/22, 9b/19	halecan
hadd	: Sınır h.+imden 23b/7	halel '
haddizat	: Zaten, esasen h.+ında 21b/6	hali
hadis	: Söz, kıssa h. 3b/21, 3b/25	halifetullah
hafi	: Gizli h. 14a/6	halik
hak	: Tanrı 2) Doğruluk h. 10a/21, 12a/22, 16a/16, 18a/12, 21b/15, 23b/6, 2a/7, 2b/23, 2b/9, 3a/19, 3b/16, 3b/22, 3b/4, 4b/3, 5b/20, 7b/4, 8b/5 h.+ ka 14a/22 h.+kı 5a/17 h.+nda 7a/22	halik-i alem
hakim	: Hükmeden 2) hikmet sahibi,	halilullah
bilgin	h.+inden 12a/5	halim
hakir	: Değersiz, itibarsız h. 19b/2, 1a/11, 23b/12, 23b/2	halk
hakir-i pür	: Oldukça değersiz h. 19b/2	halka
hal	: Durum, vaziyet h. 13b/18, 14b/1, 17a/2, 17a/6, 18a/22, 6b/9, 8a/19, 9b/12 h.+de 8a/15 h.+dir 14b/1 h.+i 10b/6, 7a/15 h.+in 14b/1 h.+ine 12a/7	halk-ı alem
hala	: Akraba, hala	hamd
		han
		hançer
		haram
		harbi
		harçlık
		hareket
		harem

harem-i has	: Hususi harem	2) Yüz ve yanaklardaki ince
h. 21b/2		tüy
harfen	: Harf olarak	h. 18a/22, 21b/3
h. 1a/13		hatta
haric	: Hariç, dahil	: Hatta
olmayan		h. 19a/7
h.+den 10b/21, 16a/4		hattab
has	: İyi, güzel, Hususi	: Oduncu
h. 21b/2		h. 12b/3
hasan	: Hasan	h.+dır 3b/7
h. 12b/4, 1a/9, 24b/11,		hattat'
25a/1, 25a/14, 25a/2,		: Güzel hat yazısı yazan
25a/3, 25a/8, 7a/9		h. 18a/21, 24a/22, 25a/19
hased	: Kıskançlık	hatt-ı hümayun: Askeri sınır
h. 7a/21		h. 18a/22
hasıl	: Semere, sonuç	hatt-ı şerif
h. 10b/13, 11a/6, 12a/9,		: Mübarek hat, sınır
19b/11, 22a/22, 22a/22,		h.+de 21b/3
22b/21, 23b/10, 2b/2, 3a/1,		hava
4a/5, 4b/23, 9b/12, 9b/4		: Boşluk, hava
hasılı	: Sonuç olarak	h. 15a/18, 16a/11, 16a/6, 16a/7, 16a/9,
h. 21b/7		18a/11, 18a/12, 18a/9, 21a/18
hasis	: Cimri, pinti	h.+da 16a/10, 16a/6
h.+dir 20b/17		h.+sı 23b/11
hasiyyet	: Hadım edilmiş	h.+sın 18a/9
olan		h.+siyle 21b/13, 24a/13, 24a/16,
h. 23a/3		24a/17, 24a/21, 24a/21, 24b/6
haşa	: Tövbe	h.+ya 21a/17
h. 8b/6		h.+yı 16a/7, 20b/5
hata	: Yanlış	havacı
h. 11b/16, 11b/17, 19a/11,		: Havacı
2a/9		h. 18a/13, 21a/20, 21a/21
h.+sında 23a/20		h.+lar 18a/7
h.+ya 1a/12		h.+lara 21a/21
hatem	: Yüzük	h.+ları 21a/16
h. 21b/6		haydar
hatem-i sani	: İkinci yüzük	: Haydar
h. 21b/6		h. 24b/6
hatır	: Akıl, zihin	hayır
2) Hal, keyif		: İyilik, hayır
h. 14a/17, 2a/3		h. 10a/2, 10b/7, 13b/2, 16a/21, 16b/2,
h.+ın 20b/18		17a/9, 1a/14, 21a/12, 21b/15, 2a/13,
h.+ınca 16a/5		6a/14, 8b/17
hatime	: Son	hayırlı
h. 2a/15		: İyilik eden
hatriçün	: Hatır için	h.+lı 14a/5
h. 7a/8		hayli
hatt	: Yazı	: Epeyce
		h. 21a/3, 3b/17
		hayr
		: İyilk, hayır
		h. 21b/17, 2a/11, 2a/14, 5b/14, 9b/21
		hayran
		: Tutkun, şaşkın
		h. 10b/20
		hayrat
		: Bağış
		h. 18b/19
		hazer
		: Sakınma, çekinme
		h. 9b/11
		hazır
		: Mevcut olan

h. 12a/17, 12a/4, 17b/7,
21a/2, 21a/2, 22b/14,
23a/10, 23a/8, 5b/11
h.+lardır 20b/13
hazırlan- : Hazırlanmak
h.-sa 20b/11
hazlu : Zevk alan
h. 4b/25, 4b/26
hazret : Bir saygı ifadesi
olarak büyük
zatlara verilen bir
unvan
h. 11a/1, 12b/1, 16a/17,
16b/7, 3b/24, 4a/3, 8b/2,
18a/21, 3a/6, 4a/9, 4b/9,
5a/13, 5b/4
h.+leri 6b/1, 7a/8, 16a/3,
7b/22, 9b/18
h.+lerine 10b/22, 6b/9
h.+lerinin 10b/22, 6b/19,
7a/2
h.+nden 21b/15
h.+ne 18a/19, 18a/22,
21b/16
h.+nin 13a/22, 16a/16,
7b/15
hazret-i adem :
h. 2b/21, 2b/22, 2b/25,
3a/1, 3a/10, 3a/3, 3a/9
h.+den 8b/2
h.+e 2b/24
hazret-i ali :
h. 1a/13, 4b/16
hazret-i cebrail:
h. 2b/17
hazret-i ebubekir
h. 1a/8
hazret-i ebubekris
h. 12b/3
Hazret-i Habib-i Ekrem
h. 3a/19
Hazret-i Hüseyin
h. 5a/3
Hazret-i İmam Hüseyin
h.+den 16b/7
Hazret-i İsmail
h. 3b/10
Hazret-i Resul

h. 3b/11, 4a/3, 4a/7, 4b/12, 4b/17,
4b/20, 4b/3, 5b/16, 5b/2
Hazret-i Resulallah
h. 4a/14
Hazret-i Resul Ekrem
h. 2b/15
Hazret-i Resulullah
h. 4a/13, 4a/24, 4b/18, 4b/21, 4b/23,
4b/5, 5a/1, 5a/16, 5a/20, 5a/7
Hazret-i Sad
h. 4a/12
Hazret-i Server-i Kainat : Kainatın efendisi
h. 12b/1
Hazret-i Sultan-ı Enbiya : Nebilerin sultanı
h. 16a/17
hediye : Hediye, armağan
h. 12a/6
h.+ler 12a/8
hekimoğlu : Hekim oğlu
h. 24b/19
helak : Ölme, helak olma
h. 21a/21, 7b/18
helal : Haram olmayan
h. 13a/21
hele : Hele
h. 14a/20
helva : Helva
h. 14b/12, 25b/4, 25b/5
hem : Kelimelerin başına gelerek
birlik ve ortaklık yapan sıfat
h. 13a/2, 16b/3, 18b/2
heman : Hemen, aceleyle
h. 10a/2, 10a/22, 10b/14, 10b/16,
11a/13, 13b/13, 13b/16, 14a/12, 14a/6,
15a/18, 15a/4, 15b/4, 15b/8, 16a/5,
17a/4, 17b/11, 18b/11, 18b/21, 22b/10,
22b/16, 23a/13, 24a/7, 3b/20, 6a/16,
6b/8, 8a/2, 8b/12, 8b/24, 9a/16, 9a/7,
9b/5
hep : Daima
h. 10a/1, 15a/1, 8a/2
her : Her bir, her
h. 10b/13, 11a/21, 11a/7, 11b/20,
11b/5, 12a/4, 14a/8, 14b/13, 16a/6,
18b/8, 19a/1, 19a/10, 19a/17, 19b/18,
1a/10, 1a/16, 1a/2, 20a/11, 20a/15,
21b/10, 21b/20, 21b/3, 22a/9, 23a/12,
23b/11, 23b/4, 23b/9, 24b/4, 25b/4,

3b/22, 4a/8, 6a/14, 7a/4,
9a/5, 9a/5, 9b/22
her bar : Her zaman
h. 11a/22, 20b/15
her bir : Her biri
h.+i 19a/14, 19a/7, 19b/1,
3a/2
h.+ine 19a/17
h.+inin 19a/12, 7a/3
her gece : Bütün geceler
h. 10b/9
her gece : Bütün geceler
h. 9a/5
her gün : Günler
h. 10b/7, 10b/8, 14a/6,
9a/5
her kangı : Her hangi
h. 18b/4
h.+mızın 5b/6
h.+sının 20b/13
her kangı atıcı : Her hangi atıcı
h.+nın 18b/4
her kangı mezheb: Her hangi
mezheb
h. 19b/10
herkes : Tüm, herkes
h. 11a/15, 11a/17, 13b/6,
14a/20, 15a/19, 16b/6,
21b/10, 23a/12, 2a/6, 6b/5
h.+e 12a/7
her kim : Kim ki, her kim ki
h. 5a/21, 6b/4
her kişi : Herkes
h.+ye 20b/20
her şey : Her şey
h. 10a/21, 6a/1
h.+de 7a/24
h.+i 1a/4
hesab : Hesap
h. 16a/6, 18a/4, 19b/18
h.+lar 20a/18
heves : Arzu, istek
h. 10b/4, 21b/10, 21b/9,
23b/12, 2b/10, 6a/15
hıfz : Ezber
h. 5b/21

hızır : Hızır
h. 19a/1
hızlı : Hızlı, süratli
h.+nın 7b/10
hibe : Verme, bağışlama
h. 25b/7
hicab , : Utanma, ayıp
h. 23b/19, 23b/20
hiç : Hiç, asla
h. 10a/6, 11b/4
hikayet : Hikaye
2) Durum, Vaziyet
3) Mesel, kıssa
h. 10b/4, 14a/13, 15b/5, 20b/19,
21a/21, 22a/8, 23a/22, 23b/2
hikmet : Hakimlik, sebep
h. 21a/5, 21b/5
hikmet-i huda : Allah'ın hikmeti
h. 21a/5
hikmet-i rabbani: Allah'ın hikmeti
h. 21b/5
hilaf : Muhalefet, karşı,zıt
h. 10a/17, 18a/15, 18b/2, 21a/20
hilal : Ay'ın ilk hali
h. 12a/7, 17b/17
hile : oyun, aldatma
h. 14a/21, 23a/10
himmet : Lutuf, iyilik
h.+iniz 15b/15
h.+leri 7a/16
h.+ine 2a/6
hind : Hindistan
h.+e 3a/21
hisse : Pay
h. 23a/14, 2a/4
hitaben : Konuşurken
h. 18a/22
hizmet : Birinin işini görme, kulluk
h. 1a/15, 2b/11, 8a/3
h.+in 2b/12
hizmetkar : Hizmet eden
h.+ı 15b/6
hod : Kendi, bizzat
h. 16b/22, 5a/6
hokkabazlıg : Şaklabanlık
h.+ı 13b/2
hoş : Güzel, latif
h. 17b/3, 22b/1

hoşca : Güzelce
h. 11b/14, 18a/4, 9b/3,
13a/13, 14a/1, 14a/10,
21b/4
hub : Güzel
h. 12a/15
hubbü'l-vatan : Vatanın sevgisi
h. 23b/7
huda : Allah
h. 12b/1, 16b/6, 21a/5,
2a/12, 2b/19
huda perver : Allah sevgisi
h. 16b/6, 2b/19, 2b/19
huday-ı teala : Yüce Allah
h. 2a/12
hulk : Huy, tabiat
h. 21b/13
huma : Huma kuşu
h. 19a/11
hurma : Hurma ağacı
h. 10b/5
hurma dal : Hurma ağacı dalı
h.+ı 10b/9
h.+ından 10b/5
hurrem : Şen, gönül açıcı
h. 25b/2
husus : Özellik
h. 20b/19
h.+da 20b/3
hususam : Özellikle
h. 16a/11
huzur : Huzur, rahatlık
h. 6b/21
h.+unda 6a/22, 7a/13, 7a/8
huzur-ı şehriyar: Padişahın huzuru
h.+ıde 6b/21
huzur-ı şerif : Mübarek huzur
h.+inde 13a/22
h.+lerinde 4a/13
h.+lerine 10b/22, 4b/17
hüccet : Senet
h.+ler 18b/5, 18b/7
hücum : Saldırı
h. 2b/23
hükm : Emir, irade
h. 15b/11
h.+ünden 10b/11
h.+ünü 2a/22

hümayun : Mübarek, kutlu
h. 18a/22, 6b/4
h.+da 7a/3
hüner : Marifet, beceri
h. 13a/14, 1a/2, 6a/19, 6a/5, 6b/1,
7a/20
h.+ler 23b/2
h.+lerde 2a/6
h.+leri 8a/20
hünkar : Efendi, padişah
h. 10b/22, 22b/12, 8a/6
h.+ım 13b/2
hünkar ağa : Padişah ağası
h.+larından 22b/12
Hüseyin : Hüseyin
h. 16b/7, 16b/8, 1a/9, 25a/3, 5a/2
hüsn : Güzellik, iyilik
h. 21a/11, 21b/13
hüsn-i ihtiyar : Güzел seçim
h.+lariyle 21a/11

I

ıрак : Uzak
ı. 8a/16, 8a/18
ıрак yer : Uzak yer
ı.+den 8a/16

İ

ianet : Yardım
ı. 2a/7
ibadet : Kulluk vazifesi
ı. 5a/17
ı.+e 5a/13, 5a/16
İbrahim : Hz. İbrahim aleyhisselam
ı. 12a/22, 25a/17, 25b/3, 3a/6, 8b/6
ıbraz : Meydana çıkarma
ı. 18b/7
ıbtida : Eskimiş
ı. 10b/12, 10b/13, 14b/3, 16a/17, 2b/5,
3a/9, 9a/7
ıbtida yay : Kullanılmayan yay
ı. 2b/21
ıcad : Buluş
ı. 7a/8
ı.+ımız 7a/14

icazet	: İzin, mücade	16a/22, 18a/6, 20a/5, 21b/16,
	i. 12b/9, 14b/14	23a/11
	i.+dır 14b/14	i.-eceksin 13b/18
	i.+iniz 15b/15	i.-eler 10a/11, 10a/16, 12b/15, 2a/11,
icazetsiz	: İzinsiz	i.-elim 15a/14
	i. 23a/15	i.-em 2a/4
icra	: Haciz, el koyma	i.-emez 18a/21
	i. 7a/8	i.-en 10b/13, 6a/4, 6b/15, 3b/8
ictihad	: Gücü kuvveti	i.-enin 25b/6, 25b/7
	yettiği kadar çalışma	i.-enler 18b/19
	i. 20b/8	i.-er 10b/4, 11a/3, 13b/2, 15a/20,
	i.+ın 19b/16	16a/13, 17a/2, 17a/20, 17b/18, 18a/22,
iç	: İçeri, iç	18b/13, 18b/14, 21b/5, 24a/12, 2a/19,
	i.+ 20a/6, 9a/17, 9a/21	2a/20, 2a/21, 2a/22, 2a/23, 2a/23,
	i.+ine 13a/12	4a/10, 6b/13, 7b/17, 7b/18, 7b/23,
	i.+eru 13a/15, 13a/15	8a/14, 8a/3, 8b/16
	i.+inde 12b/23, 15a/17,	i.-erdi 21a/9, 23b/5, 7a/15
	22a/20, 23b/11, 7a/14	i.-erdim 1a/16, 7a/20
	i.+ine 13a/10, 13a/10,	i.-erek 22a/11
	13a/11, 13a/12, 13a/14,	i.-erim 5b/7
	13a/20, 13a/4, 13a/7,	i.-erler 15b/20, 17a/10, 17a/8, 18a/11,
	13b/10, 15a/13	20b/22, 20b/22, 21a/16, 21a/18,
	i.+ini 11b/1, 11b/23	22a/13, 6a/21, 6b/21, 7a/18, 7a/19,
	i.+lerinde 20b/14	7a/20, 7a/21, 7b/15, 7b/21, 7b/22,
	i.+lerinden 5a/5	9b/17
iç-	: İçmek	i.-erlerdi 19a/4, 23b/2, 2b/17, 4b/7,
	i.-din 5a/6	6a/21
içeru	: İçeri	i.-erlermiş 7a/4
	i. 22b/7	i.-erlerse 15b/17
	i.+de 6b/4	i.-erse 10b/13, 16a/4
	i.+ye 23a/1, 9a/18	i.-ersen 10a/16, 10a/21, 11b/1, 14a/11,
iç kabza	:	2b/10, 3b/15, 7b/3
	i.+dan 9a/17	i.-ersin 13a/11, 3b/15
içün	: İçin, dolayı	i.-esen 10b/1, 6a/9
	i. 10b/6, 11b/23, 12a/15,	i.-esin 18b/21, 11a/5, 11b/14, 11b/16,
	12a/20, 12a/9, 13b/9,	11b/3, 11b/5, 12a/12, 12b/17, 13a/13,
	16b/18, 17a/21, 19a/4,	14a/3, 14a/7, 15a/10, 15a/10, 24a/10,
	19a/5, 19b/14, 19b/17,	2b/11, 5a/5, 9a/1, 9b/8
	1a/7, 20b/19, 20b/4,	i.-ilmiştir 20a/18
	23a/10, 23a/20, 2b/16,	i.-im 7a/20
	3a/13, 3a/16, 3a/17, 3a/18,	i.-in 5b/18
	3a/19, 3a/20, 3b/4, 5a/17,	i.-ince 14b/2
	6a/19, 6b/15, 6b/16	i.-inüb 21a/11
	i.+dür 18b/19	i.-inürse 21b/4
id-	: Etmek	i.-mek 10b/2
	i.-e 11b/4, 13a/19,	i.-üb 10a/7, 10b/12, 10b/17, 10b/4,
	13b/6, 16a/15, 7a/20,	10b/5, 10b/6, 11b/1, 11b/16, 11b/19,
		11b/6, 12a/11, 12a/13, 12a/4, 12a/5,

12a/8, 13b/15, 13b/19,
13b/3, 14a/22, 14b/19,
14b/19, 14b/6, 14b/7,
15a/10, 15a/8, 16a/20,
16a/22, 17a/18, 18b/1,
18b/11, 18b/17, 19a/5,
19b/18, 1a/1, 1a/16, 20a/8,
20b/12, 20b/7, 20b/8,
21a/14, 21b/10, 21b/11,
21b/12, 21b/13, 21b/14,
21b/4, 21b/9, 22a/13,
22a/14, 22a/18, 22a/20,
22a/9, 22b/9, 23b/12,
23b/16, 24a/4, 2a/10,
2a/18, 2a/4, 2b/7, 3a/23,
4a/1, 6a/5, 6b/13, 6b/14,
6b/20, 6b/22, 6b/9,
7a/1, 7a/21, 7b/1, 7b/22,
8a/10, 8a/17, 8a/19, 8a/5,
8b/4, 8b/5, 9a/7, 9b/10

idi: (i-) : İmek cevheri fiili

i. 10b/3, 10b/3, 10b/8,
14b/16, 14b/19, 16b/21,
16b/22, 17a/5, 19a/10,
19a/3, 19b/15, 19b/15,
20b/11, 21b/14, 21b/5,
21b/9, 22a/3, 22b/15,
2b/21, 2b/22, 3a/1, 3a/2,
3a/2, 3a/2, 3a/3, 3a/5,
3b/11, 5a/12, 5a/14, 5a/15,
5a/17, 5a/6, 6a/20, 7a/16,
7a/16, 7a/3, 7b/16, 8a/1,
8a/1, 8a/12, 8a/3
i.-ken 11a/3, 13a/16,
18a/16, 21a/2, 21a/8,
21a/8, 2b/16, 2b/17, 3b/10,
3b/18, 4b/17, 7b/15, 8a/16
i.-ler 19a/10, 19a/10,
19a/18
i.+m 10b/5, 10b/6, 17a/6,
23b/13, 23b/4, 3a/4
i.-miş 13b/4, 20b/20,
20b/21, 20b/22, 20b/22,
21a/15, 21a/15, 21a/16,
21b/14, 22a/11, 6b/6, 6b/9,
7a/5, 7a/9, 8a/11, 8a/7

i.-se10a/13, 10a/14, 10a/14, 10a/22,
10a/3, 10a/6, 10b/12, 11a/12, 11a/12,
11a/9, 11b/19, 11b/7, 12a/4, 12b/16,
12b/16, 13b/8, 14a/4, 14a/4, 15a/5,
16a/8, 16a/8, 16a/9, 18b/11, 19b/10,
19b/20, 20b/1, 20b/13, 22a/8, 23a/12,
23a/5, 2b/19, 6b/11, 7a/18, 7a/5, 7b/8,
9a/15, 9b/1, 9b/2
i.+sen 12a/2, 12a/2, 13b/21, 13b/21,
13b/21, 11a/10, 15a/14, 15a/15,
22b/19, 2b/12, 8b/18

idman : Antreman

i. 10a/10, 10a/11, 10a/16, 10a/16,
10a/2, 10a/3, 10a/4, 10a/4, 10a/5,
10b/1, 10b/1, 10b/12, 10b/13, 10b/6,
10b/9, 11b/14, 11b/15, 11b/16, 11b/18,
11b/3, 11b/5, 13b/18, 13b/19, 13b/9,
14b/11, 14b/19, 14b/3, 14b/3, 14b/7,
15a/10, 15a/4, 15a/7, 18b/14, 19a/4,
20b/7, 20b/8, 22a/9, 22b/21, 23b/13,
24a/10, 24a/4, 24a/4, 2a/18, 6b/18,
7a/20, 7a/21, 7a/22, 7a/23, 7a/24,
7b/11, 8a/5, 8b/16, 9a/1, 9a/22, 9a/7,
9a/7
i.+a 2b/13, 6a/14
i.+dan 10a/15
i.+e 6a/9
i.+ı 11a/14, 21a/4
i.+ım 18b/14
i.+ın 15a/6
i.+ları 19a/10

idrak : Anlayış

i. 2b/13, 2b/14

iħda : Hediye vermek

i. 12a/8, 18a/3

iħlas : Temiz, doğru sevgi

i. 3a/23

iħmal : Unutmak

i. 11b/6, 18b/12

iħsan : Lutuf, yardım

i. 13b/4, 21a/21, 21b/11, 21b/19,
21b/7, 23b/6, 23b/7, 6b/13, 6b/24,
6b/5, 7a/9, 7b/23

i.+ı 13b/4, 20b/15, 20b/17

i.+lar 21b/10, 21b/13

ihtiyar : Seçme, tercih etme

2) Yaşlanmış

i. 20b/10, 21a/11, 21a/11, 21b/12

i.+lardan 21a/16
ihtiyari : İstemeyerek
i. 16b/17
i.+dir 3b/24
ihvan : Arkadaş, sadık
dost
i.+dan 2a/10
ihya : Diriltme,
canlandırma
i. 21b/20
ikbal : Şans, talih
i.+i 18b/22
ikdam : Devamlı çalışma
i. 15a/8, 7b/1
iki : Sayı (2)
i. 11a/17, 11a/2, 11b/18,
11b/20, 11b/22, 12a/1,
12a/2, 12a/2, 13a/11,
13a/21, 14b/13, 15a/20,
15a/6, 15a/8, 15b/20,
16a/1, 16a/7, 17a/11,
18a/1, 18a/17, 19b/13,
19b/16, 19b/5, 21a/17,
21b/18, 22a/13, 22a/18,
22a/18,
22a/18, 22a/19, 22a/2,
22a/2, 23a/16, 23a/17,
23a/21, 23a/3, 24a/16,
24a/20, 24a/8, 24b/3,
3b/12, 3b/23, 4a/14, 4b/4,
6b/15, 6b/16, 6b/17, 7a/12,
8a/4, 8a/7, 8a/7, 8b/1, 8b/1
i.+si 15b/21, 15b/22,
20a/3, 21a/17, 22a/20,
23a/17, 23a/9
ikinci : İkinci
i. 20a/13, 20a/4
ikindi : İkinci
i.+den 14a/7, 12b/21
iktiza :
i. 14a/20, 21a/9, 8a/14
i.+sına 19a/7
il : Diyar, memleket
i. 8b/5
ilac : İlaç, çare
i.+ı 17b/16, 4a/4
ile : İle

i. 10a/1, 10a/10, 10a/10, 10a/12,
10a/16, 10a/20, 10a/4, 10a/4, 10a/5,
10b/10, 10b/12, 10b/7, 11a/1, 11b/15,
11b/2, 11b/23, 11b/3, 12a/16, 12a/19,
12a/4, 12b/10, 13a/6, 13b/11, 13b/13,
13b/18, 13b/8, 14a/10, 14a/11, 14a/12,
14b/12, 14b/13, 14b/13, 14b/14,
14b/19, 14b/3, 14b/4, 14b/8, 14b/9,
15b/15, 16a/21, 16a/22, 16a/6, 16a/7,
16b/1, 16b/2, 17a/19, 17a/9, 17b/16,
17b/20, 17b/3, 18b/17, 18b/19, 19a/15,
19b/1, 19b/17, 1a/14, 1a/16, 1a/2,
20a/10, 20b/18, 20b/5, 21a/12, 21a/12,
21a/7, 21b/12, 21b/14, 21b/15, 21b/17,
21b/2, 21b/8, 21b/8, 22a/11, 22a/4,
22a/6, 22a/7, 22b/15, 22b/21, 22b/21,
23a/14, 23a/2, 23a/6, 23a/6, 23a/7,
23a/7, 23a/7, 23a/7, 23b/10, 23b/18,
23b/18, 23b/21, 24a/1, 24a/10, 24a/2,
24a/2, 24a/3, 24a/4, 24a/7, 24a/9,
25a/5, 2a/11, 2a/18, 2a/9, 2b/12,
2b/25, 2b/8, 2b/9, 3a/23, 3a/24, 3b/13,
3b/3, 4a/14, 4a/16, 4a/18, 4a/4, 4a/6,
4b/12, 5a/4, 6a/14, 6a/6, 6a/8, 7a/12,
7a/19, 7a/23, 7a/24, 7a/5, 7b/10,
7b/11, 7b/19, 7b/2, 7b/20, 7b/20, 7b/9,
8a/13, 8a/21, 8a/4, 8b/1, 8b/13, 8b/17,
8b/19, 8b/20, 8b/21, 8b/22, 8b/22,
8b/6, 9a/5, 9b/2, 9b/3, 9b/5

iled- : İletmek
i.-üb 6b/9
ilerü : İleri
i. 15b/2, 7a/18, 21a/17, 7a/17
i.+de 20b/13, 23a/13
illa : Fakat, ancak
i. 4a/17, 4b/24, 4b/25, 8a/18
ilm : Bilgi, İlim
i. 19a/4, 19a/6, 20b/10, 10b/4, 10b/6,
19a/4, 6a/2
i.+inde 20b/2, 22a/7
i.+i 21a/19, 9b/18, 9b/19
i.+nde 9b/20, 19b/8, 1a/16, 20b/16,
20b/3, 20b/8, 21a/14, 9b/23
i.+ne 7b/8
ilm-i kemankeşlik : Okçuluk ilmi
i.+den 20b/10

iltifat : Teveccüh, yüzünü
çevirip bakma
i. 21b/4, 6b/12, 7a/15
iltimas : Rica
i. 21b/15
ima : Dokundurma
i. 7b/1
imam : İmam
i. 12b/4, 16b/13, 16b/13,
16b/14, 16b/14, 16b/14,
16b/15, 16b/15, 16b/15,
16b/7, 19a/15, 1a/9, 1a/9
i.+lar 19a/9
imam Ali :
i. 3b/12, 3b/13
imam Hanbeli
i. 19a/16
imam Hasan
i. 3a/15, 3b/9, 5a/3
imam Hüseyin
i. 12b/5, 3a/15, 3b/9, 5a/1,
5a/2
imam-ı Azam
i. 19a/15
imam Malik
i. 19a/16
imam Şafii
i. 19a/16, 22b/4
iman : İnanma duygusu
i. 12b/8, 23b/7
imdi : Şimdi
i. 10a/21, 10b/1, 11b/13,
13b/5, 13b/7, 14a/6, 14a/9,
14b/9, 15a/12, 15a/3,
15b/12, 17a/14, 17a/21,
18a/13, 18b/10, 18b/19,
19a/18, 19b/9, 1a/13,
20a/8, 20b/7, 22a/15,
22b/16, 23a/1, 23a/4,
24a/10, 2a/8, 2b/20, 3b/13,
3b/14, 4a/4, 4b/16, 4b/20,
5a/4, 5b/19, 5b/20, 6a/12,
6a/13, 6a/8, 7a/1, 7a/24,
7b/10, 8b/2, 9a/22
imtihan : Sınav
i.+da 14a/13
imtisal : İcab edeni yapma

i. 18b/1
in : Delik, yuva
i. 8b/6
in- : İnmek
i.-en 3b/11
i.-üb 9a/10
inad : İnat etme
i. 17a/4
ince : Zayıf, ince
i. 11a/2, 11b/23, 17b/17, 17b/18,
17b/20, 17b/21, 22b/1, 22b/3
i.+dirler 13a/10
incid- : İncitmek
i.-üb 3b/10
incir : İncir
i. 10b/23
insan : İnsan
i.+ın 19b/18
inşaallah : Allah'ın izni ile
i. 3b/15
intihab : Seçme, seçilme
i. 2a/4
iri : Büyük, iri
i. 23a/5
irmi : Yirmi sayısı
i. 4a/14
irşad : Doğru yolu gösterme
i. 2b/10
İsa : İsa peygamber
i. 12b/1, 3a/7
isbat : Delil
i. 16b/5
isbat-ı vücud : Vucudun delilleri
i. 16b/5
İshak : İshak
i. 12a/23, 8b/9
iskemle : Oturulacak yer eşyası
i. 12a/13
İskender : Makedonya kralı Flip'in oğlu
i.+dir 6b/13
islam : İslam dini
i. 12b/7, 3b/4
islambol : İstanbul
i.+a 17a/5
i.+da 2b/4
ism : İsim
i.+i 21b/17

i.+iyle 14a/21, 24b/4
İsmail : İsmail
i. 12a/23, 25a/19, 8b/9
isnad : Bir şeyi birisi için
yaptı deme
i. 11a/9
i.+dan 2a/15, 2b/5
israilullah : İsrailoğulları
i. 12a/23
istanbul : İstanbul
i. 24b/12
i.+da 13b/20, 24a/11,
24b/22, 24b/4
iste- : Talep etmek,
istemek
i.-di 5b/16
i.-mez 10b/1, 23b/11
i.-r 14b/11, 15a/21,
18b/15, 19b/19, 2a/13
i.-rler 7b/9
i.-rlerdi 21b/7
i.-rsen 9a/7
i.-rsin 7b/18
istiaze : Allah'a sığınma
i. 4a/1
istihza : Alay etme
i. 10b/19
istikbal : Gelecek
i. 8b/8
istimal : Kullanma, yapma
i. 2a/2
iş : Hareket, davranış
i. 10b/21, 15b/18, 19a/8
i.+i 11b/21, 14a/9, 22b/15,
6a/16, 6a/16
i.+in 15b/4
i.+ler 15a/12
işan : Keramet sahibi
veli anlamında bir
unvan
i. 12a/22, 12b/1
iş bu : Bu, şu
i. 3b/14
işit- : İşitmek, duymak
i.-diler 17a/6
i.-diğiniz 20b/10
i.-mediniz 5a/20
işrab : İçirme, içirilme

i. 10a/1
işte : İşte
i. 16a/5, 19b/8, 20a/2, 8a/19
iştihar : Meşhur olma
i. 7a/2
işid- : İşitmek
i.-üb 16b/21
it- : Yapmak, etmek
i.-di 4a/14
i.-diği 22a/9
i.-diler 1a/11, 4a/15
i.-dim 19b/2
i.-dirüb 6b/18, 8b/15
i.-medi 3b/13
i.-meğe 21b/7
i.-mek 21b/8, 2b/2, 7b/18, 7b/22
i.-mekle 7b/1
i.-memek 23a/10
i.-memişdir 16b/5
i.-meyesin 11b/6, 6a/16
i.-meyub 15b/18
i.-meyüb 2a/1, 8b/23
i.-mez 15b/4
i.-mezler 17a/10
i.-mezlerdi 19a/11
i.-mişdir 16b/4, 8a/8, 8a/8
i.-miye 12a/12
i.-miyelim 14a/6
i.-miyen 16b/2
i.-miyesin 14a/8
i.-seler 12a/15
i.-tigi 5a/16
iyi : İyi, güzel
i.+dir 4a/15
i.+dür 13b/16
izam : Büyükler
i. 19a/18
izn : İzin, mücade
i. 16a/18, 12a/6
izn-i şerif : Kutsal izin
i.+iyle 16a/18
i.+leriyle 3b/12
iztirar : İztirar
i. 3b/23
i.+ı 3b/23
i.+dir 4a/1
izzet : Şan, şeref
i.+lerinde 6b/19

- izzetlü : Şan, şeref sahibi
i. 22a/1, 22b/12
- kabil : Kaabiliyetli, istidatlı
k. 10a/11, 10a/18, 14a/11, 9a/17
k.+dir 10a/20, 11a/23, 17b/16, 21a/18
- kabil-i şagird : Kaabiliyetli öğrenci
k. 10a/18
- kabiliyet : Yetenek
k. 10a/19, 10a/19, 1a/2
- kabza : Bkz. Okçuluk terimleri ve deyimleri
k. 10b/7, 11a/23, 11a/5, 22b/3, 9a/17, 9a/21, 11b/9, 12a/18, 13b/12, 14b/9, 15a/7, 15b/14, 16a/13, 16a/16, 16a/21, 16a/22, 16b/16, 16b/19, 17b/1, 17b/2, 18a/3, 19b/22, 1a/12, 1a/15, 20a/10, 20a/2, 20a/8, 22b/8, 22b/9, 23b/3, 2a/23, 2a/4, 2b/12, 2b/9, 3a/23, 3b/14, 5b/20, 6a/14, 8b/20, 9a/18, 9b/1, 9b/2
k.+den 22b/9
k.+mıza 23b/3
k.+nın 1a/17
k.+si 13a/4, 16a/14, 23a/2
k.+sın 8b/19, 13a/6
k.+sının 9a/13, 9a/14, 11b/7
k.+siyle 3a/3
k.+ye 20a/6, 9a/1
k.+yı 9a/11, 3b/12, 16a/19, 16b/1, 16b/2, 16b/2, 16b/4, 17a/9, 17b/3, 21a/12, 8b/17
- kabza-i hayır dua : Bkz. Okçuluk terimleri ve deyimleri
k. 10b/7
- kabza aşık : Bkz. Okçuluk terimleri ve deyimleri
- k.+ı 12b/16, 13b/7, 18b/10, 18b/20, 20b/7, 3b/14, 8b/17
k.+ıkarındaş 5b/20
k.+ına 16a/21
- kabzadaş : Bkz. Okçuluk terimleri ve deyimleri
k. 6a/17
k.+ım 10b/3
- kabza'y-i muhkem: Sahip olunan kabza
k. 3a/23
- kaç : Soru anlamı taşıyan ismi
k. 12a/4, 12b/18, 21b/22, 2a/23
- kaç- : Kaçmak
k.-ar 17b/21
k.-masun 17b/19
- kaçan : Ne vakit, nasıl
k. 14a/16
- kadar : Mikdar
k. 11a/2, 23a/15, 23b/4, 24a/6, 2b/11, 3b/6, 4b/16, 4b/3, 7b/12, 9b/5
- kadd : Boy
k. 19b/2, 19b/9
k.+ine 19b/10
- kadeh : İçki bardağı
k.+i 13a/22
- kadı : Şer'i mahkemelerinde hakim
k. 19a/19, 19a/8
- kadıasker : Kazasker
k. 16a/3, 18a/19, 18a/20
- kadim : Önceki, evvelki
k. 19a/5, 20b/11, 20b/19
k.+den 22a/6
k. 6a/3
- kadim kavisname : Eski kavisname
k.+de 19a/5
- kadir : Gücü yeten, muktedir
k. 10b/2, 10b/5, 14b/20, 17a/19, 18a/3, 18a/9, 18b/9, 22b/17, 22b/19, 23a/13, 24a/3, 2b/11, 2b/12, 4b/2, 4b/22, 9b/23, 9b/5
k.+dir 11a/17
- kafir : Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan
k. 4a/14, 5b/11, 5b/8, 7b/20
k.+e 5b/14, 8a/21
k.+in 5b/12
- kagıd : Kağıt
k. 17a/5

k.+lara 8b/15
 kahir : Kahreden,
 zorlayan
 k.+lerini 6a/17
 kahire : Mısırın başkenti
 k. 1a/1
 kahr : Zorlama, kahır
 k.+ı 16b/18
 k.+ından 14a/19
 kaide : Kural
 k. 10a/16, 10a/17, 10b/12,
 11a/5, 13b/19, 13b/8,
 14a/1, 14a/10, 14b/19,
 14b/3, 14b/9, 16b/1,
 16b/19, 19b/1, 20b/19,
 21a/13, 23b/18, 2a/18,
 2b/14, 8b/19, 9a/22, 9a/5
 k.+leri 16a/5
 k.+nin 19b/11
 k.+si 14b/3, 19b/12, 8b/19
 k.+yi 10b/8, 16b/20
 kaide-i kadim : Evvelki kurallar
 k. 20b/19
 kaidesiz : Kuralsız
 k. 23b/17
 kail : Söyleyen, diyen
 k. 14a/22, 15b/19
 kaim : Daim
 k. 16b/16
 kainat : Uzay
 k. 12b/1, 3b/24
 kal- : Kalmak
 k.-a 12b/12, 15a/8, 18b/20
 k.-an 9a/14
 k.-dı 10b/19, 14a/6, 16a/6,
 19b/5, 23b/19, 5a/22
 k.-dılar 10b/21
 k.-maya 19b/20
 k.-mayub 7a/22
 k.-mışdır 16b/8, 16b/9,
 21a/21
 k.-sa 9a/1
 k.-ub 22a/5, 8a/19, 8b/14
 k.-ur 20a/10, 7b/10, 7b/9
 k.-urdi 18b/16
 k.-ursa 15a/6, 15a/7, 20a/9
 kalat : Kalat
 k.+da 25a/4

kalb : Gönül
 k.+den 18a/10
 k.+ini 2b/8
 kaldır- : Kaldırmak
 k. 13a/16
 k.-mışdı 8a/6
 k.-ub 12a/19
 k.-ur 6b/6, 9a/4
 k.-ursa 6b/4
 kaldur- : Kaldırmak
 k.-a 12b/9
 k.-an 6b/5
 k.-maga 6b/7
 kale : Kale
 k. 1a/6
 kalem : Kalem
 k. 10b/10, 13a/10, 13a/11, 13a/12,
 13a/16, 13a/21, 13a/7, 21b/8, 22a/6
 k.+dir 2b/8
 k.+i 13a/14
 kalemtraş : Kalemtraş
 k. 13a/21
 kalın : İnce olmayan
 k. 17a/21, 17b/18, 19b/15
 kalınlık : Kalınlık
 k.+ı 13b/1
 kalk- : Kalkmak, ayağa kalkmak
 k.-asın 15a/9
 kamet :
 k. 19b/2
 k.+leri 19b/9
 kamyş : Kamyş
 k. 8a/10, 8a/8, 8a/8, 8a/8
 kamil : Bilgili, tecrübeli
 k. 10b/13, 6a/8
 kamil üstad : Bilgili üstad
 k.+dan 6a/14
 kamyab : Bulan, talihli
 k. 20b/9
 kan : Kan
 k.+a 8b/5
 kandil : Kandil
 k. 13a/20, 21b/2, 24a/8
 k.+e 7a/11
 k.+i 22a/7, 7a/11
 kangı : Hangi
 k. 16a/6

k.+nız 4b/26
 kantar : Tartı
 k. 14a/13, 14b/2, 6b/3
 k.+da 14b/21
 kanun : Yasa
 k. 18b/6, 19a/3, 20b/11
 kanun-i kadim : Eski yasalar
 k. 20b/11
 kapla- : Kaplamak
 k.-yub 11b/23
 kapu : Kapı
 k.+dan 7b/21, 24a/15
 k.+ya 7b/16, 7b/22
 kapucu : Kapı bekçisi
 k.+lar 7a/5
 kar : İş, kazanç
 k. 12a/5
 k.+ı 7b/7
 kara : Siyah
 k. 25a/2, 25a/4
 karagöz : Karagöz
 k. 24a/14
 karanu gice : Karanlık gece
 k.+de 5b/5
 karanu yer : Karanlık yer
 k.+e 5b/8
 karar : Karar kılma
 k. 11a/6, 11b/18, 14b/15,
 15b/1, 17a/9, 17b/1
 k.+da 20b/3
 k.+dır 15a/2
 k.+ı 14a/4, 8a/19
 k.+ın 11b/14
 kararınca : Fikrince
 k. 20a/15
 karayel : Bir rüzgar türü
 k. 24b/17
 karga : Karga
 k. 3a/9
 karındaş : Kardeş
 k. 11a/23, 13b/4, 14b/10,
 18a/4, 20b/7, 22a/19,
 3b/14, 5b/20
 k.+ım 13b/7, 2b/9, 5a/1,
 8b/17
 k.+ınla 5a/2
 karış : Karış

k. 11b/22, 11b/22, 11b/23, 13a/3,
 13a/6, 22a/6
 karış- : Karışmak
 k.-dirmazlar 20a/7, 2b/20
 k.-dırub 10a/13
 karib : Yakın
 k. 25a/20
 karşı : Karşı, karşısı
 k.+suna 12b/13
 karşu : Karşı, Karşısı
 k. 11a/10, 11a/10, 19b/3, 19b/6
 k.+sunda 12a/20
 kase : Kase
 k.+ler 12a/16
 kasım : Kasım
 k. 23b/20
 kaş : Kaş
 k. 13b/14, 19a/13, 19a/21
 k.+ı 22b/11
 k.+ın 9a/10
 k.+ları 17b/5, 17b/6
 k.+ları 17b/6
 kat : Kesme
 k. 22a/2
 katı : Sert, kırıcı
 k. 22b/6
 katib : Yazan, yazıcı
 k. 14b/7, 17a/6, 21b/18
 katib-i divan : Divan katibi
 k. 21b/18
 katl : Öldürme, helak etme
 k. 4a/14, 5b/7
 kavi : Güçlü, kuvvetli, zorlu
 k. 1a/1, 6b/20
 kavisname : Ok name
 k. 19a/5, 6a/4
 k.+dir 19a/9
 k.+lerde 19b/11, 20b/9, 2a/1, 2a/2,
 8b/3
 k.+lerden 1a/17, 2a/3
 k.+leri 1a/16
 k.+yi 25b/6
 kavl : Söz, ahit
 k. 14b/14
 kavlen : Söz ile
 k. 5a/7
 kavm : Kabile, kavim
 k.+e 4b/15, 4b/6, 4b/6

kavs	: Yay	k. 8b/4
	k.+in 6a/11	kendi
kaya	: Kaya	: Kendi
	k. 24a/14, 8a/15	k. 14a/20, 14a/21, 18a/9, 19a/14,
	k.+da 4b/19	19a/17, 21a/2, 22a/15, 3b/13, 5a/18,
kayın	: Kayın ağaç	7a/14
	k. 3a/22	k.+n 9a/7
kayın ağaç	: Ağaç türü	k.+nden 16b/20, 6a/9
	k.+lu 3a/22	kendü
kazan	: Kazan	: Kendi
	k. 25b/4	k. 21b/12, 23b/9, 2b/16
Kazım	: Özel isim	k.+lere 10a/1
	k. 16b/14	k.+lerin 10a/12
kebair	: Büyük	k.+n 11a/9
	k.+dendir 5a/10	k.+nden 7a/7
keçe	: Keçe	k.+si 21a/3
	k. 11b/23	k.+ye 5a/23, 8b/6, 8b/8
keffaret	: Keffaret	k.+yi 14a/19, 8a/21
	k. 5a/6, 5a/8	kepaze
kel	: Saçı olmayan	: Bkz. Okçuluk terimleri ve deyimleri
	k. 22b/4	k. 10a/16, 10a/8, 10b/2, 10b/20, 10b/5,
kelam	: Söz	10b/5, 14b/6, 9a/5
	k. 21b/7	k.+de 9a/22
	k.+dır 7b/14	k.+den 14a/19
kelam-ı kadim	: evvelki söz	k.+nin 12a/17, 8b/19, 9a/9
	k.+inde 3b/16	k.+sin 8b/19
kelimullah	: Allah'ın sözü	k.+yi 10b/9, 12a/18, 12b/11, 12b/9,
	k. 12a/23	12b/9, 9a/1
kemal	: Olgunluk	keramet
	k. 16b/3, 20b/22, 21a/8,	: Velilerin gösterdiği mucize
	24a/15, 2a/9	k. 13b/1, 7b/11
	k.+iyle 20b/21, 2b/13,	Kerbela
8a/22		: Hz. Hüseyin'in şehit edildiği
keman	: Yay, kavis	yer
	k. 12b/23, 2b/8, 9b/20	k. 16b/13
kemani	: Yay ile uğraşan	kerem
	k. 25a/15	: Cömertlik, lutf
kemankeş	: Ok atan	k. 21b/22
	k. 12b/15, 13b/4, 13b/5	keremallahü
	k.+de 12b/22	: Allah'ın cömertliği
	k.+ler 23b/1	k. 1a/13, 4a/15, 3b/12
kemankeşlik	: Okçuluk ilmi	keremkar
	k. 16b/5, 20b/10, 22a/7	: Keremkar
kemik	: Kemik	k. 21b/7
	k. 17a/14	kerre
	k.+i 17b/10	: Defa
Kenan	: Hz. Nuh'un	k. 10a/8, 10a/9, 12b/11, 12b/11,
	dördüncü oğlu	14a/22, 17b/19, 18a/10
		keskin
		: Keskin
		k. 12a/13, 9b/13
		keskin kılıç
		: Keskin kılıç
		k.+lar 12a/13
		kethuda
		: Muhtar
		k. 25a/17, 25b/3
		kez
		: Defa, kere
		k. 10b/11, 12a/17, 14a/6, 14a/7, 15a/3,
		15b/7, 16a/7, 16a/7, 17b/18, 18a/1,

18b/10, 18b/2, 18b/5,
18b/5, 18b/7, 18b/8, 18b/9,
20b/1, 24a/16, 24a/20,
24b/12, 24b/21, 24b/3,
25a/19, 25b/1
kezalik : Keza, bu da öyle
k. 6b/21, 9b/19
kible : Bir rüzgar türü
k. 24b/8, 24b/8
kıl : Tüy, kıl
k. 5b/3
kıl- : Yapmak, etmek
k.-a 11b/10
k.-dı 1a/4
k.-dikda 1a/4
k.-dikdan 10a/11
k.-magla 15b/10
k.-mak 23a/5, 23a/6
k.-miş 1a/5
k.-ub 1a/2, 23b/6, 2a/10
k.-ur 3a/19
kılavuz : Rehber
k. 25b/9
kılıç : Kılıç
k. 12a/13, 18b/18, 23a/7,
4a/15, 4b/13, 4b/7, 8a/4,
8b/1
k.+dan 4a/18
k.+lar 12a/13
kın : Kılıcın konulduğu
yer
k.+dan 2a/15, 2b/5
kına : Kına
k. 4a/1
kındır- : Kındırmak
k.-maktır 4a/22
kır- : Kırmak
k.-arsa 23a/16
k.-arsın 11b/15
k.-ıldı 17b/11, 4b/19
k.-ilmasun 20a/22
k.-ilmaya 13a/21
k.-ilur 17b/21
kırıl- : Kırılmak
k.-dı 8a/12
k.-madı 24a/8
k.-mamışdır 7a/14
kırk : Sayı (40)

k. 10a/11, 10a/13, 11b/15, 13b/18,
18b/9, 24b/3, 9a/5
k.+dır 19b/14
kıs- : Kısmak
k.-dırub 12a/18
k.-maktır 22b/7
kısa : Uzun olmayan
k. 11b/7, 11b/8, 14b/20, 15a/21,
15a/22, 17b/14, 17b/2, 19b/3, 19b/4,
19b/6, 9a/15, 9b/2
k.+dır 20a/13
kısald- : Kısaltmak, küçültmek
k.-ub 11b/9
kısa yay : Kısa yay
k. 17b/14
kış : Kış mevsimi
k. 12b/16
kivrıl- : Kıvrılmak
k.-ub 15a/17
kiyafet : Elbise
k. 10b/21
k.+i 16b/21
kiyam : Ayakta durmak
k. 18b/18
kiyamet : Ahiret, kıyamet
k. 4a/23
k.+e 3b/3
kiyas : Karşılaştırma
k. 7b/13
kız : Kız
k.+ı 5a/23, 5b/1
k.+ım 5b/2
ki : "Ki" bağlama edatı
k. 10a/1, 10a/16, 10a/19, 10a/21,
10a/3, 10a/6, 10b/1, 10b/10, 10b/21,
10b/4, 11a/13, 11a/14, 11a/18, 11b/19,
11b/21, 11b/5, 11b/8, 12a/12, 12a/3,
13a/19, 13a/7, 13b/2, 13b/4, 13b/6,
13b/9, 14a/13, 14a/14, 14a/16, 14a/2,
14a/2, 14a/20, 14a/5, 14a/9, 14b/10,
14b/12, 14b/17, 15a/14, 15a/4, 15a/6,
15a/7, 15b/10, 15b/13, 15b/14, 15b/16,
15b/4, 16a/13, 16b/6, 17a/14, 18a/10,
18a/4, 18a/5, 18a/7, 18a/9, 18b/1,
18b/10, 8b/12, 18b/14, 18b/20, 18b/22,
18b/4, 19a/1, 19a/10, 19a/19, 19a/19,
19a/2, 19a/5, 19a/7, 19a/8, 19a/9,

19b/11, 19b/12, 19b/2,
 19b/22, 19b/22, 19b/3,
 1a/1, 1a/10, 1a/11, 1a/12,
 1a/17, 1a/2, 20a/1, 20a/1,
 20a/1, 20a/14, 20a/16,
 20a/2, 20a/2, 20a/20,
 20a/21, 20a/9, 20b/10,
 20b/11, 20b/19, 20b/4,
 20b/8, 21a/1, 21a/1,
 21a/10, 21b/1, 21b/15,
 21b/18, 21b/22, 21b/3,
 22a/1, 22a/22, 22a/22,
 22a/5, 22a/8,
 22b/15, 22b/21, 22b/4,
 23a/2, 23a/2, 23a/4, 23a/8,
 23b/12, 23b/13, 23b/16,
 23b/17, 23b/17, 23b/17,
 23b/4, 24a/10, 24a/5,
 24a/6, 24a/7, 24b/13,
 25a/13, 25b/4, 2a/11,
 2a/13, 2a/4, 2a/8, 2b/10,
 2b/14, 2b/6, 2b/7, 2b/8,
 3a/11, 3a/12, 3a/3, 3a/5,
 3a/9, 3b/18, 3b/21, 3b/22,
 3b/24, 3b/5, 3b/6, 4a/1,
 4a/10, 4a/12, 4a/15, 4a/16,
 4a/17, 4a/20, 4a/4, 4a/6,
 4a/8, 4b/1, 4b/13, 4b/14,
 4b/15, 4b/17, 4b/2, 4b/22,
 4b/24, 4b/26, 4b/5, 4b/6,
 4b/7, 4b/9, 5a/1, 5a/1,
 5a/11, 5a/16, 5a/19, 5a/7,
 5b/12, 5b/13, 5b/4, 6a/1,
 6a/10, 6a/10, 6a/11, 6a/12,
 6a/14, 6a/15, 6a/3, 6a/6,
 6a/7, 6a/8, 6b/3, 7a/23,
 7a/7, 7b/15, 7b/16, 7b/4,
 8a/10, 8a/12, 8a/13, 8a/17,
 8b/17, 8b/19, 8b/2, 9a/11,
 9a/16, 9a/17, 9a/22, 9a/5,
 9b/8

kibar : Kibar, beyefendi
 k. 19a/17, 3b/5

kifayet : Yeterli
 k. 15a/20

kim : "Ki" bağlama
 edatı
 2) Zamir

k. 10b/13, 14b/13, 15a/5, 15b/22,
 16a/15, 21a/9, 21a/9, 23a/12, 25b/4,
 2b/15, 2b/21, 3b/22, 4a/8, 5b/2, 5b/5
 k.+di 17a/8
 k.+dir 17a/3
 k.+i 19a/13, 19a/13, 19a/14, 19a/14,
 18a/14, 18a/14, 22b/14, 22b/14
 k.+in 14a/8, 16b/20, 19a/1
 k.+ine 12a/7, 12a/7, 12a/7, 12a/7
 k.+sinin 8a/17, 8a/17

kimesne : Kimse
 k. 19b/4, 19b/4, 19b/8, 21b/13, 23a/12,
 23a/16, 23a/18, 4a/11
 k.+lere 10a/19
 k.+nin 18b/16, 20b/17, 23a/1
 k.+ye 5a/6

kimse : Kişi, kimse
 k. 10a/6, 15a/11, 16b/6, 17b/2, 18b/9,
 20a/6, 20b/18, 21a/16, 22a/6,
 23a/15, 23a/17, 23a/21, 23b/7, 5b/2,
 6b/2, 6b/7, 7a/17, 8a/23, 8b/1, 9b/11
 k.+de 20a/6
 k.+leri 20a/7
 k.+lerin 12a/19
 k.+nin 23a/15
 k.+ye 10a/8, 16b/11, 20b/17, 21b/4,
 24a/7
 k.+yi 14a/17

kimya : Kimya
 k. 2a/9

kinaye : İma
 k.+ler 7a/4, 9b/10

kinayet : Üstü örtülü söz
 k.+dir 4a/1

kiram : Soydan gelenler
 k. 12b/6, 5b/16
 k.+ın 1a/8

kiriş : Kiriş
 k. 11a/6, 20a/10, 20a/13, 20a/16,
 22a/22, 22b/1, 22b/1, 22b/10, 22b/2,
 22b/2, 22b/4, 22b/6, 2b/2, 2b/3, 3b/10
 k.+dedir 20a/12, 20a/13
 k.+e 9a/13
 k.+i 8b/22, 9b/2
 k.+in 8b/22, 9a/10, 9a/14, 9a/7

kise : Kese
 k. 21b/19

kişi : Şahıs, kimse

- k. 5a/15, 5a/19, 8b/1
k.+lerden 20b/10
k.+ye 23b/9, 2b/7
- kitab : Kitap
k. 2b/8, 6a/10
k.+a 13a/20
k.+dan 13a/19
- kitabe : Anıt, yazıt
k. 25b/8
- ko- : Koymak,
bırakmak
k.-duk 15b/13
k.-dum 15b/14
k.-mamakdır 14b/11
k.-maz 21a/4
k.-mıyasın 15a/9
k.-muş 14b/16
k.-muşlar 20b/4
k.-rdukda 12b/19
- koç : Koç
k.+un 3b/11
- kol : Kol
k. 11b/7, 13b/12, 14a/5,
15a/8, 6b/16
k.+a 22b/3, 22b/7
k.+in 11a/22
k.+ların 9a/11
k.+u 23a/1
k.+un 11b/8, 13b/22,
8b/24, 9a/1
k.+una 11b/13, 14a/9,
16b/19, 16b/9, 20a/16,
20a/16, 23a/3
k.+unda 4b/17
k.+unı 8b/21
- kolay : Zor olmayan
k. 17a/16, 24a/1, 2a/4,
7a/21
k.+ı 24a/2
- kon- : Konmak,
konaklamak
k.-maz 11b/11, 11b/13
k.-muşdur 22a/5
k.-ub 11b/17
- konag : Büyük ev
k.+a 7b/11
- konus- : Konuşmak
k.-ub 16b/3
- kop- : Kopmak, meydana gelmek
k.-arır 6b/11
- kork- : Korkmak, ürkmek
k.-arlar 20a/22
k.-dum 9b/16
- korku : Korku
k.+su 23b/8
- koru- : Korumak
k.-yasın 9b/7
- koruk : Olmamış üzüm
k. 14b/12
- koruk helva : Helva çeşidi
k. 14b/12
- kov- : Kovmak
k.-arken 8b/12
- koy- : Koymak
k.-a 17b/10
k.-alım 5b/6
k.-amazsın 10a/20
k.-ar 13a/15
k.-asın 11a/6, 13b/10
k.-dular 5b/8
k.-mazdan 15a/18
k.-sa 23a/12
k.-ub 10a/7, 11b/2, 12a/1, 12a/18,
13a/12, 15a/13, 15a/18, 22a/11,
22a/15, 6b/4, 6b/8, 8b/20
- koyun : Koyun
k. 6b/15, 8a/7
- koyvir- : Bırakıvermek
k. 13a/12
k.-üb 9a/9
- kök : Kök
k.+le 15b/7
- köle : Köle, kul
k.+sidir 25a/11
- köprü : Köprü
k.+ler 18b/18
- kör : Görmeyen, ama
k. 24b/1
- köse : Yüzünde tüy bitmeyen
k. 16b/22
- köse adam : Tüysüz adam
k. 16b/22
- köşe : Ücra yer
k.+sine 23b/21
- kubur : Mezarlar
k.+una 3a/21

kul : Tanrının yarattığı, insan, kul
k.+a 7b/5
k.+ları 7a/9
k.+larına 2a/12
k.+un 13a/1, 6b/11
k.+unu 7b/16
kulag : Kulak
k. 3a/23
k.+ına 12b/12, 8b/24
kulak : Kulak
k. 11a/18, 18a/4, 19a/13, 19a/22, 8b/23, 9b/2, 9b/9
kulak yumuşak: Çok yumuşak
k.+ın 11b/10
k.+ına 11b/7, 8b/23, 9a/11, 9b/9
k.+ından 11b/10, 11b/6, 13b/14, 17a/17, 19a/21
k.+ını 11b/9
kullan- : Kullanmak
k.-maga 18a/2
k.-mak 8a/22
kum : Kum
k. 25a/13
kur- : Kurmak, tertip etmek
k.-ub 15b/20
kurb : Yakın olma
k.+unda 25a/12, 25a/15
kurban : Allah rızası için kesilen hayvan
k. 3b/11
kurşun : Kurşun, mermi
k. 13a/10, 13a/2
kurtar- : Selamete eriştirmek
k.-muşlar 11a/1
k.-ub 17b/4
kuş : Kuş
k. 2b/22
k.+lara 3a/10
k.+u 2b/22
kuşad : Bkz. Okçuluk terimleri ve deyimleri

k. 11b/10, 13b/14, 24a/6, 9b/13, 9b/14, 9b/14, 9b/16, 9b/3, 9b/9
k.+ı 11a/18, 11b/6, 11b/9, 11b/9, 13b/14, 17a/17, 17b/3, 12b/12, 3a/24
k.+ı 20a/5
k.+ın 24a/6

kuşag : Bele sarıln uzun ve dar kumaş, kemer

k.+ın 15a/10
k.+ına 16b/22

kuvvet : Güç, kuvvet
k. 10a/13, 1a/8, 9b/12
k.+den 3b/18
k.+e 8a/7

k.+indendir 4a/20
k.+in 3b/17

kuzu : Kuzu
k. 23b/21, 23b/22

kübra : Daha büyük olan
k. 16b/12

küçük : Ufakca
k.+den 24a/4

küçük : Minik, ufak, küçük
k. 13a/10, 13a/12, 13a/16, 15b/6, 23b/4, 24a/21, 8b/22
k.+den 23b/12

küçük parmak : Eldeki en küçük parmak
k.+ın 8b/22

küffar : Kafir
k. 8a/14, 8a/16, 8a/13

kuffar vilayet : Kafir vilayetler
k.+ine 8a/13

küllab : Ucu eğri demir
k. 24a/3

kürt : Kürt
k. 14a/5

k.+üne 14a/3
küsür : Fazlalık
k. 12a/17

L

La : Menfi edatı

l. 12a/17, 4b/1, 4b/24, 5b/15, 8b/5

labüd : Lazım, gerekli

l. 17a/8, 20b/12, 2a/15, 2b/5

lain : Kovulmuş, nefret kazanmış

lakin : Ama, fakat
l. 8b/4
l. 10a/15, 10a/23, 10a/9,
10b/5, 11b/13, 12b/23,
13a/1, 13a/18, 13b/9,
14b/10, 14b/15, 14b/9,
15a/1, 15a/19, 15b/11,
15b/20, 16a/1, 16b/4,
17a/16, 17b/14, 18a/13,
18b/2, 18b/6, 19b/14,
20b/14, 20b/16, 20b/21,
21a/10,
21a/18, 23a/22, 24a/7,
3a/9, 3b/2, 6a/9, 7a/16,
7b/1, 7b/4, 7b/7, 8b/13,
9b/3
lal-i zade : Soy isim
l. 14b/12, 25a/22
latife : Şaka, mizah
l.+ler 21b/14
layık : Yakışan, layık
l. 21a/10
lazım : Gerekli
l. 12a/4, 1a/14, 21a/14,
21a/3, 2a/3, 2b/1, 5a/8,
8a/14, 9a/21
l.+dır 10a/16, 10a/18,
10a/23, 12b/21, 15b/21,
16a/1, 21a/16, 21a/2,
21a/21, 23a/14, 23b/17,
7b/5
liyakat : Layık olma
l.+ıma 23b/6
lodos : Bir rüzgar türü
l. 24a/13, 24a/16, 24b/5,
24b/10, 24b/11, 24b/13,
24b/19, 24b/22, 24b/7,
25b/1
lütf : İyilik, ihsan
l. 12a/8

M

maada : -den başka
m. 1a/15
mabeyn : Padişah sarayı
m.+imizi 18a/21
m.+inde 20b/11
m.+lerinde 14b/14

m.+lerini 23a/11
madam : Madem
m. 6a/12, 9a/17
madeni- : Madenden yapılmış olan
m. 21b/7
m.+dir 23b/9
magfiret : Allah'ın kullarının
günahlarını bağışlaması
m. 2a/12, 2a/13
magrur : Gurulu
m. 22a/10
mah : Ay
m. 12a/15
muhabbet : Sevgi, sevme, dostluk
m. 23b/4
m.+ler 21a/8
mahal : Yer
m. 11a/10, 11a/7, 12a/6, 15b/2, 15b/4,
16b/3, 2a/9
m.+de 10a/13, 10b/18, 11b/17, 12a/14,
12a/8, 15b/21, 16a/12, 22b/13, 22b/16,
9b/10
m.+den 6b/7
mahalle : Mahalle
m. 16b/3
mahalli : Yerel
m. 11b/17, 15b/11
m.+nde 11b/16
m.+ne 23a/14
mahasal : Husule gelen
m. 22b/14
mahir : Maharetli
m.+lerdir 9b/16
mahlas : Takma ad
m.+tı 10b/18, 10b/19, 19a/9
Mahmud : Özel isim
m. 24a/18
mahsus : Özge, has
m.+dur 7b/7
mahşer : Kıyamet yeri
m. 19a/1
mail : eğik, eğri
m. 15a/21, 19b/5, 19b/6
makbul : Kabul gören
m. 7a/2
m.+ti 7b/15
maksud : Murad olunan
m. 23b/10

- makul : Uygun
m. 20b/18
- mal : Mal, meta, mülk
m. 10a/19
- malik : Sahip, malik
m. 3b/20, 8a/7, 9b/23
m.+den 3a/11
- malum : Bilinen
m. 10a/21, 10a/3, 11a/18,
14b/10, 15a/14, 16a/13,
17a/14, 17a/4, 18a/4,
18b/10, 19a/19, 19b/22,
1a/11, 20a/9, 22a/5, 23a/8,
23a/9, 23a/9, 24a/10,
4a/17, 4a/6, 6a/3, 6a/6,
8b/16, 8b/2, 9a/7
m.+dur 11b/14
- malum-u şerif : Kutsal bilgi
m. 9a/7
- manend : Benzer, eş
m. 19a/18, 21a/6, 21b/16
m.+i 16a/10
- mani : Mana
m. 23a/13, 5a/9
- marifet : Bilgi, ilim, hünere
m. 21a/8, 6a/10
m.+ine 22a/10
- maruf : Herkesçe bilinen,
tanınmış
m. 21b/3, 24a/13, 24a/21,
6a/22, 7a/10
m.+dur 22a/21, 23b/3,
23b/9, 24b/19, 6a/4, 6a/7
- masarif : Harcamalar
m. 21b/21
- masraflı : Zararlı
m. 6a/18
- mastaba : Peyke, sedir, seki
m.+sında 25a/20
- matrak : Değnek, sopa
m. 4b/7, 8b/1
- matrak oyun : Bir oyun türü
m.+un 8b/1
- mazur : Kusurlu
m. 2a/10
- mebzul : Bol, çok
m. 20b/15, 21b/8
- mecruh : Yaralı
m. 18a/18
- medfun : Defnolunmuş
m.+lardur 22a/21
- medine : Medine şehri
m. 21b/2
- medine-i münevvere: Medine şehri
m.+ye 21b/2
- mefhar : Övünme sebebi
m. 12b/1
- mefhar-i mevcudat : Övülmeye sebep bul-
unanlar
m. 12b/1
- meğer : Ancak, yalnız
m. 13a/19, 15a/11, 20b/2, 6b/9
- mehdi : Hidayete eren
m. 16b/15
- Mehmed : Özel isim
m. 14b/7, 21b/18, 24b/15, 25a/1, 25a/4
- mehterhane : Mehter takımı
m. 12a/9, 12b/13
- mekin : Oturan, yerleşen
m. 11a/13
- mekin yer : Yerleşilmiş mekan
m.+dir 11a/13
- mekke : Mekke şehri
m. 19b/13
- mekke-i mükerre: Mekke şehri
m.+de 19b/13
- mekteb : Okul
m.+e 19a/4
- melun : Lanet edilmiş, şeytan
m. 8b/6
- memleket : Vatan, yurt, sıla
m. 18b/18
- men : Mani olma
m. 1a/13, 2b/25, 2b/6, 3b/21, 4a/8,
5a/20
- menakıb : Hikaye
m. 6a/21
- menakıb-ı pehlivan : Pehlivan hikayeleri
m. 6a/21
- menazil : Menziller
m. 24a/11
- menfaat : Fayda yarar sağlayan
m.+i 9b/22
- menzil : Bkz. Okçuluk terimleri ve deyimleri
m. 10a/14, 10a/3, 11a/14, 13b/6,
13b/7, 13b/7, 13b/9, 14a/10, 14a/11,

14a/5, 14b/22, 15b/17,
 15b/17, 17a/2, 17a/7,
 17b/10, 17b/21, 17b/4,
 18a/13, 18a/5, 18b/6,
 19b/13, 20a/18, 20b/12,
 20b/21, 20b/5, 21a/1,
 21a/1, 21a/16,
 21b/10, 21b/12, 21b/21,
 21b/9, 22b/13, 24a/12,
 24a/9, 25b/4, 2a/20, 2a/21,
 2a/21, 2a/5, 5b/23, 6a/13,
 6a/15, 6b/23, 7a/16, 7b/10,
 7b/11, 7b/13, 7b/7, 7b/8,
 8a/11, 8a/12, 8a/16, 8a/21
 m.+de 11a/8, 14b/8, 15a/2,
 15b/15, 15b/16
 m.+den 24b/4
 m.+i 17b/13, 20b/13
 m.+in 18a/3
 m.+indir 19b/22
 m.+ler 21b/11, 24b/12,
 24b/16, 24b/22, 24b/4,
 25a/13, 25a/5, 2b/4
 m.+lere 7a/21
 m.+leri 24a/12, 24b/12
 menzil taş : Bkz. Okçuluk
 terimleri ve deyimleri
 m. 7a/17
 m.+ından 18a/16
 menzil yay : Bkz. Okçuluk
 terimleri ve
 deyimleri
 m. 15a/19, 17a/22, 21b/21,
 8a/11
 m.+ı 17b/2
 m.+ın 17b/10
 m.+ına 17b/22
 m.+ları 17a/12
 m.+ların 15b/19, 17b/15,
 2a/21
 m.+larının 17a/11, 17a/12,
 17a/22
 merhum : Vefat etmiş olan
 m. 10b/16, 10b/6, 11a/2,
 13a/22, 21b/1, 23b/10,
 23b/15, 5a/22, 6a/11, 6a/7,
 6b/6, 7a/1
 m.+dan 18b/2, 23b/5

m.+un 16b/21, 16b/22
 mermer : Mermer
 m. 22a/4, 24a/21, 8b/23
 m.+den 22a/5
 m.+e 22a/2
 m.+i 22a/3, 22a/6
 mermer direk : Mermerden yapılmış direk
 m. 13b/16, 8b/23
 mermer divan : Mermerden yapılmış divan
 m.+a 22a/3
 mertebe : Makam, mevki, derece
 m. 19a/10, 19a/6, 20b/22, 21a/8, 9a/7
 m.+since 12a/6, 20b/12
 mesabe : Derece, rütbe
 m.+sinde 21a/10
 mesafe : Uzaklık
 m. 24b/10, 24b/10, 24b/10, 24b/11,
 24b/11, 24b/13, 24b/14, 24b/14,
 24b/15, 24b/15, 24b/15, 24b/17,
 24b/17, 24b/18, 24b/18, 24b/19,
 24b/20, 24b/20, 24b/22, 24b/4, 24b/5,
 24b/6, 24b/6, 24b/7, 24b/7, 24b/7,
 24b/8, 24b/8, 24b/9, 24b/9
 mesel : Misal, masal
 m.+dir 14b/11, 15a/12, 7b/10
 mesela : Örnek olarak
 m. 10b/14, 13a/1, 15a/15, 17a/15,
 19a/15
 mestur : Yazılmış, çizilmiş
 m. 2a/10, 3a/11, 3b/6
 m.+dur 16b/10, 21a/7, 21b/18, 7a/6
 mesud : Saadetli, bahtiyar
 m. 21b/20, 21b/3
 m.+un 21b/3
 mesul : Sorumlu
 m. 4a/24
 meşakkat : Zorluk, sıkıntı
 m.+dır 5a/19
 meşgul : Bir işle uğraşan
 m. 23a/21, 5a/13, 5a/16
 meşhur : Ünlü, şöhret sahibi
 m. 21b/17, 8a/13
 meşk : Aşk
 m. 10a/18
 mevcud : Bulunan, var olan
 m. 16a/3, 16b/17, 18b/3, 19b/20
 m.+dur 12b/22

- mevcudat : Yarattılmışlar,
bütün var olan
şeyler
m. 12b/1
- meyan : Üzerinde
m.+ında 1a/14
- meydan : Geniş ve düz yer
m. 12a/11, 12a/17, 12a/19,
20b/15, 21b/12, 21b/22,
5a/19, 6b/4
m.+a 10a/14, 11a/4,
13b/20, 14a/12, 14a/14,
14a/15, 15b/19, 16a/6,
18a/19, 18a/5, 18b/1,
20b/20, 21a/4, 21a/5,
21b/10, 21b/20, 22a/11,
22a/14, 25b/5, 4a/6, 5a/2,
6a/16, 9a/12
m.+da 10b/16, 10b/21,
13b/21, 14a/21, 14a/6,
14b/7, 15a/17, 15a/5,
18a/12, 21a/16, 21b/22,
22a/14, 22b/12, 23a/12,
3a/13
m.+dan 11a/22, 4b/21
m.+ı 21b/20, 6b/15
m.+ında 18b/20
- meydan-ı ali : Yüce meydan
m.+de 18b/21
- meydanlık : Meydan alanı
m. 15b/1
m.+dan 15b/8
m.+ı 15a/22, 15b/7, 15b/9
- meylet- : Rağbet etmek,
istemek
m.-diresin 22b/19
- mezahib : Mezhebler
m. 19a/8
- mezahib-i erbaa: Dört mezhep
m. 19a/8
- mezbur : Adı geçen
m. 24b/14
m.+i 6b/9
- mezheb : Mezhep
m. 19a/15, 19a/17, 19a/17,
19a/7, 19b/10, 19b/8
m.+e 19a/7
- mezkur : Zikrolunmuş
m. 10b/19, 22a/14, 8a/16
m.+a 10b/19
- mezkur atıcı : Anılmış atıcı
m.+nın 8a/16
- mezkur pehlivan : Anılmış pehlivan
m.+ı 22a/14
- mıhla- : mıhlamak, vurmak
m.-yub 22a/4
- Mısır : Mısır ülkesi
m. 10b/2, 12a/2, 21b/18, 21b/5,
22a/13, 22a/14, 22b/12, 24b/16
m.+a 10b/4, 17a/5, 22a/11
m.+da 13b/21, 14a/15, 14b/15, 21a/18,
21b/21, 22a/11, 22a/20, 24a/11,
25a/12, 2b/4, 7a/10, 7a/7, 9b/18
m.+ın 11a/16
m.+lı 25a/8
- mızrak : Mızrak
m. 8a/23
m.+a 8a/22
- mihr : Muhabbet
m. 21a/8, 21a/9
- mikdar : Kısım, parça, mikdar
m. 4b/2
m.+ı 13a/3
m.+ınca 7b/1
- minber : Camilerde hutbe okunan
merdivenli kürsü
m. 3b/18
- minnet : Şükretme, bir iyiliğe karşı
teşekkür etme
m. 10b/2, 10b/7
- minval : Tarz, yol, suret
m. 10a/11, 10a/9, 11b/5, 12a/10,
13b/17, 13b/6, 14a/10, 16a/13, 16a/21,
16b/2, 16b/4, 20b/7, 6b/18, 9a/1, 9a/4
- mir : Amir, baş
m. 20b/19, 24a/16, 6b/14, 8a/6
m.+inden 6b/17
- mir-i alem : Bayrak beyi
m. 20b/19, 21b/17, 8a/6, 8a/8
- mir-i canib : Amirin yanı
m.+inden 6b/14
- misal : Örnek, benzer
m.+dir 17a/13
m.+i 6a/12, 10b/20, 9b/19
- miskin : Tembel
2) Fakir, yoksul

m.+e 21b/7
 misli : Katı, fazlası
 m. 11a/14
 mizac : Huy, karakter
 2) Sıhhat, sağlık durumu
 m. 14a/16
 mizac-ı şerif : Mübarek mizac
 m.+i 14a/16
 muamele : Birine karşı tutum, davranış
 m. 21a/15
 muattal : Tatil edilmiş
 m. 2a/2
 mubahese : Mubahese
 m.+ler 19b/17
 mubaşeret : Mubaşeret
 m. 13b/5, 15b/20
 mucib : İcap ettiren, sebep
 m.+ince 3b/15
 muhal : Mümkün olmayan
 m.+dir 15a/11, 2b/14
 muhalefet : Uymama, karşı gelme
 m. 15b/18
 muhalif : Uygun olmayan, aykırı, ters
 m. 11a/9, 5b/21
 muhallil : Analiz yapan
 m. 23a/10
 muhammed : Hz. Muhammed
 m. 16b/14, 16b/15, 19a/9, 3a/17, 3a/18, 3b/2, 3b/6, 6a/4
 muhibbi : Seven, sevgi bekleyen
 m. 18a/11
 muhkem : Tahkim edilmiş
 m. 10a/4, 12a/12, 13a/10, 13a/8, 13b/10, 13b/12, 13b/22, 22b/19, 3a/23, 9b/5, 9b/7, 9b/8
 muhlise : Halis, katıksız
 m. 19a/19
 muhres : Kazanılmış
 m. 8b/7
 muhtaç : İhtiyacı olan
 m. 22b/10

muhtasar : Kısaltılmış
 m. 2a/6
 muhtelif : Çeşitli
 m.+dir 3a/10
 mukadder : Takdir olunmuş
 m. 10a/22
 m.+den 10a/22, 7b/3
 mukaddime : Önsöz, giriş
 m. 2a/14
 mukarreb : Yakın, dost
 m. 7b/19
 m.+lerinden 7b/16
 mukarrer : Kararlaştırılmış
 m.+dir 15b/2, 20b/2
 mukayyed : Bir işe önem veren
 m. 14a/1, 17a/18, 17b/8, 18a/10, 18a/8, 6a/19, 7a/17, 9b/11
 mukeddema : Önce, eskiden
 m. 15a/18
 mukeddema yay: Eski yay
 m.+ları 15a/18
 mum : Mum
 m. 5b/11
 murabba : Dörde çıkarılmış
 m. 19b/6, 19b/6
 murad : İstek, arzu
 m. 11a/22, 11b/1, 11b/16, 13a/22, 13b/1, 14b/8, 15b/6, 16b/4, 18a/5, 18b/19, 18b/22, 19b/1, 19b/11, 19b/19, 19b/2, 21b/4, 22a/9, 23b/12, 24a/1, 3b/19, 3b/20, 6a/10, 6a/8, 7a/13, 7a/17, 7b/1, 7b/14, 7b/18, 8a/4
 m.+a 18a/5
 m.+e 10a/22, 7b/3
 m.+ı 10a/13, 10a/14, 23a/15
 m.+ım 15b/15
 m.+ın 10a/3, 11b/18, 13b/7
 muradat : Arzular, istekler
 m.+ı 4b/23
 m.+ımı 21b/15
 Musa : Musa
 m. 12a/23, 16b/14, 3a/6
 musahib : Arkadaş, dost
 m.+lerinden 21b/1
 musalahat : Barışlar, sulh
 m. 21b/4
 Mustafa : Mustafa

m. 12b/2, 14b/18, 16b/12,
25a/12, 25a/14, 25a/17,
25a/22, 25a/9, 25b/2,
25b/3, 3a/7

muşamma : Bez türü
m. 22b/3, 22b/8

muştulug : Müjdelik
m.+um 24a/5

mutahhar : Temizlenmiş
m. 12b/10

mutedil : Orta yol
m. 23b/12

muvafik : Uygun
m. 13b/21, 5b/20, 7b/2,
8b/14, 9a/16, 9a/17
m.+dır 19b/7, 19b/8

mübarek : Uğurlu
m. 21a/19, 25a/12, 3b/10

mübaşeret : Bir işe başlama
m. 8a/9

mücadele : Mücadele, uğraşı
m. 20b/19
m.+ler 14b/22, 21a/9
m.+leri 21a/3

mücahid : Cihada giden
m. 8a/19
m.+in 19a/22

müddet : Süre
m. 18b/14, 1a/15

müellif : Yazan, Telif eden
m.+i 19a/9

müezzin : Ezan okuyan
m. 25a/18

müfid : İfade eden
m. 2a/6

müfti : Müftü
m. 9b/18

müjde : Müjde
m. 24a/6

müjdeliğ : Müjdelik
m.+im 24a/5

mükerreme : Muhterem, aziz
m. 19b/13

mülakat : Görüşme
m. 1a/16

mülayim : Uygun
m. 11b/4, 16a/10, 17b/12,
22b/9, 9a/12

mülayimce : Uygunca
m. 16a/9

mülayimlik : Uygun olma durumu
m. 17b/3

mülayim yay : Uygun yay
m.+dan 11a/22, 13b/11, 17a/18,
24a/10
m.+lardan 7b/6

mülażemet : Bir kimsenin maiyyetinde
olma
m. 1a/15

mülażemet-i hizmet: Maiyyetindeki kişiye
hizmet etmek
m. 1a/15

mümin : İman eden
m.+ler 5b/11

mümkün : Mümkün olan
m. 10a/20, 10b/10, 12b/23, 13a/20,
17b/17, 17b/19, 19b/3, 21a/21, 21b/9,
22a/1, 6b/23, 7a/16, 7a/18, 7a/24, 7b/9
m.+dir 21b/20

mümtaz : İmtiyazlı
m. 1a/1

münasebet : İlişki, alaka, yakınlık
m.+i 7b/14

münasib : Uygun
m. 11b/21, 12a/7, 13b/20, 14a/9,
14b/20, 17b/22, 21a/10, 8b/14, 9a/12,
9a/16, 9a/21
m.+dir 11a/17

münevver : Bilgili, aydın
m.+e 21b/2

müntefi : Yok olan
m. 2a/1, 2a/10

münteha : Nihayet bulmuş
m. 10b/10, 11b/19, 17a/15, 24a/9,
6a/22, 6b/1

münteha ayine: En uzun nişan
m.+ler 6b/1

münteha yay : En uzun yay
m.+lar 6a/22
m.+ları 6b/20

müracaat : Başvuru
m. 10a/1

mürebbi : Terbiye eden
m. 2b/16

mürteza : Mürteza
m. 12b/4, 1a/9

mürüvvet : Mertlik, insanlık
m. 14a/22, 20b/21, 21a/3,
21b/7

mürüvvetlü : Mert, İnsancıl
m. 21b/16

müşahib : Sahip
m.+i 7b/17

müslimin : Müslüman
m. 1a/12

müslüman : İslamiyete inanan
m. 5b/16, 5b/7
m.+lar 8a/15

müstakim : Doğru, düzgün
m. 2b/9

müstecab : Kabul olunmuş
m. 23b/6, 5b/3

müşahede : Bir şeyi gözle
görme, tanıma
m. 14a/22, 19b/2, 1a/17

müşavere : Danışma
m. 12a/4

müşgil : Müşkil
m.+dir 6a/1

müşkil : Zor durumda olan
m.+dir 10a/5, 13b/7,
15a/20, 7a/22
m.+imizi 18a/22

müştemil : Kavrayan, saran
m. 2a/15

mütala : Okuma, tetkik
m. 2a/1

müteallik : Taalluk eden,
münasebeti olan
m. 5b/19, 2a/17
m.+dir 11a/18

mütearif : Birbirini
tanıyan
m. 2a/8

mütedeyyin : Dindar
m. 21b/7

müteselli : Teselli bulan
m. 1a/4, 1a/5

mütevasıl : Kavuşan
m. 1a/10

müyesser : Kolaylıkla
meydana getirilmiş
m. 17a/7, 21b/15, 24a/9,
2a/14, 5b/15, 5b/21

N

na : Olumsuzluk ön eki
n. 8b/10

na-akl : Akılsız
n. 15a/11

na-ehil : Ehliyetsiz
n. 15b/12
n.+dir 22b/18

nail : Muradına eren
n. 7b/9

na-kabil : Kabiliyetsiz
n.+dir 22b/18

nakl : Bir şeyi yerinden kaldırıp,
başka yere götürme, taşıma
n. 2b/20

nam : Ün
n. 10b/13, 20b/7, 21b/17, 24a/14
n.+ım 18b/16
n.+ları 18b/19

namaz : Namaz
n. 23a/5, 23a/6, 23a/6, 23a/7, 4b/16
n.+da 19b/20
n.+dadırlar 4b/15
n.+ın 10a/11

namdar : Ünlü
n. 17a/8, 20b/8, 6a/5

namdar pehlivan : Ün yapmış pehlivan
n.+lar 6a/10

namdar üstad : Ün yapmış üstad
n.+dan 17a/8

nam-ı şerif : Kutsal nam
n.+i 21b/17

nasbet- : Tayin etmek
n.-dikleri 18b/21

nasıl : Nasıl
n. 20a/4

nasib : Pay, hisse, rızık, nasip
n. 10a/22

nasihat : Öğüt
n. 21a/14, 9b/20

natuvan : Zayıf, kuvvetsiz
n. 8b/15

navek : Ok
n. 12b/23, 13a/10, 13a/14, 13a/15,
13a/20, 13a/5, 13a/7, 13a/4

navekdaş : Bkz. Okçuluk terimleri ve
deyimleri

n.+ımı 13a/17
nazar : İşve, cilve
n.+ın 17b/15
nazar : Bir şeye bakma,
gözetme
n. 21b/4, 2a/9
nazar-ı iltifat : İltifatla bakma
n. 21b/4
nazar-ı kimya : Kimya ilmi
n. 2a/9
nazari : Bakışa ait
n. 20a/4
nazil : Nüzül eden, inen
n. 2b/22
nazlı : Cilve yapan, naz
yapan
n. 10b/23
nazlı incir : Nazlı incir
n. 10b/23
ne : Ne, hangi şey
(soru zamiri)
n. 10a/21, 10a/22, 10b/11,
11a/20, 12a/3, 12a/4,
13a/1, 13a/13, 13a/13,
14b/1, 15a/21, 15a/21,
15b/15, 15b/18, 15b/6,
16b/21, 17a/19, 19b/2,
20a/11, 20a/8, 21a/3,
21b/3, 22a/8, 22b/17,
22b/19, 23a/8, 23b/20,
24a/5, 2a/4, 4a/3, 4b/2,
5a/13, 5a/9, 5b/17, 7a/14,
7a/15, 7a/23, 7a/4,
7b/3, 9a/1, 9b/14, 9b/4,
9b/5
n.+dır 20a/20, 24a/2, 3b/19
nedamet : Pişmanlık
n. 18b/17
neden : Neden, niçin
n. 11b/12, 11b/14, 17a/22,
17a/4, 22a/22, 2b/3, 8b/13
n.+dır 22b/13, 9b/16
nefs : Nefis, arzu, istek,
heves
n.+in 2a/13
nemrud : Nemrut
n. 8b/4

nesayih : Nesayih
n. 2a/17, 5b/19
nesne : Şey, nesne, hiçbirşey
n. 20a/12, 20a/15, 2b/7, 7a/15
neşterli : Neşter bulunan
n. 12b/22
neşterli ok : Neşter bulunan ok
n.+lar 12b/22
nevi : Tür, şekil, çeşit
n. 1a/1
n.+dır 3b/23
neyledin : Bir şey yapmak
n. 10b/23
nice : Nasıl
2) Hayli, bir çok
n. 10b/3, 12a/14, 13b/9, 14a/15,
14a/19, 15a/13, 17a/1, 17b/10, 18b/14,
18b/19, 19b/20, 1a/15, 1a/15, 20b/10,
21b/11, 2a/6, 4b/15, 5a/22, 5a/23,
6a/22, 6a/5, 6a/5, 6b/1, 6b/2, 7a/17,
8a/16, 8a/20, 8a/20, 8a/5, 8b/10, 9b/23
n.+dır 7b/13
n.+sine 21a/21
niçün : Niçin
n. 17a/21, 4b/14
nigehban : Nigehban
n.+lar 6b/9
nihal : Taze fidan
n. 6a/11
nihayet : Son, uç,
n. 9a/7, 13b/5, 17b/21, 18a/21, 23a/14,
7b/14, 9b/17
nil : Nil nehri
n. 25a/12
nil-i mübarek : Mübarek nil
n. 25a/12
nimet : İyilik, ihsan, servet
n. 21b/10, 21b/8
n.+i 20b/15
nimet-i mebzul dil: İhsanı çok olan gönül
n. 21b/8
nimkeş : Yarım
n. 20a/6, 9a/9
nişan : Hedef almak
2)Alamet, iz
n. 22a/14, 23a/17, 23a/18, 23a/9,
4b/12, 4b/3, 4b/3, 4b/4, 5b/23, 5b/6,
9b/1

n.+a 11a/3, 19b/3, 19b/4,
19b/4, 19b/6, 19b/7, 19b/8,
23a/16, 23a/16, 23a/21,
23a/8, 23b/14, 23b/19,
2a/19, 5a/5, 6a/17, 9a/21,
9a/22
n.+ı 10b/13, 11a/10,
19a/11, 20b/21, 23a/17,
23a/22, 23b/15, 23b/17,
9b/2
n.+ıdır 18b/16
n.+ın 11a/12
n.+lardır 18b/21
nişane : Hedef
n.+si 6b/23
nitekim : Nasıl ki, nitekim
n. 19a/16, 2b/17, 6a/11,
7b/9
niyyet : Maksat, niyet
n. 16a/20
n.+ine 6a/16
nolaydı : Ne olmak
n. 18b/15
nuh : Nuh peygamber
n. 12a/22, 18b/15, 3a/6
nusrat : Yardım
n. 4b/23
nükte : Herkesin idrak
edemediği kapalı
manası olan zarif
söz
n. 1a/16

O

o : "O" kişi zamiri
o. 19a/1, 22a/3, 24b/20,
3b/6
o.+dur 10a/23
ocag : Ocak, ev
o.+ım 7b/18
o.+ından 7b/22
oda : Evin her bir
bölümü
o. 8a/3
o.+larına 7b/23
o.+mıza 7b/23, 8a/1
o.+mızda 8a/1

o.+ya 8a/2
odabaşı : Odabaşı
o. 7b/24
odun : Ateşte yakmak için kesilmiş
ağaç, odun
o. 8a/6
ogl : Erkek çocuk
o.+u 8a/13, 8b/4
o.+una 10b/6
o.+mu 22a/16
o.+na 22a/19
o.+nu 22a/14
oglan : Oğul, erkek çocuk
o. 15b/7
o.+a 22a/16
o.+ı 7b/15
o.+ın 5b/23
o.+larından 6b/6
oglanlık : Çocuk, küçük oğlan
o. 23b/4
ok : Ok
o. 10b/17, 10b/17, 10b/19, 10b/4,
11a/16, 11a/18, 11a/19, 11a/3, 11a/5,
11a/6, 11a/7, 11b/15, 11b/3, 11b/7,
11b/7, 11b/9, 12a/14, 12a/7, 12b/12,
12b/17, 12b/22, 12b/22, 13b/15, 14a/1,
14a/10, 14a/14, 14a/16, 14a/19,
14b/10, 15a/4, 15a/5, 15b/15, 15b/21,
15b/22, 15b/22, 15b/4, 15b/5, 15b/9,
16a/12, 16a/20, 16a/3, 16a/9, 17a/19,
17a/21, 17a/7, 17b/22, 18a/6, 18a/8,
18a/8, 18b/12, 18b/20, 18b/8, 19a/11,
19a/13, 19a/3, 19a/4, 19b/16, 19b/20,
19b/3, 20a/17, 20a/17, 20a/19, 20a/19,
20a/20, 20a/22, 20a/3, 20a/9, 20b/1,
20b/2, 20b/2, 21a/13, 21a/21, 21a/21,
21b/18, 21b/20, 21b/9, 22a/11, 22a/13,
22a/16, 22a/17, 22a/17, 22a/18,
22a/19, 22a/7, 22b/12, 22b/16, 22b/8,
23a/15, 23a/16, 23a/18, 23a/20,
23a/21, 23a/22, 23a/7, 23b/12, 23b/14,
25b/4, 2a/16, 2a/16, 2a/17, 2a/19,
2a/19, 2b/1, 2b/10, 2b/12, 2b/19,
2b/21, 2b/24, 2b/24, 2b/25, 2b/25,
2b/7, 3a/13, 3a/14, 3a/14, 3a/16, 3a/17,
3a/18, 3a/19, 3a/20, 3a/22, 3b/10,
3b/15, 3b/2, 3b/20, 3b/3, 3b/4, 3b/8,

4a/11, 4a/11, 4a/14, 4a/16,
4a/17, 4a/19, 4a/19, 4a/21,
4a/23, 4a/5, 4a/6, 4a/8,
4b/1, 4b/14, 4b/16, 4b/19,
4b/20, 4b/20, 4b/21, 4b/23,
4b/25, 4b/26, 4b/8, 5a/10,
5a/12, 5a/15, 5a/17, 5a/2,
5a/21, 5a/3, 5a/4, 5a/5,
5a/8, 5a/9,
5b/17, 5b/19, 5b/22, 5b/4,
5b/5, 5b/6, 5b/8, 6a/14,
6a/17, 6a/18, 6a/18, 6a/20,
6b/14, 7b/7, 8a/17, 8a/18,
8a/8, 8a/8, 8a/9, 8b/1,
8b/10, 8b/12, 8b/3, 8b/4,
9a/14, 9a/15, 9a/17, 9a/17,
9b/13, 9b/21, 9b/4
o.+a 23b/4, 6a/6, 3a/24
o.+da 23b/14
o.+dadır 20a/13, 20a/14
o.+dan 17a/15, 21b/11
o.+lar 14a/1, 14a/21,
14a/21, 14b/20, 23a/6,
3a/2, 3b/1, 3b/1, 5b/14,
9a/12
o.+lara 16a/9
o.+ları 11a/4, 11b/21,
13b/20, 14a/20, 15a/5,
18a/13, 19b/15, 3b/1,
5a/18, 5a/19, 9a/16
o.+ların 15a/12, 4b/9,
5a/24, 5b/12, 6b/16
o.+larında 20a/18
o.+larının 12a/3
o.+u 4a/4, 10b/20, 11a/9,
11b/13, 11b/3, 11b/8,
11b/9, 14a/19, 14b/17,
15a/1, 15b/2, 18a/11,
18b/4, 19a/3, 20b/4, 20b/4,
20b/5, 21a/16, 22a/16,
22a/9, 23a/13, 3a/24, 3a/9,
5a/23, 5b/13, 8a/16, 8a/21,
8a/9, 8b/5, 9a/13,
9a/13, 9a/18, 9a/21, 9a/21,
9a/21
o.+um 23b/19

o.+un 11a/6, 14a/2, 14a/3, 14a/4,
14a/8, 15b/2, 18a/3, 18a/9, 18b/10,
20a/11, 22a/17, 2a/22, 3a/3, 9a/15,
9b/3
o.+unu 7a/18
o.+unizi 7a/11
o.+unu 14a/20, 8a/8
ok atıcı : Ok atan kişi
o.+ları 6a/20
okçu : Ok atan, okçulukla uğraşan
o. 16a/22, 17a/9, 24a/17, 25a/21,
25a/5, 6b/2
o.+lar 17a/10, 18b/4, 21a/5, 25a/11
o.+lara 15b/14, 6b/14
o.+ların 6a/17
o.+larınpiri 3b/7
ok ilm : Ok ilmi
o.+inde 19a/10
o.+ini 19a/4
okkalık : Okçuluk ilmi
o. 7a/23
oklu : Ok sahibi
o. 17b/2, 17b/20, 17b/5, 17b/7, 17b/9
okmeydan : Ok meydanı
o.+ı 15a/9
o.+ına 10b/16
o.+ında 15b/5, 6b/22, 11a/13,
7a/4
o.+
oku- : Okumak
o.-r 21a/9, 16b/11
o.-dub 10b/7, 16b/11
o.-mak 16b/10
o.-ya 12a/20, 16b/10
o.-yub 20b/9, 25b/7
ok yapıcı : Ok yapan
o. 4a/11
ol : Teklik üçüncü Şahıs zamiri ve
işaret zamiri
o. 10a/13, 10a/8, 10b/1, 10b/18,
10b/23, 10b/9, 11a/7, 11b/11, 11b/17,
11b/4, 12a/1, 12a/12, 12a/13, 12a/14,
12b/11, 12b/14, 12b/3, 13a/10, 13a/14,
13a/16, 13a/4, 13a/5, 13a/7, 13a/8,
13b/11, 13b/18, 13b/19, 13b/3, 13b/5,
14b/17, 14b/19, 14b/19, 14b/20,
14b/22, 15b/16, 16a/10, 16a/12, 16a/4,
16a/8, 16b/9, 17b/15, 18b/14, 18b/15,

18b/3, 18b/7, 18b/8,
19a/12, 19a/18, 19a/19,
19a/3, 19a/9, 19b/10,
19b/7, 1a/1, 1a/13, 1a/2,
1a/2, 1a/5, 20a/14,
20a/16, 20a/2, 20b/13,
20b/13, 20b/18, 21a/12,
22a/22, 22a/5, 22b/13,
22b/16, 23a/19, 23b/12,
23b/19, 23b/22, 23b/6,
25b/4, 2b/11, 2b/18, 2b/22,
3a/21, 3a/24, 3a/7, 3b/12,
3b/3, 3b/4, 3b/6, 4a/14,
4a/14, 4a/9, 4b/1, 4b/3,
5a/14, 5a/16, 5a/21, 5a/6,
5a/6, 5b/14, 5b/14, 5b/18,
5b/18, 5b/8, 6a/10,
6a/12, 6a/19, 6a/21, 6b/20,
6b/5, 6b/7, 7a/12, 7a/16,
7b/9, 8a/11, 8a/14, 8a/15,
8a/18, 8a/4, 8b/18

ol-

: Olmak

o.-a 10a/3, 10a/7, 10a/7,
11a/18, 11b/20, 11b/21,
11b/21, 11b/22, 11b/23,
11b/4, 11b/5, 13a/13,
13a/3, 13a/9, 13a/9,
13b/18, 13b/20, 14a/9,
14b/10, 14b/12, 15a/14,
15a/15, 15a/21, 15a/21,
15a/22, 15a/22, 15b/1,
16a/10, 16a/11, 16a/13,
17a/14, 17b/1, 17b/2,
17b/2, 17b/5, 17b/6, 17b/6,
17b/7,
17b/9, 17b/9, 18a/4,
18b/10, 19a/19, 19b/11,
19b/2, 19b/22, 19b/3,
19b/5, 1a/11, 20a/9, 20b/2,
21a/11, 22a/5, 22b/1,
22b/1, 23a/8, 23a/9, 23a/9,
24a/10, 24a/5, 2a/14, 2a/7,
2b/14, 4a/4, 4a/5, 4b/22,
6a/15, 6a/3, 6a/6, 6a/6,
7a/24, 8b/17, 8b/17, 8b/2,
9a/12, 9a/16, 9a/7
o.-acak 12a/6
o.-alıdan 2b/14

o.-amaz 17a/20
o.-an 10a/18, 10a/9, 10b/20, 11a/13,
12a/19, 12a/20, 16a/21, 16b/3, 18a/7,
18b/22, 19a/2, 19b/13, 1a/12, 1a/15,
20b/3, 21a/10, 21a/13, 21a/14, 21a/18,
21a/2, 22b/14, 24a/11, 24b/12, 24b/16,
24b/4, 25a/12, 25a/13, 25a/15, 25a/4,
2a/10, 2a/23, 2a/3, 2a/9, 2b/1, 3a/11,
3a/4, 3b/6, 5a/8, 5b/11, 5b/21, 5b/21,
6a/3, 7b/14
o.-anı 2b/19
o.-anın 23a/14
o.-anıdır 23a/11
o.-anlar 15b/12, 6b/9
o.-anların 16b/17
o.-arak 19a/12, 19a/17
o.-asın 15a/11, 15b/18, 16a/5, 18a/5,
20b/9, 24a/6, 2b/11, 9b/11
o.-asun 4b/22
o.-aydı 7a/22
o.-aydım 18b/15
o.-ayım 5b/7
o.-dı 14b/21, 5a/4, 5b/14
o.-dığı 23a/20
o.-di 18a/18, 18b/6, 5a/13, 5a/13,
5a/16, 6b/18, 7a/15, 8a/10, 8b/3
o.-diyse 13b/9
o.-du 10a/21, 14a/18, 14a/22, 14b/20,
14b/22, 14b/22, 15a/12, 15b/13, 17a/2,
17a/6, 23b/20, 24a/9, 24b/12, 3a/1,
3a/8, 3a/9, 4a/17, 4a/3, 4a/6, 5b/16
o.-duğu 17a/21
o.-dugu 20b/1, 22b/2, 23a/15, 2a/15,
2a/18, 2a/9, 2b/6, 7b/19
o.-dugun 15b/6, 2b/11
o.-dugundan 11b/12, 22b/15
o.-dukda 10a/12, 12b/18, 17b/17
o.-dukları 9b/16
o.-dular 19a/15, 19a/18, 22a/20, 4b/9
o.-dum 10b/10
o.-dumsa 9b/23
o.-dun 5a/14, 5a/7
o.-ıcağ 2b/23, 4b/11
o.-ma 6a/19
o.-madı 17a/7, 19b/12, 24a/9, 8b/13,
8b/16
o.-madığı 23a/13, 7a/6
o.-madığındandır 7a/7

o.-madığın 14a/21
o.-madıkları 2a/1
o.-madım 24a/3
o.-magın 2a/2
o.-magla 20b/20, 20b/22,
21a/20, 21b/11, 8a/15
o.-maglu 5a/4
o.-mağın 20b/15
o.-mak 12a/9, 12b/18,
13a/19, 14b/2, 17b/19,
17b/8, 17b/8, 19b/9,
23a/10, 23a/8, 23b/8, 2a/6,
4a/21, 7b/9
o.-makdan 22b/11
o.-maktır 22b/3, 22b/6,
22b/6, 22b/7, 22b/7
o.-malı 14b/16
o.-mamışdır 21b/4
o.-masan 14b/10
o.-masını 21b/12
o.-masun 16b/6
o.-maya 11a/20, 12b/17,
14a/8, 15a/12, 15a/22,
16a/10, 16a/8, 19b/21,
24a/6, 9a/17
o.-mayınca 21a/21
o.-mayub 16a/2, 16b/4,
16b/7, 18a/11, 18b/9,
21a/19, 2b/19, 7a/17
o.-maz 10a/20, 10a/22,
10a/4, 10a/6, 10b/14,
12a/5, 13a/18, 13a/20,
14b/17, 14b/3, 14b/8,
17b/20, 18a/12, 24b/5,
6a/1, 9a/18
o.-mazlar 4b/25
o.-mazsa 11b/4
o.-mazesada 12b/18
o.-mıyasın 11a/22, 15a/9,
9a/9
o.-muş 18b/2, 19a/8, 21b/9
o.-muşdur 18a/15, 20a/18,
20b/19, 21a/7, 23b/10,
3b/5, 7a/11, 7a/2, 7b/24,
8a/20
o.-muşlardır 8a/19
o.-sa 10a/17, 16a/11,
16a/8, 16a/9, 16b/8,

17a/20, 17b/1, 17b/21, 17b/5, 17b/6,
17b/7, 17b/8, 17b/9, 20b/12, 22b/17,
4a/6, 5a/9, 5a/9, 6a/12, 7a/18, 7b/5
o.-san 14a/11
o.-sun 14b/7, 16b/8, 1a/10, 1a/7,
22b/16, 5a/15, 5b/6, 9b/21, 24a/6
o.-ub 10b/8, 12a/4, 14a/1, 16a/10,
16a/18, 16a/3, 16a/6, 17a/16, 17b/12,
17b/7, 18a/8, 18b/1, 18b/20, 19a/12,
19a/15, 19a/17, 19a/19, 19a/20,
19a/22, 1a/10, 1a/15, 1a/17, 20b/8,
21a/19, 21a/19, 21a/6, 21b/1, 22a/1,
22a/10, 22b/6, 23a/21, 2a/13, 2a/15,
2a/18, 2a/3, 2a/5, 2b/15, 2b/5, 5a/10,
5a/12,
5a/16, 5b/11, 5b/15, 5b/8, 6a/18, 6a/2,
6a/5, 6b/17, 6b/3, 7a/2, 7a/24,
8a/1, 8a/5, 8b/10, 9b/12, 9b/19, 9b/22
olun- : Yapılmak, edilmek, olunmak
o.-di 18a/20, 19b/16, 2a/7, 3a/8,
21b/19
o.-du 20a/2
o.-dukdan 12a/8
o.-mayub 2a/2
o.-muşdur 22b/20, 23b/7, 8a/22
o.-urmuş 21b/6
o.-ursa 13b/5
o.-unca 14a/18, 14b/2, 18a/11, 8a/4
o.-maga 18b/17
o.-mak 18b/19, 2b/13, 24b/5
o.-maz 2b/14
o.-muş 8b/13
o.-muşdur 11a/1, 22a/1
o.-sa 16b/21
o.-ub 12a/15, 12a/6, 17b/16, 2a/7, 6b/2
o.-ur 14a/13, 15a/14, 20b/19, 21b/1,
23a/16, 24b/13, 24b/16, 25a/11,
25a/13, 25a/14, 25a/4, 25a/6, 25a/9,
25b/1, 2a/11, 2b/21, 3a/12, 4a/12, 5b/4
o.-ur 10a/11, 10a/18, 10b/13, 11a/6,
11b/12, 11b/13, 12b/16, 14a/15,
14b/11, 14b/12, 15a/4, 15b/20, 16a/1,
17a/19, 17a/22, 17b/13, 17b/20,
20a/11, 20a/12, 22a/22, 22a/22,
22b/10, 22b/11, 22b/11, 22b/12,
22b/21, 22b/8, 22b/8, 2b/2, 4a/11,
4a/23, 4a/24, 4a/24, 4a/5, 4a/7, 4a/9,
4b/11, 4b/11, 4b/16, 4b/23, 5a/9, 6b/1,

7b/2, 8a/5, 9a/12, 9b/12,
9b/13, 9b/14, 9b/4
o.-urdi 16b/8, 18b/17
o.-urdu 21a/9
o.-urlar 15b/19, 4b/26
o.-ursa 13a/13, 13a/14,
16a/2, 17b/2, 20a/11,
23a/12, 23a/6, 9b/4
o.-ursan 2b/19, 9b/5
o.-ursanız 4b/2
o.-ursun 6a/18
o.-urum 15b/18
omuz : Omuz
o. 13b/22, 23a/4, 9b/1
o.+un 8b/21
o.+una 11a/10
on : On (10)
o. 10a/13, 10a/9, 10b/14,
11a/17, 11a/2, 11a/22,
11a/4, 11a/4, 11b/17,
11b/18, 11b/2, 11b/20,
11b/20, 11b/21, 13b/11,
13b/3, 14b/19, 14b/21,
15a/2, 17a/11, 17a/11,
17a/13, 17a/15, 17a/18,
17a/19, 17a/22, 17b/14,
20a/12, 20b/4, 20b/5,
20b/6, 21b/21, 22a/13,
22a/18, 23a/19, 23a/20,
23b/10, 23b/13, 24b/4,
25a/18, 4a/14, 7b/13, 8a/2,
8a/4, 8b/1
on altı : Bir sayı
o. 2a/14
ora : Orası, ora, o yer
o.+ya 15b/11
o.+dan 20a/11
oracık : Orası
o. 11b/16, 12a/11, 12b/13
orta : Ara
o. 17b/11, 19b/5, 19b/6,
19b/6, 19b/8, 8b/20, 8b/22,
9b/8
o.+nın 23a/11
o.+sına 12a/17, 9a/9,
22a/17
o.+sında 11a/6, 12a/11,
12a/19, 9a/13, 9b/3

o.+sından 9b/2
o.+ya 23a/11
orta boylu : Orta boy
o. 17a/18
orta parmag : Eldeki ortanca parmak
o.+ın 8b/20, 9b/8
osman : Osman
o. 12b/4, 1a/9, 7b/24
otur- : Oturmak
o. 9a/10
o.-a 16a/14, 19b/7, 19b/8
o.-alar 19b/6
o.-an 10a/8
o.-asın 11a/10, 11a/10, 11a/10
o.-dum 23b/16
o.-muşdur 21a/6
o.-sun 21a/3
o.-tmak 20b/18
o.-ub 20b/13, 23b/14, 23b/14
otuz : Otuz (30)
o. 10b/11, 15a/3, 18b/2, 18b/6, 24a/20
oyna- : Eylenecek, oynamak
o.-maga 5b/17, 5b/17, 5b/18
o.-rlardı 4b/7
o.-yanlara 4b/13
oynak : Gevşek
o. 19b/18
oyun : Eğlence, oyun
o. 4b/13, 5b/17, 5b/19, 7a/8, 8b/1
o.+i 5b/18
o.+un 4b/7
o.+unuzdan 4b/25

Ö

öbür : Diğer, diğeri
ö. 13a/18
ödül : Ödül
ö. 23a/11, 23a/12, 23a/8
ö.+den 23a/14
öğred- : Öğretmek, bildirmek
ö.-iniz 4a/19
öğren- : Öğrenmek
ö.-dim 10b/9
ö.-iniz 4a/19, 4b/1
ö.-mek 4a/21
ö.-meyi 4a/21

ö.-üb 4a/8
 ö.-ürdi 10b/4
 ögle : Ögle vakti
 ö.+den 12b/21
 öksüz : Yetim
 o. 17b/6
 öl- : Ölmek
 ö.-dü 5a/22
 ö.-dördüm 8b/7
 ö.-mez 19a/1
 ölç- : Ölçmek
 ö.-düler 18b/1
 ölçtü : Ölçü
 ö.+sü 15b/10
 Ömer : Ömer
 ö. 12b/3, 1a/9, 3b/7
 ömr : Yaşama, hayat,
 yaşam müddeti
 ö. 18b/15
 ö.+ünde 4a/23
 ömr-i Nuh : Nuh'un ömrü
 ö. 18b/15
 ön : Ön, ön taraf
 ö.+lerine 10a/7, 23b/22
 ö.+ünde 16a/14, 8a/6
 ö.+üne 13b/16, 15a/11
 ön canib : Ön taraf
 ö.+e 13b/1
 öt- : Ötmek
 ö.-mek 22a/22
 öte : İlerisi
 ö. 25a/1
 övün- : Övünmek
 ö.-ür 15a/12
 öyle : O şekilde, öyle
 ö. 5a/14, 7b/5
 ö.+ce 17a/8, 24a/7
 Özbek : Özbek vatandaşı
 ö. 22a/15, 22a/21, 22a/8
 Özbek camii : Özbek camii
 ö. 22a/21
 özür : Kusur, hata,
 eksiklik
 ö. 21a/5

P

Pa : Bir ön ek
 p. 12a/13
 padişah : Hükümdar, melik
 p. 10b/22, 10b/22, 11a/1, 12b/7,
 22a/20, 6a/22, 6b/1, 6b/12, 6b/19,
 6b/24, 6b/9, 7a/12, 7a/8, 7a/8, 7b/15,
 7b/17, 8b/11
 p.+a 13b/3
 p.+ı 18a/19
 p.+ım 18a/20, 6b/11, 6b/13, 7b/16
 p.+ın 10b/23, 23b/8
 p.+lar 6a/20
 p.+ların 13b/4
 padişah-ı alem: Dünya padişahı
 p. 18a/18, 22a/20, 7b/22
 padişah-ı alem penah : Dünyanın koruyucu
 padişahı
 p. 6b/9, 7a/1
 padişah-ı alemyan: İki alemin padişahı
 p.+a 6a/22
 padişah-ı asr : Asrın padişahı
 p. 7a/8
 padişah-ı zullullah : Allah'ın gölgesindeki
 padişah
 p. 6b/19
 pak : Temiz
 p. 2a/13
 paki : Temizlik, arılık
 p. 1a/7
 pamuk : Pamuk
 p. 11b/1, 13b/10
 pamuk çekirdeğ: Pamuk çekirdik
 p.+i 11b/1, 13b/10
 pare : Parça
 p. 11b/11, 11b/12, 11b/13, 11b/13,
 22a/18, 22a/18, 5b/14, 5b/14
 p.+dir 13a/11
 p.+lendüğün 11b/12
 p.+lenür 11b/12, 11b/13
 pare pare : Parça parça
 p. 16a/10
 parmak : Parmak
 p. 11b/20, 13b/11, 14b/18, 22a/2,
 3b/10, 2b/3, 8b/20, 8b/22, 9b/5, 9b/5,
 9b/8
 p.+a 17b/1
 p.+ı 24a/2, 9b/5
 p.+ım 23b/18

p.+ın 8b/22, 9b/5, 9b/8
p.+ını 20a/17
p.+dan 22a/2
p.+ları 8b/23
p.+larını 9a/11
p.+larınun 23b/18

paşa : Paşa
p. 13b/2, 23b/10, 25a/20
p.+da 23b/21

peder : Baba
p. 23b/5

pehlivan : Yiğit,
pehlivan
p. 11a/3, 12b/14, 18a/15,
22a/14, 22a/19, 24a/13,
24a/20, 24a/21, 24b/7,
5a/15, 6a/21, 6a/22, 6a/5,
6a/9, 6b/18, 6b/19, 7a/3,
7a/5, 7a/6, 7b/12, 8b/11,
9b/11
p.+a 23b/5
p.+ı 22a/15, 7a/2
p.+ımız 7a/3
p.+lar 10b/17, 10b/20,
12a/19, 17a/9, 18a/20,
21a/14, 21a/21, 6b/16,
7a/15, 9b/10, 9b/15
p.+lara 17a/5, 6b/15
p.+larınun 9b/15

pehlivan-ı cihan : Dünya
pehlivanı
p. 11a/3, 18a/15, 24a/20,
24b/13, 24b/3, 6b/18, 7a/2,
7b/15

pehlivanlık : Pehlivan olma
durumu,
şartı
p.+lar 23b/2

pek : Pek
p. 10a/9, 12b/17, 12b/18,
12b/18, 13a/13, 13a/13,
17a/20, 17b/3, 22b/6,
22b/7, 23a/4, 9a/14, 9a/4,
9a/7
p.+den 10b/14
p.+çe 10a/7, 11b/5,
13b/18, 13b/20

peklig : Pek olma

p.+inde 14b/22

pek yay : Pek yay
p. 14b/8
p.+a 9a/3, 9a/4
p.+dan 14b/10

pelid : Ağaç türü
p. 10a/20

pelid agac : Ağaç türü
p.+ın 10a/20

penah : Sığınma, sığınılacak yer
p. 6b/24, 6b/9, 7a/13, 7b/22

pend : Öğüt, nasihat
p. 21a/14, 9b/20
p.+im 6a/15

perhiz : Dinen yasaklanmış şeylerden
uzak durma
p. 15a/10

perişan : Dağınık, üzgün
p. 2a/8

perk : Bkz. Okçuluk terimleri ve
deyimleri
p. 14a/8

perk yay : Bkz. Okçuluk terimleri ve
deyimleri
p. 14a/12

pervane : Geceleri ışığın etrafında
dönen küçük kelebek
p. 24b/19

perver : Besleyen, besleyici
p. 12b/15, 16b/6, 2b/19, 2b/19, 6a/2
p.+de 8a/5

pervez : Pervaz
p. 25a/21

pes : Öyle ise, o halde
p. 4b/3, 6b/19

pesend : Beğenmek
p. 13b/6

peşrev : Bkz. Okçuluk terimleri ve deyimleri
p. 20b/6, 24b/16, 25a/14, 25a/16,
25a/20, 25b/8

peyda : Türemek
p. 10b/5, 11b/1, 2a/15, 2a/18, 2b/5,
8b/4

peygamber : Nebi, peygamber
p. 16a/17
p.+lerden 3a/5, 3a/5

peykan : Okun ucundaki sivri demir
p. 3a/22

pir : İhtiyar, yaşlı
p. 12b/15, 2b/19, 5a/10,
5a/14, 5a/17, 5a/19, 6a/2,
8b/15

p.+e 10b/18
p.+i 24b/19, 3b/5, 3b/9
p.+imiz 16a/18

pir cevap : Hazır cevap
p. 5a/14

pir-i natuvan yaycı: Zayıf
yaycıların piri
p. 8b/15

pir kişi : Saygı duyulan kişi
p.+sin 5a/19

pir perver : Besleyici pir
p. 2b/19, 6a/2

pişe : Meslek, sanat
p. 5b/18

piyale : Kadeh
p. 24b/18, 25a/1

post : Post
p.+un 8a/7

pot : Pot
p.+un 9b/1

potluk : Potluk
p.+dan 11b/12

poyraz : Bir rüzgar türü
p. 21b/12, 24a/17, 24a/21,
24b/15, 24b/13, 24b/14,
24b/16, 24b/5, 24b/6,
24b/9, 25a/13, 25a/16,
25a/20

puşi : Askerlerin başlarına
sardıkları ince sarık
p.+de 14b/2

put : Put
p.+a 9a/18

puta : Bkz. Okçuluk
terimleri ve deyimleri
p. 10a/3, 11a/13, 11a/14,
11a/16, 11a/21, 11a/3,
20b/4

p.+dır 11a/13
p.+nındır 20a/1
p.+ya 11a/10, 11a/16,
11a/18, 11a/5
p.+yı 11a/20, 11a/5

pür : Dolu

p. 19b/2

pür taksir : çokça kısaltma
p. 24b/20

R

ra : Radiyallahü anhü kısaltması
r. 12a/22, 12b/1, 12b/3, 12b/4, 12b/5,
12b/5, 12b/6, 12b/6, 12b/7, 12b/7,
12b/7, 12b/8

rabia : Dördüncü
r. 20a/9

radiyallahü : Allah razı olsun
r. 16a/18, 16b/8, 19a/20, 3b/13, 3b/20,
3b/7, 3b/9, 3b/9, 4a/12, 4a/13, 4a/16,
4a/2, 4a/7, 4a/9, 4b/16, 6a/7, 3a/11,
3a/12, 3a/15, 3a/21, 4b/19, 5a/1, 5a/17,
5a/18, 5a/2, 5a/20, 5a/22, 5a/23, 5a/3,
5b/2, 5b/3, 5b/5, 5b/8, 5b/9

ragbet : İstekle karşılama, beğenme
r. 21a/8, 6a/20, 6a/21, 7a/7

ragib : Rağbet eden, istekli
r. 21a/13

rahmetullahi : Allah'ın rahmeti
r. 14b/18, 14b/8, 17a/1, 18b/16,
19a/16, 19b/21, 1a/15, 21b/1, 21b/19,
22a/21, 22b/4, 6a/4

ram : İtiat eden
r. 2b/11

rast : Doğru, düzgün
r. 10a/19, 18b/11, 19a/5, 20a/4, 20a/5,
3a/22, 5b/3

razı : Rıza gösteren, kabul eden
r. 6a/4, 10b/8, 22b/16, 5b/8

reca : Rica
r. 2a/8

recay-ı sadık : Ricaya sadakat
r.+dır 2a/8

resul : Peygamber, resul
r. 12b/5, 3a/13, 4a/3, 5a/13

resulullah : Allah'ın elçisi
r. 3b/18, 3b/3, 3b/4, 4a/10, 4a/16,
4a/18, 4a/22, r. 3a/14, 4a/20, 4b/13,
4b/13, 4b/14, 4b/17, 4b/26, 4b/9,
5a/15, 7b/4
r.+a 3a/15

Resul-i Ekrem: Hz. peygamber

r. 1a/6, 3a/12, 5b/18
 revişan : Gidiş, tarz,
 yürüyüş
 r.+ların 22a/8
 revnak : Parlaklık, güzellik
 r. 21b/22
 rey : Oy
 r.+i 3b/13
 rıdvan : Rız olma
 r. 14b/17, 25a/5
 rıdvanullahi : Allah rız olsun
 r. 12b/6, 16a/19, 16b/16,
 19a/2, 1a/9, 2a/22, 4b/12,
 5a/12
 rıza : Rız olma
 r. 16b/13, 5b/20
 rızay-ı şerif : Kutsal rıza
 r.+ine 5b/20, 5b/21
 rızık : Allah'ın kullarına
 bahşettiği yiyecek
 ve içecek, nimet
 r.+lar 1a/2
 riayet : Gütme, gözetme
 r. 20b/20, 2b/11
 r.+e 2b/12
 r.+ler 22a/20
 rica : Rica
 r. 14b/1, 2a/11, 7b/17,
 7b/22
 risale : Mektup
 r. 2a/14, 2a/7, 3b/14, 7a/6,
 9b/23
 r.+de 7a/7
 r.+lerde 18b/6, 21b/17
 r.+leri 1a/17
 r.+ye 16b/5, 2a/10, 2a/8
 rivayet : Haber nakl etme, nakil
 r. 3a/10, 3a/11, 3b/21,
 4a/10, 4a/12, 4a/7, 5b/4,
 6a/21, 6b/21, 7b/15, 8b/16
 ruh : Ruh, can
 r. 12b/10, 1a/7, 25b/6
 r.+um 9a/17
 ruhaniyet : Ruh hali, ruh
 yapısı
 r. 7a/24
 ruhi :Ruha ait
 r. 16b/18

ruh-i mutahhar : Temizlenmiş ruh
 r.+ına 12b/10
 ruh-i paki : Temiz ruh
 r.+ne 1a/7
 ruh-i pak-i resul : Resul'ün temiz ruhu
 r. 16b/18
 ruh-i şerif : Kutsal ruh
 r.+lerine 25b/6
 rum :Rum
 r. 15a/15, 21b/20
 r.+da 12a/2
 ruya : Rüya, düş
 r.+n 12a/15
 ruzban : Kapıcı
 r. 10b/10
 ruzigar : Hafif esen yel
 2)Zaman, gün
 3) Ömür, hayat
 r. 20b/10
 Rüstem : Özel isim
 r. 14a/11
 rüzgar : Hafif esen yel
 r. 16a/9, 21a/10

S

saadet : Talih, baht, ikbal
 s. 11a/13, 21a/18, 7a/5, 8a/11
 saadetli : Talihli, bahtlı
 s. 18a/18, 7b/17, 8a/6
 saba : Gün doğusundan hafif esen
 yel, saba rüzgarı
 s. 16a/10, 16a/10
 sabah : Sabah vakti
 s. 10a/11, 12b/20, 14a/6
 s.+a 6b/17
 s.+da 12a/10
 sabık :Eski, geçmiş, evvelki
 s.+da 21a/14
 sabıka : Suç kaydı
 s. 21b/16, 24b/22
 sabır : Sabır
 s.+la 14b/11
 sabi :
 s. 11a/23, 2a/20
 sabit : Sabit
 s.+dir 2b/18

sabr	: Sabır s. 14b/12, 18b/15 s.+ı 14b/11	sahibü'l-menzil: menzil sahibi s.+ı 25b/8
sabr-i eyyub	: eyub sabrı s. 18b/15	said : Mutlu, uğurlu s. 12b/4
sad	: Özel isim s. 12a/21, 12b/5, 16a/18, 3a/11, 3a/13, 3a/14, 3a/16, 3a/17, 3a/19, 3a/20, 3a/21, 4a/17, 4a/2, 5a/22, 5a/23, 5b/1, 5b/1, 5b/5, 5b/7, 5b/9	sair : Diğer, öteki s. 21a/12, 21a/15, 21b/21, 22a/7, 6a/17, 6b/15, 9b/19
sada	: Ses, yankı s. 3a/20	sair atıcı : Diğer atıcı s.+lara 9b/16
sadık	: Bağlılığı samimi olan s. 16b/14, 18a/11, 2a/8	sair halk : Diğer halk s. 21a/15 s.+dan 16a/2
safa	: Gönül şenliği, huzur, zevk s. 22b/16	sair ilm : Diğer ilim s.+inde 9b/19
sag	: Solun zıddı 2) Sihhatte olan s. 11a/19, 13b/14, 13b/15, 13b/17, 22b/11, 8b/23, 8b/24, 9a/9, 9b/13, 9b/3 s.+a 20a/17 s.+ına 20a/1	sair kabzedaş : Diğer kabze arkadaşları s.+ların 6a/17
sag el	: Sağ el s.+in 24a/2, 8b/21, 8b/23, 9b/2	sair masarif : Diğer harcamalar s. 21b/21
sagir	: Küçük, ufak s.+e 21b/8	sair talip : Diğer talepler s.+lere 21a/12
saganak	: Sağanak s. 16a/10	sakal : Sakal s.+a 22b/22, 23a/1, 23a/3 s.+ı 16b/22
sahabe	: Peygamberimizin arkadaşları s. 19a/2	sakin- : Sakınmak, Kaçınmak s.-asın 12b/20
sahabe-i güzün:Özel sahabeler s. 19a/2		sakla- : Saklamak s.-dı 4b/20 s.-dığı 14b/4 s.-dılar 16b/7 s.-ma 9b/21 s.-madı 10a/1 s.-mışdır 9b/7 s.-mişlar 10a/1 s.-mişlardır 22b/20, 24a/11 s.-sa 5a/11 s.-ya 10a/12 s.-yasın 8b/21
sahib	:Sahip haiz s. 16b/15, 1a/14, 21b/13, 23b/10 s.+ı 20b/20, 20b/22, 21a/1, 21a/3, 8a/4 s.+idir 21a/1 s.+leri 19a/8, 20b/12	saklı : Gizlenmiş olan s. 22b/22 s.+dır 13a/1, 9b/15
sahib-i zaman : Zamanın sahibi s. 16b/15		sal- : Salmak s.-ub 3a/21
		salavat : Salavat s. 12b/11, 16b/18, 3b/24
		salın- : Salınmak s.-maya 13b/10
		salih : Güzel amel ve hareketlerde bulunan

- s. 21b/6
- salkı : Bkz. Okçuluk terimleri ve deyimleri
s. 18a/14, 18a/3, 18b/2, 18b/5, 18b/7, 18b/8, 18b/9
- Sam : Özel isim
s. 8b/7
- sana : "Sen" zamirinin datif hali
s. 15b/17, 16a/20, 16a/4, 18a/12, 23a/18, 24a/5, 24a/6, 3a/19, 4a/3, 5a/19, 6a/14, 6a/15, 8b/18, 9b/17, 9b/21
- sanat : Hünere, marifet, iş, sanat
s. 14a/12, 6a/5, 9b/4
s.+dır 13b/2
- sanduk : Sandık
s. 11b/23, 15a/16
s.+a 10a/14, 11b/1, 11b/15, 11b/3, 11b/4, 12a/12, 12a/14, 15a/13, 17a/19, 20b/4
s.+dan 15a/17
s.+ı 11b/22
- sanduka : Sandık
s.+dır 13b/9
s.+ya 10b/8
- sani : Yapan, işleyen
s. 21b/6, 2a/16
- sanin :
s. 13b/6, 2a/20
- saniye : İkinci
s. 19a/2
- sar- : Sarmak,, örtmek, bürümek
s.-acak 15b/7
s.-amaz 15a/19, 15a/19
s.-arsın 13a/8
s.-asın 13a/6, 22b/21
s.-ıla 15a/21, 15b/1
s.-ılmış 12b/13
s.-ilurken 15a/20
s.-mışım 15b/7
s.-ub 13a/10, 15b/9, 22b/19, 9b/5
- saray : Konak, ev, saray
s.+da 8a/3
- sarıl- : Sarılmak
- s.-ub 22a/19
- sav : "Sallallahü aleyhi vessalam"ın kısaltması
s. 16a/18, 3b/21, 4a/3
- savab : Doğru, yanlış olmayan
s. 2b/5
- say- : Saymak
s. 19b/16
s.-mazlar 2b/20
- saye : Gölge, himaye
s.+sinde 12b/23
- sayıl- : Sayılmak, Kabul edilmek
s.-ur 4b/10
- saz : Saz
s. 13a/14, 17b/10, 17b/16, 17b/17, 17b/19
s.+ı 11a/7, 15b/11, 22b/2
s.+ına 11a/7
s.+ında 15b/1
s.+ındadır 13a/14
- seadetlü : Huzurlu
s. 10b/22, 10b/23, 21b/16, 21b/19, 6b/12, 6b/24
- seadetlü padişah : Huzurlu padişah
s. 6b/12
- sebeb : Sebep
s. 12b/18, 18b/17, 20a/12, 20a/20, 22b/3, 2a/13, 9b/14
s.+i 22b/3, 22b/3, 2b/21
- sebeb-i magfiret: Mağfiret sebebi
s. 2a/13
- sebeb-i sual : Suallerin sebebi
s. 7b/8
- sebebiyle : Sebebiyle
s. 4a/11
- sefer : Yolculuk
s. 18b/13
s.+e 7b/20
- segir- : Koşmak, seğirmek
s.-dim 7b/10
s.-dirilere 4b/13
s.-i 4b/6
- segri : Hayvanın beli ile kuyruğu arasındaki doluca yer
s. 17b/20, 17b/9
- sekiz : Sekiz (8)
s. 10b/11, 14b/21, 23b/13, 24b/4, 8a/2

seksen	Seksen (80) s. 10b/11, 11a/21, 14a/18, 14b/21	s.+dinde 10b/3
selam	: Selam s. 3a/19, 4b/14, 4b/15, 4b/6, 4b/7, 4b/8	sermaye : Ana mal, varlık, esas s.+sidir 10a/15, 14b/9
selamet	: Esenlik s.+i 12b/7	sert : Sert, dayanıklı s. 11b/12, 12b/16, 12b/17
selef	: Bir vazifede başka birinden önce bulunmuş kimse s. 19b/11 s.+de 19b/21, 20b/6 s.+den 7a/16, 8a/20 s.+e 19b/12	server : Reis, seyyid, efendi s. 12b/1, 3b/24
selim	: Temiz s. 21b/6	sev- : Sevmek, muhabbet beslemek s.-ecek 2b/8 s.-erdi 4b/21 s.-erlerdi 6a/20
sema	: Gök, gökyüzü s.+ya 8b/4	sevab : Mükafata layık olan iyi hareket s. 11a/5, 23a/20, 2b/19, 4b/11, 4b/11 s.+dır 23a/20 s.+ı 2a/16, 3b/16, 4b/16, 4b/16 s.+ım 3a/14, 3a/16
sen	: Teklik ikinci kişi zamiri s. 13b/5, 14b/10, 15b/16, 16a/21, 18a/8, 20a/8, 20b/8, 23a/14, 23a/19, 23b/17, 3b/14, 5a/19, 5a/4, 5b/2, 5b/6, 6a/8, 7b/18 s.+de 15a/6, 15a/7, 15a/8 s.+i 5b/20, 10b/1, 14a/9, 2b/9, 5b/7, 6b/12, 9b/17 s.+in 11b/11, 18a/11, 24a/6, 3b/3, 4a/4, 17a/3 s.+inle 5b/5	seyid : Hz. Peygamberin soyundan gelenler s.+ler 16b/17
sena	:Meth etme, övme s. 12a/21, 2b/12	seyr : Bakma, seyretme s. 12a/14, 12b/15 s.+e 22a/14
sene	: Yıl, sene s. 14b/16, 25a/17, 25b/9, 25b/9 s.+de 21b/18 s.+den 10b/10	seyyah : Gezgin s. 23b/11
serfüru	: Baş eğme, söz dinleme s. 14b/1	sıbyan : Günahsız, çocuk s. 19a/4
serçe	: Serçe s. 24a/8 s.+yi 23b/13	sıcak : Sıcak s.+dan 15a/17
serçe kandil	: Serçe kandil s.+i 24a/8	sıçra- : Sıçramak, atlamak s.-maz 15a/1
serhad	: Sınır s. 8a/13	sıddık : Doğruluk s. 12b/3
		sıfat : Özellik, vasıf s. 19a/1
		sık- : Sıkmak s.-maya 17b/4 s.-ub 12a/12, 12b/13, 9b/7
		sıkı : Sıkılmış, sıkıştırılmış olan s. 15a/22
		sıla : Yurt, memleket s.+dır 23a/13
		sın- : Zatıf düşmek, aciz kalmak s.-dı 2b/25
		sır : Gizli olan şey, sır s. 9b/15 s.+dır 7a/23

s.+larına 21a/15
s.+ra 14a/22
s.+rı 14b/2
sırça : Cam, billur
s. 13a/20
sırça kandil : Camlı kandil
s.+i 13a/20, 7a/13
sihami : Oklar
s. 2b/6
sil- : Silmek
s.-üb 5a/11
silahdar : Silahları
muhafaza eden
s. 13b/2
silahdar paşa : Özel isim
s.+ya 13b/3
silsilename : Meşhur bir
kimsenin silsilesini
gösteren cetvel
s.+de 3a/11, 3b/6, 6a/1
Sinan : Özel İsim
s. 24a/17, 24a/18, 24b/1,
24b/1, 24b/9, 8a/10
sine : Yürek, göntül
s. 19a/14
s.+si 19b/7, 6b/9
s.+sine 8a/17
sinekeş : Göntül çeken
s. 20a/7
sipariş : Sipariş etme
s. 9b/20
sipas : Şükr etme, dua
etme
s. 1a/1
siper : Mevzi, siper
s. 23a/4
s.+in 2b/3
siz : Çokluk ikinci kişi
zamiri
s. 15b/18, 5b/18
s.+den 22b/16
s.+e 15b/18, 4b/22
s.+ün 4b/25
sofra : Üzerinde yemek
yenen yer
s. 12a/10
soguk : Soğuk
s.+dan 10a/12, 22b/10

sohbet : Muhabbet, görüşüp konuşma
s. 16b/3
sok- : Sokmak, bir şeyi dar bir yerin
içine koymak
2) Yılan, böcek gibi bazı
hayvaların iğnesini batırması
s.-arlar 7a/19
s.-ub 22a/4, 6b/8
sol : Sol taraf, sol yan
s. 10a/8, 11a/10, 11b/8, 12b/12,
13a/15, 13a/17, 13b/11, 13b/12,
13b/22, 16a/15, 16a/22, 16a/22, 20a/8,
23a/4, 6b/16, 8b/19, 8b/21, 8b/24,
9a/1, 9b/1
s.+a 9b/13, 20a/17
s.+una 20a/2
solak : Sol elini kullanan
s. 21a/1, 24a/19
sol el : Sol el
s.+in 9a/22
sol kol : Sol kol
s.+u 6b/16
soluk : Nefes
s.+da 9a/5
sonra : Sonra
s. 10a/10, 10a/11, 10a/13, 10a/15,
10a/9, 10b/10, 11b/22, 12a/11, 12a/17,
12a/18, 12a/8, 12b/12, 12b/21, 12b/21,
13a/13, 13b/19, 14a/7, 15a/13,
15b/13, 15b/19, 16a/14, 17b/16, 18a/6,
18b/4, 21b/19, 22a/16, 22a/19, 22b/9,
23b/20, 25b/5, 2b/13, 3b/5, 4a/8,
5a/21, 6a/12, 6a/5, 6b/14, 6b/24,
8b/10, 8b/10, 8b/2, 8b/7, 8b/7, 8b/7,
8b/8, 8b/9, 8b/9, 9a/11, 9a/5, 9a/5
sor- : Sormak, danışmak
s.-dı 4b/20
sorguc : Sorguç
s. 13a/8
s.+un 13a/12
s.+u 13a/9
söğüd : Söğüt ağacı
s.+dür 17a/14
söyle- : Söylemek, demek
s. 3a/17, 7a/1
s.-me 24a/7
s.-mek 10a/4
s.-mişlerdir 7a/23

söz : Kelam, söz,
konuşma
s. 18b/4, 5b/6
s.+i 21b/3
s.+ler 7a/23
s.+ü 15b/8
s.+ümdür 21b/3
su : Su
s. 14b/6, 24a/19, 8b/18,
9a/5
s.+da 4a/21, 2b/8
s.+yu 12b/16
sual : Soru
s. 16b/21, 17a/8, 22b/14,
2b/17, 3b/18, 4a/15, 4b/13,
4b/14, 4b/26, 5b/17, 6b/13
subaşı : Su başı
s. 24a/19, 24b/2
s.+sı 21a/1
subhanehu : Dua sözü
s. 16a/16, 21b/15, 23b/6,
2a/7, 2b/23, 2b/9, 3b/16,
3b/4, 5b/20, 7b/4, 8b/5
sultan : Hükümdar, melik,
padişah
s. 12b/10, 13a/22, 16a/17,
7a/22, 7b/24
sultan-ı enbiya : Peygamberlerin
sultanı
s.+nın 12b/10
stüleyman : Stüleyman
peygamber
s. 10b/8, 17a/1, 1a/15,
23b/15, 24a/5, 24b/12,
24b/14, 24b/18
sümme : Sonra
s. 5a/20
süpür- : Süpürmek
s.-se 5a/11
sürür : Sevinç
s. 4a/5
sütun : Direk
s. 1a/10

Ş

şaban : Hicri yılın sekizinci ayı
ş. 25a/15, 25a/22
Şabir : Özel isim
ş.+dir 3b/7
şabkeş : Şap çeken
ş. 14b/2
Şabun : Özel isim
ş. 8b/9
şad : Sevinçli
ş. 4a/5, 5b/11
şagird : Öğrenci
ş. 10a/18, 16a/14, 16b/6, 22b/18, 6a/9
ş.+e 16a/13, 16b/19, 10a/18
ş.+i 19a/15, 19b/10, 25a/1, 25a/2,
25a/3, 25a/3, 6a/7
ş.+in 16a/22, 16b/1
ş.+isin 16b/20
ş.+izin 17a/1
ş.+leri 19a/12
şah : Hükümdar, padişah
ş.+da 22b/18
ş.+dan 23b/8
şahid : Tanık
ş. 15b/20, 15b/21, 16a/1, 16a/1, 6a/11
ş.+imiz 15b/22
ş.+iz 16a/1
şair : Şiir yazar
ş. 23b/10
şart : Koşul
ş. 23a/7, 23b/17
ş.+ı 10a/5, 14b/2, 25b/5
ş.+ımı 11a/3
şast : Altmış
ş. 24a/1, 24a/10, 24a/3, 24a/4, 24a/7
şayed : Eğer, belki, ihtimal
ş. 2a/13
şeb : Gece
ş. 10b/18
şedid : Şiddetli, sert
ş. 16a/8
şefaat : Bağışlama, af
ş. 7b/17
şehadet : Bir şeyin doğruluğuna inanma
ş. 16a/3, 17a/10, 2b/3, 7a/18, 7a/20,
8b/20, 9b/5
ş.+i 5b/15
ş.+in 16a/4
şehadet parmag : Şehadaet parmağı

ş.+ın 22b/21, 8b/20, 9b/5
ş.+ına 22b/10, 2b/3
şehid : Cihat uğrunda
vurulmuş olan
ş. 16b/13, 8a/21
şehir : Şehir, belde
ş. 23b/9
ş.+i 23b/9
şehriyar : Padişah
ş. 6b/21
şehir-i zerrin : Altından yapılmış
şehir, parlak şehir
ş. 23b/9
şekil : Biçim şekil
ş. 16b/21, 20a/7
şekl : Şekil, biçim
ş.+in 17b/20
ş.+inde 13a/2
şeref : Manevi yükseklik,
ululuk
ş. 21b/12, 21b/22
şerefraz : Şeref veren
ş. 1a/2
şerif : Kutsal, mübarek
ş. 14a/16, 16a/13, 16a/18,
18b/1, 1a/7, 21b/17, 21b/3,
23b/16, 25b/6,
5b/20, 7a/5, 9a/7, 9b/22
şerife : Şerefli
ş. 2a/11
şerik : Ortak
ş.+i 7a/3
şerr : Kötülük
ş.+inden 3b/5
şeşt : Bkz. Okçuluk
terimleri ve
deyimleri
ş. 3a/23
şey : Şey, nesne
ş. 12b/21
ş.+dir 23a/8, 6a/18
ş.+e 6a/2
ş.+i 7a/23
ş.+ler 12b/22
ş.+leri 9b/21
şeyh : Tekkelerde bulunan
başkan

ş. 18a/21, 18b/1, 21a/11, 24a/22, 6a/6
şimden : Şimdi, şu an
ş. 18b/4
şimdi : Şimdi, şu an
ş. 18a/2, 18b/15, 19b/13, 21a/9,
23b/20, 7a/16, 7a/6
şimdiki : Bu zamandaki
ş. 20a/19, 20a/20, 8a/20
ş.+ler 20a/21
şirmerd : Aslan yürekli
ş. 24a/14, 24a/22
şol : “Şu” İşaret zamiri
ş. 19a/10, 19a/6, 23a/18, 23b/4, 5b/2,
6b/23
şöhret : Ün, şöhret
ş. 14b/15, 20b/10, 6a/6
şöyle : Öyle, o şekilde
ş. 13b/13, 19b/12, 22b/21, 23b/13,
24a/7, 6a/3, 9b/8
şöylece : Öylece, o şekilde
ş. 9a/7
şumar : Hesap, sayı
ş. 11b/22
Şüca : Özel isim
ş. 10b/15, 10b/17, 10b/18, 10b/18,
10b/20, 10b/23, 11a/2, 24a/19, 24b/7
ş.+dır 10b/18
şüheda : Şehitler
ş. 12b/11, 12b/5
şükr : Nimete karşı ortaya konulan
kadir bilirlilik, hamd
ş.+ü 3a/2
şüru : Başlama
ş. 2a/7, 2b/13, 6a/14, 6a/9

T

ta : Diye, için
2) Nihayet
t. 13a/20, 16b/6, 18a/11, 19b/11,
20b/14, 20b/8, 21b/22, 23a/2, 2b/15,
3b/3, 8b/24, 9a/5
taaccüb : Şaşma, şaşakalma
t. 21b/5, 5b/1, 8a/17
tabanca : Silah, tabanca
t. 17a/16
tabi : Doğal

tabir	: Açıklama t. 15b/18, 19a/17, 19a/19, 19a/20, 19a/22, 19a/8 t. 21b/8 t.+i 22a/1	talib	: Talep eden t. 16a/21, 21a/12, 21a/13, 3b/9, 5a/9 t.+ler 10a/1 t.+lerinden 19b/17
tabl	: Davul t.+dan 5b/9	talim	: Okutma, ders verme, idman t. 10b/6, 19a/4, 19b/10, 19b/11, 2b/16, 2b/24, 3b/8, 4b/7, 6b/15
Tabur	: Özel isim t. 8a/21	talimhane	: İdman yapılan yer t. 20b/4 t.+de 3b/8
tag	: Dağ t.+ları 14b/3	talim-i sanayi	: Sanat eğitimi t. 1a/1
tahir	: Temiz, pak t. 19a/9	tamam	: Bütün t. 15a/12, 15a/22, 15a/6, 15b/13, 16a/6, 24b/12, 9a/11, 9a/15 t.+dır 9a/15
tahrir	: Yazma t. 21b/8 t.+i 10b/10	tamamlaş-	: Bütüne ulaşmak t.-mıdır 15a/4
tahriren	Yazarak t. 25b/9	tamar	: Damar t.+ları 18a/10
tahsil	: Bilgi edinme, hasıl etme t.1a/16, 11a/5, 13a/19, 16b/3, 19a/4, 2a/1, 3b/15	tanbure	: Türk Halk Müziğinde kullanılan telli çalgılara verilen genel ad t. 22b/2
tahsil-i ilim	: İlim okuma t. 19a/4	tanrı	: Yaratan, Allah t. 2a/12, 2a/12, 3a/1, 3a/4, 4a/9, 5a/17 t.+sını 8b/6
tahsil-i kemalat-ı binihaye:	t.+ye 1a/2	tar	: Sıkıntılı t. 14b/18, 14b/19, 21a/20, 22b/12, 22b/15
tahsin etme	: Beğenme, takdir t.+ler 22a/11, 6b/9, 13b/3	tarak	: Tarak t. 12a/7
tahsis	: Mahsus kılma t. 4a/22	tarik	: Yol, adet, usul t. 10a/20, 21a/19, 2b/9 t.+de 16b/16 t.+ın 21a/13 t.+inde 16b/5
tahte'l-kitab	: Kitap altı t. 25b/5	tarik-i müstakim:	Doğru yol t.+e 2b/9
takayyüd olma	: Bağlanma, bağlı t. 14b/19, 21b/4	tar yay	: Dar yay t. 14b/18, 14b/19 t.+a 14b/20 t.+ın 15a/1, 15a/1
takdir	: Beğenme t.+ce 14b/22, 18b/8, 19a/12, 2b/18, 9b/20 t.+e 7b/2	tarz	: Tarz t.+dadır 13a/18
takdirce	Beğenerek t. 1a/13, 11b/11	tasi	: Dokuzuncu t. 2a/21
taki	: Günatan, haramdan kaçan t. 17a/10, 21a/12	tasnif	: Sınıflandırma
taksir	: Kısaltma t. 19b/2, 1a/11		
taleb	: İsteme t. 2a/7		

t. 25b/6
tasvir : Betimleme
t. 8b/11, 8b/13, 8b/15
taş : Taş
t. 14a/13, 14b/13, 14b/2,
15a/1, 16a/4, 17a/7,
18a/14, 18a/16, 18b/10,
18b/11, 18b/12, 18b/15,
18b/3, 18b/5, 18b/7, 18b/9,
21b/13, 22b/13, 24a/13,
24b/12, 25b/5, 6b/23,
8a/12
t.+dan 18a/10, 18b/11
t.+ı 14b/7, 20b/16, 20b/17,
21b/12, 6b/4, 6b/7
t.+ın 18a/17, 6b/7, 6b/8
t.+ına 20b/14, 6b/3
t.+ında 15a/7
t.+ınla 18a/6
t.+lar 20b/16, 20b/21
taşı- : Taşıma işi
t.-dır 14b/8
taşra : Dışarı, dışarıya
t. 11b/8, 23a/3, 9a/14
tatvil : Uzatma
t.+i 7b/13
tavan : Tavan
t. 22a/7, 7a/10
t.+a 7a/12
tavır : Tavır
t. 19a/15
tavul : Davul
t.+dan 5b/10, 5b/12, 5b/13
tayan- : Dayanmak, gücü
yetmek
t.-a 20a/21
t.-maya 20a/20
t.-miş 22a/3
t.-ur 17b/1, 17b/12, 17b/4,
20a/19, 20b/1, 17a/21
tayin : Atama
t. 12a/6, 19a/5, 3a/8, 6b/14
taze : Taze
t. 6a/11
tazim : Büyükleme,
ululanma
t. 12b/10, 20b/12, 20b/22,
21a/12

teala : Allah
t. 12b/6, 12b/8, 14b/8, 16a/16, 16a/19,
16b/16, 19a/2, 1a/9, 21b/15, 23b/6,
2a/12, 2b/23, 2b/9, 3a/19, 3b/15,
3b/16, 3b/2, 3b/22, 3b/4, 4b/12, 4b/3,
5b/20, 7b/4, 8b/5, 9b/18
t.+dan 2a/7, 3a/1
t.+nın 3a/4, 3a/24
t.+ya 4a/9
tebdil : Değiştirme
t. 4a/6, 8a/19
teber : Balta
t. 20a/7, 2b/8
teberrük : Mübarek sayma
t. 16a/17
tebreş- : Depreşmek
t.-üb 18a/10
tecrübe : Deneyim
t. 22b/20, 8a/22
tedarik : Donanım
t. 12a/5, 12a/5, 6b/2
t.+i 6b/3
tedbir : İdare etme, çare
t. 12a/5, 7b/2
tekbir : Tekbir
t. 12b/11
tekrar : Tekrar
t. 14b/6, 18b/14, 5b/1
tekrim : Tekrim
t. 12b/10, 20b/12, 21a/12
tekye : Dayanma
t.+sinde 15a/9
t.+sine 6b/15
telif : Yayımlamak
t. 6a/4
temaşa : Seyr etmek
t. 12a/15
temel : Temel
t.+den 17b/20
t.+inden 17b/16
temenni : İyi niyet, iyi düşünce
t.+ye 14b/1
tenavül : İri vucutlu kimse
t. 23b/22
tenha : Tenha, sessiz
t. 21a/4
tercüme : Çevirme
t. 2a/4, 2b/7

terk : Bırakma, ayrılma,
gitme
t. 10a/23, 11b/6, 4a/9,
5a/21
t.+dir 14a/9
terkib : Sıraya koyma
t.+dir 17a/13
tertib : Düzen
t. 12a/13, 12a/15, 17b/15
t.+in 12a/11
tesbih : Tespih
t. 5a/11
teselli : Avutma,
rahatlatma
t. 14a/17, 1a/4
teslim : Verme, rıza
gösterme, boyun
eğme
t. 16a/20, 16a/22, 16a/22,
16b/2
teşrif : Şereflendirme
t. 12a/8
teşviş : Karma karışık
etme
t. 23a/7
tıbki : Aynısı
t.+ları 17a/12
tımâr : Tımar
t.+a 15a/18
tırnak : Tırnak
t. 22b/11, 22b/22, 9b/5,
9b/9,3a/23
t.+a 12b/12, 3a/23
t.+ı 22b/13
tımâr : Bakma
t. 15a/13, 15a/15, 15a/16,
20a/22
t.+a 15b/13, 15b/14
t.+ı 20a/22
t.+ını 15a/16
t.+lı 14b/21
tımârlı : Tımar edilmiş
t. 20b/1
tir : Bkz. Okçuluk
terimleri ve
deyimleri
t. 10b/12, 19a/6, 20b/6,
9b/20

tir-endaz : Bkz. Okçuluk terimleri ve
deyimleri
t. 10b/12, 20a/21, 20b/11, 1a/14
tirkeş : Bkz. Okçuluk terimleri ve
deyimleri
t. 17a/21, 23a/6
tirkeş ok : Bkz. Okçuluk
terimleri ve deyimleri
t.+u 17a/21
tiz : Çabuk, acele
t. 15b/12
togru : Doğru yalan olmayan
t. 11b/8, 13b/13, 13b/16, 18a/17,
19b/5, 19b/8, 22a/16, 22a/19, 9a/1
t.+su 24b/18
t.+suna 18a/14
togrul- : Doğrulmak
t.- ur 6a/12
tok : Aç olmayan
t.+una 9a/9
toksan : Doksan(90)
t. 14b/13, 14b/13, 15a/16, 15b/16,
19b/18
tokun- : Dokunmak
t.-a 9a/11
t.-duğu 15a/18
t.-mak 22b/10
t.-ması 22b/3
t.-maya 23a/3, 23a/4
t.-ub 22b/22, 23a/16, 23a/6
t.-ur 22b/7, 23a/1, 2b/4
tokuz : Dokuz (9)
t. 11b/2, 13a/3, 14b/18, 17a/15,
17a/18, 17a/22, 3a/3
tokuz tutam : Dokuz tutam
t.+dan 17a/12
tol- : Dolmak
t.-asun 22b/3
tolaş- : Dolaşmak
t.-ırdı 16b/22
t.-mışdır 17a/1
toldur- : Doldurmak
t.-ub 23b/20, 7a/11
tolu : Dolu, dolmuş
t. 17b/6
t.+ga 17a/20
tomruk : Tomruk
t. 21a/15, 22a/7

top : Top
t. 6b/3
t.+i 13a/10

torba : Torba
t. 13b/9
t.+da 13b/19
t.+yı 13b/11

torug : Doruk, zirve
t.+undan 9b/5

tozkoparan : Ok atıcı üstat
t. 10b/16, 10b/19, 11a/2,
18a/17, 18b/2, 1a/14,
24a/20, 24b/13, 24b/3,
6a/21, 6b/11, 6b/18, 6b/6,
7a/1, 7a/2, 7b/15, 7b/16,
7b/19
t.+ım 6b/12
t.+ın 18a/16, 19b/14, 7b/21

törpi : Törpi
t. 17b/20, 22b/15

tudak : Dudak
t.+lu 3a/21

tuhfe : Armağan, hediye
t. 3a/1

tunç : Tunç
t. 12b/18, 13a/9, 15a/21,
15a/22, 22a/2
t.+dan 12a/3

tunç ayine : Tunçtan yapılmış
ayine
t. 22a/2

tur- : Durmak
t. 15b/17
t.-a 15b/21, 19b/5, 22b/22,
12a/18
t.+alar 12a/20
t.+an 12b/10, 12b/9, 12b/9
t.-du 15b/22
t.-dukda 19b/20
t.-maga 5a/5
t.-mak 13b/13, 15a/15
t.-makdan 22b/8
t.-maya 17b/7, 17b/9
t.-ub 13b/16, 14b/22,
17a/3, 17b/6, 18a/6, 19b/3,
19b/4, 21a/17, 21a/18,
22a/15, 25a/18, 3a/22
t.-unca 13b/13

t.-urken 12b/13
t.-urlar 17a/10
t.-ursa 14a/3

tut- : Tutmak
t. 18a/5, 20a/4, 24a/2, 8b/20, 8b/22
t.-a 16a/15
t.-am 3a/3
t.-ardım 23b/18
t.-asın 9a/1
t.-ma 8b/22
t.-mak 21a/13
t.-makdır 22b/4
t.-mazlar 16a/5
t.-ub 11a/14, 13b/12, 17b/3, 24a/3,
6b/9, 8a/7, 9a/13
t.-ulmak 17b/15

tutam : Ölçü
t. 11b/2, 11b/20, 11b/21, 11b/3, 13a/3,
13b/11, 14b/18, 15a/2, 17a/15, 17a/15,
17a/18, 17a/18, 17a/19, 17b/15
t.+a 11a/4, 11b/18, 17a/11
t.+dan 11a/4, 17a/22
t.+dır 11a/17, 11b/18, 17a/11, 17a/13

tutkal : Yapıştırıcı
t.+dır 17a/14
t.+ı 22b/9

tutucu : Tutan
t. 9a/10, 9a/14, 9a/7

tüfenk : Tüfek
t. 13a/2, 13a/3, 13a/5, 19a/3, 7b/6,
9b/19

Türk : Türk
t. 8a/18

Türki : Türkçe
t. 1a/17, 20b/9, 7a/6

Türki risale : Türkçe risale
t.+lerde 7a/6
t.+lerinde 21a/7

Türkiye : Türkiye
t. 2a/4, 2b/6

U

u : "ve" bağlacı
u. 10b/13, 12a/15, 12a/21, 12a/9, 1a/1,
1a/11, 1a/2, 20b/20, 3b/2, 12b/15,

	12b/6, 14b/15, 19b/16, 19b/2, 19b/9, 21a/14, 21a/8, 24b/20, 7b/24, 9b/20, 9b/20		u.+da 15b/20, 16a/1 u.+u 2a/4
uc	: Kenar, etraf u.13b/1 u.+u 22a/3, 22a/4, 9a/15 u.+una 13a/8, 20a/11 u.+unda 13a/11	unut-	: Unutmak, ihmal etmek u.-mayub 11b/16
uç	: Kenar, etraf u. 12b/14, 13b/21	ur-	: Vurmak u. 22a/16 u.-a 12b/14 u.-an 23a/18 u.-asın 11b/14, 12a/14, 12b/21 u.-dugu 6b/22 u.-dugum 13b/2 u.-dugun 11b/11, 12b/17 u.-dum 22a/15, 23b/13, 24a/8, 5a/6 u.-maga 13b/5 u.-magla 22a/6 u.-mağa 11a/17 u.-mak 10a/13, 10a/14, 11a/21, 11a/23, 11a/23, 11b/1, 11b/19, 13b/8, 17a/20, 2a/20, 2a/5, 5b/23, 7b/7, 8b/12 u.-mamış 5a/6 u.-masa 23a/20 u.-mazsan 11b/16, 23a/19 u.-mazsın 6a/13 u.-muş 8b/12 u.-muşdur 22a/1, 22a/8, 6b/22, 6b/9 u.-sa 23a/17, 23a/22 u.-salar 23a/17 u.-san 9b/17 u.-sun 11b/17 u.-ub 10a/3, 11b/15, 13a/18, 13a/20, 13b/1, 18b/18, 21a/21, 22a/11, 22a/17, 22a/2, 23b/15, 24a/8, 2b/25, 6a/15, 6b/1, 7a/13 u.-ula 13b/6 u.-ulmuşdur 17a/15 u.-ur 17a/15, 17a/16 u.-urlar 19a/11 u.-urmuş 22a/9 u.-ursan 13a/9, 13a/9, 23a/18 u.-ursun 23b/17
uçvilayet	: Sınır illeri u.+de 8b/18	usta	: Usta, işi bilen u. 14b/17, 16a/5, 16b/6, 16b/9, 24a/12, 25a/1, 25a/1, 25a/1, 25a/10, 25a/11, 25a/3, 25a/4, 25a/6, 25a/6, 25a/8, 25a/8, 6a/21, 6b/19, 6b/21, 6b/24, 8a/10 u.+lar 25a/5
ugra-	: Gitmek, uğramak u.-dı 4b/6, 4b/7, 4b/8	usturalı	: Ustura taşıyan
uhrevi	: Ahiretle ilgili u. 21b/15, 4b/23		
uhud	: Uhud u. 4b/18		
uhud gaza	: Uhud savaşı u.+sında 4a/12		
ukala	: Serseri u. 7b/2		
Ukbe	: Özel isim u. 4a/12, 4a/7, 4a/9, 5a/17, 5a/19, 5a/20, 5a/22		
ukubet	: Felaket, musibet, ceza u. 5a/9		
ulaş-	: Ulaşmak, varmak u.-dırub 12a/16		
ulema	: Alimler u. 12b/6, 19a/17, 19a/18, 3b/5, 7a/22, 7b/2		
ulema-i hazirin	: Mevcut olan alimler u. 12b/6		
ulema-i izam	: Büyük alimler u.+dan 19a/18		
ulema-i kibar	: Beyefendi alimler u. 3b/5 u.+dan 19a/17		
ulu	: Büyük, ulu u. 2b/22		
ulufe	: Maaş u.+ler 6b/14		
ulu kuş	: Ulu kuş u. 2b/22		
umur	: İşler, hususlar		

u. 12b/22
usturalı ok : Ucunda ustura
takılı ok
u.+lar 12b/22
usul : Yöntem, metod
u.+e 10a/20
uydur- : Uydurmak
u.-asız 9a/16
u.-mak 11a/8
u.-ub 11a/4, 13a/17, 17a/6
uzacık : Uzaklık
u. 13a/17, 13a/17
uzad- : Uzatmak
u.-ub 13b/22
uzag : Uzak, ırak
u.+a 9b/17
uzak : Uzak
u. 23a/9, 4b/2
uzat : Uzatmak
u. 8b/21
uzun : Kısa olmayan
u. 11b/7, 15a/21, 15a/21,
15a/22, 17a/14, 17b/1,
17b/7, 19b/15, 19b/3,
19b/4, 20a/13, 22b/11,
22b/6, 9a/15
u.+u 7b/12
uzun boylu : Boyu uzun olan
u. 16b/22

Ü

üç : Üç
ü. 11a/15, 11a/15, 11b/20,
11b/20, 11b/22, 11b/5,
11b/5, 12a/10, 12b/20,
12b/21, 12b/21, 13a/22,
14a/6, 14a/7, 15a/15,
15a/15, 17a/19, 17a/22,
18b/7, 19b/18, 19b/18,
21a/20, 21b/21, 23b/3,
24a/2, 2b/7, 3b/19, 4a/11,
5b/8,
7a/12, 8a/21, 8b/22, 8b/8
üç defa : Üç kez

ü. 13b/18, 6b/8
üçer : Üçer
ü. 5b/6
üçü : Üçü
ü. 5b/1, 5b/14
üçüncü : Üçüncü
ü. 20a/4, 5b/13
üçüncü gez : Üçüncü gez
ü.+in 5b/13
üç yüz : Üç yüz
ü. 11b/4
üfle- : Üflemek
ü.-yub 7a/18
ümid : Umut, ümit
ü. 2a/8
ümid-i vasık : İnanılan ümitler
ü. 2a/8
ümm : Okuma yazması olmayan
ü. 1a/17
üslub : İş yapma yöntemi
ü.+un 14a/16
üst : Üst, üzeri
ü. 20b/15, 21a/2, 22b/12
ü.+üne 11a/10
üstad : Usta, hoca
ü. 10a/16, 10a/17, 10a/18, 10a/7,
10a/7, 10b/13, 11b/21, 14b/16, 15b/2,
16a/14, 16a/5, 16b/20, 17a/8, 17b/9,
18a/6, 18b/6, 19a/5, 19b/9, 20b/11,
21a/6, 22b/15, 24a/14, 24b/22, 2b/10,
6a/16, 6a/16, 6a/8, 6a/9, 8a/4, 8b/18
ü.+a 2b/11
ü.+dan 10a/18, 10b/15, 12b/23,
13a/18, 13a/20, 13b/8, 15b/12, 16b/2,
16b/7, 17a/6, 3b/13, 3b/14, 6a/1, 6a/2,
8a/23, 8a/5
ü.+ı 16b/10, 22b/18, 6a/7
ü.+ım 16a/20, 17a/5, 1a/15, 24b/11,
24b/20, 24b/8, 6a/7
ü.+ımın 6a/6
ü.+ımızı 1a/14
ü.+ın 16a/14, 17a/3, 17a/8, 23b/6
ü.+ına 10b/16
ü.+ında 20a/5
ü.+lar 11a/15, 12a/4, 12b/10, 13a/1,
15b/14, 16a/12, 16a/4, 16b/5, 18a/2,

ü.+lara 12a/6
 ü.+lardan 12b/9, 18a/7,
 23a/10, 23b/21
 ü.+ları 17a/9, 2a/23
 ü.+larınpir.i 3b/8
 ü.+larla 16b/3
 ü.+sız 2b/13, 2b/14
 üstad-ı kamil : Olgun üstad
 ü. 10b/13
 üstad-ı şagird : Öğrencilerin
 üstadı
 ü.+i 6a/9
 üstad-ı tirendaz: Ok atma üstadı
 ü. 20b/11
 üstbaş : Üstbaş
 ü.+ına 5a/4
 üzere : Üzerinde, üzerine
 ü. 11a/5, 13b/17, 13b/22,
 13b/8, 14a/10, 15a/8,
 16a/21, 16b/19, 16b/2,
 16b/4, 16b/4, 17b/7,
 19a/15, 19a/3, 19a/7,
 19b/10, 19b/9, 19b/9,
 20b/7, 21a/13, 7a/11,
 8b/12, 9a/16, 9a/22
 üzeri : Üzerimiz
 ü.+mize 8a/18
 ü.+ndel 11b/23, 15b/10,
 19a/14, 25a/13, 3a/3, 3a/4,
 3b/18, 7b/6, 9b/5
 ü.+nden 13b/14, 19a/14,
 19a/19, 19a/21, 19a/22,
 19b/4, 20a/1, 22b/8, 2b/25,
 9a/10
 ü.+ine 11b/11, 11b/13,
 11b/17, 12a/1, 12a/1,
 12a/13, 12a/13, 12b/17,
 12b/19, 13a/16, 13a/16,
 13a/17, 13a/17, 14a/1,
 14a/21, 14b/12, 14b/22,
 15a/13, 15b/1, 15b/9,
 17a/2, 17a/7, 18a/17,
 19a/13, 22b/18, 23b/5,
 24a/14, 24a/14,
 24a/15, 24a/15, 24a/16,
 24a/17, 24a/18, 24a/18,
 24a/18, 24a/19, 24a/19,

24a/20, 24a/22, 24a/22, 24b/1, 24b/1,
 24b/1, 24b/2, 24b/2, 24b/21, 24b/21,
 24b/3, 25a/18, 2b/23, 3b/1, 5b/12,
 5b/13, 5b/23, 6b/16, 6b/20, 6b/22,
 6b/23, 6b/9, 8a/16, 8b/11, 8b/20,
 8b/21, 9b/5, 9b/8
 üzere : Üstünde, üzerinde
 ü. 10a/11, 10a/9, 11b/5, 12a/10, 13b/6,
 15b/6, 16a/13, 5b/11, 6b/18, 9a/1,
 9a/4, 9b/11

V

vacib : Yapılması gerekli olan
 v. 21a/10
 v.+dir 20b/16, 4a/22
 v.+dür 4a/22
 vakıa : Olay, hadise
 v. 14a/15
 vakıf : İş yapmaya yetkin
 v. 14a/22, 16b/6, 21a/15, 2a/8, 7b/2
 vaki : Vuku bulan, olan
 v. 17a/2, 18b/2, 21a/19, 21a/7, 2a/3,
 2a/9, 4a/3, 4a/6, 7a/10, şöyle
 vakit : Zaman, vakit
 v. 22a/22, 4b/14
 Vakkas : Özel isim
 v. 12b/5, 16a/18, 3a/12, 4a/13, 4a/2,
 5b/5, 5b/9
 v.+a 3a/17, 4a/17
 vallahi : "Allah için" manasında yemin
 sözü
 v. 5a/5
 var : Mevcut, var
 v. 10b/3, 10b/8, 13b/5, 15b/15, 16b/1,
 17b/13, 20b/21, 21a/8, 22a/10, 22a/8,
 5a/12, 5a/14, 6a/20, 6b/9, 7a/1, 7a/3,
 8a/1, 8a/1, 8a/10
 v.+dır 12a/8, 12b/19, 12b/23, 15b/17,
 16a/8, 18a/4, 18a/9, 18b/8, 19b/14,
 20a/3, 20b/14, 20b/17, 20b/18, 22b/3,
 23a/3, 23b/1, 24a/5, 4b/5, 7a/14,
 8a/21, 9b/12, 9b/22
 v.+dur 6b/5
 var- : Varmak, ulaşmak
 v.-a 11a/4
 v.-asın 9a/12
 v.-ayım 22a/10

v.-di 4b/17, 5b/1	12a/23, 12a/23, 12a/23, 12a/23,
v.-dikça 20b/20	12a/23, 12a/3, 12a/3, 12a/4, 12a/7,
v.-dikda 7b/23	12a/7, 12a/9, 12b/1, 12b/1, 12b/1,
v.-dılar 4b/9, 5b/12	12b/1, 12b/10, 12b/11, 12b/11, 12b/11,
v.-dım 24a/5	12b/15, 12b/17, 12b/18, 12b/19, 12b/2,
v.-ınca 11a/4, 17a/12	12b/2, 12b/2,
v.-ırlar 8a/13	12b/2, 12b/2, 12b/20, 12b/20, 12b/21,
v.-mamışdır 22a/19	12b/21, 12b/22, 12b/22, 12b/23,
v.-maz 14b/17, 21a/4	12b/23, 12b/3, 12b/4, 12b/4, 12b/4,
v.-ub 10a/15, 10b/16,	12b/5, 12b/5, 12b/5, 12b/6, 12b/6,
10b/7, 11a/15, 13b/20,	12b/6, 12b/7, 12b/7, 12b/7, 13a/13,
13b/21, 14a/1, 14a/14,	13a/15, 13a/15, 13a/19, 13a/21,
15b/14, 18a/19, 18a/5,	13a/21, 13a/21, 13a/22, 13a/7, 13a/9,
18b/1, 21a/5, 21b/10,	13b/10, 13b/13, 13b/14, 13b/16,
21b/20, 22a/11, 23b/16,	13b/16,
23b/22, 3b/1,	13b/20, 13b/3, 14a/1, 14a/16, 14a/22,
4a/5, 4a/6, 5a/18, 5a/2,	14a/7, 14b/1, 14b/11, 14b/13, 14b/16,
5b/14, 6a/16, 7a/5	14b/2, 14b/4, 15a/11, 15a/19, 15a/21,
v.-ur 7b/11	15a/22, 15a/22, 15a/22, 15a/5, 15a/9,
varıl- : Ulaşmak	15b/1, 15b/10, 15b/13, 15b/14, 15b/14,
v.-di 14a/21	15b/22, 15b/6, 16a/15, 16a/15, 16a/16,
varid : Gelen, ulaşan	16a/2, 16a/21, 16a/3, 16a/5, 16a/8,
v. 18a/22, 18b/1, 2b/18	16a/8, 16b/12, 16b/12, 16b/12, 16b/13,
vasık : Güvenen, inanan	16b/13, 16b/13, 16b/13, 16b/14,
v. 2a/8	16b/14, 16b/15, 16b/15, 16b/15,
vasıl : Kavuşma	16b/15, 16b/16, 16b/16, 16b/17,
v. 18a/5	16b/17, 16b/17, 16b/18, 16b/18,
vatan : Ülke	16b/19,
v. 23b/7	16b/2, 16b/5, 16b/7, 17a/10, 17a/10,
vaz : Nasihat, vaaz	17a/11, 17a/12, 17a/12, 17a/13,
v. 4b/4	17a/13, 17a/14, 17a/5, 17b/14, 17b/3,
vazife : Görev	17b/8, 18a/22, 18a/9, 18b/18, 18b/18,
v.+leri 6b/17	18b/18,
ve : Ve	18b/2, 18b/3, 18b/4, 18b/6, 19a/13,
v. 10a/12, 10a/14, 10a/17,	19a/14, 19a/15, 19a/16, 19a/16,
10a/18, 10a/5, 10b/16,	19a/19, 19a/20, 19a/20, 19a/21, 19a/6,
10b/19, 10b/2, 10b/7,	19b/15, 19b/15, 19b/6, 19b/6, 19b/7,
10b/9, 11a/10, 11a/12,	19b/8, 1a/11, 1a/11, 1a/12, 1a/14,
11a/14, 11a/15, 11a/17,	1a/15, 1a/16, 1a/16, 1a/17, 1a/2, 1a/2,
11a/19, 11a/20, 11a/20,	1a/5, 1a/5, 1a/5, 1a/6, 1a/8, 1a/8, 1a/9,
11a/6, 11a/8, 11b/14,	1a/9, 1a/9, 1a/9, 1a/9, 20a/1, 20a/1,
11b/17, 11b/2, 11b/22,	20a/1, 20a/2, 20a/2, 20a/3, 20a/3,
11b/22, 11b/23, 11b/23,	20a/6, 20b/10, 20b/12, 20b/15, 20b/16,
11b/9,	20b/16, 20b/2, 20b/20, 20b/21, 20b/22,
12a/10, 12a/10, 12a/12,	20b/3, 20b/4, 20b/5, 20b/6, 20b/6,
12a/12, 12a/14, 12a/17,	20b/9, 20b/9, 20b/9, 21a/1, 21a/10,
12a/17, 12a/21, 12a/21,	21a/12, 21a/12, 21a/13, 21a/13,
12a/22, 12a/22, 12a/22,	21a/13, 21a/16, 21a/18, 21a/19,

21a/21, 21a/5, 21a/5,
21a/5, 21a/8, 21a/8, 21a/8,
21b/11, 21b/11, 21b/12,
21b/13, 21b/14, 21b/15,
21b/15, 21b/16, 21b/17,
21b/18, 21b/19, 21b/19,
21b/21, 21b/6, 21b/6,
21b/6, 21b/7, 21b/7, 21b/8,
21b/8, 21b/8, 21b/9,
22a/15, 22a/2, 22a/6,
22a/7, 22a/7, 22b/1, 22b/1,
22b/11, 22b/11, 22b/11,
22b/14, 22b/15, 22b/2,
22b/2, 22b/21, 22b/4,
22b/5, 22b/6, 22b/7, 22b/8,
23a/11, 23a/12, 23a/15,
23a/16, 23a/17, 23a/19,
23a/4, 23a/5, 23a/7, 23a/8,
23b/1, 23b/11, 23b/18,
23b/20, 23b/21, 23b/6,
24a/11,
24a/11, 24a/2, 24a/21,
24a/8, 24a/9, 25a/3, 25a/5,
25b/6, 25b/8, 25b/8,
25b/9, 25b/9, 2a/10, 2a/14,
2a/14, 2a/15, 2a/15, 2a/18,
2a/2, 2a/21, 2a/5, 2a/5,
2a/5, 2a/6, 2a/7, 2a/8, 2a/8,
2a/9, 2b/11, 2b/11, 2b/12,
2b/12, 2b/14, 2b/18, 2b/19,
2b/20, 2b/21, 2b/23, 2b/24,
2b/3, 2b/4, 2b/4, 2b/5,
2b/6, 2b/6, 2b/8, 2b/8,
2b/8, 2b/9, 2b/9, 2b/9,
3a/1, 3a/10, 3a/14, 3a/15,
3a/19, 3a/2, 3a/5, 3a/6,
3a/6, 3a/6, 3a/7, 3a/8, 3b/1,
3b/16, 3b/17, 3b/17, 3b/17,
3b/23, 3b/24, 3b/25, 3b/25,
3b/4, 3b/4, 3b/5, 3b/5,
3b/6, 3b/7, 3b/7, 3b/8,
3b/8, 3b/9, 4a/1, 4a/12,
4a/15, 4a/17, 4a/18, 4a/18,
4a/19, 4a/19, 4a/2, 4a/20,
4a/21, 4a/21, 4a/22, 4a/23,
4a/23, 4a/23, 4a/24, 4a/5,
4a/8, 4a/9, 4b/11, 4b/12,

4b/13, 4b/2, 4b/20, 4b/20, 4b/22,
4b/23,
4b/23, 4b/23, 4b/25, 4b/3, 4b/6, 4b/6,
4b/8, 4b/8, 4b/9, 5a/11, 5a/18,
5a/18, 5a/24, 5a/9, 5b/1, 5b/13, 5b/14,
5b/15, 5b/15, 5b/16, 5b/20, 5b/20,
5b/22, 5b/23, 5b/23, 5b/23, 5b/3, 5b/3,
5b/6, 5b/7, 6a/10, 6a/13, 6a/15, 6a/17,
6a/17, 6a/20, 6a/20, 6a/5, 6a/6, 6b/1,
6b/13, 6b/14, 6b/14, 6b/16, 6b/16,
6b/2, 6b/2, 6b/21, 6b/22, 7a/12, 7a/14,
7a/19, 7a/19, 7a/20, 7a/21, 7a/3, 7a/8,
7b/14, 7b/2, 7b/2, 7b/4, 7b/6, 7b/6,
7b/6, 7b/6, 7b/7, 7b/7, 8a/10, 8a/12,
8a/17, 8a/22, 8a/5, 8a/6, 8b/1, 8b/12,
8b/19, 8b/21, 8b/22,
8b/3, 8b/3, 8b/5, 8b/9, 8b/9, 9a/1,
9a/10, 9a/18, 9a/4, 9a/7, 9b/13, 9b/13,
9b/13, 9b/13, 9b/14, 9b/18, 9b/19,
9b/2, 9b/22, 9b/23, 9b/23, 9b/7

vech : Yüz, surat, çehre
v. 12a/6, 16b/4
vechi : Yüz ile ilgili
v. 19b/14
vech-i emanet : Emanet edilen yüz
v. 16b/4
vech-i hediye: Hediye edilmiş yüz
v. 12a/6
vechile : Bu sebeple
v. 15a/10, 6a/14
vefa : Sevgide bağlılık ve sadakat
v. 21a/9
ve'l-hasıl : Sözün kısısı
v. 16a/2, 18a/18, 7b/17
veli : Fakat, lakin
v. 25b/2
verak : Güvercinler
v. 21a/9
verak-ı mihr-i vefa : Eser adı
v.+yı 21a/9
vesselam : İşte o kadar, son söz budur
v.+ın 4a/13
vessellem : Bkz. vesselam
v. 12b/2, 1a/7, 3a/12, 3a/13, 3a/20,
3a/7, 3b/12, 3b/18, 3b/19
veya : Ve ya, Yahut
v. 12a/13

y.+ıma 23b/15	y.-ub 6b/5
y.+ına 12a/17	yar- : Yarmak, parçalamak
y.+ında 10a/8, 17a/9, 21a/17, 23b/16, 5a/14, 6b/7, 8a/16	y.-ub 13a/4
y.+ınızda 18a/6	yarı : Yarı
y.+larına 20b/16, 20b/22, 21a/6	y. 22a/15, 23b/19, 9a/9
y.+larında 23a/10	yarık : Yarılmış, kesilmiş
y.+una 7a/12	y. 13a/4, 13a/5
yan- : Yanmak	yarıl- : Yarılmış
y.-arken 22a/7	y.-miş 13a/5
y.-maz 21a/2	yarım : Yarı, yarım
y.-mazagaç 8a/13	y. 18b/10, 8a/9
y.-mişdir 7a/12	yarım guruh : Değerce bir kuruşun yarı ederi
yani : Yani	y.+a 8a/9
y. 10a/16, 10b/15, 11a/15, 11a/18, 11a/2, 11a/21, 11b/18, 14b/8, 15a/9, 16a/2, 16a/9, 17a/7, 17b/16, 19b/19, 19b/20, 19b/7, 19b/9, 20a/21, 22a/5, 22b/7, 23a/2, 23a/9, 24a/13, 24a/5, 24a/9, 3b/20, 4a/11, 4a/19, 4a/21, 4a/22, 4a/8, 4b/1, 4b/10, 4b/15, 4b/16, 4b/24, 4b/4, 5a/10, 5a/21, 5a/8, 5b/3, 8a/22, 8b/11, 9a/10, 9a/5	yarı yol : Yarı yol
yanlış : Yanlış, hata	y.+a 9a/9
y. 5a/6, 5a/8	y.+da 22a/18
yap- : Yapmak, etmek	yaruh : Yarik
y.-dı 14b/18, 3b/13, 8a/12, 8b/13, 8b/13, 8b/14, 8b/14, 8b/16, 8b/8	y.+lar 12a/19, 12a/5
y.-durasın 13a/7	yasin : Kur'an'ın 36. suresi
y.-dırdı 14a/14	y. 21b/16
y.-dırub 16b/9, 22a/13, 6b/4	yassı : Yassı, dik olmayan
y.-durursun 13a/2	y.+dır 19b/7
y.-ılır 8b/13	yassıca : Yassı gibi
y.-ışub 6b/8	y. 17b/17
y.-miş 14b/16	yat- : Yatmak, yere uzanmak
y.-mişlerdir 22a/20	y.-masun 6b/17
y.-tırdı 14b/20	y.-ub 15a/9
yapıcı : Yapan, kapayan	yay : Ok atmaya yarayan iki ucu arasına giriş çekilmiş eğri değnek
y. 4a/11	y. 10a/14, 10a/6, 10a/9, 10b/11, 10b/13, 11a/2, 11a/21, 11b/2, 11b/3, 11b/4, 11b/5, 11b/5, 11b/7, 12a/7, 13b/17, 13b/18, 13b/19, 14a/14, 14a/15, 14a/8, 14b/13, 14b/13, 14b/15, 14b/18, 14b/19, 14b/20, 14b/21, 14b/21, 15a/16, 15a/16, 15a/18, 15b/10, 15b/16, 17a/1, 17a/15, 17a/16, 17a/19, 17b/12, 17b/13, 17b/14, 17b/17, 17b/19, 20a/16, 20a/4, 20b/1, 21a/13, 21b/18, 21b/21, 22b/6, 23a/14, 23a/15, 23a/2, 23b/22, 24a/9, 2a/15, 2a/17, 2a/21, 2a/21, 2b/24, 2b/5, 3a/2, 3b/22, 4a/16, 4a/18, 4a/19, 4a/4, 4b/17, 4b/18, 4b/19, 6a/22, 6a/6, 6b/20,
yapış- : Yapışmak, tutmak	

vezir : Hükümdar vekili
v. 23b/10
v.+ler 6a/20
vilayet : Bir vali idaresinde
bulunan yer
v. 12a/14, 12a/5, 23b/1,
23b/1, 4b/22, 8a/13
v.+e 8b/15
v.+in 6b/13
v.+inde 22a/9
vir- : Vermek
v. 23a/19
v.-di 14a/20, 16a/20, 1a/2,
4b/6, 4b/7, 8b/9
v.-digin 4b/14
v.-dikde 22b/1, 9b/13
v.-diler 23b/22
v.-e 10a/8, 12b/11, 16b/19,
19b/7, 20a/5
v.-ecek 9b/9
v.-emez 20a/16, 23a/20
v.-esin 11a/19, 11b/6, 9b/3
v.-elim 4b/15
v.-eyim 23a/19, 23a/19
v.-ildiği 19a/4
v.-ile 13b/15
v.-ilmeye 17a/17
v.-ilüb 12b/9
v.-in 6b/2, 10b/17
v.-ir 10a/13, 17b/21,
22b/2, 4b/3, 23a/7
v.-irler 10b/19, 20a/22
v.-irlerdi 19a/5
v.-mede 9b/16
v.-medi 4b/8, 5a/14, 7b/19,
8b/14
v.-mediniz 4b/14
v.-mek 16a/13, 19b/11,
23a/14
v.-meyince 21b/22
v.-meyüb 21a/20
v.-mez 12b/18, 23a/20,
9a/7
v.-mezler 20a/22
v.-mişdir 14b/15, 7b/4
v.-mişler 20b/7
v.-mişlerdir 6a/6, 17b/1
v.-sen 5b/23

v.-üb 13b/3, 16a/19, 16b/1, 17b/3,
1a/4, 21a/13, 23b/21, 3a/24, 7a/2, 8b/1

vücut : Ten, vücut
2) Varlık, mevcudiyet
v. 16b/5, 1a/7
vücut-u şerif : Kutsal mevcudiyeti
v.+leriyle 1a/7
vüzerá : Vezirler
v. 7a/4
v.+nın 7a/3

Y

ya : Yahut, veya
y. 16b/8, 17b/16, 17b/21, 17b/21,
17b/21, 18a/8, 18b/13, 18b/13, 20a/13,
20a/13, 20a/14, 20a/15, 22a/15, 22b/5,
3a/13, 3a/16, 3a/17, 3a/18, 3a/20,
3a/24, 3b/18, 3b/2, 3b/3, 3b/4, 4b/13,
4b/18, 5a/15, 5a/19, 5a/2, 5a/22,
7b/11, 7b/11
yaban : Issız yer, gurbet
y.+a 19a/11
yad : Yabancı
y. 18b/17, 18b/19, 1a/14, 2a/11
yag- : Yağmak
y.-ıb 16a/11
y.-ıyor 8a/18
yagmur : Yağmur
y. 16a/11
yahud : Veya, yahut
y. 13b/21, 15a/11, 16b/1, 20a/14,
20a/15, 20a/16, 20a/17, 22b/17,
22b/18, 22b/6, 23a/5, 4a/15, 5a/10,
9a/15
yak- : Yakmak
y.-ub 5b/11
yaka : Elbise boynu
y.+dan 25a/2
yakın : Yakın
y. 19b/10, 17a/3
yakub : Yakup
y. 12a/23, 5a/18, 7a/11
yalnız : Yalnız
y. 12a/5
yan : Yan
y.+dan 9a/12, 9b/17

7a/12, 8a/11, 8a/12, 8b/10,
8b/16, 8b/3,
8b/4, 8b/8, 9a/12, 9a/15,
9a/4, 9a/7, 9b/12, 9b/8
y.+a 11b/21, 13a/6,
13b/20, 14b/10, 15a/20,
17a/20, 17b/10, 20a/19,
23b/4, 9a/12, 9a/16, 9a/17,
9a/21
y.+da 11a/8
y.+dadır 20a/12, 20a/14
y.+dan 10b/10, 10b/11,
11a/21, 14a/18, 14a/18,
14b/19, 15b/16, 15b/4,
17b/15, 17b/4, 20a/22,
21b/11, 23a/13, 23a/9,
24a/9, 9a/13
y.+ı 10b/20, 13a/15, 14a/9,
16a/15, 17b/3, 22b/7,
23b/19
y.+ın 11a/10, 11a/12,
11a/12, 11a/7, 11a/7,
13a/4, 13a/4, 13a/6,
15a/11,
15a/2, 15b/1, 15b/11,
16b/8, 17b/18, 17b/22,
17b/5, 17b/6, 17b/8, 17b/8,
17b/9, 20a/5, 22b/2, 23a/1,
23a/17, 23a/2, 23a/3,
5a/24, 9a/13, 9a/7, 9b/9
y.+ına 13b/20
y.+ımı 10b/19, 23a/15,
23a/16
y.+lar 11b/23, 15a/15,
23a/8, 24a/9
y.+lara 20a/21
y.+lardan 10a/9, 24a/8
y.+ları 11a/17, 11b/17,
11b/20, 12a/1, 15b/13,
15b/14, 17a/13, 17b/11,
19b/14, 19b/15, 25a/5
y.+ların 14b/17, 16a/14
y.+larına 20a/20
y.+larının 12a/3
yaycı : Yay yapan
y. 15a/19, 17a/8, 17b/18,
25a/2, 25b/2, 6b/2, 8a/10,
8b/15

y.+lar 17a/10, 18b/3, 21a/4, 25a/9
y.+lara 15b/14, 17a/5, 6b/14
y.+lardan 16a/2
y.+ların 6a/17
y.+larınpir.i 3b/6
y.+larınyay.ları 24b/22
y.+ya 22b/10
yay pare : Yay parçası
y.+lerin 4b/19
yaz : Yaz mevsimi
+. 12b/16
yaz- : Yazmak
y.-acagım 13a/1
y.-amı 25b/6
y.-dığım 24a/1
y.-dığın 15a/8
y.-dikleri 19b/11
y.-dılar 18b/5
y.-ı 13a/21, 22a/6
y.-ılan 2a/1, 9b/23
y.-ılmak 13a/20
y.-ılmaz 2b/19
y.-ilu 3a/4, 3a/5
y.-ilub 18b/6
y.-madılar 16b/5
y.-mak 19b/12, 2b/7
y.-mamışlardır 10a/1
y.-miş 6a/1, 7a/7, 8a/22
y.-mişdir 8b/2
y.-mişler 19b/19, 9b/23
y.-u 2b/7
yazık : Günah
y.+dır 16a/9
yazıl- : Yazılmak
y.-mak 7b/14
y.-mişdir 8b/4
y.-ur 4b/11
yedi : Yedi (7)
y. 13b/11, 20a/3, 20a/5, 8a/11, 8a/7
yedinci : Yedinci
y. 20a/5, 8a/12
yeg : Hak etmek
y.+dır 20b/4, 20b/5, 20b/6
yek : Hak etmek
y. 23b/9
yekün : Tutar
y. 22b/4

yemin : Ant, söz
 y.+ine 5a/6
 yeni : Eski olmayan
 y. 17a/2
 y.+den 21b/11
 y.+dir 20a/15
 yeniçeri : Osmanlı askeri
 y. 7b/22, 8a/1
 yer : Mekan, mahal
 y. 11a/13, 15b/1, 15b/8,
 20b/12, 20b/22, 21a/20,
 3b/3, 4b/3, 8a/16, y. 8a/18
 y.+de 11b/3, 13b/10,
 13b/21, 15b/21, 15b/22,
 18a/7, 18b/2, 19b/21,
 19b/5, 22a/21, 7a/10
 y.+dedir 18a/15
 y.+den 12b/9, 14a/19,
 15b/6, 25a/20
 y.+e 10a/6, 10a/6, 11b/2,
 12a/18, 14a/19, 14b/17,
 19b/16, 22a/11, 22a/18,
 22a/18, 22a/9, 23a/16,
 6b/8, 6b/9, 7a/19, 8a/21,
 9a/14
 y.+i 10a/17, 11a/16
 y.+in 13b/19, 15b/3, 15b/8,
 18a/12, 9a/7
 y.+inde 11a/6, 11a/7,
 14a/2, 14a/6, 15b/1,
 15b/10, 15b/2, 15b/4,
 17b/11
 y.+indedir 14a/3, 14a/5
 y.+inden 8b/22, 9a/14
 y.+ine 15b/9, 18b/14,
 22a/15, 22a/5, 23b/18,
 2b/20, 4a/5, 5a/11, 5b/1,
 9a/10
 y.+ini 11a/10, 11a/8,
 11b/15
 y.+ler 12a/15
 y.+lerde 21a/18, 21a/4
 y.+lerin 19b/18, 21a/14,
 5a/24
 yerli : Yerli
 y. 23b/18
 yerlü : Yerli
 y. 5b/1

yetiş- : Yetişmek
 y.-diremezler 11a/16
 y.-dirirlerdi 19b/16
 yevm : Gün
 y. 4a/23
 yevm-i kıyamet: Kıyamet günü
 y.+de 4a/23
 yık- : Yıkmak
 y.-mayub 20b/18
 yıl : Sene
 y. 11a/2, 7b/13, 8a/7
 yılan : Yılan
 y. 15a/17
 yıldız : Yıldız
 y. 24a/21
 yi- : Yemek, içmek
 y.-dirir 25b/4
 y.-rler 23a/11, 25b/5
 y.-mek 12a/10, 12a/10
 y.-yeler 10a/13
 yine : Tekrar, yeniden, gene
 y. 14a/4, 18b/9, 21a/10, 21a/4, 21a/9,
 22a/1, 22b/9, 24b/14, 2a/18, 5b/10,
 5b/10, 7a/17, 7b/15, 8a/12, 8b/24,
 9a/10
 yirmi : Yirmi (20)
 y. 10a/10, 10b/1, 14a/14, 18b/4, 18b/8,
 19a/11, 19b/13, 20a/10, 20a/9, 23b/10,
 24a/16
 y.+den 18b/5, 22a/11
 y.+dir 13a/2
 yohsa : Yoksa
 y. 13b/2, 19b/15, 4a/23, 7a/15
 yohsullug : Fakirlik, yoksulluk
 y.+u 3b/23
 yok : Varın zıddı, mevcut değil
 y. 10a/19, 10b/21, 15b/8, 19a/3, 3a/2
 y.+dur 11a/14, 14b/14, 14b/3, 15a/2,
 15a/2, 15a/3, 17a/4, 20b/17, 23a/13,
 23a/21, 6b/11, 7a/15, 7a/6, 7a/6,
 7b/14, 19b/17
 y.+mudur 6b/2
 yol : Gececek yer, yol
 y. 13b/6, 20b/18, 9a/9
 y.+da 22a/15, 23b/19, 7b/10, 7b/9
 y.+dur 13a/15
 y.+ları 16a/5
 y.+ların 8a/15

y.+umuz 7b/23
 y.+un 8b/18
 y.+una 5a/15
 yoldaş : Yol arkadaşı,
 arkadaş
 y. 14a/17, 7b/23
 y.+ı 23a/21
 y.+lar 13b/21
 yolla- : Yollamak,
 göndermek
 y.-mıdır 7a/1
 yolsuz : Yolsuz
 y. 7b/23
 yorul- : Yorulmak
 y.-makdan 9b/13
 y.-muş 9a/7
 yön : Taraf, cihet, yön
 y. 9a/12
 yukarı : Üst, yukarı
 y. 13a/16, 17b/18, 23a/2
 y.+sın 13a/3
 yukaru : Yukarı, üst
 y. 11a/12, 11a/14, 11a/20,
 11a/9, 13b/10, 13b/15,
 15b/3, 15b/8, 23a/17
 y.+da 12a/18, 15b/7,
 15b/7, 20a/8, 24a/1, 9a/10
 y.+dan 11a/19, 13b/14,
 23b/15
 y.+si 13a/5, 17b/19, 9a/1,
 9a/3
 y.+sun 17b/18
 y.+suni 17b/17
 yumruk : Yumruk
 y. 11a/14, 13b/12, 13b/13,
 14a/2
 y.+u 23a/2
 y.+un 9a/3, 9a/3
 yumurta : Yumurta
 y.+yı 22a/11, 22a/15
 yumuşak : Yumuşak
 y. 10a/14, 10a/7, 11a/12,
 13a/13, 13a/13, 8b/23, 9b/9
 y.+dan 10b/14, 10b/14,
 22b/21, 9a/7
 y.+ı 10b/15, 11a/19
 y.+ından 19a/13, 19b/1,
 9b/3

yumuşaklık : Yumuşak olma
 y. 14b/4
 yumuşak yay : Yumuşak yay
 y. 14a/17
 y.+dan 10a/14, 10b/12
 Yunus : Yunus
 y. 19a/9
 Yusuf : Yusuf
 y. 25a/15, 25a/19, 25b/2, 6a/4
 yuvarlan- : Yuvarlanmak
 y.-dığına 20a/12
 yük : Taşınan şey, yük
 y.+iyle 8a/6
 y.+leri 20a/15
 yüksek : Yüksek
 y. 11b/22, 14a/2, 14a/4, 15b/11, 22a/7,
 5a/4, 7a/10
 y.+den 14a/4
 y.+e 11a/14
 yüksek tavan : Yüksek tavan
 y.+a 22a/7
 yürü- : Yürümek
 y.-mek 7b/11
 y.-meyeyim 5a/22
 y.-mez 16a/9
 y.-rsün 5a/19
 y.-yen 7b/9
 yürüd- : Yürütmek
 y.-ür 20a/17
 yüz : Çehre, yüz
 2) Sebep
 3) Sayı (100)
 y. 10a/8, 10a/8, 10b/14, 11a/15,
 11a/15, 11a/21, 14a/13, 14a/14, 14a/6,
 14a/7, 14b/17, 14b/19, 14b/21, 15a/15,
 15a/20, 15a/3, 15b/16, 16a/7, 16a/7,
 19b/13, 19b/13, 19b/18, 20a/19,
 20a/22, 20b/1, 22a/11, 24a/16, 24a/20,
 24b/3, 8a/11, 9a/5
 y.+den 13a/1, 1a/2, 21a/15, 2a/3, 2a/4,
 9b/20
 y.+e 11a/20
 y.+leri 11a/18
 y.+ün 11b/2, 11b/3
 y.+ünde 6b/12
 y.+ünden 10b/19
 y.+ündendir 4a/22
 y.+üne 9a/11

yüz- : Yüzmek
y.-mek 2b/8, 4a/21, 4a/23
yüzdür- : Yüzdürmek
y.-müsdür 8a/7
yüz kez : Yüz defa
y. 18a/1

Z

zahir : Dış, görünüş
z. 8a/20, 9b/4
z.+e 1a/2
z.+esinden 6b/16
z.+en 5b/16
zahmet : Güçlük, sıkıntı,
meşakkat
z. 10a/5, 17b/13, 17b/22,
18a/2, 6a/13, 9a/17
zaif : Güçsüz, zayıf
z. 5a/13, 5a/14
zal : İhtiyar, aksakallı,
acımasız
z. 14a/11
zalim : Zulm eden
z. 23b/8
zaman : Vakit, müddet
z. 14b/6, 16b/15, 18b/12,
18b/15, 18b/3, 20b/1,
21a/6, 21a/7, 21b/5, 23b/1,
2a/17, 3b/15, 4a/14, 8b/10
z.+da 11b/11, 12b/17,
15a/11, 17b/10, 17b/15,
18a/8, 19a/18, 19a/3,
19b/20, 22b/2, 22b/22,
2b/22, 4a/14, 6a/19, 7a/24,
8a/20, 9b/9
z.+dan 3a/7, 8b/10
z.+dır 12a/3
z.+ımızda 14a/12
z.+ına 2a/2
z.+ında 19a/2, 19b/13,
22a/11, 2a/23
zaman-ı evvel : Önceki vakitler
z.+de 21a/7
zan : Sanma, sezme,
zannetme
z. 19b/9, 20a/21, 6b/20,
6b/22

zann-ı galib : Üstün gelen zan
z.+i 20a/21
z.+im 19b/9
zann olun- : Sanmak, zannetmek
z.-ur 19b/12
zapt : Kuşatma, sarma
z. 17b/3
zarar : Zarar, ziyan
z. 12b/18
zarf : Zarf
z. 13b/5
zehra : Parlak olan, yüzü pek beyaz
z. 16b/13
zerrin : Altın, altından yapılmış
z. 12a/15, 23b/9
zevk : Zevk, sevinç
z. 12a/9, 21b/14
zihgir : Bkz. Okçuluk terimleri ve
deyimleri
z.22b/14, 22b/15, 22b/17, 22b/17,
23a/5, 3b/12
z.+den 22b/12
z.+in 2b/3, 22b/11
zihgirci : Zihgir yapan
z.+lerin 3b/8
zikir : Anma, hatırlama, Allah'ın
ismini anma
z. 11a/1, 15a/14, 19a/6, 20a/2, 21b/6,
24b/13, 24b/5
zikir olun- : Hatırlanılan
z.-an 14b/15
z.-an 25b/4
z.-dugi 9a/16
z.-dugu 13b/22, 13b/8
zinde : Diri, canlı
z.+dir 19a/1
zinet : Süs
z. 13a/22
zira : Çünkü
z. 3a/1, 10a/5, 11a/16, 12a/5, 14a/11,
15a/12, 17a/9, 18b/17, 19a/3, 19b/13,
19b/16, 19b/3, 21a/21, 22b/9, 23a/13,
23a/20, 2a/12, 2b/13, 3b/23,
3b/9, 4a/19, 4b/1, 4b/10, 5a/9, 5b/18,
5b/22, 6a/1, 6a/17, 6a/19, 6a/2, 7b/11,
7b/18, 7b/2, 9a/1, 9a/17, 9b/16, 9b/16
zivana : Zivana
z. 13a/11, 13a/12

- z.+yı 13a/12
ziyade : Fazla, çok, aşırı
z. 10a/22, 10b/15, 14b/14,
17a/14, 17a/16, 18a/1,
18b/11, 18b/13, 18b/2,
18b/5, 20a/18, 20b/13,
22a/11, 22a/2, 23a/22,
23b/7, 24a/9, 4b/20, 4b/26,
5a/1, 6b/24, 6b/5, 7a/15,
7b/12, 7b/3
z.+dir 10b/11, 8a/3
ziyafet : Yemek partisi
z. 12a/11
z.+ler 21b/13
zor : Zor, güç
z. 14a/11, 22a/4
zorlu : Çüç olan, zor olan
z. 12b/19, 9b/13
zuhur : Meydana gelme
z. 18b/13, 23b/11
z.+a 14b/4, 1a/7, 7a/24,
7b/1
zum : Bulunamayan
düşünce
z. 8b/6
zum-i fasidi : Dar düşünce
z. 8b/6
zühd : Dünyaya rağbet
etmeme, dini
vecibelere aşırı
bağlılık
z. 3b/25

Toplam kelime: 14518
Geçerli kelime: 14518
Geçersiz kelime: 0
Alt madde: 5084
Madde: 3212

KAYNAKLAR

DANIŞMAN, Zuhuri, Seyahatname (Evliya Çelebi), İst, 1970

DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat, Aydın Kitabevi Yay. Ank, 1997

GABAIN, A. Von, Eski Türkçenin Grameri, Çev., Mehmet Akalın, TDK yay., Ankara üniv Basım evi, 2000

İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. Ank, 2002 c: 25

İRTEM, Süleyman Kani, Türk Kemankeşleri, Ülkü Basımevi,İst,1938

KAHRAMAN, Atıf, Osmanlı Devletinde Spor, Kültür bak. Yay. Ank. 1995

Kavisname, Kemankeş Mustafa, Millet Kütüp, Ali Emiri Efendi, nr.913

KUNTER, Baki Halim, Eski Türk Sporları Üzerine Araştırmalar, Cumhuriyet Mat. İst,1938

OLGUN, İbrahim, Cemşit DRAHŞAN, Farsça-Türkçe Sözlük, Elhan Kitabevi, Ank. 1984

PAKALIN, Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, MEB.Yay. İst. 1993

PALA, İskender, Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Akçağ Yay. Ank. 1995

REDHOUSE, Yeni Türkçe-İngilizce Sözlük, Redhouse Yayınevi, İst.1994

SAMİ, Şemseddin, Kamus-i Türki, Enderun yay, İst

SERTOĞLU, Mithat, Osmanlı Tarih Lugatı, Enderun Kitabevi, İst.1986

TÜRK DİL KURUMU SÖZLÜĞÜ, TDK Yay. Ank. 1988

UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, Büyük Osmanlı Tarihi, Türk Tarih Kurumu Yay, Ank.

YILDIZ, Doğan, Türk Spor Tarihi, Eko Matbaası, İst, 1979

YÜCEL, Ünsal, Türk Okçuluğu, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı yay. Ank, 1999

ÖZGEÇMİŞ

Burhan Çağrı Yıldırım, 1979 yılında Erzincan'da doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini memleketinde tamamlayan Yıldırım, 1997 senesinde girdiği Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden 2001 yılında mezun oldu. Aynı sene Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimine başladı. Burhan Çağrı Yıldırım üç senedir İstanbul'da bir ilköğretim okulunda Türkçe öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

